Editura pentru Literatură Universală

Viața modernă desfășurată în ritmul pe care moravurile și condițiile societății capitaliste le creează în zilele noastre tinde adesea să acapareze în individ părțile cele mai sensibile, mai ezitante și mai puțin rezistente ale psihicului. De aici acele reacții stereotipe, acele automatizări, acele reacții monotone, incolore pe care lumea capitalistă le oferă cu evidență și pe care proza lucidă, pătrunzătoare și caustică a lui Moravia le înregistrează în mod magistral.

Lei 6,50

Alberto Moravia
Automatul

Alberto Moravia

Automatul

Colecția Meridiane

Desenul copertei de *Gh. Cernăianu*

ALBERTO MORAVIA

L'AUTOMA

Opere Complete XIII

Bompiani — 1963

Alberto Moravia

Automatul

Traducere şi prefaţă de

D. I. Suchianu

Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti — 1965

PREFAŢA

„Am impresia — spune Alberto Moravia — că societatea de azi (1961) nu s-ar prea deosebi de aceea de atunci (1927—1929), (lumea zugrăvită de el în *Gli Indiferenti*); regăsim în ea aceleaşi racile: pofte materiale, senzualitate, scepticism, absenţă a unor scopuri înalte. Şi mulţi tineri de şaptesprezece sau optsprezece ani confirmă această părere a mea, recunoscîndu-se pe ei înşişi într-un personaj exasperat ca Michele."

Oreste del Buono, biograful lui Moravia, observă că „una din caracteristicile majore ale operei sale este respectarea cu mare fidelitate a angajamentului de a lua poziţie faţă de o lume aşa de particulară cum este lumea noastră. *Gli Indiferenti* precede cu mulţi, foarte mulţi ani *L'âge de raison* a lui Sartre şi *L'étranger* al lui Camus, în identificarea tragediei existenţialiste a epocii noastre".

Există, desigur, un tineret de şaptesprezece, optsprezece ani care, în occident, sub poreclele de *blousons noirs*, *teddy boys*, *beatnics*, dezolează populaţia prin apucături care au ceva comun cu „tragedia existenţialistă" de care vorbeşte del Buono. Mai întîi, ei se plic-

tisesc îngrozitor. De cîte ori se face o anchetă asupra lor, majoritatea anchetaţilor declară că pricina extravaganţelor lor este o teribilă plictiseală. Dar analogia se opreşte aci. Moravia nu s-a ocupat aproape niciodată de aceşti „tineri furioşi" [1]. Plictiseala, greaţa, sila de viaţă, indiferenţa, dispreţul de toţi şi de toate, acest vid moral de care s-a ocupat Moravia priveşte clasa de sus, marea burghezie şi *high-life*-ul. Nu de Sartre, Camus, Kafka trebuie să-l apropiem pe Moravia, ci de un alt artist, pe care îl admiră şi aprobă. Cu Michelangelo Antonioni are el cele mai multe afinităţi. Ca şi în *La noia* (Plictiseala) sau în *Gli Indiferenti*, oamenii lui Antonioni din *Aventura* sau din *La notte* (Noaptea) sînt nişte snobi bogaţi şi blazaţi, care se plictisesc 24 de ore din 24, trăncănind sau dedîndu-se în silă la operaţiuni sportive, mondene sau erotice. Moravia, ca şi Antonioni, ne descriu pe aceşti pierde-seară în eleganta lor plictisire perpetuă. Ni-i descrie nu ca Fellini, recurgînd la recuzite de striptisuri, stupefiante, invertiri şi deliruri dansante ; ci ni-i descrie în toată trista lor normalitate. Ca şi Antonioni, Moravia înţelege chiar suferinţa care amărăşte viaţa acestor cavaleri ai vidului ; chinuri care sînt ca o pedeapsă a zeilor, ca o justă Ananke, ca o răzbunare a Istoriei osîndind păcatul, teribilul păcat de a fi inutili pe acest pămînt. Moravia descoperă poate cel mai tulburător aspect al acestei morţi lente a unei clase odinioară atotputernică. Michele, eroul din *Indiferenţii* se chinuieşte căutînd *„să fie tragic şi sincer"*. Turbează de pofta de a fi turbat, şi nu poate. Iar de vreme ce nu crede în nimic din ce face, înseamnă, zice

---

[1] În nuvela *Neliniţte* din prezentul volum e vorba de un asemenea tînăr. Dar autorul se ocupă numai de laşitatea şi abulia părinţilor acestui tînăr teribilist.

el, că nu face, ci se preface, că înşeală şi se înşeală, că minte. De aci apriga lui dorinţă de a fi tragic şi *„sincer“*.

Moravia a fost întotdeauna un om de stînga. Îi place şi azi să spună: „două nenorociri mi-au marcat viaţa: maladia şi fascismul“. Are nouă ani cînd se îmbolnăveşte de tuberculoză osoasă; pînă la şaisprezece ani a trăit în pat, acasă, apoi la Cortina d'Ampezzo, „alternînd între false vindecări şi recidive adevărate“. N-a putut urma alte studii decît gimnaziul. În schimb devora cărţile care îi soseau pachet de la Gabineto Viesseux din Florenţa. „Cred, spune el, că am avut vocaţia de romancier înainte chiar de aceea de scriitor; adică de abia învăţasem să scriu şi să citesc, că îmi şi povesteam mie-însumi istorii pe care le inventam, zi după zi, înnodînd firul de acolo unde îl lăsasem în ajun. Nişte romane foiletoane, dar în fascicole nu scrise, ci orale“. Şi le spunea lui-însuşi, cu voce tare. Romanul *Indiferenţii* l-a compus aşa, recitînd fiecare frază înainte de a o pune pe hîrtie. L-a început la nouăsprezece ani şi l-a terminat la douăzeci şi doi; cartea a fost o adevărată bombă în literatura italiană. A fost, zice Oreste del Buono, „un şoc, o reflectare a societăţii contemporane fără nici o ipocrizie sau retorică literară. Numeroşi critici au strîmbat din nas şi au găsit că e scrisă prost. Dar acel *scris prost* era în realitate un scris admirabil. Iar adevărul tablourilor sale a răsunat numaidecît ca un act de acuzaţie împotriva climatului moral în care trăia societatea noastră de după procesul Matteoti... După acest succes, regimul fascist începu să-l suspecteze“. Cărţile care au urmat: *Ambiţiile greşite, Încurcătura, Visele unui leneş, Mascarada,* deveneau tot mai combative, mai militante. *La Mascherata* este o batjocoritoare caricatură

a fascismului, plantat, ca odinioară teatrul lui Beaumarchais, într-o ţară vagamente spaniolă. Fasciştii îl persecută. E nevoit să facă jurnalism sub pseudonim; apoi i se refuză chiar şi colaborările anonime. Iar în timpul restauraţiei fasciste impuse de nemţi e nevoit să fugă; era pe lista celor ce trebuiau arestaţi. Victoria aliaţilor a aşteptat-o ascuns într-un sat, în apropiere de Fondi, trăind într-un staul. Acolo a cunoscut bine pe ţărani; acolo a scris *Ciociara*, unul din cele mai aspre rechizitorii împotriva războiului. De patruzeci de ani Moravia lucrează cu o regularitate birocratică: „A lucra în toate zilele este, cred eu, mai bine decît să aştepţi inspiraţia şi să scrii numai în zilele cînd ţi se pare că ţi-a venit. Munca de scriitor e mai întîi de toate un meşteşug, o muncă profesională".

Cu *Povestirile din Roma* abordează genul scurt. În acelaşi timp, trece la zugrăvirea unei alte categorii umane decît aceea a şacalului blazat şi milionar. Se ocupă de lumpenproletariatul marilor metropole; ba chiar stigmatizează vinovăţiile societăţii capitaliste, zugrăvind un tip de nenorociţi pe care îi numeşte „delicvenţi fără voie".

Scurtele povestiri din *Epidemia*, dar mai ales cele din volumul de faţă, *Automatul*, se ocupă de o pătură a burgheziei care nu s-a cufundat încă în vid, în „noia", în „indifferenza", în „disprezzo" de sine. Oamenii aceştia nu suferă de plictis şi blazare, dar nici prea liniştiţi nu sînt. În tot cazul, în opoziţie cu burghezii de care se ocupase pînă atunci, aceştia sînt foarte adesea oameni de treabă, care asistă cu părere de rău la zăpăceala celorlalţi. În aceste istorii, ca şi în cele ale lui Cehov, este un amestec de umor şi înduioşare, de zeflemea şi simpatie. Asemenea sentimente degajă, de pildă, schiţele *Insomnie împreună, Oglinda cu trei feţe.* În aceasta

din urmă soţia, după o lungă discuţie cu bărbatu-său, îi spune: „te plîngi că în tine locuiesc doi oameni, unul care păcăleşte, altul care e păcălit. Eu ţin cu ăsta din urmă. Pe ăsta îl iubesc eu". Tot aşa, după o lungă discuţie între doi amanţi, în care ea se arată egoistă şi insuportabilă iar el caută formula prin care să-i anunţe că se vor despărţi, deodată, în modul cel mai natural din lume, izbucneşte o dublă explozie de bunătate, generozitate şi înţelegere a celuilalt. De altfel aceste lovituri de teatru, aceste viraje de 180 de grade sînt frecvente în nuvelele lui Moravia. Iată o povestire în care aflăm la început că soţia fusese grav bolnavă de nervi şi multă vreme internată. O vedem zîmbind straniu, zîmbind strîmb, lateral; apoi schimbînd surîsul acesta fix de pe dreapta, pe stînga. Stă aşa, tace, şi-l ascultă pe bărbat care îi explică nişte foarte subtile psihologice lucruri. La un moment dat, însă, ne dăm seama că nu ea, ci el este nebun de legat, că zîmbetul ei ţeapăn e o alianţă musculară de amabilitate şi disperare. Iar la sfîrşit, rictusul se desface şi nefericita izbucneşte în hohote de plîns. Iar el, rămas singur, încadrează ştiinţific această supărătoare întîmplare în aceeaşi vastă soluţie generală pe care de un ceas o expune soţiei sale... *(Cuvintele)*.

Departe de a avea un temperament existenţialist, Moravia e un cald partizan al atitudinii exact contrare, al mentalităţii „esenţialiste", al gîndirii care, deopotrivă, pleacă de la esenţe, de la ansambluri, de la structura întreagă a unei situaţii. El crede că această metodă, că această preferinţă nu aparţine numai filozofilor, ci e accesibilă şi sufletelor simple. În nuvela *Cuvintele şi noaptea*, soţul, deşteptat de vacarmul unei furtuni, constată că şi nevasta e trează. O întreabă ce făcuse în timpul vijeliei. „Priveam fulgerele", răspunde ea. „Şi

altceva nimic?" „Ba da. Te-am gîndit pe tine" *(Ti ho pensato).* Soţul e scandalizat de această aberaţie gramaticală şi cere să i se explice conţinutul. Ea îi răspunde simplu: „Asta vrea să zică exact ceea ce zice. Că m-am gîndit la tine". „Şi ce ai gîndit despre mine?" „Despre tine? Nimic. Absolut nimic. Doar te-am gîndit, şi atîta tot". El se supără: „Va să zică eu sînt *nimic, absolut nimic* pentru tine?" Alarmată ea îi explică că îl adoră, iar dacă el ar muri ea s-ar arunca pe fereastră, imediat. *Eh! Sei contento ora?* (Acum eşti mulţumit?) Soţul nu e mulţumit, bineînţeles, cerînd cu neînduplecare: „să-mi spui limpede ce ai înţeles cînd ai spus că m-ai gîndit..."

Acest verb bizar şi negramatical, „a-l gîndi pe cineva", înseamnă a privi realitatea direct în esenţa ei; a percepe ansamblul obiectului, a-i înţelege fără explicaţii întreaga lui structură morfologică şi funcţională. Ceva mai mult: înseamnă a aplica acest mod sintetic, esenţialist de cunoaştere celui mai complex, mai subtil, mai încîlcit dintre obiectele de pe acest pămînt: omul, un suflet omenesc, o persoană cu tot ce cuprinde ea, fizic şi moral.

O altă trăsătură generală a lui Moravia este ura lui contra iubirii de tip burghez. Chiar neînţelegătorii săi critici înţeleg că el este un denunţător implacabil al amorului-posesiv, al dragostei axată pe sentimentul proprietăţii. Vom găsi în acest volum cîteva povestiri despre gelozie mai originale decît în *Othello,* mai alegorice decît în *Le cocu magnifique,* mai subtile decît în Proust, mai umoristice decît în toate comediile bulevardiere de pînă azi. Iar iubirea adevărată, neposesivă, bazată pe înţelegere fără cuvinte, pe fuziune directă a gîndurilor amîndurora, această iubire adevărată, Moravia e convins că există. Cred că nu se poate defini mai bine

optimismul decît prin această credință și acest respect al dragostei adevărate, al dragostei necapitaliste, în care femeia este un alter-ego și nu o marfă scumpă. Iar în *Obiectele* găsim cea mai magnifică lecție de demnitate feminină și de protest împotriva iubirii posesiune.

Sînt unii autori care au darul să împerecheze banalitatea faptelor cotidiene cu romantismul unor evenimente de legendă. Moravia are acest dar rar. După două trei fraze, din miezul unei existențe stereotipice, se ridică un vînt de epopee, *etwas legendenhaftes.*

Astfel e nuvela *Evadatul,* tot așa *Strada și odaia.* În aceasta din urmă, legendarul apucă un drum invers; se începe cu o epică, extravagantă campanie de cucerire a unei femei misterioase, a unei necunoscute care îl face pe aprigul cavaler să se decidă a părăsi totul: soție, copii... Iar la urmă descoperă că tainica doamnă era... propria lui soție domestică. Cum făcuse de se înșelase? Faptele se explică simplu, banal, fără cine știe ce stranii coincidențe. Se explică verosimil și natural. Această găsire a unor fapte și obiecte cotidiene care, printr-o ironică așezare în spațiu, să genereze cele mai romantice aventuri, această găsire este una din calitățile cele mai savuroase ale acestui mare artist.

Sînt patru oameni în lumea asta care mi-au dat emoții literare imense și directe. Mai sînt și alții pe care îi admir și ador, ca bunăoară Shakespeare, Anatole France, Dostoievski... Dar cum zic francezii „réflexion faite", adică: dacă mă gîndesc bine... Pe cînd cei patru de care vorbeam mă fascinează subit și total. Ei sînt: Maupassant, Cehov, Sadoveanu și, acum, al patrulea: Alberto Moravia. Nu are un stil descărnat, ca faimosul „stil fără stil" pe care îl cereau urmașii lui Stendhal; ci mai degrabă găsim la el acea „écriture artiste" de care

vorbeau fraţii Goncourt, şi care este aşa de frumos literară tocmai graţie absenţei oricărei preocupări de a literaturiza. Este — ca la Maupassant, ca la Cehov, ca la Sadoveanu — acel scris care, după cinci cuvinte banale, face să se nască o lume.

Moravia, ca şi ceilalţi trei, ştie să fie maliţios, înţepător, de o ironie totodată zîmbitoare şi sfîşietoare. Aşa sînt nuvelele: *Nimic, Te simţi mai bine acum? În regulă, Aiuritele* şi multe altele.

În 1929, apariţia romanului *Indiferenţii* a fost, zice-se, o surpriză, o lovitură de teatru. Dar mai surprinzător este că după aproape treizeci de ani, un nou volum de Moravia tot bombă este. Scurtele schiţe care continuă umanistul, generosul său crez de totdeauna, sînt o inovaţie dintr-o mulţime de puncte de vedere, după cum am încercat (şi fireşte n-am reuşit deplin) să arăt în această sumară prefaţă.

Unii critici, ca de pildă cel ce iscăleşte sub iniţialele G. L. în „France Nouvelle" (nr. 971, 1964) relevează: „Un fapt acut, în activitatea societăţii moderne. E vorba de raporturile dintre omenire şi universul mecanic pe care ea l-a făurit chipurile ca să-i slujească, dar care pînă la urmă se arată a-i aduce mai mult înstrăinare, însingurare *(aliénation)*, decît eliberare". Recenzentul aminteşte că Moravia însuşi „vorbeşte mereu de *alienare tehnologică*, găsind o echivalenţă în mărturia unui artist pe care îl admiră, anume Michelangelo Antonioni". Poate că pentru Antonioni această remarcă e valabilă. În *Eclipsa*, omul ni se prezintă complet subjugat de acel monstru mecanic care se cheamă Bursa. Dar la Moravia mărturisim că nu prea găsim pe om victimă a automatizării vieţii. Desigur, aşa ceva există cu prisosinţă în viaţa contemporană. Dar nu de asta e vorba. Ceea ce abrutizează pe om (în povestirile lui Moravia)

nu e maşinismul şi automatizarea. Din contră, eroii săi, mai ales cei din cartea de faţă, îşi pun probleme foarte subtile şi fanteziste, nu probleme de roboţi reflex-condiţionaţi. Într-adevăr, în toate povestirile lui Moravia, şi mai ales în schiţele din prezentul volum, obiectele, lucrurile (pe nedrept zise) neînsufleţite, un fotoliu, o stradă, o uşă, o oglindă, un gard, o pereche de ciorapi întrebuinţaţi, capătă intenţii malitioase sau tragice, deconcertante sau entuziasmante. Ca în filmele burleşti, obiectele joacă, obiectele sînt actori. O stradă — ceva mai mult, aceeaşi stradă luată de jos în sus în loc de viceversa va produce o aventură de un romantism şi de o stupiditate enorme amîndouă (în *Odaia şi strada)* ; sau stofa de pe un fotoliu va declanşa nişte peripeţii de un comic şi de un dramatic imens şi cu totul neaşteptat (în *Farsele geloziei*). Tot aşa şi crengile înfipte în nisip din *Întîlnire la mare.* E drept că oarecare automatism şi stereotipie există în moravurile clasei bogaţilor, dar nu din pricina maşinismului, ci din pricina bogăţiei, a milioanelor, a blazării, a plictiselii, a oboselii de a trăi. Automatismul acestor existenţe provine din vidul sufletelor, din golul lor moral. Asta îi preface pe oameni în marionete. Nu progresele industriei maşiniste.

Recenzentul mai observă că, deşi obiectele, adică lucrurile uzuale, sculele înconjurătoare sînt „monstruos mărite, năpădind şi copleşind cu exclusivitate şi escamotînd orice alt (!) element crucial în raporturile dintre oameni", cu toate astea, găsim pe ici pe colo şi alte aspecte. „De aceea — adaugă recenzentul — cele mai bune texte din această culegere sînt cele unde tocmai, alături de obiecte, mai găsim şi alte intense raporturi între oameni, raporturi de alt ordin decît cel mecanic".

Raporturi morale intense între oameni le găsim nu „în textele cele mai bune", ci în toate schiţele volumu-

lui. Ele constituie partea importantă, copleşitoare, năpăditoare. Jocul lucrurilor, maliţia obiectelor, ironia situaţiilor produse de un scaun sau de o statuie, de o portieră de vagon sau de o factură neplătită, toate acestea sînt totdeauna un simplu acompaniament emoţional. Sînt cheia de *fa* a povestirii. Cheia de *sol* sînt socotelile mentale, reacţiile corporale, silogismele încrucişate ale eroilor. Căci această participare însufleţită a obiectelor neînsufleţite, acest tablou de „natură moartă", care, exact ca şi în pictură, e moartă doar prin apelaţia sa greşită ; acest mod de-a face ca şi lucrurile să fie actori cu joc şi rol ; acest procedeu artistic e într-adevăr original, rar, indicînd (din partea artistului) o adîncă înţelegere a vieţii. Obiectele pe care le zugrăveşte Moravia nu-s acelea, aşa de bine descrise de Sartre, care şi-au pierdut orişice tîlc, orişice rost funcţional ; existenţe pure, despuiate de sens, şi care dau ameţeală şi greaţă („nausée"). Obiectele de care se ocupă Moravia sînt tocmai obiectele pline, obiecte care servesc la ceva. Janet spunea că „percevoir un objet c'est savoir s'en servir". Este aspectul funcţional, este aspectul „rol" pe care îl are orice obiect, orice lucru material produs de natură sau de industria omului. Astfel nu e o metaforă să spunem că, în viaţă, obiectele sînt şi ele actori, exact ca şi semenii noştri. Dar participarea lor la viaţa noastră trece neobservată, şi numai atunci cînd ea are efecte stranii, sau comice, sau catastrofale, numai atunci le băgăm de seamă. Antonioni, care e un povestitor cinematografic, le remarcă mai uşor decît un romancier, căci cineastul din totdeauna a lucrat, ca de pildă un René Clair sau un Buster Keaton, cu „baletul obiectelor". La romancieri, această folosire, alături de peisaj şi de portret, a „naturii moarte", este mai rară. Moravia face tocmai parte

dintre scriitorii care au această sénsibilitate pentru ceea ce fals s-a numit „natură moartă“ sau „Stilleben“ sau „natură statică“.

Faptul că Moravia știe atît de bine să lucreze cu oameni și lucruri face ca stilul său să fie așa de simplu (sau, căci e exact același lucru, așa de „artistic“). Frazele lui sînt ușoare ca fulgul și grele de fapte, pline de tîlcuri și, mai întotdeauna, însoțite de o subtilă și enormă ironie a obiectelor materiale.

D. I. SUCHIANU

AIURITELE

Signora Cecilia semăna foarte mult cu o pasăre. O pasăre exotică, cu cap enorm şi extravagant, pe un trup minuscul. Era măruntică, zveltă, dar, cum spuneam, cu capul prea mare, nervoasă şi palidă sub fardul de culoare aprinsă. Avea ochi rotunzi, măriţi cu creion negru, şi toată fiinţa ei părea străbătută de un curent electric de înaltă tensiune care dădea gesturilor şi mai ales vorbelor sale o agitaţie nestăpînită, ceva febril şi repezit. Cum signora Cecilia însăşi spunea, îi era imposibil „să se concentreze", adică să urmărească, fie numai cîteva minute, desfăşurarea celei mai evidente idei sau descrierea faptului celui mai simplu. Asociaţiile de idei, ce roiau ca nişte tăuni în jurul unui cal nervos şi nărăvaş, nu-i dădeau pace ; se călăreau unele pe altele, fără odihnă, în mintea ei extenuată, silind-o să taie scurt o discuţie de-abia începută şi să atace un al doilea subiect, mult înainte ca primul să fi fost nu zic adîncit, dar măcar început. De obicei, apăsată de vertiginoasa revărsare a gîn-

dirii sale, signora Cecilia alerga din urmă după aceste idei, se ţinea după ele cît putea, se ţinea de ele şi cu gîndul, şi cu gura, care îi turuia, se cade s-o spunem, cu o extraordinară volubilitate. Pînă ce, la un moment dat, nemaiputîndu-se descurca în acest vălmăşag, se lua de cap cu amîndouă mîinile şi se văita: „Vai, capul meu! Bietul meu cap!"

Era un mod, ca să zicem aşa, personal de a tăia nodul gordian. Interlocutorul rămînea bineînţeles cu gura căscată şi deocamdată renunţa să afle mai mult.

Signora Cecilia avea, în ziua aceea, de povestit ceva de o imensă importanţă pentru Sofia, prietena ei, o doamnă ca şi dînsa, tînără şi graţioasă, dar, tot ca ea, zăpăcită în cel mai înalt grad. Pe cînd însă la Cecilia aiureala provenea din prea multe de spus, la Sofia, dimpotrivă, pricina era că nu avea nimic de spus. Căci în orice moment se pomenea cuprinsă de o stupoare care îi golea creierul şi care nici mai mult nici mai puţin îi lua uzul vorbirii. La tot pasul încremenea într-o uimire din care nu scăpa decît pentru a cădea în alta. Cu alte cuvinte, Cecilia era aiurită de prea multe idei, Sofia de absoluta lor absenţă.

La telefon, Cecilia, după ce dădu prietenei sale bună ziua, îi zise:

— Scumpa mea, draga mea, trebuie să-ţi spun o chestie colosal de importantă pentru tine... nu... nu la telefon... e vorba de ceva care mai este şi foarte delicat... vino tu... numaidecît... ce?... nu poţi? n-ai maşină? blestematele astea de maşini, mereu la reparat...

Aici, un lung şi confuz discurs asupra incurabilelor metehne ale automobilului...

— Ţi-o trimit pe-a mea, vrei ?... ce ?... vii cu a ta ? Păi atunci nu e stricată ?... Vai, dragă, scuză-mă, înţelesesem că... vai, capul meu, bietul meu cap...! ce să mai lungim vorba, vino. Vino repede, nu pierde o clipă !

Deci, Sofia veni. În primele ceasuri ale după amiezii. Dar Cecilia, cu toată graba ei de a povesti prietenei sale chestiunea aceea aşa de importantă, nu scăpă ocazia de a o face să aştepte aproape trei sferturi de oră. Cumpărase chiar în dimineaţa aceea o rochie, ultima modă, de o cupă şi nişte culori cu totul şi cu totul uluitoare. Şi voia să-şi facă apariţia în faţa Sofiei în noua şi originala ei toaletă, ca s-o epateze şi să-i smulgă o măgulitoare vorbă de admiraţie.

Şi chiar aşa s-a şi întîmplat. Cînd Cecilia, în cele din urmă, păşi pe uşă în pas alergător, cu braţele întinse, cu faţa plină de remuşcări, şi exclamînd :

— Scumpo, iubito, ai aşteptat, ştiu, iartă-mă, spune-mi, hai, spune-mi numaidecît că m-ai iertat...

Sofia, văzînd rochia, care era într-adevăr frumoasă şi originală, uită brusc că venise să afle ceva colosal de important şi, sculîndu-se în picioare, începu să se învîrtească în jurul prietenei sale, complimentînd-o pentru eleganţa ei. În timpul acesta, Cecilia, aferată şi pierzîndu-şi complet capul, se tot pleca pe măsuţa de ceai, vărsînd febril băutura în ceşti, adăugînd zahăr cu cleştele :

— Îl vrei mai slab? sau mai tare? Cîte bucăţi? Două? Trei? Dumnezeule! Ţi-am pus cinci! Capul meu! Bietul meu cap!... Va să zică îţi place rochia mea... mersi dragă... eşti foarte drăguţă... închipuie-ţi că Iola o şi vînduse... şi ştii cui?... femeii ăleia oribile, care seamănă a papagal, Palotta, sau Pallotola, nu-mi mai aduc aminte exact cum o cheamă... Eu atunci, îi zic lui Iola: spune-i c-am luat-o eu. Iola, bineînţeles, zicea că nu poate să piardă o clientă... atunci eu i-am întors-o aşa: fii pe pace, spune-i doar c-am luat-o eu... e atît de snoabă!... O să fie încîntată că eu am binevoit să bag în seamă existenţa ei, chiar sub forma asta, că i-am suflat rochia, adică, aşa că... am luat eu rochia, şi o dată cu asta mi-am comandat şi modelul acela de la Dior... ştii... pentru serbarea care se dă la Grand Hôtel, marţi, de lăsata secului...

Biata Sofia era nevoită acum să se gîndească la trei lucruri deodată: rochia Ceciliei, discuţia acesteia cu croitoreasa, petrecerea de la Grand Hôtel. Aşa că, o dată mai mult, uită complet de chestiunea colosal de importantă pe care trebuia să i-o spună Cecilia. Din cele trei noutăţi, atacă pe cea din urmă: balul de la Grand Hôtel. La început tratā chestiunea cam de sus, crezînd că-i vorba de obişnuitele baluri prost frecventate pe care le organizau hotelurile, în scop de binefacere. Dar văzînd că Cecilia, persoană de obicei aşa de dificilă, se duce acolo, fu cuprinsă iar de stupoare şi, cîtăva vreme, fu incapabilă să mai lege lucrurile unele de altele. Parcă i-ar fi fugit pămîntul de sub picioare. Îi ceru Ceci-

liei explicații. Cecilia declanșă, pe loc, un fluviu de considerații și aprecieri, din care interlocutoarea pescui doar două știri senzaționale, care o plonjară din nou în obișnuita ei zăpăceală. Cele două noutăți erau : una că, pare-se, la petrecere, avea să vină și un personaj regal din Orientul Apropiat, un prinț arab, sau un șah persan ; și a doua, că tot la acest bal, o să se dea un premiu celei mai elegante doamne din capitală. Ajunsă la acest punct, și în timp ce Sofia căuta — bineînțeles zadarnic — să-și adune ideile, Cecilia își plesni o palmă strașnică în frunte, exclamînd :

— Bine, da' eu trebuia să-ți spun ție ceva !

— Da, adevărat... Ce ?...

— Ce ? Păi tocmai asta-i că mi-a ieșit din cap... pur și simplu nu reușesc să-mi aduc aminte...

— Fă o sforțare.

— Imposibil... Am uitat, și pace... Ce vrei ? Trebuie să mă gîndesc la atîtea ! Rochia aceea, apoi balul, apoi șahul persan, și apoi concursul pentru cea mai elegantă femeie din capitală... în fond... o prostie... ce concurs ? La ce bun ? Că doar toată lumea știe că femeia cea mai elegantă din capitală e Giovanna.

Trebuie să știți că Cecilia aruncase acel nume, dintre toate cel mai puțin verosimil, fiindcă era convinsă că ea, Cecilia, este în realitate femeia cea mai elegantă din capitală, și spera ca Sofia să i-o spună. Dar Sofia în acel moment era mult prea aiurită ca să poată sesiza asemenea subtilități. Așa că se mărgini să se indigneze :

— Ce face? Giovanna? cea mai...! Păi n-are pic de... Şi nici tînără nu mai e...

Cecilia o întrerupse:

— Ştiu din sursă sigură că s-a dus la Lausanne la un specialist... i-a tăiat pielea de sub păr şi i-a tras tot obrazul în sus... acelaşi lucru cu pieptul... e cusută toată, din cap pînă-n călcîie, ca un balon de fotbal.

De data asta stupoarea Sofiei se extinse, de la persoana Giovannei la minunile chirurgiei faciale. Vorbiră despre medici şi operaţii, apoi, nu se ştie cum, de la chirurgi trecură la dentişti, şi de la dentişti la dinţi, la dinţii desigur puşi, că prea erau frumoşi, dinţii unei oarecare Clarisa, iar de la dinţii Clarisei la blana Clarisei, care costase, pare-se, nu mai puţin de cinci milioane, apoi, de la asta, la moda nouă la blănuri, care anul acesta se poartă lungi şi largi, de formă raglan. Între timp se înserase de-a binelea, şi feciorul veni să înlocuiască serviciul de ceai cu un *shaker* de argint şi două păhărele.

După plecarea acestuia, Cecilia se opri brusc din scuturătura pe care o imprima glacialei băuturi, şi începu să strige:

— Stai! Aşteaptă! îl am pe limbă! Îmi umblă prin gură!

— Ce?

— Chestia ceea pe care trebuia să ţi-o spun... chestia aia colosal de importantă... aşteaptă niţel... dă-mi şi tu o idee...

— Ce idee? Cum pot eu...

— Stai! S-o ia dracu! Că-mi stătea aici, pe vîrful limbii... Dar degeaba... capul meu, vai! bietul meu cap!

Aşa că-şi reluară trăncăneala. Ca să fim drepţi, de data aceasta, tema era dintre cele mai serioase : frumuseţea, da, frumuseţea pantalonilor de damă lungi, cu supieuri, stil 1890, pe care anul acesta croitorii francezi voiau să-i lanseze în locul acelor pantaloni gen salopetă definitiv demodaţi. Cecilia susţinea cu îndîrjire pantalonii mai lungi, Sofia, cu nu mai puţină insistenţă, pantalonii mai scurţi, nici ea nu ştia de ce, poate că, dac-ar fi aprofundat chestiunea, ar fi descoperit că pantalonii scurţi îi plăceau numai pentru că Cecilia îi prefera pe cei lungi. Aşadar, numai din spirit de contradicţie. De altfel, ca în acele dueluri din tragediile clasice, unde rivalii pînă la urmă îşi schimbă între ei spadele, Sofia se pomeni, deodată, pledînd pentru pantalonii lungi, în timp ce Cecilia îi apăra pe cei scurţi.

Amîndouă, în acelaşi timp, pufniră de rîs. După care, Sofia, uitîndu-se la ceasul de la mînă, sări ca arsă şi zise :

— Vai ce tîrziu e ! Şi Roberto mă aşteaptă... sîntem invitaţi la masă... mersi, draga mea... a fost o după-masă într-adevăr delicioasă... la revedere, scumpo... ne mai telefonăm...

Trecură în antreu, unde mai întîi şi-ntîi se îmbrăţişară şi se pupară de mai multe ori. Pe urmă, îşi reluară trăncăneala, vorbind despre masa la care Sofia era invitată. Şi cine ştie unde le-ar fi purtat această conversaţie, dacă nu s-ar fi întîmplat ca Cecilia, pe neaşteptate, să fi ţipat :

— În sfîrşit !!! În sfîrşit, mi-am adus aminte ce voiam să-ţi spun... chestia cea importantă...

Dar draga mea... e simplu... e cît se poate de simplu... bărbatul tău trăieşte cu Ninon...

Trebuie ştiut că Sofia era măritată abia de două luni. Stupoarea ei, de data asta, fu enormă. Şi legitimă. Păli, şi zise :

— Nu, nu se poate.

— Ba da. Păi închipuie-ţi...

Şi Cecilia, cu o volubilitate vrednică de importanţa subiectului, povesti cum Roberto, bărbatul Sofiei, fusese văzut, de o persoană demnă de încredere, în maşină cu Ninon, într-un loc singuratic, sărutînd-o. În elanul ei impetuos, Cecilia adăugă că asta n-o mira de loc. Ninon era plină de amanţi ; de la Fabrizio avusese chiar un copil, un băiat...

Aici se produse ceva care seamănă cu următorul cunoscut fenomen : cînd vrei să atenuezi durerea unei extracţii de măsea care se execută după antica metodă a sforii legate de clanţa uşii, un amic îndatoritor trage un pumn în capul pacientului în momentul critic. Tot aşa i se întîmplă şi Sofiei.

Prima ei stupoare la auzul trădării soţului fu alungată de o a doua, produsă de afacerea cu fiul din flori al lui Ninon.

— Ca să vezi ! Un copil de la Fabrizio !...

Cecilia ştia tot : clinica din Florenţa unde Ninon se dusese să nască, sexul nou-născutului, greutatea, numele. Pe cînd vorbeau aşa, uşa casei se deschise şi intră Orazio, soţul Ceciliei, om expeditiv, cu maniere bruşte şi vorbă puţină. Fără multe complimente, o dădu pur şi simplu afară pe biata Sofia. Cele două prietene îşi deteră un ultim sărut prin crăpătura uşii. După

care Sofia, frîntă de prea multele stupori ale acelei zile, coborî scara, intră în maşina ei şi se lăsă, închizînd ochii, pe perne.

Mai pe urmă, ajunsă acasă, fu întrebată de bărbatu-său cum petrecuse după-amiaza. Sofia care, aşezată în faţa oglinzii la masa ei de toaletă, se pieptăna pentru masă îi răspunse :

— Am fost la Cecilia... o după-masă cu adevărat liniştită... dar frumuseţea e că Cecilia mi-a spus ceva colosal de important... şi eu... habar n-am ce... pur şi simplu am uitat... imposibil să-mi aduc aminte...

— Păi să vedem... Despre ce vorbeaţi ?...

— Inutil... Imposibil, zise Sofia pe un ton categoric şi chiar agasat, am uitat, şi pace... Şi degeaba vrei tu, cu curiozitatea ta bolnăvicioasă bine cunoscută, să afli... te rog, nu mă enerva... mă doare teribil capul... Am uitat, şi gata... Nu-i nimic de făcut.

ÎNTÎLNIRE PE MALUL MĂRII

După ce opriră maşina într-o rarişte, la umbra unui pin, se îndreptară printre dune spre mare. Soţia o luase înainte, alergînd veselă pe nisipul fierbinte ; Sergiu mergea după ea, la oarecare distanţă, purtînd sacul cu mîncare şi halatele de baie. Deodată, ea dispăru pe după marginea dunei, şi Sergiu o urmă, mulţumit c-o vede mulţumită, şi sigur că, ajuns în vîrful dunei, o s-o şi vadă bălăcindu-se în apă. Dar cînd fu în faţa dunei, descoperi că nevastă-sa se oprise, şi că plaja nu era goală cum sperase.

Un grup, probabil de pescari, goi pînă la brîu. În mijlocul lor se deosebea un om în uniformă militară. Cu toţii stăteau nedumeriţi, în faţa unor crengi împlîntate în nisip. Printre ele, se distingea ceva alb.

Sergiu se apropie cu paşi înceţi şi, ajuns în dreptul acelor ramuri, o întrebă pe soţia sa :

— Ce e ?

— Un mort, răspunse ea, contrariată.

Sergiu privi într-acolo. Crengile, veştejite de dogoarea soarelui, îşi plecau frunzele uscate

deasupra unei forme lungi înfăşurate într-un cearşaf. Lui Sergiu îi veniră în minte sarcofagele egiptene din muzee. Giulgiul nu modela trăsăturile mortului, dar îi sublinia profilul, în linii simple, din tălpi pînă-n creştet. Se ghiceau genunchii, braţele încrucişate pe piept, bărbia întoarsă. Din cearşaf nu ieşea afară decît părul, brun, lucios, tînăr, încă viu.

— S-a înecat cam acum un ceas, zicea omul în uniformă, un sergent de carabinieri.

Îşi scoase bereta şi-şi şterse fruntea de sudoare.

— Nu se ştie cine e ; n-avea nici un act.

Sergiu, după ce aruncă o ultimă privire mortului, se îndreptă, împreună cu nevastă-sa, spre mare.

O văzu intrînd în apa mică şi păşind încet, cu un aer necăjit, cu braţele bălăngănind, cu pîntecele înainte, călcînd pe undele mărunte şi calde, parcă fierte la focul soarelui. Era prima lor baie în anul acela. Clara era încă albă, de o albeaţă rece şi crudă, care (Sergiu ştia bine), avea să se prefacă repede într-un stacojiu violent fără ca vreodată albul să devină brun. Nu era bine făcută, avea şolduri înguste, dar picioare bondoace ; umeri destul de graţioşi, dar capul prea mare. În tot cazul, pe trupul ei se vedea aşa de bine întipărit caracterul, firea ei ţeapănă, încuiată şi bănuitoare, încît Sergiu, zîmbind afectuos, se repezi în urma ei s-o ajungă. Dar alergînd pe pămîntul nisipos, se împiedică într-un ghem de alge şi căzu peste Clara trîntind-o jos. Ea se ridică iute şi zise, pe un ton destul de mojic :

— Nu-mi plac glumele în mare.
— Iartă-mă. M-am împiedicat, zise el.
— Te poftesc să n-o mai faci, încheie ea.

Sergiu, cam nedumerit, o privi depărtîndu-se. Erau căsătoriţi numai de şase luni, şi căsnicia lor nu era fericită. Nu se înţelegeau. Dar Sergiu atribuia această persistentă nepotrivire noutăţii traiului în comun, şi spera că într-o bună zi o să treacă.

Se scăldară împreună, fără să-şi vorbească, rezervaţi şi prost dispuşi, sub soarele în flăcări, în apa aceea caldă şi joasă care semăna a ciorbă. Dar oricum, litoralul, văzut din mare, era ceva frumos. Deşert pe cît cuprindea ochiul ; una din laturi ducea departe, pînă la umbra unui turn vechi de strajă ; de cealaltă latură, pustiul se încovoia sub o coastă stîncoasă, încununată cu tufişuri. Canicula întuneca zarea cu o pulbere de nisip şi de fierbinţeală, în care pinii, pe dunele gălbui, dispăreau ca mistuiţi în ceaţă.

— Frumos, nu-i aşa ? rupse el tăcerea.
— Eu găsesc că e oribil, i-o tăie scurt femeia.
— Da' bine, tu ai vrut să venim aici, nu ?
— Ei şi ? Ce-are a face ! M-am înşelat, şi gata. Dar asta nu înseamnă că locul nu e cît se poate de urît.

Sergiu tăcu, descurajat. Îşi dădea seama că orice ar fi zis el, ea ar fi spus că nu-i aşa.

Ieşiră, în sfîrşit, din apă şi se duseră pe plajă, la locul unde îşi lăsaseră lucrurile, nu departe de mort. Plaja era acum complet pustie. Nu mai rămăseseră decît ei doi şi cu mortul,

aşezat sub crengi. Pescarul şi sergentul de carabinieri plecaseră. O luaseră pe dune, în sus.

Clara se ştergea pe braţe şi pe picioare. Avea o mutră botoasă şi arţăgoasă. Sergiu zise:

— Nu s-ar putea să mergem niţel mai încolo... e loc destul... de ce să stăm aşa de aproape de un mort?

— Pe mine — zise ea aruncînd ştergarul — pe mine morţii nu mă deranjează.

— Dar viii, da, se încumetă Sergiu.

La care ea, cu o voce tăioasă, îi zise:

— De ce cauţi tu mereu ceartă?... sîntem la mare, nu-i aşa? să ne bucurăm de mare!... Aş! dumnealui preferă să te frece cu tot soiul de întrebări... Sau poate vrei să mă sileşti să-ţi spun că mă plictiseşti!

— Aş prefera să-mi spui contrariul, zise Sergiu consternat.

— Ei bine, da. Asta-i adevărul... mi-e silă de tine... cînd începi să mă contrazici numai de dragul contrazicerii... mi-e silă de tine, mai silă decît de orice mort... E bine aşa?

Sergiu, uluit de atîta rea-credinţă, tăcu. Clara se puse pe brînci, îşi descheie sutienul şi slipul, vîrîndu-şi burta şi pieptul, goale, în nisipul fierbinte. De-abia aşezată aşa, întrebă, pe un ton agasat:

— Dar cît e ceasul?

„De ce oare: «dar» cît îi ceasul, şi nu cît e ceasul?" se întreba Sergiu, vag uimit.

— E unsprezece, răspunse el.

— Nu se poate, zise ea, cu violenţă.

Sergiu, simplu şi fără vorbe, îi puse sub nas ceasul lui de la mînă.

— Bine, bine, bine, zise ea cu un glas parcă îndurerat.

Şi din nou Sergiu se miră.

Mortul de sub frunzar îi făcea greaţă. Avea o poftă ascunsă să se ducă acolo şi să tragă jos cearşaful în care era înfăşurat cadavrul. Sub umbrarul acela de crăci, era probabil mai cald decît aiurea. Se putea chiar bănui acolo un tremurat al aerului, ca atunci cînd încep primele efluvii ale descompunerii. Sergiu se gîndea la muştele verzui şi aurii de pe cadavre, din timpul războiului. Şi se cutremură de dezgust. Apoi, deodată, întrebă, exasperat :

— Dar la urma urmei, aş putea oare şti de ce trebuie să stăm aproape de mortul ăsta ?

Femeia, din îndoitura braţului în care îşi ţinea ascuns obrazul, îi răspunse :

— Tu du-te dacă vrei... eu rămîn aici... nu-i nimeni să-l vegheze... barem să fiu eu...

Aşadar, nimic de făcut. Soarele lovea tare şi reverberaţiile lui pe plajă te orbeau. Sergiu rămase cîtăva vreme nemişcat şi plin de mînie. Apoi, nemaiputînd răbda, se sculă, traversă alergînd plaja şi se aruncă, cu capul înainte, în apă. Plonjonul îl mai învioră, deşi apa îi păruse mai caldă acum decît prima oară. Ridicîndu-se, văzu că nevastă-sa se sculase şi ea şi se tot învîrtea, cu precauţie, în jurul crengilor mortului. Văzută de departe, silueta soţiei îi plăcu iarăşi. Şi deodată îi surîse gîndul să se arate galant, curtenitor : „Oare de ce, se întreba el, căsnicia

noastră merge aşa de rău ?... de ce ?... Mă duc pe loc, la ea, şi încep să-i fac curte ca şi cînd ar fi o fetiţă întîlnită chiar acum... da, negreşit, înainte de lăsatul serii, trebuie s-o cuceresc". Zîmbi, amuzat, de proiectul său şi ieşi încet din apă.

Soţia sa, după ce se învîrtise cîtăva vreme pe lîngă mort, se întorsese să se întindă, cu faţa-n jos, lîngă maldărul de prosoape şi halate. Sergiu se lungi şi el alături de ea şi, luînd-o cu braţul de talie, îi şopti :

— Vreau să te sărut.

Femeia răspunse, fără să ridice capul :

— Da' ce te-a apucat ?... ai înnebunit ?...

— Ia zi, mă rog... nu pot şi eu să-ţi cer măcar un sărut ?

— Nu, nu acum şi nu aici.

— Poate că nu sîntem soţ şi soţie ?

— Acum sîntem în mijlocul lumii ş-apoi, fă-o măcar din respect pentru mort.

— La naiba, dar oare nu ţi-am cerut eu să plecăm de-aici ?

— Eu nu plec, zise ea cu o voce îndurerată, din care orice arţag pierise, du-te tu... eu rămîn aici.

Sergiu se întinse şi, timp de vreo douăzeci de minute, stătu aşa, pe pămînt, în tăcere. Apoi, se uită la ceas şi văzu că se făcuse 12 şi jumătate.

— Şi dacă am lua o îmbucătură ? propuse el cu o veselie forţată, apucînd sacul cu merinde.

— Dar nu e încă timpul, strigă femeia din îndoitura braţului, de astă dată cu glasul înecat de plîns.

Ca şi mai înainte, Sergiu tăcu, dar îi vîrî sub nas ceasul. Ea îl privi şi spuse :

— Mănîncă tu... Mie nu mi-e foame.

Sergiu desfăcu un pachet din care scoase un sandviş cu salam şi începu să mănînce cu poftă. În clipa aceea, în vîrful dunei, se zări o mică procesiune. În fruntea ei, venea sergentul de carabinieri, după el doi oameni care parcă duceau o targă, apoi cîteva femei şi cîţiva bărbaţi, şi, în coadă, cîţiva copii. Procesiunea începu să coboare duna pe povîrnişul de nisip, în direcţia mortului.

— Vin să-l ridice, zise Sergiu cu gura plină de pîine şi de salam.

Se sculă şi se îndreptă şi el înspre mort. Femeia, în mare grabă, îşi încheie la loc sutienul şi slipul, se ridică şi, alergînd, îl ajunse pe bărbat din urmă.

Mica procesiune, aflată acum în faţa frunzarului, se opri. Cei cu targa, o targă improvizată din două crăci şi o cuvertură, o aşezară pe pămînt. Sergentul, încălzit şi plictisit, dădea ordine :

— Hai, daţi-i drumu'... aruncaţi crengile alea... şi-acum, doi de picioare şi doi de braţe, ridicaţi-l şi aşezaţi-l pe targă... hai ! sus ! repede !

— Să luăm cearşaful de pe el ?

— Nu. Lăsaţi-l acoperit.

Sergiu observa scena cu curiozitate. Rămăsese cu sandvişul în mînă. Bănuia el că sandvişul acela muşcat nu se prea potrivea cu situaţia. Dar era prea tîrziu ca să-l bage la loc în sac şi prea mare ca să-l înghită dintr-o îmbucătură. Soţia

sa, care se învîrtea îngrijorată în jurul brancardierilor, se apropie deodată de unul din ei şi-l întrebă cu o voce seacă :

— Şi, la drept vorbind, nu se poate şti cine e ?

Omul, care azvîrlea cu violenţă crengile împlîntate în nisip, răspunse fără să se întoarcă :

— Nu ştim. N-avea nici un act.

— Dar cum a venit pînă aici ?

— Cu o motoretă... e colo sus, în tufiş.

— Un motociclist, asta fu tot ce putu spune Sergiu, iritat de atitudinea soţiei sale.

— Nu face pe tîmpitu, îi zise ea, ridicînd glasul.

Unul din brancardieri auzi insulta, şi se întoarse mirat.

— Şi-acuma, haideţi ! zise sergentul.

Cei patru oameni, cîte doi de fiecare capăt, ridicară pachetul alb şi-l depuseră pe targă. Dar prin mişcarea lor, capul mortului se dădu pe spate, liberîndu-se din cearşaf, aşa că Sergiu îi văzu faţa. Era oacheş, cu trăsături frumoase, dar mai degrabă comune ; cam de aceeaşi vîrstă cu el. Femeia alergă spre maldărul de haine şi se aruncă pe brînci în nisip, plîngînd cu hohote.

Procesiunea se îndreptă către dună în aceeaşi ordine ca la venire : în cap, sergentul, apoi cei care duceau targa, apoi cortegiul pestriţ al pescarilor, al femeilor şi copiilor.

Sergiu, tot cu sandvişul în mînă, se apropie de nevastă-sa care plîngea, cu faţa în nisip, şi-i zise :

— Dar Clara... înțeleg că te-a impresionat... dar la urma urmei nu era decît un străin...

Atunci, din golul făcut de cotul brațului, ajunse pînă la el vocea ei disperată :

— Nu înțelegi niciodată nimic... n-ai să înțelegi niciodată nimic... nu era un străin...

— Cum ?

— Ne iubeam... azi dimineață îi dădusem întîlnire aici... și acum e mort...

PREA BOGATA

Cînd ajunseră pe autostradă, femeia îi spuse, insinuant şi detaşat, ca şi cînd ar fi vrut să-l corupă :

— De ce nu conduci tu ? Eu am obosit.

În acelaşi timp enormul automobil american încetini şi opri la bordura şoselei. Lorenzo tresări :

— Să conduc eu ? Dar eu nu cunosc maşina asta.

— Tot ce poate fi mai simplu... îi răspunse ea, impacientată. Cînd vrei să schimbi viteza, apeşi pe accelerator... frîna e aici... de ajuns s-o atingi puţin, şi maşina se opreşte.

— Să încercăm, zise el, uitîndu-se la dînsa. Stătea întoarsă pieziş spre el, cu un picior îndoit turceşte, pe perna scaunului. Subţire, elegantă, avînd totuşi ceva de marionetă în mişcări, poate din pricina pantalonilor negri, prea strîmţi pe corp. O băsmăluţă multicoloră ţinea loc de bluză, înnodată pe pieptul ei plat. Faţa, aşezată în vîrful unui gît lung şi nervos, era triunghiu-

lară, cu trăsături simple, poate chiar necioplite, deşi slab conturate. Figura era umbrită de o pălărie de pai fixată de ceafă cu o panglică. Lorenzo se gîndea că seamănă cu automobilul ei, lung şi plat, negru pe dinafară, roşu pe dinăuntru. Sau, mai exact, părea accesoriul uman firesc al unei asemenea maşini, tot aşa de asortat ca şi garniturile nichelate, în formă de aripioare aplicate pe port-bagaj, sau ca vulturul stilizat de pe radiator.

— Să schimbăm locurile, zise ea zîmbind şi, fără să mai coboare, escaladă picioarele lui Lorenzo, păru un moment că vrea intenţionat să i se aşeze pe genunchi, şi trecu de partea cealaltă a maşinii.

Lorenzo, la rîndu-i, lunecă în faţa volanului, ambreiă şi apăsă pe accelerator. Deodată, automobilul cel mare, cu cei şapte metri ai săi de metal rigid, lăcuit în negru, se puse în mişcare, uşor ca o pasăre, cu o propulsie înainte puternică şi silenţioasă. Femeia zise, pe cînd indicatorul de kilometraj se suia de la o sută la o sută douăzeci, apoi la o sută patruzeci :

— E cît se poate de uşor ; ba şi cam plicticos. Nu găseşti ?

Lorenzo răspunse :

— Da. E foarte uşor.

Femeia adause, încîntată şi copilăroasă :

— Dacă bărbatul meu ar şti că i-am luat maşina lui adorată şi că pe deasupra te-am lăsat pe tine s-o conduci, ar fi vai de pielea mea.

— De ce ? E gelos ?

— Cînd e vorba de maşină, da. Teribil de gelos.

— Dar de tine, nu ?

— De mine ? Mult mai puţin.

Lorenzo băgă de seamă că maşina fugea mult mai tare decît ar fi vrut el. Foarte lin, ce-i drept, foarte dulce. Dar dulceaţa asta era plină de o furie ascunsă, asemenea unei fiare viclene cu muşchi spăimîntători.

O uşoară atingere pe accelerator şi iat-o aruncîndu-se pe asfalt cu o nerăbdare vorace, ca şi cînd ar fi voit să-l sugă. Lorenzo era deprins cu propria lui maşină, o maşină obişnuită, greoaie şi neplăcută, totuşi docilă. În schimb, maşina asta îi scăpa din mînă la cea mai mică provocare. Zise :

— Şi acum, explică-mi de ce azi dimineaţă m-ai trezit şi ai vrut neapărat să ieşi cu mine.

O văzu dînd din umeri.

— Mă plictiseam. Mă simţeam aşa de deprimată... Cînd m-am deşteptat, m-am uitat pe fereastră, la piscină. Abia se făcuse ziuă. O broască enormă de cauciuc, verde şi galbenă, plutea pe apă. Atunci m-am gîndit la tine. Erai singura persoană pe care doream s-o văd. Şi ţi-am telefonat.

— Ai făcut bine. Din păcate, lucrurile stau tot aşa cum ţi-am mai spus, încă din prima zi cînd ne-am întîlnit. Între noi nu va putea fi niciodată nimic.

— Eu nu-ţi cer nimic, răspunse ea cu o voce poruncitoare care părea că dezminte ce spune. Să fim doar prieteni.

— Prietenia între tine şi mine nu-i cu putinţă, zise el răspicat ; şi nici chestia cealaltă.

— Dar de ce ?

— De ce ? Aş putea să-ţi răspund : fiindcă ai un bărbat. Dar n-ar fi adevărat. Adevărul e altul : eşti prea bogată.

— Ce importanţă are asta ? zise ea, repede.

— Are. Foarte multă. Banii au totdeauna importanţă. În cazul tău, fiindcă ai atîţia. În cazul meu, fiindcă am aşa de puţini.

— Încearcă să nu te gîndeşti la asta.

— Nu se poate. Eşti prea bogată. La cît se urcă averea bărbatului tău ? Se spune că la miliarde. Veniturile mele, în schimb, se învîrtesc în jurul unor sume infinit mai modeste. Nu vezi diferenţa ?

— Nu. Nu văd nimic.

Lorenzo continuă :

— Maşina asta ! Cît face ? Şapte milioane, să zicem. Un milion de fiecare metru. În deget, ai un safir. Alte milioane. Şi vila ta de pe Cassia ? Numai piscina aceea care ţi-a inspirat un atît de acut sentiment de plictiseală a costat pare-se două milioane. Ai casă la Paris, casă la Londra, pe lîngă cea de la Roma. Vilegiaturile tale se cheamă Veneţia, Cannes, Mallorca. Cît costă o viaţă ca asta ?

— Mult, zise ea, dispreţuitor.

— Foarte, foarte mult, într-adevăr. Ce-ar trebui eu să fac, ca să fiu împreună cu tine ? Să mă ţin după coada ta ? Şi cu ce mijloace ?

— Aş putea sta la Roma.

— Dar tu trebuie să-ţi urmezi bărbatul. Şi apoi, nu e numai asta. Banul e nu numai în jurul tău, dar şi înăuntrul tău, în tine.

— Înăuntru, în mine, nu e decît o imensă plictiseală, exclamă ea cu sinceritate.

— Şi ce crezi că-nseamnă plictiseala asta? Bani. Asta înseamnă. Bani. Nimic altceva.

— Acum chiar că nu te mai pricep de loc.

Maşina se opri din nou pe marginea şoselei, în dreptul unei pădurici de pini. Sub aceşti copaci cu trunchi roşcat şi zvelt, care păreau flexibili ca trestia, cu coamele lor verzi palpitînd în văzduhul albastru, îi şedea bine maşinii, aşa, lungă, strălucitoare şi joasă. Şi femeii frumoase, îmbrăcate după ultimul jurnal îi şedea bine în maşină. Lorenzo îşi zicea că prea docil se acordă peisajul cu maşina şi cu cocoana şi simţea un fel de necaz că natura poate fi aşa de slugarnică. O ilustraţie în culori dintr-o revistă americană. Ea îl privea rugătoare:

— Să nu mai vorbim de bani... Vrei?...

— Şi de ce altceva să vorbim?

— De noi doi.

— Am vorbit.

— Noi doi — declară ea cu emfază — sîntem făcuţi unul pentru altul. Ştii cînd mi-a venit gîndul ăsta? Ieri seară, pe cînd dansam împreună. Mi-ai spus atîtea lucruri! Nu le înţelegeam, dar îmi făceau aceeaşi plăcere ca şi cînd le-aş fi înţeles. Mi-ai vorbit aşa cum nimeni nu-mi mai vorbise. Îţi mulţumesc.

Lorenzo se roşi pînă-n vîrful urechilor. În realitate, cu o seară înainte, se cam îmbătase.

Atît cît îi trebuie omului ca să trăncănească mai mult decît se cuvine. Aşa că îi răspunse, brutal :

— Uită prostiile alea.

— De ce ? Nu erau prostii, şi întinse mîna ca să i-o apuce pe a lui. Dar el zise, grăbit :

— Hai să mergem.

Maşina porni iarăşi, brusc, ca suptă de un gol de aer. Femeia, după cîteva clipe, strigă, în timp ce viteza creştea :

— Oricum, în clipa asta sînt fericită, nu mă mai plictisesc. Asta face mult, nu-i aşa ?

Maşina sui iute ca fulgerul o mică pantă şi ajunse pe un imens teren plat. În fund, dincolo de dunga verde a păduricii de pini, strălucea marea. Maşina se năpusti ca turbată la vale.

La o distanţă nu prea mare, Lorenzo vedea un camion care gonea puternic, deşi era încărcat cu piatră. În spatele acestuia, venea un mic automobil de turism, jupuit şi prăfuit, cu provizii pe acoperiş, plin de cocoane şi copii. Pe neaşteptate, în dreptul intrării unei case în construcţie, camionul încetini, aproape că se opri, ca să intre pe şantier. Maşinuţa cealaltă încetini şi ea. Lorenzo îşi aduse aminte de ce-i spusese partenera lui : „Aici e frîna. De ajuns s-o atingi, şi maşina se opreşte." Apăsă deci, uşor, pe pedală. Dar maşina nu încetinea. Dimpotrivă, Lorenzo vedea, înspăimîntat, cum enormul radiator continua să se apropie, tăcut, ca un animal de pradă care nu vrea să fie văzut. Se apropia de maşina cea mică pe care curînd avea s-o facă praf. Atunci împinse violent pedala pînă-n fund. De data asta, cu un scrîşnet asurzitor, maşina se

opri, poate la nu mai mult de o jumătate metru de maşina cea mică. Lorenzo, cu faţa ca varul, recăzu înapoi, pe perne. Femeia, care părea a nu fi băgat de seamă nimic, întrebă :

— Dar ce-i cu tine ?

— Este, că frîna nu funcţionează, şi că era cît p-aci să omor întreaga familie de colo.

Camionul intrase în şantier. Autoturismul se urni şi el, iar Lorenzo, la rîndu-i, apăsă pe accelerator. Dar imediat după aceea, atingînd frîna, o simţi moale, fără nici o rezistenţă. În acelaşi timp, îşi dădu seama că miroase a ars. Un miros urît, care părea că vine din spate. Mai apăsă o dată pe frînă. Dar frîna nu prindea. Atunci lăsă maşina să se oprească singură, ceva mai încolo, în virtutea inerţiei. Şi Lorenzo se grăbi să coboare. Un fum dens, albăstrui, ieşea dintr-una din roţile din spate. Lorenzo o atinse. Frigea. Cînd ridică ochii, o văzu pe femeie cu faţa întinsă spre a lui, cu o expresie care îl făcu să se neliniştească :

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el.

Cu o strîmbătură urîtă, amestec de spaimă şi mînie, ea zise :

— Dar ce-ai făcut ? Uite, roata arde. Poate lua foc.

— A trebuit să frînez cu putere. Altminteri...

— Şi-acum o să ia foc. Ce-o să spună bărbatu-meu ? Dar ce-ai făcut, ce Dumnezeu ai putut să faci ?

— Am frînat, ca să nu intrăm în maşina din faţă. Asta am făcut !

— Poate că era mai bine dacă intrai în ea. Acum o să ia foc! Ce-ai făcut?

Fără să se mai ocupe de el, răscolită și înspăimîntată, se repezi pînă în mijlocul șoselei și începu să dea din mîini la fiecare mașină care trecea. În picioare, pe asfaltul ce se întindea la nesfîrșit, sub razele orbitoare ale soarelui, dreaptă în pantalonii ei negri colanți, părea mai mult ca oricînd o grațioasă, rătăcită marionetă. Lorenzo coborî privirea spre roată: fumul continua să țîșnească, dens și albăstrui. Simți o intensă antipatie pentru mașina cea mare și vicleană. „Măcar de-ar lua foc de-a binelea", se gîndea el. Se mai uită o dată la femeia care-și smulgea brațele făcînd semne, în mijlocul autostrăzii. Înțelese brusc că, din motive pentru moment inexplicabile, incidentul încheia și relațiile dintre ei doi. Gîndul acesta îl însenină. Încet, se duse să se așeze pe una din bornele de pe marginea șoselei, la mică distanță de mașină.

Femeia continua să dea din mîini, pe șoseaua cea mare. Automobilele încetineau, conductorii se uitau la fumul care tot mai ieșea din roată, apoi își urmau drumul mai departe. Lorenzo scoase din buzunar o țigară, o aprinse și începu să fumeze, cu capul plecat. Se întoarse spre el, îl văzu că fumează, și răcni cu o furie nestăpînită:

— Da' fă ceva. S-ar zice că-ți pare bine.

Se auzi un scîrțîit strident de frîne. Lorenzo ridică privirile și văzu o mașinuță decapotată, de un roșu aprins, care se opri. Conductorul, un tînăr chel, cu o figură palidă, aproape ascunsă

îndărătul unei enorme perechi de ochelari verzi, începu să stea de vorbă, surîzînd, cu ea. Nu se auzea ce-şi spun, dar după expresia feţei lor păreau că se cunosc.

Maşinuţa roşie lunecă spre bordura autostrăzii, se opri şi tînărul coborî din ea. După asta, totul se petrecu exact ca şi cînd Lorenzo nici n-ar fi existat. Tînărul se duse la maşină, examină roata, apoi deschise portbagajul, scoase de acolo un cric, îl potrivi sub osie şi-l făcu să funcţioneze. În timpul acesta femeia stătea la spatele lui, îngrijorată, totuşi uşurată şi plină de recunoştinţă. Tînărul scoase roata şi-i dete drumul de-a rostogolul spre şanţ. Fumul continua să iasă, nu la fel de dens ca pînă atunci. Lorenzo îl văzu pe tînăr că examinează un moment fumul acela încăpăţînat, apoi îl auzi spunînd, cu o voce bine modulată :

— Ştii ce ? Te iau cu maşina mea şi mergem la Roma să anunţăm garajul.

Ea îi răspunse, impacientată :

— Eu mă-ntorc acasă. Treaba şoferului să prevină garajul şi ce-o mai trebui. Du-mă acasă !

— Cum vrei. Atunci, te conduc acasă.

Lorenzo se ridică de pe bornă şi se apropie. Ea făcu prezentările fără să se uite la el, cu o voce grăbită şi evazivă. Tînărul strînse mîna lui Lorenzo şi zise :

— Păcat că n-am loc în maşina mea.

— Nu-i nimic ! Nu-i nimic !

Îi văzu pe amîndoi urcîndu-se în maşinuţa roşie care făcu o jumătate roată pe şosea şi pe urmă plecă bîzîind. Lorenzo se apropie atunci de

mașina în pană și, după ce examină un moment fumul care tot mai ieșea, privi împrejurul lui. Peisajul se schimbase, își zicea el. Amputată de o roată, suspendată strîmb pe cric, mașina cea mare, de lux, părea de pe acum o epavă. Și nu mai erau acolo pinii ca să înrămeze frumos violența formelor și sclipirea lăcuită a vopselei ; ci doar șoseaua asfaltată, și o rețea plină de țepi, de-a lungul șanțului. Dincolo de sîrma ghimpată, în mijlocul unei pajiști îngălbenite și arse, se vedeau ruinele unei case vechi de țară. Lorenzo zvîrli țigara și se îndreptă încetișor spre mare.

EVADATUL

Cînd ajunseră în dreptul insulei, motorul *outboard*-ului începu să tuşească şi pe urmă se stinse. Domnul din barcă se ridică în picioare ca să-l reaprindă. Soţia lui privea masa confuză de clădiri îngrămădite în vîrful ridicăturii din partea cea mai înaltă a insulei. În cele din urmă, întrebă :

— Ce castel e ăla de colo ?

Soţul, ocupat cu motorul, răspunse fără să ridice ochii :

— Nu e castel ; e puşcărie.

Ea observă atunci că, în partea de sus a vertiginoaselor contraforturi, se ridica, pe un fond de cer, un perete cenuşiu cu trei şiruri de ferestre care păreau astupate :

— Ferestrele au bare de fier. De ce ?

— Sînt ferestre aşezate foarte sus.

— Şi ce înseamnă asta ?

— Asta înseamnă, răspunse el cam plictisit, că acolo, înăuntrul celulelor, nu se vede decît o foarte mică bucăţică de cer, sus de tot.

— Şi de ce?

Domnul potrivi sforicica la motor şi trase o dată tare; dar motorul, după cîteva turaţii, se stinse iar:

— De ce? Pentru ca cei închişi să nu-şi facă semnale — presupun.

Doamna mai întrebă:

— Şi cine stă acolo în închisoare?

Această întrebare îl irită în mod deosebit pe soţ, poate fiindcă răspunsul prea era la mintea omului. Se ridică pe jumătate, cu sforicica în mînă, şi zise:

— Acolo locuiesc numai persoane bine; în vilegiatură... lume originală care preferă în locul unui hotel bun puşcăria.

Ea zise:

— Va să zică rîzi de mine?

— Dar, Laura, cine vrei tu să stea acolo? Ucigaşi, hoţi, criminali de cea mai proastă speţă.

Doamna se întoarse cu spatele la insulă, ghemuindu-se pe banchetă, apucîndu-şi picioarele cu braţele. Era ofensată.

Îşi aduse aminte de o întîlnire din anul trecut. Se îndrepta spre insulă, împreună cu bărbatul ei, într-un vaporaş. Dintr-una din cabine văzuse ieşind şi coborînd pe uscat, o dată cu ceilalţi pasageri, un tînăr încadrat de doi păzitori; mîinile tînărului erau prinse în cătuşe. O faţă frumoasă, deşi arogantă, foarte palidă, cu păr negru, ondulat, în jurul frunţii şi tîmplelor. Nu întrebase atunci cine era tînărul, deşi ghicise. Avusese impresia că între bărbatul ei şi ceilalţi pasageri era o înţelegere tacită să nu se ocupe de omul acela, prefăcîndu-se a-l ignora. Totuşi,

imaginea lui îi rămăsese în minte, poate din cauza contrastului dintre frumusețea băiatului și lanțurile cu care era ferecat. Acum, gîndindu-se iar la asta, îi părea rău că nu se informase. Poate că tînărul fusese condamnat pe viață ? Dar era sigură că nu putea să fie osîndit pentru o crimă odioasă, din acelea care atrag disprețul. A fost, fără-ndoială, vreo crimă pasională, datorită — cum se spune — unei fatalități. Zise deodată :

— Cînd ești îndărătul unui motor, fie el automobil, sau barcă, devii imposibil.

Bărbatul nu răspunse. Dar după ce potrivi din nou sforicica, trase cu o smucitură mai violentă, și motorul se aprinse. Barca reîncepu să lunece pe marea liniștită, lăsînd o dîră ușoară, care părea o dantelă albă și evanescentă pe mătasea de culori schimbătoare a mării.

Outboard-ul, depășind stîncile, alerga acum în dreptul portului de pe insulă. Soarele încă nu răsărise în partea aceea. Casele roșii, galbene și albe, aliniate pe chei, erau încă cufundate în umbra severă a zorilor și păreau nelocuite. *Outboard*-ul lăsă în urmă portul, și ocoli un promontoriu. Acum nu se mai vedeau nici stîncile, nici portul ; doar un mal alb oblic, și care se făcea tot mai înalt, încoronat cu vii crescute dezordonat. *Outboard*-ul merse ce merse de-a lungul coastei, apoi începu iar să tușească și, curînd după asta, se opri. Femeia privea spre mal, întorcînd bărbatului spatele, mîniată. Și nu dădu nici o atenție înjurăturii înăbușite care-i scăpase pe cînd se scula din nou în picioare ca să reaprindă motorul. Urmară și alte încercări, în timp ce ea continua să-i întoarcă stăruitor spatele.

Pînă la urmă, barca o luă din loc în direcția unei mici plaje cuprinsă între două stînci înalte. Dar ajunși la mică distanță de țărm, motorul se opri iar. Îl auzi pe soț spunînd cu o voce enervată :

— Nu știu ce are... trebuie să fie ceva stricat... e nevoie de un mecanic.

Ea răspunse, fără a întoarce capul :

— Să ne întoarcem în port ; acolo găsești mecanic.

— Dar dacă se oprește în larg ?... nu... mai bine cobor aici și mă duc în sat.

Ea nu zicea nimic. Se învățase să-l lase pe el să-și vadă de treabă în asemenea ocazii. Și-apoi nici nu-i prea păsa dacă motorul merge sau nu. Această indiferență, pe care spinarea ei goală și încovoiată părea că o proclamă, îl exasperă pe soț.

— Tu de nimic nu te sinchisești... tot eu va trebui să bat drumul pînă-n sat.

Femeia dădu din umeri, ușor, amăgindu-se că el n-o să observe. Dar el observă, și zise, în culmea iritației :

— Și afară de asta nu mai da din umeri.

— N-am dat din umeri.

— Ba ai dat. Nu-mi plac apucăturile tale de la o vreme-ncoace.

— Lasă-mă-n pace, dobitocule.

Își dădu seama că ochii, în mod destul de absurd, i se umpluseră de lacrimi. Și se întoarse încă și mai mult cu fața la mal, ca și cînd ar fi vrut să vadă ceva. Și văzu. Un om în pantaloni albaștri și cămașă albă cobora repede din partea înaltă a coastei către plajă. Fu însă ca o vedenie de o clipă. Odată ajuns pe plajă, omul

se făcu nevăzut, ca prin farmec. Ea se întreba dacă să-i vorbească soţului despre strania ei vedenie. Hotărî să n-o facă. Şi în acelaşi timp avu un sentiment de vinovăţie, fără să ştie bine de ce.

În acest timp, soţul aruncase ancora. Ea îşi dădu seama de asta după agitaţia de pe bord şi după zgomotul ancorei în plonjare. Apoi îl auzi spunînd :

— Ei, coborîm ?

Maşinal, ea îşi aruncă picioarele peste bord şi se lăsă să lunece în mare. Cînd atinse nisipul de pe fund, apa îi venea pînă la genunchi. În timp ce ieşea pe prundişul negru şi ud al malului, observă pe dreapta, în peretele stîncos, o scobitură întunecoasă care părea adîncă. Şi deodată avu certitudinea că acolo, înăuntru, se afla omul zărit de ea pe plajă. Dar nu suflă o vorbă. Şi din nou simţi o uşoară remuşcare. Soţul o ajunsese din urmă. O luă de braţ şi-i murmură :

— Te rog să mă ierţi.

— Eu îţi cer iertare, răspunse ea, cu o vie conştiinţă a ipocriziei ei ; şi, întorcîndu-se spre el, îi dădu un sărut pe obraz.

Între timp, se gîndea : „De s-ar duce şi m-ar lăsa singură". Bărbatul, complet înseninat, o întrebă :

— Te plictiseşte să mă aştepţi ? Doar plec şi vin. O să-mi trebuiască, aşa, cam un cesuleţ.

Femeia răspunse :

— Ştii... e aşa de frumos aici !

Soţul se depărtă, urcînd poteca spre coastă. Atunci ea se duse să se aşeze pe mal, la mică

distanță de apă, așa încît să poată supraveghea scobitura fără să atragă atenția.

Cîtăva vreme stătu nemișcată, așezată pe pietriș, privind spre mare. Apoi, aproape pe nesimțite, întoarse capul spre stîncă și se miră cum de bărbatu-său nu băgase de seamă nimic. După cum ghicise ea, omul era acolo, așezat pe pămînt, înăuntrul văgăunii, cu pantalonii lui albaștri, cu picioarele îndoite, cu mîinile împreunate în jurul genunchilor. Bustul și capul nu i se vedeau, și din cauza umbrei dese, și din pricina unei stînci care ieșea în afară deasupra deschizăturii. Femeia se uită la mîinile care încrucișaseră genunchii și fu deodată sigură că trebuia să fie același tînăr pe care îl văzuse ea în lanțuri cu un an înainte.

Erau mîinile lui. Le recunoștea. Mîinile pe care le zărise atunci ferecate în cătușe. Se întrebă dacă trebuie să-i vorbească și hotărî să n-o facă. Decise asta cu o siguranță de sine care o surprinse. Ceva — se gîndea ea — ceva începuse între ei din momentul cînd îl văzuse coborînd pe potecă și cînd ea nu-l prevenise pe bărbatu-său. Ceva care survenise în tăcere, care avea poate să continue în tăcere, și să sfîrșească tot în tăcere. Între timp, minutele treceau, omul nu se mișca, umbra de nepătruns care îi înfășura obrazul părea însăși umbra misterioasă și aproape sacră a nenorocirii care îi despărțea și care îi împiedica să-și vorbească. Pe de altă parte, descoperi că imobilitatea omului aceluia o tulbura, ca și cînd între ei ar fi fost o sfidare reciprocă, o întrecere cu privire la care dintre ei doi să facă prima mișcare, dezvăluindu-și

sentimentele. Aproape fără voia ei, făcu deodată un gest care păru să dea un nume acelei tulburări. Ştia că are urechi frumoase, rotunde şi mici. Ridică o mînă şi dete pe spate părul, astfel ca omul să-i poată vedea una din urechi. Dar omul nu se mişcă. Şi ea avu o senzaţie de ireal gîndindu-se că-i o nebunie să cocheteze cu un puşcăriaş.

Îşi întoarse privirea spre mare. Acum tulburarea ei adîncă izvora mai mult din propriile ei sentimente decît din prezenţa omului aceluia. Hotărîse, cu mintea rece, să-l atragă afară din grotă, fie ce-o fi, chiar şi dacă el ar fi ieşit ca s-o atace sau s-o omoare. Îşi aduse aminte că în sacoşa ei avea cîteva obiecte de valoare. Încetişor, le scoase afară : tabachera de aur cu un rubin la închizătoare ; bricheta, de aur şi ea, cu care îşi aprinse o ţigară, în sfîrşit, ca şi cînd şi-ar fi pierdut răbdarea, scotoci din nou, găsi ceasul şi se uită cît e ora. Ceasul era de aur şi el. Îl depuse pe pietriş, alături de tabacheră şi de brichetă. O grămăjoară de aur care, se gîndea ea, ar putea să-l ispitească. Dar îşi aduse atunci aminte că hotărîse în imaginaţia ei că omul fusese condamnat pentru o crimă pasională. Şi-şi muşcă buzele. Un om ca el nu s-ar fi lăsat atras de aur. Aici trebuia altceva.

Inima îi bătea repede, respiraţia i se poticnea, o roşeaţă puternică simţi că i se urcă, valuri-valuri, în obraji. Ridică o mînă pînă la umăr, strînse între două degete una din bretelele costumului de baie şi o lăsă să coboare încet pe braţ, pînă ce descoperi aproape în întregime un sîn.

Apoi aruncă o privire pierdută în direcţia grotei. Omul era tot acolo, tăcut, nemişcat, invizibil la faţă. Atunci, ea îşi coborî ochii pe inutila grămăjoară de aur, apoi pe pămînt, pe prundiş, şi în cele din urmă, spre mare. La început, rătăci cu privirea pe orizont ; apoi, mutîndu-şi privirea mai aproape, zări barca ancorată în apa neagră şi imobilă, la mică distanţă de mal. Şi pricepu, în sfîrşit, la ce se uita omul cu lăcomie şi îngrijorare, din umbra deasă a grotei.

Încet, leneş, se sculă în picioare. Se întinse puţin împreunînd ambele mîini îndărătul cefei şi dînd capul pe spate. Apoi se îndreptă spre apă, zicîndu-i în gînd : „Adio". Nu se duse la barcă. Umbla pe fundul mării. Încet-încet, apa i se suia pe corp cu o gîdilătură dezagreabilă. Se îndreptă către extremitatea micului golf, acolo de unde ocolind stînca, se putea ajunge la golfuleţul de alături. Cînd apa îi ajunse la nivelul gurii, se aruncă înot, depărtîndu-se tot mai mult de barcă. O luă spre interiorul stîncii, puse piciorul pe fund şi, în sfîrşit, îşi întoarse capul. Stătuse fără să se uite înapoi cam cinci minute. Dar omul se şi urcase în barcă. Încovoiat, întorcîndu-i spatele, trebăluia la piesele motorului. Pe semne că se pricepea la *outboard*-uri, căci aproape imediat motorul se aprinse şi barca plecă descriind un semicerc. Dar, printr-o întîmplare care semăna cu o fatalitate, toate se întîmplaseră fără ca ea să-i fi putut vedea faţa, rămînînd unde era, cu apa pînă la bărbie, mută, şi simţind că tăcerea asta

era ultimul act de complicitate dintre ei. Un gînd o mai chinuia: „Dacă motorul are din nou o pană, o să-şi spună că eu am vrut să-l atrag într-o cursă?“ Pînă la urmă, ieşi încet din mare, îndreptîndu-se spre punctul de pe plajă unde lăsase sacoşa.

Soarele răsărise îndărătul coastei şi făcea să sclipească prundişul ud, grămăjoara de aur neatinsă, întinderea albastră a mării. Tînăra femeie se aşeză lîngă sacoşă, urmărind cu ochii *outboard*-ul care părea că se duce drept spre larg. Cînd, la dreapta plajei, dinspre partea promontoriului, apăru o şalupă rapidă cu trei oameni la bord. *Outboard*-ul se depărta tot mai mult, schimbîndu-şi înfăţişarea, micşorîndu-se pe măsură ce se depărta. Totuşi, ea distingea limpede pe omul care stătea la pupă, cu mîna pe cîrmă. Apoi, brusc, *outboard*-ul se opri, în locul unde marea, pînă acolo lucie, aproape diafană, se zbîrcea şi bătea în violet. Omul din barca oprită se ridicase, şi acum se apleca din nou deasupra motorului. În timpul acesta, şalupa se ducea hotărîtă spre *outboard*. Femeia pricepu ce avea să se întîmple, şi privea cu resemnare. Omul stătu puţin în picioare, uitîndu-se la motor, în timp ce distanţa între cele două ambarcaţiuni se micşora văzînd cu ochii. Apoi păru că renunţă, se aşeză din nou la pupă şi rămase nemişcat. Acum, şalupa era aproape de tot de *outboard*, putea să-l şi atingă. Femeia continua să privească: între omul acela şi cei trei din şalupă, în mijlocul mării pustii, inundată de lumina soarelui, pă-

rea că are loc o conversaţie paşnică şi fără importanţă, ca între excursionişti care se întîlnesc şi se cunosc. Soarele, distanţa, imensitatea mării şi a cerului făceau această întîlnire să pară neînsemnată, incomprehensibilă, ca de pe altă lume. După asta, îl văzu că se ridică în picioare, îl văzu cum trece din *outboard* în şalupă. Atunci, îşi coborî privirea şi se uită la ceas. Trecuse cam o oră. În curînd trebuia să se întoarcă şi soţul.

MICĂ ŞI GELOASĂ

Păduricea de pini era pustie, învăluită într-o atmosferă albastră şi fumegîndă, în care razele roşii ale unui soare gata să apună păreau că rămăseseră încîlcite, neputincioase parcă să răzbată pînă la tufişurile joase. Pe şosea nu erau decît trei automobile, goale, oprite la marginea unor boschete stufoase de muri şi de alţi arbuşti.

Silvio trase maşina la trotuar şi zise :

— Trei maşini goale şi nimeni înăuntru... în clipa asta se află cel puţin trei perechi care-şi zic aceleaşi lucruri şi se iubesc mai mult sau mai puţin în acelaşi fel. Noi am fi a patra.

Ar fi vrut ca femeia să înţeleagă, din tonul său ironic, că el gîndea exact contrariul de ce spunea. Dar ea îi zîmbi, încrezătoare. Cu dînsa, socoti el, trebuie vorbit limpede şi brutal. Nu era prea deşteaptă, şi asta încă era la ea cusurul cel mai mic. Dar cum oare să-i spună, aşa, deodată : de mîine-ncolo nu ne mai vedem. Silvio îi deschise portiera şi o privi cobo-

rînd: mărunţică dar sprintenă, cu o fustă strîmtă şi scurtă şi o enormă manta de piele; capul cam mare, plin de păr negru; obrazul palid, măsliniu, vădind un temperament pasionat. Îşi aminti cum o definise sumar un prieten al lui cînd o văzuse întîia oară: „Mititică şi geloasă". Şi suspină gîndindu-se că era adevărat. Dar îşi dădu seama că putea de acum să se uite la ea cu răceală şi obiectivitate, liber de orice sentiment. Înainte vreme, pe cînd o iubea încă, o contempla fără ca propriu-zis s-o vadă; acum o vedea, ca pe un obiect oarecare, fără s-o contemple. Se simţi înviorat la acest gînd care îl întărea în voinţa de a se despărţi de ea. Şi o urmă, pe o potecă, printre brazi.

Femeia, cu pas viteaz, aproape alergînd, o luase înainte, tocmai spre locul acela, încă necunoscut amîndurora unde ei s-ar fi întins pe iarbă şi ar fi devenit — cum spusese el — a patra pereche care făcea aceleaşi lucruri în aceleaşi momente. Fusese o vreme cînd îl deranjaseră asemenea apucături voluntare din partea ei. Ceva nepotrivit pentru o femeie. Acum, în schimb, asta i se păru o dovadă mai mult de mărginire. Merseră aşa, fără a-şi vorbi, pe potecuţa care şerpuia prin tufişul des. Pînă la urmă, ieşiră la un luminiş mai larg, bătut de soare şi plin de hîrtii întrebuinţate, negre şi rupte.

— Murdăriile de astă vară, observă el îngîndurat, doar n-ai vrea să ne aşezăm aici, în gunoiul ăsta?

Femeia dădu din umeri.

— Despre mine, e bine şi-aici.

Silvio răspunse tăios :

— Despre mine, nu.

Îi venise acum o idee care îi plăcea, poate fiindcă era cam crudă : de obicei, altădată, căutarea locului potrivit în păduricea aceea era lungă și meticuloasă : trebuia să fie un teren puțin în pantă, umbros vara, însorit în alte anotimpuri ; un loc pe care tufele să-l ascundă privirilor indiscrete, un loc care să nu fie nici umed nici prea uscat sau prăfos. Era o căutare plăcută prin premeditarea și tacita înțelegere cu care o făceau amîndoi. Acum, avea poftă să facă tocmai pe dos : să refuze unul după altul toate locurile pe care ea le propunea, ca s-o facă să-și dea seama că el nu dorea nici unul, și că între ei nu mai era nici o înțelegere cu putință. Cam ca povestea cu stejarul de care trebuia să fie spînzurat Bertoldo — se gîndea el : stejarul cel bun nu se putea găsi pentru că tocmai Bertoldo trebuia să-l aleagă. Mulțumit că găsise soluția asta, mergea în urma femeii, fluierînd.

— Ești vesel, zise ea, întorcîndu-se pe jumătate, cu o nuanță de neliniște în voce, ca și cînd ar fi fost geloasă pe veselia lui.

Silvio răspunse :

— Da, e o zi frumoasă, ziua asta de azi.

— Și pentru mine la fel.

— De ce ?

— O ! știi bine de ce ; fiindcă sîntem împreună. Dar tu de ce ești vesel ?

— Ghici !

— Păi cum aș face să știu ?

— Ghici !

Erau acum din nou într-o rarişte : bine apărată, fără hîrtii pe jos, expusă la soare. Totuşi Silvio observă că era niţel în pantă şi plină cu bolovani.

— Să ne aşezăm aici, propuse femeia.

— Aici ? Dar nu vezi c-o ia la vale ? De-abia aşezaţi, o să ne pomenim alunecînd în jos.

— Bine, bine, să căutăm alt loc.

Femeia porni iar în frunte şi zise :

— Ia să vedem dacă ghicesc de ce pentru tine ziua asta e o zi aşa de frumoasă ? Spune-mi „foc" şi „apă".

Era un joc pe care îl jucau adesea. Se aplecă, culese un fir de iarbă, îl luă în gură şi adause :

— Aşadar, pentru tine ziua asta e o zi frumoasă, de ce ?

— Păi, scumpo, tu eşti aceea care trebuie să ghiceşti.

— Atunci dă-mi barem vreo indicaţie.

Silvio ezită.

— Să zicem că-i vorba de ceva de care vreau să scap.

— Să te scapi de ceva ? De frigiderul tău de dăunăzi ?

— Apă, apă.

— Ce-ar fi să ne-aşezăm aici, zise femeia arătînd locul.

Era o rarişte puţin în pantă, bine încercuită din toate părţile de desiş. Imediat, Silvio dădu din cap.

— Nu vezi că-i plină de praf ? Cînd ne-om ridica, o să fim plini din cap pînă-n picioare.

— Uf ! Cusurgiu mai eşti astăzi, zise, alintîndu-se, femeia. Eh, să mergem înainte.

Merseră înainte. Ajunseră într-un loc unde păduricea era aşa de deasă, că nu mai avea nici poteci. La trecerea lor, crengile tufişurilor netunse încă se deschideau cu un foşnet de junglă. Ghimpii se agăţau de haine. Ramurile lăsau prinse de veşminte frunzele galbene ale toamnei.

— Va să zică, aştepţi să scapi de ceva, reluă femeia. Ia să vedem. De un lucru sau de o fiinţă ?

— Tu trebuie s-o spui, încearcă.

— De un obiect.

— Apă, apă.

— De o persoană.

— Foc.

— De o persoană ?

Ajunseseră acum într-un punct al pădurii dincolo de care părea că nu se mai poate merge. Încîlceala de muri şi de arbuşti era atît de deasă, încît parcă şi soarele pătrundea în fîşii nesigure, misterioase, ca şi cînd razele i-ar fi fost smulse şi frînte în trecerea lor. Dar un tufiş mai mare, de formă rotundă, se deschidea în partea lui de jos formînd astfel o cavitate spaţioasă, aproape o grotă, în interiorul frunzişului.

— Hai să ne băgăm aici. Parc-ar fi o odăiţă.

— Acolo, înăuntru ? strîmbă din nas Silvio. Ca să ne tîrîm, să ne murdărim ?

— Ba de loc ! Uite !

Cu avînt, femeia se aruncă în patru labe fără să ţină seama de el care o privea şi, umblînd

în mîini și în genunchi, pătrunse ca un animal în văgăună. Apoi se întoarse și-i strigă rîzînd:

— Vino numaidecît! E tare frumos aici înăuntru!

— Nu, nu, zise el pe un ton hotărît. Nu vin. Și tu, fă-mi plăcerea și ieși numaidecît de acolo.

Vocea lui îi sună desigur neplăcut femeii, căci rîsul îi muri pe buze. Fără nici o vorbă, se tîrî afară din gaură și ieși sculîndu-se în picioare.

— Dar ce ai astăzi?

— Nimic. Să căutăm alt loc.

Ea dădu să suspine, dar se opri și, luînd-o pe drum înaintea lui, zise:

— Va să zică, tu vrei să scapi de cineva. Dacă aș fi în locul tău, aș ști eu de cine să mă descotorosesc.

— De cine?

— De jupîneasa ta. Nu pot s-o sufăr... veșnic se uită la mine chiorîș cînd vin să te văd... dacă n-ar fi decît pentru femeia asta, și aș vrea să ne logodim... Așa, n-ar mai avea nimic de crîcnit. Ea e, nu-i așa? Fata din casă, nu?

— Apă.

— Atunci e Gildo.

Gildo era cel mai bun prieten al lui Silvio. Femeia era geloasă pe el așa cum era geloasă de toți cei pe care îi găsise amestecați în viața lui atunci cînd se cunoscuseră. Silvio zise cu o voce dezagreabilă:

— Apă, și iar apă. Nu spera așa ceva.

— Eu nu sper nimic, zise ea. Nu mie-mi este prieten. Și gata.

— Apă, apă, un fluviu, un ocean de apă.

— Bine-bine, zise ea enervată. Atunci, nu cumva o fi vorba de maică-ta ?

Şi mama lui Silvio era una din persoanele pe care era geloasă, poate pentru că aceasta nu vedea cu ochi buni legătura lor, sau poate pur şi simplu pentru că Silvio ţinea la dînsa.

— Apă, bineînţeles, zise el. Nu ţi se pare că exagerezi ?

— De ce ? Maică-ta nu poate să mă sufere, şi eu n-o pot suferi pe ea.

— Desigur. Dar e apă.

— Eşti oare absolut sigur ?

Silvio o privi şi fu deodată cuprins de compătimire. Nimeni din jurul lor n-o simpatiza. Şi acum şi el se întorcea contra ei. Tresări auzind-o anunţînd triumfătoare :

— Ăsta e locul ideal.

Era într-adevăr un luminiş căruia nu i se putea găsi nici un cusur : uşor în pantă, însorit, acoperit cu ace de pin, ascuns de pădure.

— Eu de aici nu mă mai mişc, zise ea cu o voce totodată şăgalnică şi tristă.

Silvio observă această combinaţie insolită de accente şi nu îndrăzni să se mai opună. Privirea lui se plimbă de-a lungul rariştei, apoi se înălţă spre arbuştii care o înconjurau.

— Dar aici sîntem drept în spatele şoselei, exclamă el.

Se apropie de copaci. Într-adevăr, şoseaua mergea aproape la doi paşi de ei, pustie cît vedeai cu ochii, şi invadată de ceaţa albăstrie a asfinţitului. Femeia răspunse cu aceeaşi voce

stranie a ei, amestec de melancolie şi agresivitate :

— Puţin îmi pasă. Eu aici rămîn.

Zicînd aşa, se lungi, neîndemînatic, rămînînd un moment cu picioarele în aer, apoi reluîndu-şi cu greutate echilibrul. Silvio înţelese că nu mai putea refuza, şi se aşeză şi el, zicînd :

— Totuşi nu-mi place locul ăsta. Sîntem prea aproape de şosea.

Ea nu răspunse. Luă mîna lui într-a ei şi privindu-l bine în ochi, îl întrebă, cu o voce limpede :

— Eu sînt, nu-i aşa, persoana de care vrei să scapi ?

Silvio înţelese că trebuie să răspundă ceva. Dar nu avu curajul s-o facă, şi căută să cîştige timp. La rîndul lui, întrebă :

— Ce te face să crezi asta ?

— Adineauri, în maşină, am spus : „Ce zi frumoasă. Într-o zi ca asta aş vrea să mor." Şi tu ai mormăit printre dinţi : „Măcar !" Ai crezut că n-auzisem. Dar eu am un auz foarte fin.

Silvio rămase aşa de zăpăcit că nu găsi nimic de spus. Şi femeia continuă cu fermitate :

— Îmi doreşti pur şi simplu moartea. Asta e ceva foarte trist. Nu crezi că în cazul ăsta ar fi mai bine să mă laşi ?

Silvio ridică ochii spre ea, ca şi cînd ar fi sperat să găsească un sprijin pentru răspunsul pe care trebuia să i-l dea. Se aşteptase la o mină dezolată, patetică, insuportabilă ; se minuna în schimb să o vadă calmă şi resemnată. Îl iubea, desigur, îl iubea cu adevărat — se gîn-

dea el; îl iubea atît de tare încît era dispusă chiar să-l piardă. Apoi observă un detaliu: întocmai ca păduricea care se aprindea sub razele soarelui pe măsură ce acesta se lăsa mai jos, tot astfel, în timp ce privirea lui treptat-treptat se muta de jos în sus, figura ei se anima. Gura surîdea foarte ușor, cu cel mai frumos și seducător surîs al ei, care lui îi plăcea poate pentru că era echivoc și nițel crud. Obrajii ei, de obicei palizi, păreau ușor îmbujorați, ochii mari și tulburi se făceau parcă mai limpezi, mai luminoși. Deodată îi trecu lui Silvio prin minte că a iubi este, desigur, important, dar că și mai important era, cel puțin pentru el, să fii iubit. Și că hotărîrea lui nu fusese, poate, decît o încăpățînare venită din orgoliu. Asta l-ar fi făcut să rămînă singur, cu maică-sa, cu prietenii lui, cu fata din casă, adică cu toți cei care o urau pe ea, dar care n-o puteau înlocui. Pînă la urmă, zise răspicat:

— Spui lucruri absurde... nu doresc de loc să te las.

— Adevărat?

— Adevărat.

CHIP CIOPLIT

Imediat după căsătorie, s-au instalat la Parioli, într-o casă în stil atic pe care socrul lui Livio i-o dăduse fiică-si de zestre. Casa era aproape goală, afară de mobilele absolut indispensabile. Dar ea zicea că nu-i grăbită. Voia s-o aranjeze după gustul ei. Aşa că, fără să se zorească, începu să cumpere de ici, de colo mobile, antichităţi, bibelouri, picturi, după un gust foarte modern care lui Livio, convins că ea se lua mai mult după modă decît după criterii întemeiate, îi părea totodată prezumţios şi snob. Idolul de piatră tot ea îl dibuise. Îl descoperise în camera din fund a prăvăliei unui anticar puţin obişnuit: un american bătrîn care deschisese un mic magazin de antichităţi ca să-şi desfacă obiectele strînse de el, în vila lui, după douăzeci de ani de călătorii prin toată lumea. Fetişul acela era un cilindru de piatră cenuşie de cea mai ordinară speţă, înalt cît omul, dar mult mai larg, şi terminat cu un cap în formă de con ţuguiat, cu trăsături foarte stilizate: din ele nu erau marcate mai precis

decît arcadele sprîncenelor, septul nazal şi bărbia. Pe cele două laturi ale cilindrului, acolo unde trebuiau să fie articulate braţele, erau sculptate două paftale rotunde, care semănau cu nişte nasturi. Sculptura, grosolană şi aproximativă, deşi sinistru depresivă, îi deveni deodată peste măsură de antipatică lui Livio. Nu voia să şi-o mărturisească, dar adevăratul motiv al antipatiei sale era infatuarea cu care soţia lui privea fetişul. Un capriciu printre atîtea altele pe care el îl dezaproba fiindcă nu-l înţelegea.

Livio îi dădu statuii un nume de botez. Îi zicea : „Marţianul". Într-adevăr, semăna niţel cu desenele stîngace de maimuţoi care în jurnalele umoristice ilustrate întruchipau aceste imaginare creaturi celeste. „În dimineaţa asta nu te sărut, spunea el de pildă : Marţianul se uită la noi !" Sau : „Marţianul pare azi mai rău dispus ca de obicei. Uite ce îmbufnat stă acolo !" Sau : „Astă noapte, mă duc la baie, şi pe cine crezi că văd ? Pe dumnealui, Marţianul, care se spăla pe dinţi !" Sau : „Don Juan avea statuia Comandorului. Eu îl am pe Marţian. O idee. Ce-ar fi să-l poftim la masă ?"

Această ultimă frază, spre deosebire de cum se întîmpla de obicei, căpătă o ripostă. Se aflau la masă, în sufragerie, drept în faţa fetişului care, din ungherul luminat unde stătea, părea că-i fixează şi că-i studiază. Atunci soţia sa zise :

— Mai că ţi-aş lua vorba în serios. Uite, te las aici să termini mîncarea împreună cu el.

Spusese asta calm, răspicînd silabele şi privind în jos. Dar cu o duşmănie atît de evidentă, încît Livio simţi un fel de frică. Totuşi, împingînd gluma mai departe, insistă:

— Rămîne de văzut, mai întîi de toate, dacă el primeşte invitaţia la masă.

— Aşa că — urmă soţia sa ca şi cînd nici nu l-ar fi auzit — te las, şi poftă bună!

Puse şervetul pe masă, se sculă şi ieşi.

Livio rămase pe scaun. Cîteva clipe încercă să-şi imagineze cum ar fi procedat idolul de piatră ca să-şi părăsească colţul şi, alunecînd ca pe o roată pe postamentul lui circular, să se apropie de masă, să se aşeze şi să mănînce.

Cu puţine zile înainte asistase la o reprezentaţie a lui Don Juan de Mozart, la Operă. Şi coincidenţa îl amuza. Oare ce fel de voce putea să aibă fetişul? În ce limbă ar fi vorbit? În ce infern papuaş sau polinezian l-ar fi tîrît el la sfîrşitul banchetului?

Aceste închipuiri nu fură totuşi în stare să-l distragă de la amintirea gestului soţiei sale. Spera că fusese doar o enervare de moment. Se aştepta s-o vadă răsărind iarăşi în prag. Dar nu. Nimic. Şi iată că, după ce-l distrase, ideea idolului de piatră venind să ia masa cu el îl agasa acum. Şi de altfel, fetişul însuşi, care îl privea din ungherul lui de umbră, îl fîstîcea rău. Pînă la urmă, o chemă pe nevastă-sa cu voce tare:

— Alina!

Nici un răspuns. Casa părea pustie. Slujnica intrase aducînd pe tavă mîncarea. Livio îi zise s-o pună acolo, pe masă. Apoi se sculă şi ieşi.

Camera de culcare se afla în fundul coridorului. Uşa era întredeschisă. Livio o împinse şi intră. Nici odaia aceea nu conţinea mobile ; doar patul şi două scaune. Pe pat, o valiză deschisă. Soţia sa, în picioare în faţa dulapului din perete, cu uşile date în lături, scotea de acolo o haină atîrnată pe un umeraş.

Livio rămase o clipă încremenit. Nu ştia ce să spună. Apoi se gîndi că nevastă-sa era gata să-l părăsească. Chiar aşa, două luni după nuntă. Şi-l trecu un fior rece prin şira spinării.

— Da' bine, Alina, nu pot să ştiu şi eu ce faci acolo ?

La auzul vocii lui, ea lăsă imediat umeraşul cu haina, şi se aşeză pe pat. Livio se aşeză şi el, o apucă de talie şi-i şopti :

— Alina, de ce ? Ce te-a apucat ?

Se aştepta la un răspuns împăciuitor. Dar privind-o, pricepu că se înşelase. Faţa ei, rotundă, masivă, de o paloare lividă din care ieşeau în relief ochii ei albaştri, părea întunecată de o mînie tenace. Zise :

— Asta m-a apucat : am văzut că tu iei totul în glumă şi eu nu mai pot suporta glumele tale.

— Dar aşa-i firea mea. Îmi place să glumesc. Ce rău e în asta ?

— N-o fi nici unul, dar vezi, eu nu mai pot suporta.

— Dar de ce, iubito ?

— Nu-mi zice iubito. Tu nu vorbeşti niciodată serios. Faci spirite aproape de orice, ai mereu nevoie să demonstrezi că eşti superior tuturora.

— Ascultă, Alina, nu ţi se pare că exagerezi ?

— Nu exagerez de loc. Ori de cîte ori glumeşti, eu simt că mi se strînge inima. S-ar zice că...

— Ce anume ?

— Că tu, neputîndu-te ridica la nivelul unor anumite lucruri, cauţi, cu ajutorul sarcasmului, să le cobori pe ele la nivelul tău. Şi-apoi, nu-i numai asta...

— Da ce mai e ?

— Tu faci glume în momente cînd nimănui pe lume nu i-ar veni să glumească. În timpul voiajului nostru de nuntă, ai spus ceva de care am să-mi aduc aminte toată viaţa.

— Ce-am spus ?

— N-am să ţi-o spun niciodată.

Urmă o altă tăcere. Livio tot o mai ţinea de mijloc, stînd aşezat lîngă ea. Atunci, pe cînd o privea, îşi dădu seama, ca şi cînd ar fi făcut o descoperire importantă, că fusese întîia oară de cînd se cunoşteau că-i vorbea serios, sincer şi afectuos, fără să se ascundă sub masca ironiei. Se gîndi că fusese nevoie să intervină nu mai puţin decît ameninţarea că-l va părăsi, pentru a-l face să schimbe tonul şi să simtă deodată remuşcări.

— Ia să vedem — zise el — să vedem, Alina, ce s-a întîmplat în realitate. Tu ai cumpărat fetişul acela care mie nu-mi place şi l-ai adus

acasă. Şi de ce am început eu să fac spirite pe socoteala lui ? Desigur, nu pentru că e urît şi ridicol sau lucrat prost, că doar sînt atîtea lucruri proaste şi urîte şi ridicole în casa asta. Nu. Am făcut-o pentru că tu erai moartă după el în asemenea măsură...

Femeia îl asculta cu o atenţie care părea că emană din întregul ei trup, pentru a se concentra pe urechea mititică şi cărnoasă care ieşea de sub şuviţele de păr negru. Brusc, începu să bată din mîini şi se întoarse către Livio :

— Aha ! Ai zis-o ! În sfîrşit, ai zis-o, odată şi odată !

— Ce-am zis ?

— Că nu poţi suporta ceea ce tu numeşti maniile, capriciile mele.

— Şi ce-i cu asta ?

— Dar tu nu-ţi dai seama că ceea ce tu numeşti maniile mele sînt sentimentele mele, afecţiunile mele, într-un cuvînt : eu însumi ?

— Ai tu vreun sentiment, vreo afecţiune pentru paiaţa aia de piatră ?

— Poate că am, cine ştie ? Am, sau mai bine zis aveam, un sentiment pentru tine. Asta-i sigur. Şi tu l-ai socotit o manie, şi ai turnat peste el duşul rece ca gheaţa al glumelor tale.

— Dar cînd s-a întîmplat asta ?

— Ţi-am spus-o. În timpul călătoriei noastre de nuntă.

— Cum ? Eu am glumit pe seama sentimentelor tale faţă de mine, pe cînd eram în călătorie de nuntă ?

— Da. Mai precis : la Veneţia, în camera de la hotel, în prima noapte. Şi ai făcut spirite

nu numai pe seama sentimentelor mele, ci şi pe seama persoanei mele fizice, asta tocmai în nişte momente cînd nici un om pe lume, uite, ţi-o spun cu cea mai mare solemnitate, nici un om n-ar fi îndrăznit s-o facă.

— Am făcut eu spirite pe seama persoanei tale fizice ?

— Da. Asupra unui detaliu din persoana mea fizică.

Livio se roşi, brusc, pînă-n vîrful urechilor, cu toate că nu-şi aducea de loc aminte să fi glumit în acea împrejurare. Pînă la urmă, zise :

— Se poate, dar nu-mi aduc aminte. Şi-apoi ar trebui să vedem şi despre ce fel de glumă e vorba. A fost poate una tot atît de nevinovată ca aceea cu fetişul, din astă seară.

— Sigur că era nevinovată, întrucît tu nu erai conştient de ce făceai. Pentru mine însă a fost exact ca şi cînd mi-ai fi vîrît prin decolteu o bucată de gheaţă. Era prima noastră noapte după nuntă, şi tu n-ai băgat de seamă că te uram.

— Mă urai ?

— Da. Din toată inima.

— Dar acum ? Mă urăşti ?

— Acum ? Nu ştiu.

Livio tăcu iar, privind-o atent. Şi deodată avu impresia că se află în faţa unei străine, în faţa unei fiinţe complet străine, despre care nu ştia nimic, nici din trecut, nici din prezent, nici despre simţămintele, nici despre gîndurile ei. Această senzaţie de înstrăinare izvorîse din fraza ei : „n-ai băgat de seamă că te uram“. Şi într-adevăr, nu-şi dăduse seama că strîngea

în braţe o femeie care îl ura. Işi amintea, din noaptea aceea, absolut tot : pînă şi vîntul care din cînd în cînd umfla uşor perdeaua ferestrei larg deschisă spre lagună. De toate, dar de ura ei nu. Dar atunci, dacă nu-şi dăduse seama de un sentiment atît de important, cine ştie cîte alte lucruri îi scăpaseră, cine ştie cît încă din fiinţa ei îi rămînea necunoscut. Oricum, era limpede că Alina n-avea de gînd să plece. Că valiza aceea deschisă, aşezată pe pat, făcea parte dintr-un fel de ritual al gîlcevilor. Că el acum trebuia să facă loc scenei împăcării, oricît de străină şi necunoscută i-ar părea ea lui. Făcu un efort, o luă de mînă, şi-i zise :

— Trebuie să mă ierţi. Eu sînt unul din aceia despre care de obicei se zice că-s plini de impietate.

— Ce-i aia impietate ?

— Contrariul lui pietate. Contrariul lui pios. Un om care n-are nimic sfînt. Dar de aci înainte, am să caut să mă-ndrept. Ţi-o făgăduiesc.

Soţia se uită la el, contemplîndu-l îndelung cu ochii ei de culoarea cerului şi care priveau niţel cruciş. Se uita la el ca la un obiect curios şi de neînţeles. Pînă la urmă, zise cu simplitate :

— Bineee...! Acum du-te. Vin şi eu numaidecît. Şi aplecîndu-se spre el, îl sărută zgomotos pe obraz.

Livio ar fi vrut să spună ceva. Dar nu găsea nimic. Se ridică, se întoarse în salon, se aşeză din nou la masă. Luă de pe tavă un cotlet, îl puse în farfurie şi se apucă să mănînce. Apoi,

lăsă jos tacîmul şi începu să privească dinaintea lui.

Fetişul, ca şi înainte, îi stătea drept în faţă. Cu fruntea lui aplecată ca o vizieră deasupra ochilor, părea că-l priveşte ameninţător şi sever. Ca şi cînd ar fi vrut să-i spună : „Ăsta nu-i decît începutul. Sînt multe, multe, lucrurile în faţa cărora o să trebuiască să încetezi de-a mai glumi."

Livio îşi aduse aminte de Don Juan şi se gîndi că acela măcar avea consolarea că fusese pedepsit pentru a fi luat în deşert principiile unei religii recunoscute şi venerate. Pe cînd el trebuia să poarte respect unei lumi care numai sacră nu era, o lume fără rai nici iad, o lume mută şi absurdă, întocmai ca idolul cel de piatră.

Tresări la auzul unui foşnet. Se întorcea soţia sa. Se aşeză şi ea, din nou în faţa lui. Livio observă că, privit în perspectivă, chipul soţiei sale părea strîns îngemănat cu acela al ferocelui, stupidului fetiş. Şi se înfioră îngîndurat.

AUTOMATUL

Odată îmbrăcat, Guido se duse să se privească în oglinda şifonierului. Ca de obicei, fu cuprins de un sentiment de nemulţumire. La drept vorbind, tot ce avea pe el era nou şi de cea mai bună calitate : haină nouă dintr-o stofă cu ţesătură în zig-zag, pantaloni noi de flanelă gri, cravată nouă cu dungi în culori vii, ciorapi noi de lînă roşie, pantofi noi din piele de căprioară. Şi totuşi nu era elegant. Semăna a manechin din vitrina unui mare magazin.

Guido ieşi din dormitor. Dezordinea acelei încăperi îi făcea silă. Trecu în salon. Acolo toate erau curate, ordonate, luminoase. Se simţi mai liniştit. Deşi, în dimineaţa aceea, de cînd se sculase, îl tot sîcîia ideea că a uitat ceva : o întîlnire ? un telefon de dat ? o plată ? o aniversare de sărbătorit ? Pînă la urmă scutură din cap şi se îndreptă spre picapul care se afla în colţul de lîngă sobă. Marcă americană. Automat. Adică, dacă apăsai pe un buton, braţul

cu ac se ridica singur, se deplasa, cobora şi se aşeza pe marginea discului.

Guido luă la întîmplare din discotecă un disc de muzică uşoară, îl fixă pe gramofon şi apăsă pe buton. Atunci ceva neaşteptat se produse. Braţul se ridică, se deplasă, dar nu se mai lăsă în jos, ci îşi continuă mişcarea — s-ar fi zis conştient — iar la urmă, în loc să se aşeze pe marginea discului, se înfipse drept în mijlocul acestuia. Se auzi o trosnitură şi un scîrţîit, braţul se săltă înapoi pe disc, se înălţă iar, şi cu un „clic" răsunător se întoarse în poziţia de repaos.

Guido scoase afară placa şi o examină la lumina ferestrei. Era tare stricată. În mai multe locuri se puteau vedea zgîrieturi adînci. De data asta, mecanismul automat nu funcţionase. Guido, foarte nedumerit, introduse un alt disc. Dar braţul se ridică şi coborî după toate regulile, fără să mai greşească. În timp ce asculta muzica, se întreba care putuse fi pricina comportării aşa de ciudate a picapului. Dar îşi dădu seama că probabila explicaţie tehnică nu-l va mulţumi.

În clipa aceea soţia lui intră în odaie.

Ducea de mînă pe Piero şi Lucia, băiatul şi fetiţa lor, amîndoi sub cinci ani ; doi copii cu figură drăguţă şi simţitoare, mai ales Piero, care semăna mult cu o fotografie a lui Guido cînd acesta avea aceeaşi vîrstă.

— Hai, daţi un pusi lu' tata ! le zise mama, şi rămase aşa, în mijlocul salonului, în timp ce copiii, ascultători şi drăgăstoşi, alergau să se caţăre pe genunchii lui Guido.

Acesta îi sărută şi el. Dar pe cînd îi îmbrăţişa, pe deasupra capetelor lor încîrlionţate, o văzu pe nevastă-sa şi observă — de parcă atunci o vedea pentru prima oară — că era lungă şi firavă şi plată ca o scîndură. Cele două faceri o uscaseră şi o secătuiseră, făcînd-o pe veci lipsită de orice farmec femeiesc. Mai observă şi că purta ochelari pe nas, un nas cam roşu. Avea o fustă largă, albastră, şi un pulovăr de un albastru mai închis. I se păru deodată că toate aceste detalii trebuie să fi avut ele un sens, cam ca desenele dintr-un rebus, care de obicei se explică cu un singur cuvînt. Dar nevastă-sa nu-i dete răgaz să-l găsească :

— Hai, să mergem — zise ea — e tîrziu ; dacă mai zăbovim, riscăm să găsim străzile înghesuite de maşini.

— Să mergem, răspunse Guido, şi se luă după soţia sa care îi luase iar pe copii de mînă.

Apartamentul lor era la parter, într-o casă nouă. Poarta de intrare dădea într-o grădină cu mici alei de ciment, cu brazde de lalele şi pomişori tunşi în formă de pară şi de con. Familia traversă această grădiniţă şi ieşi într-o uliţă îngustă, cu blocuri noi şi luxoase de o parte şi de alta, şi ticsită de maşini aliniate de-a lungul trotuarului. Guido se întreba din nou ce putuse uita în dimineaţa aceea, şi tot gîndindu-se la asta, îi sui în maşină pe copii şi pe nevastă-sa, băgă în viteză, şi porni. Maşina coborî repede pe Via Flaminia, trecu de pod, şi începu să alerge pe cheiurile Teverului. Pe la jumătatea drumului aveau să dea de lacul Albano.

Era duminică, zi frumoasă, şi păcat — observa soţia care stătea în spate împreună cu fetiţa — păcat că nu se poate face un pic-nic pe iarbă. Dar plouase de curînd, şi pămîntul era încă ud. La care Guido nu răspunse nimic. Femeia continuă să vorbească volubil, şi înţelepţeşte, întorcîndu-se cînd spre bărbat, cînd spre copii.

Despre partea lui, Guido îşi concentra toată atenţia pe şoseaua ticsită de lume, o lume gătită ca de duminică. Asta cerea mai multă prudenţă şi iscusinţă decît de obicei.

Maşina, după ce merse o bucată bună pe Appia Antica, o luă pe Appia Pignatelli, şi de acolo pe Appia Nuova. Guido păstra o viteză constantă, nu prea mare, chiar cînd drumul din faţa lui era liber. În acelaşi timp, ochii lui notau o mulţime de lucruri care păreau interesante, dar al căror înţeles îi scăpa : sclipirea părţilor nichelate ale unui automobil mare, care mergea în faţa lor, albeaţa frumoasă, punctată cu lumini de rază, a unei cisterne cilindrice de petrol, pe jumătate mascată de copaci înmuguriţi, primăvăratici ; varul imaculat al unor case, culoarea argintie a unui avion coborînd pieziş din cer pentru a ateriza pe aeroportul de la Ciampino, apoi fulgerul neaşteptat al unei ferestre pe care se zbătea o rază de soare, vopseaua ghipsată a dungilor de semnalizare pictate pe trunchiurile de platan de-a lungul şoselei. Toate lucrurile astea albe, lucitoare, sclipitoare, contrastau ţipător cu un nor mare, negru care năvălise peste tot cerul şi ameninţa să strice o zi atît de frumoasă. Cîmpul, de un verde deschis,

de un verde fraged, aproape lăptos, distona şi el pe fondul sumbru şi prevestitor de furtună.

Încă o dată, Guido se întrebă care ar putea fi înţelesul acestui contrast. Dar nu găsi nimic. Şi totuşi, era sigur că un înţeles tot trebuia să aibă. Femeia, în spatele lui, vorbea cu fetiţa. Băiatul îngenunchease pe scaunul maşinii, cu mîna sprijinită pe spătar şi se amesteca în conversaţia mamei cu surioara. Vocile astea proaspete, ascuţite, ale copiilor punînd întrebări, vocea calmă a mamei răspunzîndu-le, sigur că şi astea aveau un tîlc ascuns, pe care Guido nu-l găsea, cum nu-l găsise pe al nici unuia din lucrurile pe care, unul după altul, le observa. Totuşi era convins că exista fără doar şi poate un sens anume în toate astea.

După aceea, copiii nu mai ziseră nimic. În tăcerea care urmă, soţia păru că bagă de seamă tăcerea lui Guido, şi-l întrebă:

— Ce ai? Eşti prost dispus?

— Nu. Nu sînt prost dispus.

— Dar nici bine dispus nu eşti.

— Sînt de o dispoziţie mijlocie. Cum îmi este obiceiul.

— Vezi, tocmai asta îmi place la tine. Dispoziţia ta mijlocie, cum i-ai zis tu. Dar acum mi se păruse că erai prost dispus.

— De ce-ţi place dispoziţia mea mijlocie?

— Uite-aşa, fiindcă-mi dă un sentiment de siguranţă. Senzaţia că mă aflu alături de cineva pe care mă pot bizui.

— Şi cineva ăsta aş fi eu?

— Da. Tu. (Vorbea liniştit, obiectiv ca despre o terţă persoană.) Da. Am încredere în tine

fiindcă ești un bărbat bun și un tată bun. Știu că cu tine nu pot exista surprize. Că faci totdeauna ce trebuie. Încrederea asta mă face fericită.

— Ești fericită cu mine?

— Păi... sînt! păru că se gîndește o clipă, apoi, cu oarecare sfială, zise: da, sînt fericită, pot s-o spun fără nici un gînd ascuns. Da, sînt fericită. Mi-ai dat tot ce-mi puteam dori: o familie, copii, o viață îmbelșugată și fără griji. Îți face plăcere că sînt fericită cu tine? (se întoarse spre el și-l mîngîie ușor, drăgăstos, pe ceafă).

— Da, îmi face plăcere, răspunse Guido.

Automobilul trecuse de Appia Nuova, o luase pe Via dei Laghi și acum alerga pe cîmpul înverzit unde, ici și colo, se vedeau tremurînd ca niște norișori albi și roz florile pomilor roditori. După asta, întîlniră o mimoză galbenă pe lîngă o casă albăstrie, apoi cîțiva copaci indicatori, cu ramurile încărcate cu flori de un roșu rubiniu. Guido zise:

— Nu eram prost dispus. Numai că mă tot gîndeam la ceva care s-a întîmplat acum de curînd.

— Ce?

Guido povesti întîmplarea cu placa și cu funcționarea greșită a mecanismului automat.

— Drept e că și placa era praf. Dar tot nu izbutesc să-mi explic de ce aparatul n-a funcționat.

Soția îi zise glumind:

— Pesemne că maşinile sînt şi ele cîte o dată sătule să tot fie maşini şi vor să demonstreze că nu-s.

— Mda. O fi şi asta.

Băieţelul, care stătea tot în genunchi pe scaunul din faţă, alături de Guido, întrebă deodată pe maică-sa dacă ar putea, în ziua aceea, să mănînce fragi. Mama îi explică atunci că nu era încă vremea fragilor, că fragii erau fructe, şi că primăvara nu este vremea fructelor, ci a florilor, lucru de care el se poate încredinţa privind pe cîmp.

Guido ascultă niţel raţionamentele soţiei, după care făcu o ultimă şi tot atît de fără succes încercare de a-şi aduce aminte ceea ce era convins că uitase în acea dimineaţă. Dar nu găsi nimic. Poate o întîlnire de afaceri pentru ziua următoare, adică luni? În tot cazul, la birou, toate erau scrise pe agendă, şi ar fi fost foarte uşor să verifice.

Iată-i ajunşi pe şoseaua care înconjoară lacul Albano. Dar lacul nu se vedea încă, ascuns fiind de grădinile numeroaselor vile. Apoi, la o cotitură, lacul începu treptat să iasă la iveală. Mai întîi, povîrnişurile abrupte, acoperite cu un strat de iarbă deasă şi întunecată, pe urmă, jos de tot, ca în fundul unei pîlnii, lacul nemişcat şi sumbru, şi malurile lui înalte, şi cerul înnourat care îşi oglindea umbrele inegale. Guido îşi aruncă la iuţeală ochii pe lac şi avu iarăşi senzaţia unui sens ascuns, ascuns îndărătul numeroaselor detalii disparate. Drumul, acum, suia. Guido schimbă viteza, din a patra trecu într-a treia. La capătul urcuşului, se ză-

rea un belvedere suspendat pe cer, şi dincolo de asta se ghicea o adîncime de cîteva sute de metri.

Atunci, pe neaşteptate, Guido avu senzaţia că iese dintr-o subterană, că iese la lumină, că scapă afară dintr-o atmosferă vătuită şi surdă într-o alta, limpede şi uşoară. Şi o dată cu această senzaţie, îi veni şi un gînd, un gînd precis ; să împingă maşina cu viteză maximă în acel gol care se zărea în vîrful urcuşului, şi să se arunce în lac, împreună cu nevasta şi copiii. Maşina ar fi făcut un plonjon de vreo două-trei sute de metri, căzînd drept în lac. Moartea ar fi fost instantanee. Guido se întrebă dacă un asemenea gînd îi fusese inspirat de vreun sentiment de ură împotriva familiei, şi îşi dădu seama că nu era aşa. Dimpotrivă, avea impresia că niciodată nu-i iubise aşa de tare ca în clipa aceea, cînd dorea să-i distrugă. Dar oare fusese doar un gînd ? Sau fusese o ispită ? Da, o ispită, aproape irezistibilă, şi de o dulceaţă funebră, tenace şi dureroasă, asemănătoare aceleia capabile să inspire o pietate care să nu vrea să rămînă neputincioasă.

Maşina cîrmi la dreapta, pînă aproape să şteargă marginea şoselei. Suia, repede, spre belvedere. Dar, ajuns la punctul cel mai înalt, Guido se găsi faţă-n faţă cu o mică pajişte pe care nu o prevăzuse. Prăpastia o lăsaseră în spate, şi de-acum momentul trecuse : căci una e să cazi în gol — e ceva natural — şi alta e să te întorci din drum anume ca să cazi. Asta se cheamă crimă. Aşa că Guido se opri, trase frîna de mînă şi rămase nemişcat. Nu simţea

nimic deosebit. Atîta numai că i se părea a fi intrat din nou, dintr-un văzduh uşor într-unul surd şi vătuit.

Soţia sa zise atunci, coborînd din maşină :

— Bravo. Ai făcut bine să opreşti. Hai să aruncăm niţel ochii pe lac.

Cînd fură toţi patru pe marginea terasei, şi cînd se aplecară ţinîndu-se de mînă pentru a contempla lacul, Guido îşi aminti deodată ce uitase. În duminica aceea cădea aniversarea căsătoriei lor. Vorbiseră de asta, în ajun, seara, după ce îi culcaseră pe cei mici. Şi excursia fusese hotărîtă tocmai pentru a sărbători evenimentul.

SOCOTEALA

De abia sosit, după ce-şi lăsă geamantanul la hotel, Claudio o porni la plimbare ; nu mai fusese niciodată pe insula aceea, nu cunoştea pe nimeni şi se simţea deodată intimidat în faţa expresiei de complicitate, dacă nu chiar de fericire, a oamenilor cu care se încrucişa pe drum în timpul plimbării. Aproape toţi perechi-perechi, unele tinere, altele mai în vîrstă, altele bătrîne. Bărbaţi fără femeie, ca dînsul, erau cam puţini. Şi nici femei singure nu se prea vedeau. Asta îl atinse ca un reproş : rămas singur după ultima lui legătură de acum cîţiva ani, ce căuta acum pe insula aceea ? I se părea că toate acele cupluri, trecînd pe lîngă el, îi spuneau : „noi sîntem doi şi tu nu eşti decît unu ; noi ştim unde mergem, tu nu ; noi avem un scop în viaţă, tu n-ai". Atunci, sfiala lui se transformă în panică. Ca să-şi mai dea curaj, Claudio intră într-un bar şi comandă o cafea de care n-avea nici o poftă.

Se afla, şi acolo, o pereche. El, un tinerel blond şi slab, cu faţă ascuţită, cu privirea lim-

pede şi decisă ; ea, o fată foarte oacheşă, destul de atrăgătoare — îi păru lui Claudio. Junele, aplecat înainte, cu picioarele pe bara de alamă a scaunului, juca în palmă nişte chei, sau alte obiecte de metal. După ce-şi băus cafeaua, Claudio se îndreptă spre pupitrul casieriţei ca să plătească. Se auzi un mic clinchet pe podea. Claudio crezu că-i căzuse vreo monedă din buzunar, se aplecă şi întinse mîna. Într-adevăr, o monedă de cinci sute de lire era acolo, la doi paşi. Dar tînărul blond zise atunci cu o voce calmă :

— Regret, dar banul acela e al meu.

Şi Claudio îşi dădu prea tîrziu seama de eroarea lui. O ruşine, de altfel absurdă, îl făcu să se înroşească. În grabă, părăsi barul şi o porni în pas alergător pe Calea Olendrilor, despre care în ghid scrie că-i cel mai frumos loc de pe insulă.

Pe promenadă nu era nimeni. Şoseaua, umbrită de copaci mari şi înfrunziţi, şerpuia de jur împrejurul insulei, costiş, avînd pe una din laturi un povîrniş înţesat cu pini, prin care se străvedea cînd şi cînd întinderea albastră, luminoasă a mării, iar pe partea cealaltă se perinda un şir neîntrerupt de vile şi grădini. Nu era nimeni pe caldarîmul de cărămidă roşie, de-a lungul olendrilor cu floare albă şi roz (de la ei venise şi numele şoselei). Claudio se simţi, foarte repede, liniştit. La o cotitură, se vedea în depărtare o vilă cu două etaje ; albă, cu obloane verzi şi un mic portic neoclasic cu coloane canelate. Socoti că era, pesemne, o casă tare veche, cel puţin judecînd după stil, după

mărimea extraordinară a glicinei plină de floare care acoperea fațada și după petele și crăpăturile tencuielii. De-abia depășise vila, cînd auzi o voce care-l chema cu insistență :

— Signor Lorenzo, signor Lorenzo !

Vocea striga un nume care nu era al lui, dar părea că pe el îl striga. De asemenea observă o mînă care ieșea dintr-un grilaj și-i făcea semne. Se apropie și văzu atunci că dincolo de grilaj se afla o doamnă bătrînă și corpolentă, cu ochi foarte albaștri, cu obraji roșii, umflați și plini de puf.

Claudio își coborî privirea : cocoana ținea în zgardă un splendid cîine danez, cu pete roz și gri, care mîrîia și lătra, poate că de bucurie ? Femeia zise :

— Ce mai faci, domnule Lorenzo ? Ai văzut ? și Tigru te-a recunoscut... și doar era încă pui cînd dumneata... hai, intră puțin... îmi face mare plăcere că te-am văzut...

Claudio tocmai se pregătea s-o lămurească, cînd deodată fu ispitit de o instinctivă poftă de joacă și de aventură : era singur, nu cunoștea pe nimeni ; poate, cine știe, grație acelei erori ar putea să găsească o companie interesantă.

Între timp, bătrîna îi întorsese spatele, conducîndu-l cu pas apăsat și ostenit pe sub portic, apoi într-un antreu mobilat cu scaune și fotolii de nuiele ; după aceea într-un salon întunecos. Două fotolii și un divan rigid, cu spătarul acoperit de broderii ; multe picturi în ulei reprezentînd peisaje marine și buchete de flori ;

abajururi brodate şi presărate cu perle mici ; şi vaze, şi scrumiere, şi tabachere, şi fotografii, şi alte bibelouri aşezate pe mesuţe, pe console şi pe scrinuri. Doamna se prăbuşise pe unul din jilţuri şi cîinele se lungise la picioarele ei. Cu o voce încă niţel gîfîită, zise :

— Aici toate au rămas aşa cum erau cînd ai plecat... eh... nimic nu se schimbă la mine-n casă... dar nici dumneata nu te-ai schimbat de loc, ştii ?...

— Păi nu m-am schimbat fiindcă... (ar fi vrut să ştie cam cînd fusese el în casa aceea)... fiindcă în fond n-a trecut de atunci aşa multă vreme.

— Trei ani, zise cocoana. Mulţi pentru mine care-s bătrînă, puţini pentru dumneata care eşti tînăr. Dar ştii oare că ori de cîte ori mă vede Elena, întreabă de dumneata ?

Aşadar, Elena. Şi asta îl mulţumi foarte mult pe Claudio. Elena. Un nume frumos. Frumoasă, desigur, şi femeia ; tînără, atrăgătoare, simpatică. Întrebă :

— Îşi mai aminteşte de mine, Elena ?

Cocoana îi aruncă o privire pe care el n-o înţelese numaidecît :

— Dacă-şi aminteşte ? nu ăsta-i cuvîntul ; te doreşte, asta-i vorba potrivită ; îi e dor de dumneata.

„Din ce în ce mai bine !“ nu se putu opri Claudio să-şi zică : „aşadar, graţie erorii bătrînei, există posibilitatea pentru mine să mă apropii de Elena şi să iau locul fantomaticului Lorenzo.“ Apoi, cu voce tare :

— Mi-este şi mie... (în aşa hal se identificase cu rolul, că parcă nici nu era de tot nesincer)... şi mie mi-e dor de dumneaei.

— Decît să-ţi fie dor acum, mai bine te întorceai atunci, zise cocoana. Nici nu-ţi poţi închipui cît a durut-o plecarea dumitale. Cîteva zile nici n-a mai vrut să iasă din odaie. Şi nu făcea altceva decît să plîngă. Nu mai mînca, nu mai dormea, mi-era frică să nu se îmbolnăvească. Mă rog, pot să ştiu de ce ai fost atît de rău ?

Claudio zise la întîmplare :

— N-am fost rău. A fost ceva mai tare ca voinţa mea.

Bătrîna oftă, tăcu o clipă, îngîndurată :

— O fi şi-aşa... Se întîmplase desigur ceva între voi, în noaptea aceea. Fiindcă a doua zi Elena avea un ochi înnegrit, ca şi cînd ar fi fost lovită. Dar dumneata nu ştii, domnule Lorenzo, că nu trebuie să baţi o femeie ?

Deodată, Claudio se simţi tare stingherit. Va să zică Lorenzo îşi bătea iubita ! Cînd te gîndeşti că el nu lovise în viaţa lui o femeie ! Răspunse cam fîstîcit :

— Încă o dată, a fost mai presus de voinţa mea.

Cocoana părea că se gîndeşte, cu ochii ei albaştri aţintiţi în gol. Apoi, cu o intonaţie ciudată, nu binevoitoare ca înainte, ba chiar aproape severă, îi zise :

— Dumneata trebuia să-ţi fi dat seama că nu şade frumos s-o ştergi aşa. Treacă-meargă dacă Elena ar fi fost una din acele fetişcane

care-şi găsesc repede cu cine să se consoleze. Dar Elena e de acum o femeie mai în vîrstă, la care orice dragoste poate fi şi cea din urmă. Şi pe deasupra, văduvă şi cu un copil, un băiat stricat, care-i dă atîtea supărări. Nu, hotărît lucru, nu te-ai purtat de loc frumos.

Claudio se mişcă foarte neliniştit în fotoliu, aruncînd o privire prin fereastra deschisă la copaci şi la grădină. Aşa, va să zică. Elena nu era tînără, avea un fiu destul de mare ca să i se poată spune stricat. Zise atunci plictisit:

— Poate că tocmai asta, diferenţa de vîrstă, m-a făcut să-mi iau valea.

Cocoana acum se tot juca cu o pereche de ochelari legaţi cu o panglică de cordonul de la brîu. Claudio observă că, poate din pricina relaxării muşchilor, trăsăturile feţei ei se făcuseră aspre şi duşmănoase. Pînă la urmă, femeia zise, fără pic de bunăvoinţă:

— Signor Lorenzo, la diferenţa de vîrstă trebuia să te gîndeşti înainte de a te fi apropiat de Elena. De aceea impresia generală a fost că nu te-ai încurcat cu ea din dragoste, ci din interes. Elena era bogată, dumneata nu aveai o leţcaie, şi judecata lumii, ştii prea bine, nu se încurcă să taie firul în patru.

Claudio înţelese că acum îi revenea rolul de apărător al acelui vrednic de dispreţ don Lorenzo. Căci apărîndu-l pe Lorenzo, se apăra şi pe el. Aşa că protestă, cu oarecare căldură:

— Nu m-am încurcat cu Elena din interes. Am simţit pentru ea, de la început, o mare atracţie. Şi am rămas cu Elena pînă cînd atracţia n-a mai existat.

Bătrîna dădu din cap :

— Sau mai bine zis pînă cînd ai întîlnit pe americanca aceea, tot atît de bătrînă, dar poate mai darnică. Americanca aceea cu care ai fost văzut plecînd chiar în ziua cînd ai părăsit-o pe Elena.

— Nu. N-am plecat cu nici o americancă.

— Dar ai fost văzut !

— Pură întîmplare. Era o simplă cunoştinţă.

— Ciudată întîmplare. Atunci, te rog, explică-mi o altă întîmplare.

Cocoana se sculă pe neaşteptate şi, cu pasul ei greu şi nesigur, se duse la un birou, lîngă fereastră. Claudio o văzu deschizînd sertarele, cotrobăind prin hîrtiile dintr-o casetă, apoi scoţînd de acolo o foaie cu care se întoarse înapoi la fotoliu. Se lăsă să cadă în el, îşi aşeză hîrtia pe genunchi :

— Spune-mi, te rog, dacă tot o întîmplare a fost că ai plecat pe furiş, în zorii zilei, şi fără să achiţi datoria ? Elena n-a vrut să plătească. Zicea că şi-aşa cheltuise destul cu dumneata. Şi eu, cu mîna pe conştiinţă, n-aş putea spune că n-a avut dreptate. Dacă nu te-am denunţat, a fost de dragul Elenei, care mi se părea că tot mai ţine la dumneata. Ia spune, socoteala asta neplătită, tot o pură întîmplare a fost ?

Cocoana îşi pusese ochelarii şi citea foaia despăturită. Atunci Claudio înţelese, adică crezu că înţelege că femeia avea vederea foarte slabă, şi de aceea îl luase pe el drept un altul. O clipă, speră şi totdeodată se temu ca bătrîna să

nu ridice ochii spre dînsul şi să-şi dea seama că se înşelase. Dar nu. Iat-o scoţîndu-şi frumos ochelarii şi lăsîndu-i să-i cadă în poală. Claudio se întrebă dacă, ajunşi aici, n-ar fi trebuit s-o lămurească. Decise că n-o mai putea face acum. Ar fi trebuit s-o facă atunci cînd cocoana îşi închipuise că-l recunoaşte. Acum, la paguba contului neplătit, s-ar fi adăugat şi farsa grotescă şi absurdă pe care el o jucase. Aşadar, rezolvase povestea cu recunoaşterea; dar cum rămîne cu aceea a notei neplătite? Trebuia sau nu s-o plătească el? Dacă nu, se putea întîmpla ca bătrîna, înveninată, să-l fi denunţat de-a binelea. Şi atunci, aceeaşi comedie ar fi fost dată pe faţă, şi încă şi mai stranie, încă şi mai scandaloasă. Dacă plătea, ar fi pierdut ceva bani, dar asta ar fi fost pentru el ca o pedeapsă pentru că se gîndise să joace rolul lui Lorenzo. În timpul acesta, cocoana zise:

— E contul ultimei săptămîni. Nu-i cine ştie ce, dar dumneata ştii bine că eu şi cu fiică-mea trăim din cîteva odăi pe care le închiriem, aşa că pentru noi şi sumele mici au importanţa lor.

— Daţi-mi vă rog nota. O plătesc imediat.

— Uite-o.

Claudio se uită la factură. Într-adevăr, nu era mult. Pedeapsa fusese uşoară. Scoase din buzunar portmoneul şi dete banii bătrînei, care, primindu-i, zise, fără tranziţie:

— Bineînţeles, domnule Lorenzo, eu nu m-am luat niciodată după gura lumii. Totuşi, să ştii

că n-a fost frumos din partea dumitale s-o ştergi aşa.

— Se-ntîmplă... răspunse el, sculîndu-se.

— Apropo, domnule Lorenzo, zise doamna redevenită amabilă, plecînd, ai lăsat aici cîteva lucruri. Le-am păstrat. Uite-le, şi scoase dintr-un dulap, din fundul odăii, un pachet pe care îl întinse lui Claudio. Cred că sînt o pereche de izmene şi două de ciorapi. O să-ţi prindă bine.

Cu faţa întunecată, Claudio primi pachetul şi o urmă pe cocoană pînă sub portic.

— Ştii ce? zise ea, ar trebui să te duci s-o vezi pe Elena. Stă la Pensiunea Surîsului. Du-te, ai să vezi cum o să te primească!

Claudio îi zise că asta ar fi o idee, o salută şi ieşi. După doi paşi, pachetul prost împachetat în jurnal se desfăcu, împrăştiind izmenele şi şosetele pe jos. Erau, evident, nespălate. Claudio lăsînd din mîini şi jurnalul, o porni înainte. O voce, în spate, îi atrase atenţia:

— Ei, aţi pierdut ceva!

Era o doamnă îndărătul unuia din grilajele vilelor. Învingîndu-şi cu greutate scîrba, Claudio se aplecă, ridică cu vîrful degetelor chiloţii şi ciorapii, îi reînfăşură în jurnal şi-şi continuă drumul. Cupluri tinere, vîrstnice şi bătrîne îi ieşeau în cale, treceau aproape de el sau îl întreceau. Dar acum, băga el de seamă, nu se mai uita la ele cu invidie, ci chiar cu un fel de repulsie. Ca şi cînd experienţa imaginară pe care şi-o însuşise l-ar fi săturat şi îngreţoşat. După aceea, îşi aminti de bănuţul acela care nu era

al lui, şi pe care, imediat după sosirea lui acolo, voise să-l ridice de pe jos, primind un rece perdaf din partea proprietarului, tinerelul cel blond. Şi se gîndi că ce i se întîmplase cu bătrîna fusese cam acelaşi lucru, atîta numai că, în chestia cu cocoana, moneda era falsă. În acel moment tocmai trecea prin faţa unei lăzi de gunoi municipală, vopsită în verde şi fixată de un stîlp. Ridică uşor capacul şi aruncă acolo pachetul.

OGLINDA CU TREI FEȚE

Fata din casă ieşise după tîrguieli. Soţia sa nu putea auzi soneria fiindcă stătea pe terasă cu băieţelul. Giovanni se duse el să deschidă şi se trezi în faţa a doi oameni goi pînă la brîu, care duceau un obiect împachetat în hîrtie, parcă un paravan.

— Oglinda ! zise unul din ei. Unde s-o punem ?

Foarte bine dispus, fiindcă dormise bine, şi-apoi era sîmbătă, şi n-avea birou, Giovanni o luă fluierînd înaintea celor doi oameni şi le arătă un colţ din odaia de culcare, lîngă masa de toaletă a neveste-si. Cei doi depuseră oglinda la locul indicat şi plecară. Giovanni rupse hîrtia în care fusese împachetată. Era o oglindă cu trei părţi, foarte asemănătoare cu cele de la croitor. Se uită întrînsa. Şi toată buna dispoziţie i se duse. Îşi dădu seama de un lucru pe care nu-l ignorase niciodată, dar de care, în ultima vreme, aproape că uitase, anume că propria lui figură nu numai că îi era antipatică, dar această antipatie lua acum o formă cu

totul nouă, dezagreabilă, în sensul că nici nu-i venea să creadă că o figură atît de antipatică putea fi chiar a lui.

Desigur, se gîndi el examinîndu-se întîi din profil apoi întorcîndu-se pe trei sferturi, părerea lui despre el însuşi era alta, mai bună, mai măgulitoare... Dar care? Gîndindu-se mai adînc, descoperi că de fapt nu avea nici un fel de părere despre el însuşi. Atîta doar că nu voia cu nici un preţ să se recunoască în figura aceea antipatică. Încet-încet, tot sucindu-se, se privea mereu sperînd oarecum să găsească, la o examinare mai atentă, vreun motiv de simpatie. Dar îşi dădu seamă că cu cît se privea mai mult, cu atît mai tare îi creştea aversiunea. Fruntea era puternică, groasă şi asimetrică, nasul avea o formă nehotărîtă şi dizgraţioasă, ochii erau lipsiţi de privire ageră, expresia gurii inspira dezgust, culoarea pielii bătea în roşu lucios; pînă şi părţile mai puţin expresive, ca urechile şi bărbia, îi provocau o senzaţie de repulsie. Lovit deodată de un sentiment acut de nefericire, Giovanni se mai privi de vreo patru ori, apoi părăsi oglinda şi ieşi pe terasă.

Locuiau într-o casă cu acoperiş atic, înconjurată cu terase de pe care te puteai bucura de o vedere pe Teverul de culoarea jadului şerpuind între malurile lui joase şi verzi; puteai vedea şi Ponte Milvio, cu anticele lui pietre aurii, precum şi luxoase case moderne, albe şi galbene, aliniate pe celălalt mal. Giovanni traversă terasa, care semăna cu o grădină din pricina numeroaselor vaze şi ghivece cu flori dispuse de-a lungul balustradelor, şi se duse spre

colțul unde soția lui ședea citind, lîngă leagănul copilului. Se așeză lîngă dînsa și-i zise:

— A sosit oglinda. Am luat ambalajul în care era învelită.

— Psiheea, zise, distrat, soția, continuîndu-și lectura.

— La drept vorbind, psihee se cheamă oglinzile antice, mobile, care culisează pe un suport. Asta e o oglindă în trei părți.

— Ei, eu oglinzile cu trei fețe le numesc psihee.

Soarele frigea și te împingea la tăcere. Totuși, Giovanni insistă:

— Nu-i prea frumoasă. Seamănă a oglindă de croitor.

— Chiar și este, confirmă ea.

— M-am privit în ea, zise el în speranța că nevastă-sa o să-i redea curajul, și drept să-ți spun, nu m-am plăcut de loc.

Dar ea parcă nici nu-l auzise. Nu scoase o vorbă. Giovanni tăcu și el. Apoi își aduse aminte că cu o zi înainte venise la ei o bătrînă rudă a lor care, de cum îl văzuse pe băiețel, declarase cu emfază că e leit taică-său. Declarația aceasta îi făcuse atunci multă plăcere. Acum, însă, gîndindu-se bine, descoperea în el un sentiment aproape de teroare la ideea că băiețelul acela al lui, primul lui născut și atît de tare iubit, ar putea, cu adevărat, să-i semene. O teroare foarte curioasă, care mergea dincolo de chestiunea asemănării fizice și părea că se referă la destin.

În momentul acela se auzi un mic scîncet, foarte clar. Copilașul se trezise. Imediat, mama

se sculă şi alergă la leagăn. Giovanni se ridică şi el.

O dată mai mult admiră gingăşia nespusă cu care ea îşi vîrî amîndouă mîinile sub trupuleţul înfăşat al copilului şi îl ridica din leagăn ducîndu-l apoi în braţe la jilţul de lîngă balustradă. Soţia sa îşi puse apoi picioarele pe un ghiveci cu flori şi aşeză copilul într-o poziţie comodă, la ea în poală. Îl ţinea pe mîna stîngă, într-o poziţie înclinată. Giovanni şedea lîngă ea şi privea într-una la copilul pe care maică-sa reuşise să-l liniştească pe loc, de-ndată ce-l scosese din leagăn.

Era într-adevăr un copil de toată frumuseţea : părul lui fin şi moale amintea puful de pe nucile de cocos proaspăt dezghiocate ; fruntea era albă şi fără gînduri ; ochii priveau prin două pupile de un albastru tare şi limpede ; gura trandafirie avea o expresie gravă între doi obraji nespus de bucălaţi şi de rotunzi. Copilul strîngea în mînă unul din picioare şi se uita cu o atenţie extatică la un punct neprecis în spaţiul din faţa lui. Giovanni, aproape fără să-şi dea seama, zise :

— Mă întreb căruia din noi o să-i semene cînd o fi mare.

Soţia sa răspunse categoric :

— Ţie.

— Sper că nu, se grăbi el să spună.

— Şi de ce nu ?

— Pentru că eu mă găsesc pe mine antipatic.

Femeia alungă cu mîna o albină care venise să bîzîie în apropierea copilului, apoi îi spuse cu blîndeţe :

— Te asigur că nu există nimic antipatic la tine. Mai mult, chiar, toată lumea te găseşte foarte simpatic.

— Da, toată lumea, în afară de mine.

Soţia sa se aplecă spre copil şi repetă drăgăstos şi pedagogic :

— Ma-ma... ma-ma.

Copilul, dînd drumul din mînă piciorului său, întinse mînuţa cu multă vioiciune spre obrazul maică-si şi aproape că izbuti s-o înhaţe de nas. Giovanni îşi dădea seama că soţia lui n-avea ochi decît pentru copil şi că nu-i prea păsa de necazurile lui. Totuşi, continuă :

— Îmi sînt antipatic aşa cum mi-ar fi un străin sau cineva pe care nu l-aş cunoaşte. Adică, la ideea de ceva antipatic se adaugă ideea de ceva străin. Primul lucru care mi-a venit în minte cînd m-am privit în oglinda aceea a fost : „cum dracu de-i cu putinţă să fiu eu cel de colo ?“

— Şi totuşi, zise ea cu o cruzime ce venea din neatenţie, nu e numai posibil ; e chiar sigur.

— De aceea aş vrea ca băiatul meu să nu-mi semene.

Soţia sa se aplecă din nou spre mîna copilului, căutînd încă o dată dezmierdarea lui stîngace. Apoi se ridică, se uită la bărbatu-său şi începu să rîdă :

— Ştii că eşti nostim ? Eşti singurul tată din lume care nu doreşte ca băiatul lui să semene cu el.

Giovanni cugetă o clipă şi fu silit să recunoască în sinea lui că soţia sa avea dreptate.

Dar faptul rămînea neschimbat: simţea aversiune faţă de el însuşi şi o sinceră teamă că băiatul o să-i semene. Zise, cu hotărîre:

— Numai gîndul că mîine m-aş putea uita la fiu-meu cu aceeaşi antipatie cu care mă uit la mine mă face să-mi vină greaţă.

— Dar de ce? Hai să judecăm!

— Antipatiile nu se judecă. Altfel n-ar mai fi antipatii. Sînt antipatii, şi gata.

Soţia sa ridică o mînă şi începu să gîdile uşor bărbia copilului care imediat zîmbi fără ca totuşi să-şi schimbe expresia gravă a feţei. Femeia contemplă îndelung acel surîs provocat de ea şi obţinut de ea; tot aşa cum un pictor se opreşte o clipă ca să privească tabloul pe care îl pictează. Apoi, în prea plinul sentimentelor ei drăgăstoase, mama se apleacă pe obrazul copilului şi-l sărută repetînd cu o îndîrjire pasionată:

— Şi el, în schimb, e aşa de drăgălaş, mult mult de tot, da, da, da, drăgălaş, foarte drăgălaş.

În cele din urmă, după ce-şi răcori amorul ei matern, îşi aduse parcă aminte de bărbat, căruia îi spuse pe un ton grăbit:

— Dar de ce? Ai mania să te bîrfeşti singur. De ce îţi eşti antipatic? Hai să examinăm împreună personalitatea ta. Uite: eşti un avocat capabil, cu un birou foarte căutat de clientelă, eşti un om subţire, distins, serios, cumpănit, inteligent, cult; eşti tînăr, eşti bărbat frumos, ai şi averea de la părinţi, ceea ce nu strică; ai o mulţime de prieteni, colegii tăi te stimează şi te apreciază; practici o mulţime de

sporturi, ai gust pentru lucrurile frumoase, ce vrei mai mult? De ce să-ţi fii antipatic? Eu îţi spun că aş fi tare mulţumită dacă băiatul nostru o să-ţi semene întocmai.

Femeia vorbise cu atîta energie, că Giovanni deodată începu să se îndoiască. Dacă la urma urmelor el se înşela, şi soţia lui avea dreptate? Apoi, pe neaşteptate, îşi aminti cum, în dimineaţa aceea, citise în gazetă un anunţ matrimonial în care bărbatul se descria cu aproape aceleaşi cuvinte ca cele folosite de soţia lui faţă de dînsul. Şi-şi aduse aminte cum, citind acele elogii tarifate la atîtea lire linia, îşi zisese, în gîndul lui: „În realitate, cine ştie ce lepră o fi individul ăsta!"

— Ai făcut — îi zise el soţiei sale — un portret foarte exterior, foarte convenţional. Dacă ai fi scotocit niţel mai mult, ai fi văzut că lucrurile nu prea stau aşa.

Soţia sa răspunse puţin enervată:

— Eu te văd aşa fiindcă ţin la tine. Oricît aş scotoci, altceva nu găsesc. Scotoceşte tu, dacă ai aşa mare poftă.

Giovanni mai cugetă o dată şi iar nu găsi nimic. Zise, dînd din cap:

— Nu ştiu. Nu găsesc nimic. Simt că antipatia asta are, ea, o pricină; dar nu ştiu care.

Soţia îi răspunse pe un ton totodată distrat şi triumfător:

— Păi vezi! Te contrazici. Pe de o parte te găseşti antipatic, pe de alta nu poţi descoperi nici un cusur, cum s-ar zice te consideri perfect. Cum se împacă una cu alta?

Giovanni răspunse:

— Îmi sînt antipatic ca oamenii aceia pe care îi întîlnim în tren, despre care nu ştim nimic, cărora nu le putem reproşa nimic, şi care cu toate astea ne sînt antipatici. Iar faptul că n-am nimic să-mi reproşez, că mă consider, cum ai spus tu, perfect, asta dovedeşte doar că ceea ce nu-mi place la mine nu e cutare parte, mică sau mare, ci întregul, totul. Cu alte cuvinte, acea pretinsă perfecţiune, privită dintr-un punct de vedere just, se transformă în propriul ei contrariu, într-o imperfecţie desăvîrşită.

— Dar de ce n-o priveşti din punctul de vedere just ?

— Pentru că — răspunse el cu amărăciune — nu există, sau cel puţin nu-l ştiu eu.

Copilul adormise din nou. Femeia se ridică în picioare încetişor ca să nu-l trezească, apoi, cu mare băgare de seamă, îl aşeză în leagăn. După aceea se întoarse spre bărbatul ei şi, înainte de a se aşeza, îi făcu o mică dezmierdare, spunîndu-i :

— E foarte simplu : nu eşti mulţumit de tine. Asta-i tot. Trece.

Giovanni dete din cap :

— Nu, nu-i aşa.

— Dar cum ?

Giovanni cugetă intens, căutînd în acel moment să precizeze, să-şi strîngă de aproape sentimentele. Şi sfîrşi prin a zice :

— E ca şi cînd între mine şi mine însumi ar fi un fel de fraudă. Sau ca şi cum eu m-am înşelat fraudulos pe mine însumi, mereu, veşnic. Antipatia pe care o simt pentru persoana

mea seamănă cu aceea pe care o ai pentru cineva care a încercat să se arate față de noi altul decît este, din motive interesate și necurate. Dar eu nu pot afla despre ce fraudă e vorba la mine. Simt numai, și-atîta tot. Plutește în aer, ca un miros. Dar mai mult de atît nu pot spune.

Soția sa îi răspunse cu seninătate:

— Am înțeles. În tine trăiesc două ființe: una care păcălește și alta care e păcălită. Eu sînt de partea celei din urmă. Pe aceea o iubesc.

ÎN FAMILIE

O familie foarte unită. Dar vîrsta înaintată a copiilor şi privaţiunile crescînde din ultimii ani prevesteau o iminentă despersare. Ştiau de pe acum cu toţii că odăile acelea care, de cînd erau copii, rămăseseră intacte, odăile lor odinioară dichisite şi vesele, astăzi neglijate şi ticsite de mobilă uzată şi dărăpănată, erau sortite să nu-i mai vadă iarna viitoare. Cei doi băieţi se vor duce, desigur, să lucreze într-un oraş din nord, fata, încă minoră, trebuia să meargă în Anglia să-şi ia diploma de infirmieră, în sfîrşit, Leonora, fiica cea mare, avea să se mărite numaidecît. După nuntă, părinţii, care atîta aşteptau, se vor muta într-un apartament mai mic.

Între timp, în această atmosferă de îmbulzeală şi de lichidare, cei patru fraţi şi surori continuau să fie mereu împreună. Căci în ciuda vorbelor violente şi a manierelor brutale pe care le practicau între dînşii, se iubeau foarte mult, cu un sentiment adînc, care se trăgea încă din izvoarele naturale ale copilă-

riei, şi care ar fi dispărut, o ştiau, vai, prea bine, deîndată ce ar fi plecat de acasă.

În zilele acelea, căsătoria probabilă a Leonorei cu un tînăr provincial bogat era, mai mult ca orice, ţinta ironiei lor. Numeau această alianţă tîrgul vacii, aluzie la faptul că Leonora nu se mărita din dragoste ci, cum ea însăşi o recunoştea, din interes. De altfel, nici Leonora nici fraţii ei n-ar fi putut spune dacă această căsătorie îi dezgusta chiar aşa de tare. Evitarea lipsurilor materiale, credeau ei cu candoare, părea o destul de bună justificare. De altfel, erau cu toţii mult prea tineri ca să-şi dea exact seama ce simţeau.

Pretendentul, un oarecare Moroni, deşi îşi declarase, în mod privat, sentimentele, nu se hotărîse încă s-o facă oficial. Aşa că, atunci cînd jupîneasa anunţă familiei, care era la masă, că Moroni aşteaptă în salon, Leonora se ridică imediat, emoţionată, iar fraţii începură s-o bombardeze cu obişnuitele lor ironii: „Peştele a muşcat momeala. Nu-i de mirare, dat fiind că semeni cu o sfoară de undiţă; du-te sus; te aşteaptă parmezanul; bietul om a înţeles, în sfîrşit, în ce chip ar putea fi şi el bun la ceva; dacă nu se decide nici de data asta, cheamă-mă şi vin eu în locul tău. Să fiu a dracului, dacă nu mă duc; cu atîta bănet cît are el!“ De data asta cuvintele fuseseră rostite de vocea argintie şi ascuţită a surioarei.

Leonora răcni:

— Mai duceţi-vă la dracu!

Mama, insensibilă la ciorovăiala lor cinică, cu care era obişnuită, zise:

— Leonora, ar trebui să-ţi pui rochia verde.

— Şi de ce mă rog? Nu cumva ar trebui să mă prezint în pielea goală, ca să-l conving?

— Ce vorbă-i asta! Îţi stă mai bine în rochia verde.

Tatăl îşi sugea pipa. Capul lui cărunt se învăluia în fumul albastru. Interveni, cu blîndeţe:

— Are dreptate maică-ta, Leonora. Şi-apoi trebuie totdeauna să asculţi de părinţi, mai ales cînd nu au dreptate.

— Nu. Nu mă schimb, zise ea repede şi cu necaz, îndreptîndu-se spre uşă. Iar voi, adăugă ea către fraţii care continuau s-o ia peste picior, faceţi mai puţin pe tîmpiţii.

Dar odată ajunsă pe coridor, îi păru rău. Şi în loc să se ducă direct în salon, intră la ea în odaie. Floricele şi iar floricele, pe tapetul din perete, pe perdele, pe pat, peste tot, dar înnegrite şi uzate: odaia aceea a adolescenţei sale îi apăru, în clipa aceasta, cînd nu mai exista nici o îndoială că avea s-o părăsească, şi mai mizerabilă ca de obicei. Scoase din dulap rochia verde şi se îmbrăcă cu ea în faţa oglinzii. Leonora era blondă, avea siluetă foarte subţire, şi aproape prea flexibilă, gîtul lung, faţa albă şi ochi albaştri, enormi. Rochia verde, cum trebuia să recunoască cu ciudă, o lumina, ca şi cînd din lumini ar fi fost ţesută. Netezind cu unghiile cutele rochiei pe pîntecele ei supt şi pe şoldurile osoase, se duse grăbită în salon.

Salonul era şi el o mărturie a decadenţei familiei. Fotolii şi canapele cu rezemătoarele murdare şi lustruite, abajururi prăfuite, bibelouri demodate, talmeş-balmeş şi vechituri. Moroni, care şedea într-unul din acele sordide fotolii, se ridică brusc în picioare şi se repezi să-i sărute mîna. Leonora se prefăcu că nu pricepe şi îşi ţinu mîna în jos. Apoi, pe cînd Moroni îşi înclina, pe mîna ei, capul lui plin de briantină, ea se strîmbă la el scoţînd limba. Poate pentru a-şi face curaj. Apoi se aşezară.

Şi Moroni începu să vorbească despre ce făcuse el în cele două săptămîni de cînd nu se mai văzuseră.

Pe cînd Moroni vorbea, Leonora îl observa hain. Nu-i plăcea de loc, dar spera să-i găsească vreo calitate care să justifice măcar în parte căsătoria. Moroni era un tînăr nu prea înalt, cam mastoc, cu gît scurt şi umeri laţi. Avea păr des şi negru, ochi bulbucaţi, căprui, strălucitori dar inexpresivi. Avea tenul palid, nasul mic, parcă sucit, iar din profil, acvilin. Cel mai mult îi displăcea Leonorei, la el, gura. Cărnoasă dar informă, făcea impresia unei punguţe pline. Şi plină era, ce-i drept ; plină de dinţi mari şi înghesuiţi, călărindu-se şi suprapunîndu-se, ca şi cînd ar fi compus o dublă sau triplă dantură, ca la rechini. „Nu, îşi zise definitiv dezamăgită Leonora, nu, hotărît nu ; e prea infect."

Moroni o luă foarte pe departe. Mai întîi zugrăvi cu o excesivă deşi sinceră emfază frumuseţile locurilor natale : marea, portocalii, măslinii, cerul, stîncile, munţii. Leonora se

gîndea că, la urma urmelor, entuziasmul acesta pentru natură era, poate, un element pozitiv. „Măcar atît“, își zicea ea. De la natură, Moroni trecu la familia lui, cu o egală deși diferită emfază, mai sentimentală, mai afectuoasă. Vorbea de bătrînii lui, de frați, de surori, preamărindu-le, cu o insistență aproape supărătoare, calitățile. „Și asta ar fi ceva“, își zise din nou Leonora. Dragostea de familie este, și ea, un element pozitiv.

După natură și după familie, Moroni ajunse să vorbească de el însuși. O făcu cu aceeași emfază, cu același entuziasm. Și asta plăcu mai puțin Leonorei.

— Sînt, trebuie să v-o spun de la început, cam ticăit, cam pedant. Sînt autoritar, tradiționalist, formalist, atașat ideilor vechi, vechilor principii. Una peste alta, am toate prejudecățile, nici una nu-mi lipsește. Și mai sînt pe deasupra și violent, iute de mînă, gelos, exclusiv, intransigent.

Vorbea cu o nespusă plăcere de cusururile sale, ca și cînd ar fi fost calități. Leonora se întreba dacă făcea asta ca să previe viitoarele discuții, sau pentru că era convins că acele cusururi erau cu adevărat calități. Dar nu reuși să decidă care din ipoteze era cea justă. Moroni adause :

— Și toate-mi reușesc. Orice întreprind. Dacă-mi pun în cap să obțin un lucru, cum fac, cum dreg, totdeauna sfîrșesc prin a-l avea.

Leonora înțelese că Moroni se apropia progresiv de motivul efectiv al vizitei lui. Și-l întrebă atunci, cu prefăcută nevinovăție :

— De pildă ?
— Păi, de pildă... Ştiu şi eu ?... Sînt mii de cazuri posibile. De exemplu, procesul, pentru care a trebuit să mă duc de data asta acolo, acasă la mine. E un proces pe care mi l-a intentat un subaltern. Notează bine că toată vina e de partea mea şi toată dreptatea de partea lui. Am hotărît să cîştig, totuşi, procesul. Şi într-adevăr, am să-l cîştig.
— Cum ?
— Cît se poate de simplu. Plătind martori în favoarea mea. Asta e doar un caz. Aş putea să-ţi mai povestesc şi altele.
Moroni vorbea înainte ; dar Leonora nu-l mai asculta. Avea poftă să-i strige : „E oribil ce-mi spui", dar se reţinu la vreme. Şi se gîndea acum că istoria cu procesul nu era din acelea care se pot critica aşa, ca singurul element negativ într-o panoramă pozitivă. Nu era vorba de un singur cusur, se mai gîndea ea ; Moroni trebuia dres de sus pînă jos. Ceea ce, evident, era imposibil. Şi-şi zise atunci, cu convingere : „E un monstru. Mă mărit c-un monstru".
În timpul acesta Moroni, ca o pasăre răpitoare care da tot mai des tîrcoale înainte de a se arunca asupra prăzii, adăugă :
— Şi acum, ca să mai dăm un exemplu, mi-am pus în cap să obţin un anumit lucru, şi ştiu că am să reuşesc.
— Ce lucru ?
— Să mă însor cu dumneavoastră.

Leonora simţi o mare ciudă faţă de îngîmfarea lui. Şi, înainte de a-şi da seama ce spune, îl întrebă :

— Sînteţi sigur, într-adevăr, că veţi izbuti şi asta ?

— Păi, sigur că sînt sigur. Ar fi prima oară în viaţa mea că n-aş reuşi să obţin ce vreau.

— Şi ce-aţi face dacă v-aş spune că, dimpotrivă, de data asta nu veţi obţine ceea ce voiţi ?

— Aş examina situaţia. Aş căuta greşeala în calculele mele.

— Ei bine, aflaţi că greşeala există cu siguranţă. Pentru că de data asta nu veţi obţine ceea ce doriţi.

— Vorbiţi serios ?

— De bună seamă.

— Vreţi să spuneţi că nu vreţi să vă măritaţi cu mine ?

— Exact.

Îl văzu că se întunecă şi că ia o expresie ameninţătoare. Apoi păru că se stăpîneşte. Se ridică în picioare, îşi potrivi cravata, şi zise :

— Dragă Leonora, se vede că într-adevăr m-am înşelat.

Întinse mîna. Ea privi această mînă, şovăi puţin, apoi izbucni într-un rîs scurt :

— Nu. Am glumit. Nu v-aţi înşelat.

Moroni, care cu un minut înainte fusese sigur că este refuzat, se minună din nou :

— Va să zică nu m-am înşelat ?

— Eh, nu ! zise ea, roşind şi muşcîndu-şi buzele.

— Cu alte cuvinte, am să obţin şi cu dumneavoastră ceea ce voiam?

— Aţi şi obţinut-o.

— Va să zică, este: da?

— Este da, repetă ea, roşind şi mai tare.

Şi observă atunci că Moroni o privea altfel, într-un chip nou, pofticios şi tîmp, ca pe un obiect aflat în proprietatea lui, pe care îl putea întrebuinţa de acum înainte cum îi va plăcea. Cu un aer de parcă ar fi voit să amîne această luare în folosinţă, Leonora se ridică deodată şi zise, adoptînd, dezinvolt, tutuirea:

— Acum, tu, ai să m-aştepţi aici. Mă duc să le-o spun alor mei. Mă-ntorc numaidecît. Tu stai aici şi m-aştepţi. Şi... gîndeşte-te la mine.

Trecu pe lîngă el. Şi fiindcă Moroni încercă, cu stîngăcie, să-i cuprindă mijlocul cu un braţ, ea se plecă şi-i expedie un sărut uşor şi scurt. Apoi ieşi şi se duse direct în sufragerie. O întîmpinară obişnuitele aclamaţii ale fraţilor. Le spuse cu o solemnitate burlescă:

— E cazul să binevoiţi a mă felicita. S-a făcut. De data asta, gata.

Tatăl, fără să comenteze în vreun fel evenimentul, scoase pipa din scrumieră, se ridică şi declară că se duce să se odihnească: ar fi bine ca pînă la patru, copiii să încerce să nu facă obişnuita lor gălăgie cu picapul. Mama nu-şi ascunse mulţumirea: două pupături, una pe fiecare obraz, demonstrară Leonorei că prezenta uşurare a mamei sale era egală cu neliniştea avută înainte. Comentariile fraţilor

fură, fireşte, de altă natură. Ea le ţinu piept copilăreşte şi sălbatic, urlînd, înjurînd, bătîndu-se cu dînşii, şi chiar alergînd după sora mai mică şi bombardînd-o cu pumni.

— Şi acum, duceţi-vă la dracu, cu toţii, conchise ea, gîfîind. Eu mă întorc la logodnicul meu.

Dar odată ieşită în coridor, întîrzie, zbuciumată, în faţa uşii închise a salonului. Îşi dădea seama că acestea erau cele din urmă zile în familie. Şi inima i se strînse. Şi ştiindu-se că are o inimă credincioasă, că avea să fie pentru Moroni o soţie bună, chiar dacă nu-l iubea, ştiindu-se aşa, îşi dădu seama că, prin forţa lucrurilor are să devină complicea lui. O să-i facă copii, o să-i împărtăşească părerile, are să-i apere purtările. Se gîndi la toate astea cu inima tremurîndă şi cu mîna pe clanţă. Apoi îşi dădu curaj şi intră.

ÎN ȚARĂ STRĂINĂ

Trei zile plouase. Înviat de ploaia autumnală, călduță și îmbelșugată, un miros de pădure se ridica din grămezile de frunze moarte pe șoseaua suburbană. Această mireasmă îi dădea lui Lucio un dor de fericire care, pentru el, în momentele acelea, însemna să fie conștient că face lucruri care-i plac. În schimb, se gîndea el îndreptîndu-se spre ultima casă din fundul străzii, în schimb, cel puțin asta era situația acum, tot ce făcea : studii la Universitate pentru care nu se simțea croit, prietenii care i se păreau efemere și nedemne, lecturi care nu-l nutreau, distracții care nu-l distrau, totul părea că poartă pecetea sterilității, a gratuitului și a inutilității. Toate acestea își dădea el foarte bine seama, toate acestea ar fi putut fi fără nici o pagubă înlocuite cu altele cu totul diferite, dacă nu chiar opuse. Era, conchidea el, era ca și cînd ar fi nimerit într-o țară străină, știindu-se osîndit, din pricina nepriceperii și ignoranței sale, să vadă lume pe care n-ar fi trebuit s-o vadă, să se ducă în locuri

unde n-ar fi trebuit să meargă, să facă lucruri pe care n-ar fi trebuit să le facă.

Tot cugetînd așa, se suise la etajul al treilea al unei case luxoase, plină de vitralii, de lemnărie rară și de marmure ; o casă de o modernitate excesivă și oarecum chinuită. În clipa aceea, suna la obișnuita ușă care în ultimele luni îl văzuse apărînd aproape în fiecare zi. Jupîneasa negricioasă și zburlită, aproape cocoșată și pitică, a cărei figură anunța singură contrastul între țopenia provincială a familiei și modernismul ambianței, îi deschise și, repede, îl lăsă baltă spunîndu-i că domnișoara îl așteaptă.

Lucio intră în hol.

O sală vastă, mai mult lungă decît lată, cu geamuri pe partea dinspre stradă. Te făcea să te gîndești la o palestră de atletism, căci mobilele aproape că lipseau cu totul și parchetul era bine frecat cu ceară. În mod neobișnuit, în fundul sălii se afla un divan mare și zdrențuit, în jurul căruia, pe podea, se vedeau multe obiecte pe care, de regulă, le vezi așezate pe vreo mobilă : un picap, o tavă cu un ceainic și o ceașcă, discuri, niște reviste ilustrate, telefonul, cartea cu abonați, o scrumieră avînd în ea un munte de chiștocuri mînjite cu ruj.

Signorina Baba ședea lungită pe sofa, cu picioarele în aer și capul în jos. La intrarea lui Lucio se sculă. Dar nu ca să-i spună bună ziua, asta ar fi fost o violare a regulilor ei de purtare, ci ca să schimbe placa la picap. Baba avea un păr des și creț, un corp plinuț și o față plăcută, deși cam simplă și cam vulgară. Dacă n-ar fi fost pantalonii albaștri și pulove-

rul roşu, ai fi jurat, se gîndea Lucio, că ai în faţă o ţărăncuţă de treabă. Dar ochii negri, mari şi ficşi, tăiaţi pe la mijlocul pupilei de gene grele şi adormite, îi dădeau o expresie tîmpă, de toxicomană niţel nebună. Asta se potrivea bine cu felul ei de a se îmbrăca şi de a se purta.

Zise, fără să se uite la Lucio :

— Te previn că azi nu merge de loc. Mă simt stranie.

Lucio suspină şi răspunse aşezîndu-se turceşte pe podea :

— Dar cînd oare nu te simţi tu stranie ?

Baba nu răspunse, puse discul la picap şi se aruncă din nou pe divan. Lucio se apropie tîrîş pe parchet, şi dădu s-o ia de mînă. Dar se trase repede îndărăt, cu un ţipăt resemnat de durere. Se fripsese la ţigara pe care Baba o ţinea între două degete, cu partea aprinsă ascunsă în podul palmei. Lucio îşi zise cu turbare că aşa îi trebuia : îi făcea curte Babei fără convingere, aşteptînd, exact ca şi în celelalte acţiuni ale vieţii sale, ca din uscăciune şi sterpiciune să ţîşnească deodată ceva natural. Şi rezultatul era ăsta.

De pe disc, după cîteva acorduri de ghitară, se ridică o voce care părea stăpînită de o langoare grotescă, ca şi cînd cîntăreţul nu-şi aducea bine aminte cuvintele cîntecului. Lucio sări în picioare şi se duse să se uite la picap.

— Dar bine, dragă, ăsta e un disc de şaptezeci şi opt, şi tu l-ai pus la treizeci şi trei.

Baba răspunse cu o voce tîrşîită :

— Păi sigur.

— Da' de ce?
— Aşa!
Cîntecul sfredelea urechile, cu nişte disonanţe intenţionate, dar a căror semnificaţie rămînea obscură. Lucio opri picapul. Baba ţipă:
— De ce l-ai oprit?
Se ridică de pe divan fluturînd amenințător un cuţit de vînătoare pe care-l purta mereu la brîu. Apoi se calmă, şi se duse să-şi turtească nasul de geamul ferestrei.
După un moment, exclamă, cu voce înfiorată:
— Uite! uite!
Lucio se ridică în silă şi se duse să se uite şi el. Se vedea strada presărată cu frunze moarte, iar în mijloc, într-o adîncitură de asfalt, o băltoacă cu reflexe de oglindă, în care se oglindeau cerul şi norii. Un mare furgon de transporturi, galben şi negru, stătea oprit dincolo de stradă, cu doi cai albi rotaţi. Uşile furgonului erau larg deschise şi trei oameni descărcau o laviţă urîtă şi neagră, în stil quattrocento. În timpul acesta, unul din cai răzuia asfaltul cu copita şi în acelaşi timp îşi satisfăcea la intervale regulate o trebuinţă naturală. Baba insista:
— Ia te uită la calul ăla! E teribil! Nu?
Dar Lucio, ştiind că Baba, încă o dată, căuta să fie originală în goliciunea ei sufletească, nici nu-i răspunse. În acel moment îi revenise în minte mirosul proaspăt de pădure al ploii şi se întreba de ce, în loc să se plimbe, se afla în casa Babei. Cînd se uită înapoi în sală, o văzu pe Baba la loc, pe divan. Îndoită din spinare,

cu capul plecat, încerca să facă ceva grozav de greu: să rupă în două cartea de telefon:

— Se spune că trebuie o forță teribilă ca să rupi în două o carte de telefon. Hai să vedem care din noi e mai tare. Hai să încercăm. Eu am să mă căznesc s-o rup de la litera D. Pe urmă încerci și tu.

— Bine, dar anuarul abonaților e ceva trebuincios. Cum o să te descurci fără el?

— Am să cer numărul domnișoarei de la informații. Sau n-am să mai telefonez de loc.

O văzu deschizînd cartea și silabisind:

— D'Amico, D'Amico, D'Amore... așa... O rup de la D'Amore-n sus.

După asta, o văzu chinuindu-se zadarnic. În acel moment, ușa se deschise în fundul holului, și tatăl Babei, un om scund, voinic, un om violent după înfățișare, cu un cap mare, negru și creț, presărat pretutindeni cu fire de argint, intră răcnind ceva, mînios, într-un dialect necioplit și, pentru Lucio, aproape ininteligibil. Baba, fără să se tulbure, și în același dialect, îi răspunse, după cît se pare, tot atît de clonțos. Lucio pricepu că subiectul disputei era tocmai cartea de telefon, pe care tatăl, după alte cîteva invective, o înșfăcă, fără să se sinchisească să-i răspundă musafirului la salut. După ce acesta ieși, Baba cu o indiferență foarte caracteristică, se dedică cu mare grijă curățirii unghiilor sale negre și rupte, cu ajutorul vîrfului cuțitului de vînătoare. Totdeauna se întîmpla așa, gîndi Lucio. Baba începea ceva, pe urmă altceva, pe urmă un al treilea lucru, pe urmă obosea pe parcurs, ca și cînd și-ar fi dat

seama de inutilitatea şi absurditatea lucrului pe care îl făcea. Îi spuse, după un moment de tăcere, ca pentru a înfiripa o conversaţie :

— Apropo. Citesc acum o carte foarte interesantă.

— Ce ?

Era adevărat. În ultimele zile citise o carte de popularizare ştiinţifică despre energia atomică şi îl impresionase. Astfel, uitînd că Baba era aproape analfabetă, începu să-i explice cu multă căldură proprietăţile atomului.

Baba îl asculta privindu-l cu ochii ei pe jumătate ascunşi îndărătul pleoapelor grele, frumoase şi idioate, în care expresia ei somnolentă părea de data aceasta amestecată cu un inexplicabil sentiment de curiozitate şi de mirare. În cele din urmă, întrebă :

— Dar de ce-mi spui mie toate astea ?

Lucio răspunse, descumpănit :

— Aşa, credeam că te-ar putea interesa.

— Nu mă interesează de loc, şi nu pricep nimic.

— Atunci spune-mi ce te interesează pe tine ?

— Nu ştiu.

Lucio cugetă un pic, apoi întrebă :

— Vrei să mergem la cinema ?

— Nu. N-am poftă.

— Vrei să ne plimbăm cu maşina ?

— Nu.

— Vrei să mergem să luăm o îngheţată ?

— Nu.

— Vrei să rămînem aici ?

— Nu. În fond n-aş vrea să rămînem aici.

— Atunci spune-mi tu ce vrei.

O văzu scoțînd din teacă cuțitul de vînătoare. Îl tot înfigea cu putere în rezemătoarea canapelei, declarînd :

— Uite. Asta vreau.

Erau banalele ei excentricități. De o bucată de vreme Lucio pierduse orice curiozitate de a şti de ce le făcea. Se gîndi că nu-i mai rămînea decît să-i facă curte. Dar se gîndea la asta din disperare căci, deşi Baba îi plăcea, totuşi îl dezgustase de multă vreme cu trăsnelile ei gratuite. Se ridică, veni să se aşeze pe divan şi, aproape automat, o luă de talie şi voi s-o sărute. Atunci primi, la iuțeală, un ghiont aşa de viguros încît fu mai-mai să cadă pe parchet.

— Eu îți spun că mă simt stranie, şi tu vii să-mi vorbeşti de dragoste ! Trebuie să fii nebun !

Brusc, Lucio simți că-şi pierde răbdarea. Nu atît din pricina ei şi a sărutului refuzat, cît pentru întreaga lui viață care, de prea multă vreme, semăna cu Baba şi cu raporturile dintre ei. Zise, furios :

— Ba nebună eşti tu !

— În regulă. Nebună sînt eu. Dar tu, nu mai încerca a doua oară să mă săruți.

— Spune-mi atunci tu singură ce ai vrea să facem.

— Să ne jucăm... un joc... cam aşa. Eu...

După expresia feței, Lucio înțelese că Baba habar n-avea ce voia să spună. De aceea, n-o lăsă să termine, ridică o mînă şi-i arse o palmă.

Imediat, Baba îi răspunse cu o palmă de tărie egală. Lucio simți atunci cum o ură feroce

îi aprindea sufletul. Poate că, se gîndi el înșfăcînd-o pe Baba de păr și aruncînd-o pe spate pe divan, poate că tocmai ăsta era lucrul firesc așteptat de ea în tot acest timp, și care trebuia să țîșnească din neghioaba și falsa situație în care se găseau. Acum se căznea s-o plesnească pe Baba, iar Baba, la rîndul ei, cu o ură nu mai puțin violentă, căuta să-i zgîrie fața și să-l lovească cu genunchiul în stomac. Luptară așa cîtăva vreme, apoi se rostogoliră pe jos continuînd să se pocnească sălbatic.

În cele din urmă, Baba reuși să se elibereze și o luă la fugă spre ușă, urlîndu-i în mod cu totul neprevăzut :

— Telefonează-mi mîine dimineață.

Lucio, încă gîfîind, se ridică, își aranjă cum putu mai bine părul și hainele, și trecu în antreu. Una din uși era întredeschisă și de acolo se auzea o voce de femeie, poate a mamei Babei, răcnind în obișnuitul dialect necioplit și vulgar ceva ininteligibil, pe un ton de dojană furioasă. Lucio ieși pe palier închizînd ușa în urma lui.

Pe șoseaua suburbană, mergînd de-a lungul platanilor, simți din nou mirosul acela de pădure trezit de ploaia autumnală și, prin contrast, constată că se simte, într-un mod acut și stupid, nefericit. E oare cu putință, se întreba el, ca viața lui să nu semene niciodată cu acea mireasmă așa de bună, așa de proaspătă, și ca el să fie osîndit să facă lucruri, și să vadă oameni care nu-i plac ? Își dădea seama cum

nu putea prinde gust pentru nimic, după cum nu înţelegea nimic. Întocmai ca un străin într-o ţară străină care, prin forţa lucrurilor, trebuie, înainte de a se orienta, să facă o mulţime de greşeli. Dar această comparaţie, care înainte îi păruse descurajantă, acum parcă îl consola. După greşeli, cine ştie? o să vină poate şi lucrurile drepte.

CĂLĂTORIE DE NUNTĂ

Cînd trenul ieşi din gară şi începu să gonească, soţia sa zise :

— Ceremoniile astea nupţiale m-au dat gata. E o adevărată uşurare să fim singuri.

Giovanni răspunse în glumă :

— Plăcerea voiajului de nuntă constă, cred eu, mai presus de toate în a scăpa de toţi cei ce vor să sărbătorească pe proaspeţii căsătoriţi.

De-abia rostise aceste cuvinte, şi îşi dădu seama că ele erau cel puţin ciudate în gura cuiva care, ca el, se însurase doar de cîteva ceasuri. Şi se gîndi să se scuze, afectuos, faţă de nevastă. Dar n-avu vreme s-o facă, fiindcă şi ea, la rîndul ei, zise surîzînd :

— Cu condiţia, totuşi, să fie amor adevărat. Cred că mulţi ar vrea, dimpotrivă, să prelungească cît mai mult sărbătoririle, ca să întîrzie momentul cînd vor fi singuri.

Giovanni nu zicea nimic. Se ridică şi se puse să aranjeze valizele în reţele. Exact în clipa cînd ridica braţul să aşeze geamantanul cel mai mare, fraza neveste-si, care îi ieşise din

minte, îi reveni brusc în mijlocul tăcerii, aşa cum se întoarce înapoi o minge aruncată cu putere într-un perete. Şi nu se putu împiedica de a rămîne, un moment, nemişcat, cu braţele ridicate şi ochii fixaţi pe o reclamă turistică reprezentînd lacul Como. „Cu condiţia să se iubească cu adevărat". De ce a spus ea asta? La cine făcea aluzie?

Termină cu potrivitul valizelor şi se aşeză iar în faţa ei. Ţinea capul întors spre fereastră, avînd aerul că priveşte peisajul nud şi brun, scînteind sub soarele limpede al iernii. Studie, un moment, figura soţiei sale, cu senzaţia de a face descoperirea unui mare adevăr, după multe exaltări confuze. Îşi dădu seama deodată că între ei doi nu există nici o legătură, sau mai exact că erau aceleaşi raporturi ca între un călător lipsit de curiozitate şi o persoană din acelaşi compartiment, foarte moderat atrăgătoare şi interesantă. Observă că ea îşi schimbase coafura. Părul blond şi-l pieptăna acum în sus. Acest aranjament neobişnuit întărea sentimentul său de a se afla în faţa unei persoane complet străine. Pe de altă parte, faţa ei albă şi rece, cu trăsături subţiri şi capricioase, îi păru lipsită de iradiaţii afectuoase, asemenea unui astru stins de la care zadarnic am aştepta lumină şi căldură. Dar îşi dădu seama că îi atribuia ei propria lui lipsă de sentimente: ea nu era decît o oglindă în care se reflecta, credincios, apatia lui.

Îi veni gîndul că ar trebui să spună ceva. Poate că o dată cu cuvintele, această senzaţie de incomunicabilitate ar fi dispărut. Dar ce să

spună? Singurul lucru de spus, se gîndi el aproape înspăimîntat, era că nu avea nimic de spus. Privi jur împrejur, în compartimentul de Wagons-Lits, plin de placaje lucioase, de alămuri și catifele, căutînd un sprijin pentru conversație. Apoi se uită pe fereastra inundată de soare. Zise atunci în grabă:

— Ce zi frumoasă! Nu?

Ea răspunse fără să se întoarcă:

— Da, foarte frumoasă.

Giovanni se întreba ce avusese oare fraza lui atît de diferit față de aceeași frază spusă în alte împrejurări. Și pricepu că, poate pentru întîia oară de cînd ei doi se cunoșteau, voise să spună exact numai ceea ce spusese, nimic mai mult, nimic mai puțin. Adică, în fond, nimic. În celelalte dăți, o frază despre frumusețea zilei ar fi avut valoare de strategie sentimentală, servind ca mijloc de apropiere și comunicare. Vrînd să se asigure complet, reluă conversația:

— Vrei să citești ziarul?

— Nu, mulțumesc, prefer să mă uit la peisaj.

— În curînd trecem prin stația Civita-vecchia.

— La ce distanță e de Roma?

— Cred că la peste cincizeci de kilometri.

— Ce e la Civita-vecchia? Un port?

— Da. E portul de la care se pleacă spre Sardinia.

— N-am fost niciodată acolo.

— Eu da. Am petrecut acolo o vară.

— Cînd?

— Acum patru ani.

Soţia sa tăcu, cu capul întors spre fereastră. Şi Giovanni, disperat, se întreba dacă nu cumva ea observase că-i vorbea aşa, maşinal, cu vorbe fără sens, ca şirurile de titluri pe care le-am citi unul după altul într-un dicţionar. După ce reflectă niţel, îşi zise că în mod sigur era ceva la mijloc ; prea se uita cu îndîrjire şi cu încăpăţînare afară pe geam. Şi-apoi, semn că era contrariată, îşi încrunta sprîncenele şi-şi muşca buza de jos. Giovanni suspină, luă la întîmplare o revistă ilustrată, o răsfoi. Ochiul său căzu pe coloana de cuvinte încrucişate pe care nu le mai dezlegase de multă vreme, şi-i veni ideea că asta era o ocupaţie foarte potrivită cu starea lui sufletească. Scotoci prin buzunar ca să găsească un stilou, nu-l găsi, şi-i zise ei :

— Fii drăguţă şi dă-mi puţin stiloul tău.

Exact în acelaşi moment, ea se întorcea spre el zicînd :

— Scuză-mă. Poţi să-mi dai briceagul tău ?

Cele două fraze se încrucişară şi Giovanni se gîndi că, în mod normal, amîndoi ar fi izbucnit în rîs pentru această coincidenţă caraghioasă. Dar acum nici el nici ea nu rîseră, conştienţi parcă amîndoi că nu era acolo nimic comic. În realitate, se gîndea Giovanni, iată doi oameni căsătoriţi acum cîteva ceasuri în faţa altarului, potrivit unui rit antic, secular, care îi voia uniţi pentru totdeauna ; şi iată-i, în schimb, reduşi să-şi vorbească ca în acele exerciţii de gramatică din manualele şcolare : „Soţia are un stilou, dar soţul are un briceag". Giovanni întinse obiectul cerut şi întrebă :

— Ce vrei să faci cu el ?

La rîndul ei, soţia întinse tocul, răspunzînd :

— Vreau să curăţ o portocală. Mi-e sete.

Apoi, iar tăcere. Trenul fugea nebuneşte de-a lungul unui peisaj marin de un albastru crud şi scînteietor. Giovanni încerca zadarnic să ghicească ce putea fi o descoperire ştiinţifică susceptibilă de vaste dezvoltări, în cinci litere. Soţia sa, cu capul aplecat, curăţa portocala, într-o atitudine de călător rezervat care nici nu cere celorlalţi, nici nu le acordă încredere. Giovanni găsi pînă la urmă cuvîntul încrucişat : *atomo*. Şi-i trecu prin minte că acest cuvînt avea pentru el mult mai mult sens decît cuvîntul „amor" care, teoretic, ar fi trebuit să exprime raporturile dintre el şi soţia sa. Încercă să-şi spună, în gînd : „Eu o iubesc pe soţia mea", şi constată că fraza îi suna goală şi arbitrară, ca o afirmaţie nedemonstrabilă. Se gîndi atunci : „Portocala se află în mîinile soţiei mele", şi simţi deodată că formulase o gîndire mult mai consistentă şi mai adevărată. Ridică ochii. Portocala era realmente în mîna neveste-si, care se uita la el cu un aer consternat. Zise atunci, fîstîcit :

— Sosim la Paris mîine dimineaţă la nouă.

Ea răspunse :

— Da, cu glas de-abia perceptibil.

Apoi se ridică şi, fără nici o justificare, ieşi în grabă din compartiment.

De-abia rămas singur, Giovanni observă cu stupoare că simţea un fel de uşurare. Da, fără nici o îndoială, faptul că soţia lui ieşise îi dădea iluzia că ea nu există. Şi că această iluzie îi

provoca un sentiment care nu era prea departe de acela al fericirii. O fericire negativă, cam ca atunci cînd simţi că o migrenă sau altă durere fizică a încetat brusc. Şi era singura fericire pe care o avusese el de cînd intrase în compartiment. În consecinţă, conchise el înspăimîntat, de îndată ce ea se va întoarce el se va simţi din nou nefericit. Şi-aşa o s-o ducă amîndoi toată viaţa. Erau căsătoriţi, şi nu mai era nimic de făcut.

Deodată, ieşirea de adineaori, intempestivă, a soţiei îi păru plină de tîlc. Desigur, ea observase răceala lui abstractă şi mecanică. Ieşise tocmai pentru că n-o mai putuse suporta. Nimic ciudat în toate acestea. Şi un orb ar fi văzut asta. Cu atît mai mult o femeie sensibilă şi inteligentă, în prima zi de căsătorie, în călătoria de nuntă.

Trenul dădu un şuierat prelung şi începu să încetinească, în timp ce marea albastră şi scînteietoare dispărea îndărătul unor blocuri populare gălbui. Trenul se opri în dreptul unui peron acoperit. O voce rosti sonor :

— Civita-vecchia.

Portierele începură să fie trîntite. Giovanni se ridică şi trase fereastra, ca să-şi scoată, în aerul glacial, ceaţa din cap. Atunci, dincolo de gloata călătorilor care se suiau sau coborau, dincolo de un cărucior încărcat de sus pînă jos cu cărţi şi reviste, Giovanni o zări pe soţia sa, lesne de recunoscut după părul blond şi după deux-pièces-ul ei gri-albăstrui. Se ducea grăbită spre poarta de ieşire. Îşi închipui deodată că voia să fugă. Sigur, se ducea acum în piaţeta

gării, ca să se arunce într-un taxi care s-o ducă la Roma. Aşa se explica tăcerea ei, şi, adineauri, fuga ei din compartiment. La gîndul acesta, se simţi năpădit de o nelinişte disperată. Se repezi afară pe coridor, ajunse la portieră, sări pe peron.

Dar cînd ridică privirea, o văzu pe soţia lui că venea spre el, surîzînd, fericită. Se luară la braţ, şi Giovanni nu se putu opri să n-o strîngă tare cu braţul său. Se urcară în vagon cînd trenul fluiera şi începuse să se mişte. Odată în compartiment, pe neaşteptate, ea îl cuprinse cu braţele în jurul gîtului, sărutîndu-l pasionat. Apoi, Giovanni o auzi bolborosind :

— Dac-ai şti ce frică mi-a fost ! Priveam pe fereastră, în fundul culoarului, şi mi s-a părut că te văd dîndu-te jos din tren şi îndreptîndu-te spre ieşirea din gară, ca şi cînd ai fi vrut să fugi de mine. Atunci, am alergat după tine şi te-am apucat de braţ. Dar nu erai tu ! Era unul care semăna cu tine şi care a căzut din nori cînd i-am vorbit chemîndu-l pe numele tău.

— Dar de ce te temeai c-am să fug ?

— Fiindcă cu puţin înainte avusesem o senzaţie oribilă. Mi se părea că nu mai sînt nimic pentru tine, că nici măcar să-ţi vorbesc nu mai pot, că tu ai băgat de seamă şi că ai preferat să fugi decît să mai rămîi cu mine.

CENZURA

Într-o seară, Tarcisio, întorcîndu-se acasă mai devreme ca de obicei, o găsi pe soţia sa cu prietenul Silvio, într-o postură care nu lăsa îndoieli asupra naturii legăturilor lor. Şedeau pe divan, în faţa mesei pregătită pentru trei persoane, cu spatele spre pragul unde se arătase el. Se ţineau îmbrăţişaţi. Tarcisio nu se gîndise niciodată că soţia lui l-ar putea înşela. Aşa că nu-şi mai revenea din surpriză şi nu începu să sufere decît după ce prietenul fugise şi nevasta îşi luă o atitudine dezinvoltă, picior peste picior şi cu ţigara în gură. Ea îi propuse pe loc să se despartă. Aşa, dintr-o dată, fără nici o scenă, ca şi cînd ar fi vrut mai presus de toate să evite explicaţiile. Şi Tarcisio simţea vag că îi este recunoscător pentru această grabă. Simţea că nici el nu dorea să discute, să analizeze, să aprofundeze, să priceapă. Toate astea-s inutile în asemenea cazuri. Dar voia să cîştige timp. De aceea răspunse că şi el avea să se gîndească la asta. De altfel, nu-i era de loc foame şi renunţă să mai mănînce. Noaptea

aceea o să doarmă pe divan, în salon. Ea nu făcu nici o obiecţie. Se sculă, se duse în odaia de alături, în dormitor, de unde se întoarse cu două cuverturi şi o pernă pe care le aşeză pe divan. Tarcisio îşi dădu seama că soţia sa făcea toate astea fără a-şi trăda vreun sentiment, ca într-o înţelegere tacită cu dînsul. Şi pentru asta din nou îi fu recunoscător. Apoi ea plecă din odaie. Tarcisio deschise aparatul de radio şi ascultă vreo două ceasuri un program de canţonete şi de muzică uşoară. În tot acest timp, fuma ţigară după ţigară şi nu se gîndea la nimic. După ce petrecu două ore aşa, închise aparatul de radio, luă de pe masă o bucată de pîine şi-o mîncă încet ; după care, îşi scoase pantofii, se întinse pe divan şi stinse lumina.

Dormi multe ceasuri, vreo zece. Cînd se trezi şi privi împrejur, avu senzaţia că dormise nu numai acea noapte, ci toţi cei doi ani de căsnicie, şi că tocmai visase că era însurat şi că trăise fericit alături de femeia pe care o iubea. Se întreba cărui fapt se datora acea senzaţie că visează. Ajunse la concluzia că-i venea din conştiinţa că suferă şi totodată că nu simte nici o durere. O durere care nu doare. Asta e, gîndi el pînă la urmă. Peste cîtva timp, fu gata cu baia, cu bărbieritul, cu îmbrăcatul. Stătea pe divan şi-şi termina de băut ceaiul pe care jupîneasa i-l pusese dinainte, pe masă. De dincolo, prin uşă, se auzea glasul soţiei care vorbea la telefon, în dormitor. Apoi, uşa se deschise, şi ea apăru în prag.

Era în cămaşa de noapte. Prin ţesătura rărită a voalului desfăcut, se străvedea corpul ei

cam masiv dar frumos, cu contururi imprecise şi indolente. Zise :

— Doamna Stazi e la telefon şi vrea să ştie ce-am hotărît cu apartamentul.

Tarcisio socoti că vocea nevestei sale avea un timbru neutru, adică nu era nici duşmănoasă nici ruşinată, dar nici normală. Neutru, adică foarte asemănător cu acel al unor personaje care ne vorbesc atunci cînd visăm. Şi încă o dată îşi dădu seama că îi este recunoscător. Întrebă :

— Ce apartament ?

— Apartamentul pe care trebuia să-l vizităm în dimineaţa asta.

Pînă la urmă, Tarcisio îşi aduse aminte. Hotărîseră să cumpere un apartament. Cel în care stăteau era prea mic. Zise :

— Bine. Spune-i să vină cum a fost vorba.

Soţia ieşi. Şi Tarcisio, scoţînd din buzunar agenda, începu să citească treburile din ziua aceea. Toate erau trecute acolo ordonat şi precis : întîlnirea cu signora Stazi, o alta cu agentul lui de schimb şi, cu puţin înainte de prînz, o întrevedere cu un misterios S. T., marcat cu un semn de întrebare. După-amiază urma să primească vreo două vizite, iar seara o invitaţie la masă. Întîlnirea cu S. T. îi reţinu, îndeosebi, atenţia. În realitate habar n-avea cine putea fi acel S. T. Reconstrui în gînd toată ziua precedentă, în speranţa c-o să dea de urmele acelui telefon sau ale întîlnirii care îl făcuse să însemne iniţialele cu pricina. Dar nu găsi nimic. Întrevederea cu S. T. fusese pesemne notată cu multe zile înainte, cum i se întîmpla uneori. În orice caz, se gîndea el, trebuie să fie

cineva sau foarte intim, sau foarte neplăcut. Intim, fiindcă socotise că era de ajuns să-l indice prin iniţiale; neplăcut, fiindcă aşa îi însemna el de obicei pe acei pe care, pentru un motiv sau altul, n-ar fi vrut nici să-i cunoască nici să-i frecventeze. Iar semnul de întrebare confirma se pare această a doua ipoteză. Indica o îndoială dacă era sau nu cazul să primească pe misteriosul vizitator.

Pe cînd se gîndea aşa, auzi sunînd la uşa de afară. Apoi uşa de la salon se deschise, şi signora Stazi intră. Tarcisio o cunoştea prea bine. Cam trecută, slabă şi şubrezită, probabil nefericită, doamna Stazi se complăcea într-un fel al ei guraliv de a se ocupa de fericirea altora. De plăcerea aceasta justiţiară se servea dînsa în meseria ei de samsar de case. Cu o voce stridentă şi deznădăjduită, zugrăvea fericirea de care s-ar fi bucurat clienţii ei din primul moment cînd ar fi intrat în apartamentele recomandate de ea. Auzind-o, nu te puteai împiedica să presupui că ea, în schimb, trăia într-o cocioabă mizeră, lipsită de orice confort. Intrînd în casă, zise:

— Trebuia să vin la trei. Dar la trei aveam altă întîlnire, de aceea m-am învoit cu soţia dumitale să vin acum. Sper că nu v-am deranjat.

Tarcisio se întreba dacă nu cumva iniţialele S. T. erau primele două litere ale numelui Stazi. Dar părea imposibil să fi făcut o astfel de însemnare, folosind cele două litere de la începutul numelui; afară de asta nu se potriveau nici datele. Acum cîteva ceasuri, chiar în dimi-

neaţa aceea, nu schimbase el ora întîlnirii ? Or, însemnarea, în carnet, o făcuse cu cel puţin două zile înainte.

Între timp, soţia sa intrase în salon, îmbrăcată complet. Şi toţi trei ieşiră din casă.

Pe stradă, pe cînd conducea maşina pe Lungotevere care în ziua aceea era negru şi jilav, sub un cer negru şi el, de-a lungul unor case mari şi luminoase, Tarcisio începu din nou să se gîndească la soţia lui care şedea lîngă dînsul, nemişcată şi tăcută. Durerea aceea care nu durea, băgă el de seamă, persista. Şi se temea, mai presus de orice, să nu devină dureroasă de-a binelea, deci insuportabilă. Aşa s-ar fi întîmplat cu siguranţă dacă ar fi cerut vreo explicaţie. Mai întîi, ar fi aflat dimensiunile reale ale trădării care, deocamdată, pe cît ştia el, se limita la un sărut. Apoi ea, ca să se apere, sau ca să se dezvinovăţească, i-ar fi reproşat cine ştie ce păcate. Iar el ar fi trebuit s-o combată acuzînd-o la rîndul lui. Şi aşa, ar fi ieşit la iveală o mulţime de fapte care în realitate nu existau, de vreme ce ei nu vorbiseră niciodată despre ele. Dar cum poţi oare să nu vorbeşti ? Tarcisio se uită la faţa soţiei sale, uşor plinuţă, delicată, cu trăsături fine şi capricioase, înconjurate de un păr blond şi vaporos. Şi-şi dădu seama dintr-o dată că ei doi nu vorbiseră niciodată. Şi că, printre atîtea lucruri despre care tăcuseră, poate că adulterul nu fusese lucrul cel mai grav. Aşa că de ce să înceapă acum, tocmai acum, să vorbească, într-o împrejurare aşa de nepotrivită ?

Şi în timpul acesta conducea, cu mişcări aproape automate. Tresări cînd doamna Stazi spuse :

— Uite, aici, luaţi-o la dreapta. Priviţi ce stradă liniştită, intimă, retrasă. M-am informat cine locuieşte pe ea. Şi vă pot garanta : numai persoane bine.

Tarcisio nu zise nimic. Opri, trase frîna de mînă şi porni în urma soţiei sale şi a doamnei Stazi, în sus, pe scările unei vile cu trei etaje, cu faţadă albastră şi verde ; ca prin vată, vocea signorei Stazi îi ajungea la urechi stridentă şi totuşi depărtată :

— Apartamente de lux... la parter, un industriaş pe care sigur că-l cunoaşteţi... la ultimul etaj, o pereche de americani... fiecare apartament îşi are garajul lui, cu o capacitate de trei maşini. Uite, ăsta e antreul. Mare. Cu vestiar... Ăsta e salonul. Mare. Ca să primiţi pe prieteni într-o atmosferă senină, calmă, elegantă... Ăsta e un salonaş mic, pentru intimitate familială, cu radio, cu televizor... uite şi camera de culcare. Nu vi se pare, signora, c-aţi mai trăit cîndva în odaia asta ? Că aţi mai dormit în ea, că aţi visat aici ?... Iată şi o odaie pentru dumneavoastră, domnule doctor. Puteţi face aici un cabinet de lucru, cu cărţile dumneavoastră, cu rafturile, cu biroul, divanul, fotoliile... şi acum, ia priviţi ce mai bucătărie ; alături sufrageria. De aici se merge la camera de musafiri şi odăile de servitori... Dar baia asta ! Ce spuneţi ? O minunăţie !...

Vocea doamnei Stazi, tristă ca moartea, îi părea totuşi lui Tarcisio plină de un fel de

adevăr. Da. Ar fi putut fi fericiţi în apartamentul acela, numai să fi vrut. Nu era nici un motiv să nu fi fost aşa.

— Şi acum, odaia pe care o păstram ca să v-o arăt la urmă. Odaia în care vor sta şi vor dormi copiii dumneavoastră: spaţioasă, luminoasă, veselă, cu terasa asta admirabilă, plină de soare. Cînd va fi cald se vor juca aici, vor lua aer.

Nicicînd vocea doamnei Stazi nu fusese atît de tristă ca acum, cînd vorbea cu entuziasm de viitorii copii ai lui Tarcisio.

Vizitarea apartamentului se terminase. Tarcisio îi spuse doamnei Stazi că o să-i dea răspunsul cel mai tîrziu în trei zile; apoi îi oferi s-o conducă acasă. Doamna Stazi continuă să ridice în slăvi calităţile apartamentului pînă în pragul propriei sale locuinţe. Exaltare de altfel inutilă, căci Tarcisio găsise apartamentul convenabil din toate punctele de vedere, şi chiar se gîndea să-l cumpere.

După ce se despărţi de doamna Stazi, îşi dădu seama că se făcuse tîrziu şi că întîlnirea cu agentul de schimb nu mai era posibilă. Era vremea mesei. Şi el de obicei mînca acasă. Dar îşi aduse aminte de întîlnirea cu necunoscutul S. T. însemnată pe agendă. Şi-l apucă deodată o profundă repulsie la gîndul că misteriosul vizitator o să-l găsească acasă. Soţia sa părea liniştită şi mulţumită. Şi, pe cît se pare, îi plăcuse apartamentul. Tarcisio porni motorul.

— Şi dacă ne-am duce să mîncăm la restaurant? întrebă el.

— Să mergem.

— Unde vrei?
— Unde vrei tu.
Ajunşi la restaurant, aşezaţi unul lîngă altul pe o canapea joasă, sub o oglindă mare, dinaintea unei mese cu tacîmurile puse, Tarcisio observă că soţia lui ţinea mîna pe perna canapelei. Şi simţi nevoia să i-o strîngă, în semn de împăcare. Dar nu era oare cam devreme? După ce comandă meniul şi vinul, zise deodată:
— Ştii, am însemnat în carneţelul meu iniţialele cuiva pe care aş fi trebuit să-l văd chiar acum, înainte de masă. Atîta numai că nu reuşesc să-mi aduc aminte cine poate fi.
— Ce iniţiale?
— S. T. şi alături de ele am pus un semn de întrebare. Semn că nu era vorba de o persoană pe care aş fi prea bucuros s-o văd. Cine ar putea să fie?
Soţia rosti diferite nume. Severino Tocchi, un tîmplar; Stefano Terenzi, un tapiţer; Santina Tipaldi, o maseuză; apoi, ca şi cînd ar fi continuat pur şi simplu lista de nume posibile, pronunţă, cu aceeaşi voce neutră, numele prietenului cu care Tarcisio o surprinsese cu o seară înainte: Silvio Tommasi.
— Silvio? întrebă el imediat, cu o perfectă naturaleţe. Nu poate fi Silvio. L-aş fi scris cu numele lui întreg. Şi-apoi n-aş fi pus un semn de întrebare. De ce l-aş fi pus?
— Eşti sigur că nu l-ai scris ieri seară, după ce ne-am văzut?
— Dar eu n-am vorbit atunci nimic cu Silvio.

— Poate că fixaseşi cu el, cu cîteva zile înainte, o invitaţie la masă. Pe urmă, ieri seară, i-ai adăugat un semn de întrebare.

— Nu, ştiu bine, şi nu-mi aduc aminte să fi avut în mînă, ieri seară, carneţelul.

— Poate că ai făcut toate astea fără să-ţi dai seama.

Şi-aşa, continuară să discute chestiunea, pe un ton tot mai detaşat, mai senin, mai impersonal ; aproape ştiinţific. Pînă la urmă, Tarcisio zise :

— În tot cazul, trebuie să telefonez acasă, ca să ştiu dacă S. T. a venit sau nu.

Şi zicînd aşa, se sculă şi se duse la cabina telefonică.

Jupîneasa îi răspunse numaidecît că într-adevăr venise cineva şi aştepta în salon. Nu era un domn, ci o doamnă. Tarcisio ar fi vrut să spună : „Întreab-o cine e ; cum o cheamă", dar se reţinu la timp. Şi de ce, mă rog, să ştie neapărat ceva despre misterioasa vizitatoare, el care nu voise să ştie nimic despre propria lui nevastă ? Termină deci conversaţia aşa :

— Spune-i că nu sînt la Roma. Că sînt în străinătate. Şi că nu se ştie cînd am să mă-ntorc.

— Prea bine, răspunse fata din casă, şi Tarcisio se întoarse la masă.

Acum, socotea el, putea face şi gestul acela care-l ispitise adineaori. Întinse mîna pe perna canapelei, luă mîna soţiei sale, şi i-o strînse. Şi ea răspunse la strînsoarea lui.

AI DORMIT!

Grilajul de fier era întredeschis. Înainte de a intra, mama îi arătă tatălui pancarta pe care scria că răscumpărările de cîini nu se pot face decît dimineața, între zece și douăsprezece. Și zise :

— Absurd. Dar dacă cineva are, ca mine, obiceiul să se scoale tîrziu, ce face ?

Girolamo nu așteptă răspunsul tatălui ci, smulgîndu-se din mîna lui, intră cel dintîi în curtea hingherilor. Iată terasa de ciment de un alb opac. Iată casa administrației, exact vizavi de poartă ; o clădire joasă și gălbuie ; uite și, la stînga, cuștile în care se aflau cîinii diverșilor stăpîni, puși sub observație, iar la dreapta șirul de cîini vagabonzi. Girolamo îi spuse maică-si, îngrijorat :

— Mamă, grifonul negru e în celula cu numărul 60.

Ea nu-i răspunse. Dar îi zise tatălui :

— Să-l căutăm pe funcționarul de serviciu. Unul blond. Pînă atunci, să ne uităm la cîini.

Tatăl aprinse o țigară, apoi se îndreptă spre birourile stabilimentului. Mama îl luă pe Girolamo de mînă și o porni cu el spre celule.

Incinta era cufundată într-o mare tăcere, totodată apăsătoare și nesigură. Iar ușorul iz de fiară care plutea în aer îi dădea un sens de așteptare îngrijorată. Dar de-abia Girolamo și cu maică-sa se aflară în fața primei celule, și deîndată un cîine, la început unul, apoi doi, apoi trei, apoi toți, începură să urle. Girolamo observă că urletele lor erau foarte diferite, ca înșiși cîinii care le emiteau; de la chelălăitul strident la lătratul profund. Totuși, avea impresia că o notă comună înrudea toate acele voci discordante: o notă de rugăminte sfîșietoare și conștientă. I se păru că toate acele lătrături i se adresau lui. Dorea să ia cîinele pe care și-l alesese și să plece de acolo cît mai iute. Repetă iar, trăgînd-o pe maică-sa de mînă:

— Mamă, grifonul negru e în celula 60.

— Uite celula 60, zise mama.

Girolamo se uită într-acolo. Cu cinci zile înainte, cînd veniseră la ora prînzului, celula era ocupată de un cățel mic și hirsut, cu ochi de cărbune și dinți albi, de o vivacitate și de o agitație patetice. De îndată ce Girolamo se arătase, cățelul se repezise la el lătrînd și întinzîndu-i laba printre gratii. Girolamo hotărîse să-l ia. Dar i se spuse să vină a doua zi dimineața, căci acelea erau orele în care se puteau face răscumpărări. Acum celula părea goală. Sau mai exact, tocmai în fund, Girolamo zări un

cățel mic, castaniu, care stătea încovrigat și-l privea cu ochi triști și stinși, tremurînd, cînd și cînd, din tot trupul, ca scuturat în răstimpuri de un fior de groază. Girolamo zise atunci, cu o voce disperată :

— Mamă, grifonul nu mai este !

— L-or fi pus în altă celulă, răspunse mama pe un ton evaziv, afară numai dacă stăpînul lui n-a venit să-l ia înapoi. Să-l întrebăm pe funcționarul de serviciu.

Sosi și tatăl, care venea din clădirea birourilor :

— Impiegatul de serviciu o să vie numaidecît.

— Hai pînă atunci să vedem cîinii.

Fără să se sinchisească de Girolamo, care ar fi vrut să-l aștepte pe funcționar lîngă celula cu numărul 60, părinții o luară pe jos, examinînd cîinii unul cîte unul. Girolamo, care plutea într-o ceață de amărăciune și nesiguranță, o auzea pe maică-sa spunîndu-i lui taică-său :

— Data trecută erau aici și doi cîini de rasă : un box și un brac. Curios, nu ? că astfel de cîini ajung aici.

Tatăl răspunse :

— Îi pierd. Sau îi abandonează dinadins. Mulți ar vrea să lase în părăsire vreo persoană care le stă pe cap, și-și ușurează sufletul făcînd asta cu un cîine.

Cîinii continuau să latre disperat. Și Girolamo se întreba dacă printre toate lătrăturile nu era și aceea a grifonului său. Tatăl remarcă din vîrful buzelor :

— Ştii... am impresia că cei care-s corcituri chelălăiesc mai dureros decît cîinii de rasă „pură".

— Da' de ce?

— Fiindcă-şi dau seama că nu sînt puri şi că deci au mai puţine şanse să scape de aici.

Mama dădu din umeri:

— Dar ei habar n-au ce-i aia să fii pur sau să fii corcit. Oamenii, ei fac distincţii de felul ăsta.

— Ba cîinii ştiu, fiindcă văd că-s trataţi mai rău, şi cine se vede tratat prost, începe prin a crede că-i vina altora, apoi încet-încet sfîrşeşte prin a crede că-i vina lui. Se-nţelege că a fi corcitură nu este în sine o vină; dar devine, din pricina tratamentului diferit.

— Iar începi cu mania ta a subtilităţilor.

Se opriră din întîmplare în faţa unei celule unde un căţeluş caraghios şi slut, cu pete galbene şi albe, cu labe mari, cap enorm şi corp minuscul se repezi la gratii şi, ridicîndu-se în două picioare, începu a chelălăi foarte expresiv, încercînd în acelaşi timp să lingă mîna lui Girolamo şi să aşeze lăbuţa lui în mîna băiatului. Mama citea cu glas tare pe pancarta de semnalmente: „Corcitură. Capturat în strada Şapte Biserici". Apoi, întorcîndu-se spre soţ:

— Ăsta, săracu, e urît foc. Dar pe unde vine strada Şapte Biserici?

— Pe lîngă via Cristofor Columb.

Bastardul chelălăia şi se agita, încercînd să introducă laba lui în mîna lui Girolamo, ca şi cînd ar fi vrut să încheie un pact de prietenie cu dînsul. Girolamo, pînă la urmă, îi dădu

mîna. Iar cățelul luă parcă o expresie de liniște și asigurare intimă. Mama întrebă:

— Se zice că ăștia, corciții, sînt mai deștepți decît cei de rasă; să fie oare adevărat?

— N-aș crede. Asta-i o versiune lansată de cîinii de rasă, zise, nițel în glumă, tatăl.

— Cum așa?

— Ca să deprecieze inteligența subevaluînd-o în comparație cu alte calități ca frumusețea, mirosul, curajul și altele.

Se opriră în fața unei alte celule, în care se afla un cogeamite cîine-lup, mare cît toată celula și avînd aerul de a fi la strîmtoare. Foarte prăpădit și probabil foarte bătrîn. Avea părul îngălbenit și rar, ochi nefericiți, roșii și răi. Girolamo dete să se apropie, dar lupul se repezi mîrîind rînjit, descoperind niște colți albi și ascuțiți. Părea aproape frumos, adică înfrumusețat și întinerit de izbucnirea lui de mînie. Girolamo, de frică, făcu un salt îndărăt. Dar în același moment, comparînd urletul așa de inteligent și de înduioșător al micului bastard prins în strada Șapte Biserici cu mîrîitul stupid al lupului, avu impresia că acesta din urmă, care nu avea măcar consolarea de a înțelege ceea ce i se întîmpla, trezea mai multă compătimire decît celălalt.

Mama zise:

— Ăsta da, e rău; dar oare n-o fi turbat?

— Nu; dac-ar fi, n-ar fi aici. Protestează fiindcă l-au închis. Asta-i tot.

Girolamo îl fixa pe lup și părea că, interesîndu-se de acest cîine, se mai distrăgea de la supărarea gravă care îl apăsa pe inimă. Apoi,

înţelese: se gîndea la grifonul care nu fusese încă găsit. Întrebă, repezit:

— Dar grifonul, mamă?

— O să ştim deîndată ce-o să vină funcţionarul.

Se aflau în faţa unei celule unde stătea un cîine mititel de vînătoare; corcitură. Şedea într-o rînă, respirînd obosit şi tremurător. Girolamo simţi o sfîrşeală în inimă.

— Dar ce are? Îi e rău?

Mama se gîndi, apoi zise:

— Nu-i e rău; îi e doar frică.

— De ce?

— N-ai fi şi tu speriat dacă te-ar duce într-un loc străin, departe de familia ta?

— Dar stăpînul lui o să vină să-l caute, nu?

— Da, sigur c-o să vină.

Tatăl zise atunci:

— Uite-l pe funcţionarul de serviciu.

Era un tinerel blond şi ras în cap, cu nas ascuţit, cu ochi de un albastru intens. Se apropie în mers legănat şi, la cîţiva paşi, salută. Mama zise:

— Sîntem aici pentru grifonul acela mic, negru. Vă aduceţi aminte?

— Care grifon?

— Acela de la celula 60, zise Girolamo, făcînd un pas înainte.

— L-aţi văzut în celula 60? zise blondinul, cu accent dialectal şi ton tărăgănat.

— Păi nu mai e aici.

— Ai văzut! Ai văzut, mamă! ţipă Girolamo.

Mama făcu un semn băiatului. Apoi se întoarse spre funcţionar :

— Au venit să-l ia înapoi ?

— Nu ; dar fiindcă trecuseră cele trei zile reglementare, plus altele două, l-am... blondinul căuta, parcă, un eufemism, dar pînă la urmă se resemnă să spună adevărul : l-am trimis la camera de gazare.

— Dar noi vă spusesem că venim să-l luăm.

— Doamnă, dumneavoastră aţi spus, dar pe urmă nu v-aţi mai arătat. Regulamentul e regulament.

— Cîţi suprimaţi pe săptămînă ? întrebă atunci tatăl, apropiindu-se şi oferind tinerelului pachetul cu ţigări.

Acesta mulţumi, luă o ţigară pe care şi-o puse după ureche, şi răspunse :

— Păi, vreo zece, cincisprezece pe săptămînă.

Girolamo rămase fără glas. La urmă întrebă pe maică-sa, cu o adîncă îngrijorare :

— Dar ce-i aia camera de gazare ?

Mama ezită, apoi zise sec, pe un ton didactic :

— Cîinii vagabonzi sînt omorîţi pentru că pot propaga turbarea, care e o boală îngrozitoare. Atunci sînt duşi în camera de gazare unde mor fără durere.

— Va să zică, grifonul a murit ?

Tatăl puse o mînă pe umărul băiatului şi zise :

— Mă tem că da.

Mergeau spre ieşire. Mama zise lui Girolamo :

— Azi n-a fost nici un cîine care să-ţi fi plăcut să-l ai. Dar, într-una din zile, ne întoarcem şi ne luăm unul. E bine aşa?

Girolamo nu zicea nimic. Îşi aducea aminte de corcitura aceea care îi pusese în mînă lăbuţa lui. Dar avea sentimentul că de-acum înainte nu mai era posibil să-l salveze, nici pe acela, nici pe vreun altul. Simţea că totul era învăluit într-o confuzie şi într-o nepăsare inexplicabilă. Tatăl zise, deschizînd portiera:

— M-aţi făcut să pierd o dimineaţă întreagă cu povestea asta cu cîinii. Acum trebuie să alerg la birou.

Se suiră şi se aşezară toţi trei pe scaunul de la volan. Deodată Girolamo zise:

— Ştiam bine, mamă, că trebuia să ne fi dus alaltăieri. Doar ţi-am spus, mamă. Am venit la tine în odaie şi ieri, şi alaltăieri, şi ţi-am spus.

Tonul băiatului părea că o miră pe mamă, care răspunse cam sec:

— Ai fi venit tu, dar eu nu puteam ieşi, fiindcă eram obosită şi aveam nevoie să mă odihnesc.

— Dar de ce, mamă, de ce n-ai venit? De ce?

— Ţi-am spus. Fiindcă am dormit.

— Da, ai dormit, mamă, ai dormit!

Şi Girolamo începu să plîngă cu hohote şi sughiţuri aşa de tare, încît tatăl, care conducea maşina, frînă, apoi îi zise:

— Hai, hai, nu mai plînge. Săptămîna viitoare mama o să-ţi caute altul.

Dar Girolamo continua să repete, cu o voce foarte tare, care îl mira chiar şi pe el:

— Ai dormit, mamă! Ai dormit! Ai dormit!

Tatăl zise din nou, pornind motorul:

— Hai, nu mai plînge. Bărbaţii nu plîng.

Iar mama observă:

— Băiatul ăsta nu se simte bine de cîtva timp. E prea nervos.

Şi maşina o luă din loc.

OMUL CARE SE UITĂ

După ce au mîncat, s-au sculat de la masă și s-au dus să se așeze în dreptul căminului. Dar Valerio, de-abia așezat, descoperi că n-ar mai fi putut suporta să stea acolo, alături de Lavinia și de avocatul Rossi. Misterioasa, deconcertanta imparțialitate a Laviniei cînd vedea cîtă rivalitate era, de la începutul începutului, între el și avocat, îl umpluse întîi de stupoare, apoi de durere, și la urmă de indignare. Avocatul o cunoștea pe Lavinia doar de cîteva zile, pe cînd el o cunoștea de atîția ani ! Și nu urma oare ca ei doi să se căsătorească ?

Așa stînd lucrurile, se sculă brusc și zise că trebuie să plece. I se păru că avocatul întîmpinase plecarea lui cu un sentiment de ușurare, poate chiar cu recunoștință. Lavinia se sculă și ea, ca să-l petreacă.

În antreu, îi spuse cu blîndețe :

— Ai făcut bine c-ai plecat.

— Da ? Și de ce, mă rog ?

— Pentru că atunci cînd cineva e gelos ca tine, e mai bine să stea singur.

Valerio ar fi vrut să răspundă că nu era vina lui dacă era gelos. Dar n-apucă, fiindcă Lavinia adăugă :

— În orice caz, întoarce-te într-o jumătate de ceas. O să ieşim, şi o să mergem puţin afară din oraş. Vreau să duc căţelul la plimbare.

Ajuns pe palier, Valerio şovăi o clipă, apoi, scoţînd din buzunar cheia pe care Lavinia, mai demult, i-o dăduse, intră iar în apartament. Avea pregătită o scuză oarecare în cazul cînd ar fi dat peste Lavinia. Dar antreul era gol. Valerio deschise uşa de la odaia de culcare, ocoli patul Laviniei, un pat larg şi jos, şi, pe uşa deschisă a balconului, ieşi afară pe terasă. Era un apartament în stil atic, la ultimul etaj al imobilului ; părea minuscul în mijlocul unei imense terase. Valerio se furişă pe lîngă perete şi, ajuns la fereastra salonului, se arătă, întîi cu precauţie, apoi mai cu hotărîre, şi privi înăuntrul odăii.

Lavinia şedea cu spatele la fereastră şi avocatul era aşezat alături de ea. I se vedea profilul. Valerio îşi dădu seama că nici avocatul, nici Lavinia nu-l puteau vedea. Aşa că, alegîndu-şi o poziţie mai convenabilă care îi permitea s-o şteargă la prima alarmă, începu să privească.

Descoperi deodată că natura însăşi a sentimentului care-l împingea la spionaj, adică gelozia, îl împiedica să observe orice altceva în afară de Lavinia. Mobilele salonului, podeaua, pereţii, chiar şi avocatul îi păreau învăluiţi într-o atmosferă obscură şi imprecisă. Singură Lavinia se vedea bine. Vizibilă şi ochilor şi

conştiinţei sale. Şedea pe un scaun mic, cam îngust, astfel că şoldurile ei de femeie tînără şi dezvoltată se revărsau puţin, dînd o vie senzaţie de rotunzime şi de moliciune. Capul ei blond, cu păr subţire şi des, pieptănat în sus, într-o coafură ovală, părea că emană şi lasă să cadă pe întreaga ei persoană îmbrăcată în culori deschise o lumină roză şi caldă. Lavinia era îmbrăcată într-o fustă cenuşie şi o bluzuliţă albă, care lăsa să transpară coloritul carnaţiei. Avea talie foarte subţire, umeri largi, gît lung, cu cîţiva cîrlionţi deasupra cefei. Valerio înţelese că ea tocmai vărsa cafea în ceşti, după mişcarea pe care o făcea bustul ei plin, înclinat înainte deasupra măsuţei. Apoi, se întoarse întinzînd ceaşca avocatului. Şi parcă începuse să vorbească. Dar Valerio nu auzea cuvintele. Aşa că, după scena cu cafeaua, scena următoare deveni misterioasă şi neînţeleasă. continuînd să fie învăluită în suspiciune şi păcat.

Ce-şi spuneau oare cei doi? Lavinia se întorsese puţin spre avocat, care vorbea cu multă, poate prea multă căldură, întrerupîndu-se ca să asculte cîte o frază a ei, apoi luînd iarăşi cuvîntul. Cînd şi cînd, Lavinia făcea un gest din acelea inutile şi răsfăţate, cum fac femeile. Îşi ducea mîna ei albă şi mare îndărătul gîtului de-abia atingînd părul, sau, aceeaşi mînă, o aşeza pe genunchi ca pentru a o privi cu atenţie, sau măcar pentru a-l face pe avocat să se uite la ea. Fiind niţel întoarsă, i se vedeau bine genunchii, şi încă şi pulpele picioru-

lui său de formă lungă şi graţioasă. Valerio, brusc, îşi dădu seama că mai-mai ar fi dorit ca genunchii Laviniei să-i atingă pe ai avocatului, care, la drept vorbind, nici nu erau foarte departe.

Bănuia că între ei era ceva, şi simţea nevoia unei probe: o probă nu de inocenţă, ci de vinovăţie.

Dar proba nu venea. Cei doi vorbeau, tot mai misterios. Se mişcau pe scaun, aproape că se atingeau, dar nu se atingeau, nu se îmbrăţişau, nu se sărutau. După vreo douăzeci de minute de contemplare a acestei scene mute şi fără sens, Valerio începu să se plictisească şi totodată să se simtă ruşinat: voise să spioneze culpa dinăuntrul odăii; dar acum începu să bage de seamă culpa cea dinafara odăii, culpa de pe terasă. El era vinovatul, el care sta acolo furişat, congestionat, încordat de o curiozitate nesănătoasă. El era vinovatul, nu cei doi care discutau liniştiţi. Şi o dată cu ruşinea pentru ceea ce făcuse şi mai continua încă să facă, îl cuprinse şi o remuşcare violentă, pasionată, faţă de Lavinia, care nu-l trădase şi nici n-avea cea mai mică intenţie s-o facă. Se pregătea tocmai să plece, cînd, din întîmplare, ridică ochii şi se văzu în oglindă. O oglindă atîrnată deasupra căminului, în fundul odăii.

Oglinda reflecta numai capul lui, cu efecte oarecum macabre, căci părea a fi capul unui decapitat. De altfel, avea tot ce trebuie unui cap de condamnat dus la supliciu: ochii speriaţi, paloarea şi groaza din privire. Dar mai era ceva: chiar oglinda sta aşezată pe consola

de marmură a căminului. Așa încît capul lui, în oglindă, nu putea să nu fie văzut de Lavinia care stătea exact în fața lui. Va să zică așa! se gîndi deodată Valerio. Așa se explică aparenta inocență a scenei dintre ea și avocat. Lavinia văzuse. Probabil că-l și avertizase pe avocat. În tot cazul, s-a păzit bine să nu facă vreun gest imprudent. La gîndul ăsta, Valerio simți cum toată rușinea i se topește, și cum din nou gelozia i se furișează în inimă.

Dar jumătatea de ceas convenită trecuse. Uite-o pe Lavinia că se ridică și, o dată cu ea, și avocatul.

Valerio abia putu, în pas alergător, să facă înconjurul terasei, să traverseze dormitorul, să se strecoare grăbit în antreu și să coboare mai multe etaje pe scară. După cîteva clipe, auzi voci, apoi bîzîitul ascensorului care suie, o ușă trîntită, huruitul ascensorului care coboară... Atunci urcă din nou etajele coborîte, și apăsă pe soneria apartamentului.

Lavinia în persoană veni să-i deschidă. Era gata, cu cîinele de zgardă. Un frigon mic, negru și focos, care, beat de bucurie, sărea și chelălăia.

— Ești punctual, observă ea, pe un ton ambiguu, între reproș și ironie. Dar, precum vezi, și eu sînt punctuală. Pe avocat nici mai mult nici mai puțin l-am expediat. Haide!

Cîteva minute după aceea, se aflau în plin cîmp. Valerio conducea și nu vorbea. Alături de el, Lavinia îl ținea cu mîna de zgardă pe cățel care se apleca frenetic pe ferăstruică. Într-un tîrziu, întrebă:

— Cum îl găsești pe avocatul Rossi ?

— Oribil, răspunse el fără să se întoarcă.

După acest schimb de cuvinte, tăcură din nou, și multă vreme. Mașina făcu o bună bucată pe șoseaua națională, mărginită cu platani primăvăratici și ai căror muguri de culoare deschisă și pală distonau cu cerul negru de furtună. Apoi, Valerio o luă pe o șosea laterală, între două șiruri de dealuri cultivate cu grîu, dealuri verzi și fără pomi. De la acest drum de țară, se desprindeau pe ici pe colo drumeaguri șerpuite, înspre coline. La o răscruce, Valerio opri, zicînd c-ar fi poate bine să umble nițel pe jos. Lavinia deschise portiera, și cîinele o zbughi lătrînd, pentru ca foarte iute să și dispară în grîul cel înalt. Cei doi o luară în sus, pe cărare.

Merseră cîtva timp. Lavinia, cu zgarda în mînă, o luase înainte. Valerio rămase mai în urmă, ca s-o poată privi mai bine. Făcea totdeauna așa cînd se plimbau, fiindcă o iubea cu pasiune și nu se sătura să se tot uite la ea. Lavinia știa, și-i plăcea. Și-așa, ea pășea totdeauna cu un fel de conștiință a esteticului, ca manechinele înaintînd între două șiruri de spectatori. Cînd i se păru lui Valerio că o privise destul, zise, brusc :

— S-o luăm pe aici, și arătă, în apropiere, o mică pajiște înclinată, apărată de un gard viu. Ascultătoare, docilă, Lavinia părăsi poteca și o luă spre fîneață.

Iarba era foarte înaltă, deasă și încolțită, așa că le ajungea pînă la brîu și le încurca pașii.

— Să ne așezăm, propuse Valerio cînd fură aproape de gard.

În picioare printre firele de iarbă, Lavinia ezita :

— Nu știu de ce, zise ea cu repulsie, dar locul ăsta mă cam sperie. Poate că aici sînt șerpi.

— Aș, ce șerpi ? zise Valerio dînd din cap. Hai, întinde-te. Și aproape cu forța o apucă de braț.

Ea se supuse din nou, și se lungi, cam stîngaci, exact așa cum face o femeie frumoasă și voluminoasă care vrea să se miște cu grație. Pînă la urmă, se culcară, unul în fața altuia, amîndoi sprijiniți pe un cot, Lavinia cu fața la Valerio și cu spatele la gard.

Cîteva momente nu-și spuseră nimic. Lavinia smulsese un fir de iarbă și îl mesteca. Apoi, își ridică ochii și-i zîmbi, învăluindu-l în același timp într-o privire albastră de o densitate nespusă, pe care Valerio o simți numaidecît, ca pe o mîngîiere liniștitoare și binefăcătoare, ca o căldură de rază sau o dezmierdare de briză. Pe urmă, îl întrebă :

— De ce ești așa de gelos ?

— Dar cine în locul meu n-ar fi fost ? S-ar zice că pentru tine eu și avocatul sîntem egali !

— Era musafir. Trebuia să fiu amabilă cu el.

— La un moment dat, aproape că ți-a atins mîna ta cu a lui.

— N-am băgat de seamă.

— Eram aproape sigur că pe sub masă o să-ncerce să-ți facă semn cu piciorul.

— Ce absurditate! Ştii tu de ce l-am poftit pe avocatul Rossi?

— De ce?

— Pentru anularea căsătoriei. Vreau să-i încredinţez lui procesul. Nu mai am încredere în avocatul meu. După cum vezi, l-am invitat, în fond, pentru tine, dacă e adevărat că după anulare ne căsătorim.

În timpul acesta, căţelul alerga pe nerăsuflate prin grîu, lătrînd. Era un cîine vioi, dar peste măsură de fricos. Din cerul înnourat, de deasupra dealurilor, plecă un singur tunet, sec şi surd. Cîinele, înspăimîntat, alergă imediat spre ei şi veni să se adăpostească în spatele Laviniei.

Valerio îşi recăpătase din nou siguranţa. Lavinia avea acea calitate extraordinară de care el se temea dar căreia nu i se putea sustrage: o gingăşie nespusă şi profundă, care lui îi dădea dorinţa să se piardă întrînsa, înfundîndu-se, ca în sînul unei mame. La sfîrşit, zise:

— Iartă-mă. Îţi făgăduiesc să nu mai fiu gelos.

O văzu că zîmbeşte, dar nu vorbeşte. Cîinele stătea tot îndărătul ei, cu botu-n vînt şi urechile ciulite, fremătînd din nări şi uitîndu-se la nu se ştie ce în spatele lui Valerio. Lavinia, şi ea, parcă se uitase cîteva clipe la gardul din spatele lui. Apoi o văzu încruntîndu-se puţin şi privind în jos. El întinse mîna şi începu s-o mîngîie pe obraz, o dezmierdare care, în intenţia lui, trebuia să se termine cu un sărut. Spre surprinderea lui, o văzu depărtîndu-şi faţa, apucîndu-i mîna şi ducîndu-i-o în jos. Nu mai

înțelegea nimic. Încercă atunci s-o sărute aplecîndu-se înainte. Dar nu izbuti decît abia să-i atingă bărbia. Lavinia își trase capul îndărăt și zise :

— Stai liniștit.

— Dar de ce ? Cum ? Nu mai pot acum nici să te sărut ?

— Nu vreau.

O văzu mișcîndu-se stînjenită prin iarbă. Cîinele, în spatele ei, mai stătea încă atent, cu urechile ciulite și nările fremătînde. Lavinia, deodată, se ridică cu greu din patul ei de iarbă, zicînd :

— Mi-e teamă c-o să plouă. Hai îndărăt acasă.

Valerio o urmă, nedumerit și o ajunse pe cărare.

— Tu n-ai băgat de seamă, zise ea atunci cu voce șoptită, că era cineva care se tot uita prin gard ?

— Aș ! Nu era nimeni.

— Dacă-ți spun eu că era ! L-am văzut.

Valerio se întoarse și, cu surprindere, descoperi la o mică distanță de pajiștea unde șezuseră întinși, o căsuță de fermier. Cum dracu n-o observase ? În aceeași clipă, o figură omenească se desprinse din dreptul gardului. O clipă apăru, apoi dispăru. Un flăcău de țară, ars la față, cu o beretă de ciclist fixată pe niște ochi strălucitori.

Lavinia zise :

— Îl văzusem de la început. Acum înțelegi de ce n-am vrut să te sărut.

„Va să zică așa!“ nu se putu împiedica să se gîndească, imediat, Valerio. Sigur. Lavinia îl văzuse încă de la început pe băiețandrul acela, îndărătul gardului, așa cum, puțină vreme înainte, îl văzuse și pe el, încă de la început, pe terasă. Și se simți din nou gelos. Și totodată rușinat că seamănă cu flăcăul ascuns după tufăriș. Și așa, gelozia avea să fie ceva fără sfîrșit. Avea să se găsească întotdeauna o oglindă ca s-o vestească pe Lavinia de prezența lui, făcînd-o să se poarte cu băgare de seamă.

REPETIȚIA

În ascensor, Giorgia se ghemui într-un colț, unde stătea privind în jos. Sergio zise:

— Nu face mutra asta. La urma urmei, ce-ți cer eu e-un lucru de nimic. După-aceea ne despărțim, și nu ne mai vedem niciodată.

Giorgia răspunse:

— Nu e un lucru de nimic. Și mie-mi pare rău că totul s-a terminat între noi. Să ne apucăm, cu închipuirea, s-o luăm iar de la început, mi se pare ceva plin de cruzime. Numai ție îți poate veni în minte o asemenea idee.

Ascensorul se opri, și ei ieșiră pe palier. Sergio se uită la ceasul de la mînă.

— E unsprezece. Tu ai sosit atunci la unsprezece și cinci, în aceeași zi și tot în luna mai. Numai anul e altul. Acum trei ani.

— Și ce trebuie eu să fac?

— Aștepți aici, pe palier. Și la unsprezece și cinci suni.

Sergio scoase cheia din buzunar, descuie și intră în casă. Apartamentul, cu terasă pe acoperiș în stil atic, era la ultimul etaj. Nu era

mare, și cărțile ocupau pretutindeni locul. Sergio străbătu coridorul îngust, între două biblioteci ticsite de volume și se duse în birou. Totul era ca acum trei ani, cu excepția ferestrei care avea obloanele lăsate, spre deosebire de odinioară cînd ele erau ridicate. Își amintea cum văzuse frunzele luminoase și strălucitoare de glicină scuturate de vînt, pe terasă. Trase de oblon. Vîntul era acolo. Ca atunci. Și glicinele la fel. Se duse la birou și luă cartea pe care o citea în dimineața aceea. O monografie despre pictorul autor al tabloului pe care trebuia să-l expertizeze.

Soneria zbîrnîi, ca în acea dimineață, și Sergio simți că inima i se taie. Se sculă și, iute, se duse să deschidă. Femeia stătea în prag, absolut aceeași, în aceleași haine, aceiași pantofi, aceeași geantă ; și poate chiar, se gîndi el, cu aceeași privire intensă în ochii ei verzi, cu aceeași șuviță îngustă de păr negru pe fruntea albă.

— Pe cine căutați, doamnă ? începu el repetiția scenei de acum trei ani.

Giorgia la rîndul ei își recită partitura. Cu greutate.

— Domnul Lanari se scuză că nu poate veni. Eu sînt secretara domniei sale.

— Poftiți, vă rog.

Sergio o luă pe coridor, apoi în birou, unde făcu exact lucrurile pe care le făcuse în acea dimineață. Mai întîi, merse îndărătul biroului ca pentru a se așeza, apoi se răzgîndi și se duse la divanul de piele din fața ferestrei, zicînd :

— Vă rog, să ne așezăm aici, o să ne fie mai comod.

Giorgia se așeză, îl privi un moment, apoi zise, iritată:

— Nu, nu pot.

— Dar ce te-a apucat?

— Tu, în dimineața aceea, mi-ai plăcut din prima clipă. De aceea m-am așezat într-un anumit fel, ca să-ți pot atinge genunchii cu genunchii mei la prima ocazie. Dar cum crezi că se pot reface la rece niște lucruri ca astea?

— De ce nu?

— Le lipsește sentimentul care le făcea să existe. Acum totul ar părea ridicol, sau dezgustător. Uite! Am s-o fac. Dar cu rușine, pe cînd atunci o făcusem cu un sentiment de miracol.

Aproape brutal, se tîrșîi un pic pe divan către dînsul, picior peste picior, cu picioarele ei drepte și frumoase. Apoi, cu o voce trudită, tărăgănată, de parc-ar fi urcat o pantă grea, zise:

— După cum v-am spus, domnul Lanari a trebuit să rămînă la hotel fiindcă aștepta un telefon de la Milano. Pînă atunci, vă trimite fotografiile tabloului. Vă roagă să vă uitați la ele, iar mîine dimineață vă telefonează ca să stabiliți o întîlnire.

Trase un oftat de ușurare și se uită pe geam. Sergio îi zise atunci, cu asprime:

— N-a fost așa. După ce mi-ai spus vorbele astea, ai început să mă privești în ochi.

— În ce fel?

— Cu privirea cea mai frumoasă din cîte am văzut eu în viaţa mea, zise el emoţionîndu-se deodată. O privire, cum să spun ? laolaltă rugătoare şi poruncitoare.

— Pot să-ţi spun cît se poate de sigur, zise ea îngîndurată, că mă temeam cumplit ca tu să nu mă expediezi. Păreai aşa de serios, şi chiar plictisit. Şi aşa, m-am uitat lung la tine ca să te fac să înţelegi că trebuia să găseşti un pretext ca să mă mai reţii puţin.

— Atunci, dă-i drumul ! Încearcă.

— Fie ! Uite : acum mă uit la tine ca în dimineaţa ceea.

Se priviră. Şi Sergio simţi un fior de spaimă. Da. Era exact privirea de atunci. Şi în acelaşi timp nu era. Zise, şoptit :

— Vreţi să-mi arătaţi fotografiile ?

— Poftim !

Sergio luă din mîinile albe şi subţiri ale Giorgiei un plic galben şi, ca şi în ziua aceea depărtată, scoase fotografiile şi începu să le studieze. Îşi aminti că în dimineaţa aceea vederea i se înnourase şi mîinile îi tremurau pe cînd examina la iuţeală fotografiile. Îşi dădea seama doar, confuz, că tabloul domnului Lanari, bogat industriaş din Nord, era o simplă copie după o pînză destul de cunoscută şi care se găsea într-un muzeu din străinătate. La urmă zise, acum ca şi atunci :

— Domnişoară, nu mai e nevoie ca domnul Lanari să-mi telefoneze mîine dimineaţă. Expertiza e făcută. Ştiţi cît valorează acest tablou ?

— Cît ?

— Fiind vorba de o copie, face exact cît costul pînzei şi al ramei. Între zece şi cincizeci de lire.

— Dar domnul Lanari spunea că valorează în jurul a două sute de milioane.

— Domnişoară, e o copie; ceva mai mult: o copie după un tablou cunoscut. Ştiţi ce este o copie? Un pictor care are o oarecare îndemînare tehnică studiază atent maniera unui maestru clasic şi după asta pictează un tablou ca să zicem aşa perfect, comandat de un negustor fără scrupule, care îl căptuşeşte cu această capodoperă pe vreun signor Lanari oarecare. Un tablou perfect, da. Dar n-am zis: autentic. Unele copii sînt deci o perfecţie, dar totodată şi un fals.

— Atunci ce trebuie să-i spun eu domnului Lanari?

— Că tabloul său este un fals.

Giorgia atunci exclamă:

— În clipa aceea, m-am simţit disperată. Am crezut că tu nu băgaseşi de seamă privirea mea. Şi m-am hotărît să te fac s-o pricepi mai bine. Si mi-am împins genunchii spre ai tăi. Uite-aşa!

Sergio întrebă, tulburat, întrerupînd ficţiunea:

— Îţi plăceam, va să zică, aşa de tare?

— Da, teribil. Dacă în momentul acela tu m-ai fi făcut să înţeleg că întrevederea s-a terminat şi că trebuie să plec, cred că aş fi leşinat înainte de a fi ajuns la uşă.

— Am înţeles asta. Şi ca să cîştig timp, am început să te întreb despre munca ta, despre

domnul Lanari, şi aşa mai departe. Vrei să refacem partea asta ?

— Să încercăm.

— Ce faci dumneata la domnul Lanari ?

— Sînt secretară.

— Scuză-mă ! Vreau să zic : în ce constă treaba dumitale de secretară ?

— Păi, bat la maşină contracte, scrisori de afaceri, stenografiez conversaţii, aranjez întrevederi.

— Dar dumneata eşti foarte tînără.

— Nu chiar atît de tînără. Am douăzeci şi patru de ani.

— Dar domnul Lanari ? E tînăr ?

— O, nu, e un domn bătrîn şi foarte respectabil, cu păr alb şi de mai multe ori bunic.

— Şi-i plac tablourile ?

— Nu cred ; ăsta l-a primit ca plată a unei datorii.

Sergio îşi dădu numaidecît seama că cuvintele erau mai mult sau mai puţin cele de altădată, dar că sentimentul era altul. Acum trei ani, la fiecare din aceste fraze banale, în timp ce genunchii ei apăsau cu putere pe ai lui, i se părea că face încă un salt, şi încă unul, în sus, spre cerul intimităţii. Astăzi, în schimb, simţea că se cufundă în jos, tot mai în jos, în abisul regretelor şi neputinţei. Atunci, propuse brusc :

— S-o scurtăm. Nu mai ştiam ce să născocesc, şi mă încurcam, aşa că, la urmă ţi-am spus : dumneata ştii că ai ochi frumoşi ?

Giorgia întrebă :

— Nu-mi mai amintesc de loc ce-am răspuns. Ce-am răspuns?

Sergio zise atunci, cu amărăciune:

— N-ai răspuns nimic. Te-ai uitat la mine, în tăcere. Şi eu am ridicat mîna, şi te-am mîngîiat pe faţă. Aşa!

Ridică braţul şi mîngîie obrazul Giorgiei, care îl lăsă să facă asta, privindu-l fix, cu ochi mari.

— Nu aşa, zise Sergio. În momentul acela tu priveai în jos. Coboară-ţi privirea. Cu o expresie de infinită blîndeţe. Aşa. E bine aşa.

Văzînd-o cum privea în jos, fu cuprins de un fel de extaz voluntar şi disperat, îi păru că se revede pe el şi pe Giorgia în acea depărtată clipă de acum trei ani. Spera, spera din toate puterile, ca şi clipa de acum să fie identică cu cea trecută, în toate sensurile, ca şi cînd ar fi fost acelaşi moment regăsit întocmai, reînviat şi aşezat în prezent, la locul lui, în fluviul timpului. Şi adaose, încet:

— Îţi coborîseşi privirea; apoi ai ridicat mîna, aşa, ai luat-o pe a mea, ai apăsat-o un moment de obrazul tău, aşa, întocmai, apoi te-ai întors pe jumătate şi mi-ai sărutat podul palmei. Tot timpul cu ochii închişi.

Îşi aminti cum, atunci, s-a aplecat înainte şi a îmbrăţişat-o. Astfel începuse dragostea lor. Şi ar fi dorit ca din nou, graţie acestei reconstituiri perfecte, toate să se fi repetat, ca şi cînd timpul într-adevăr n-ar fi trecut niciodată. Dar Giorgia îi dete mîna la o parte şi se ridică în picioare:

— Nu mai pot. Gata, destul, destul!

Sergio, şi el, cu faţa răscolită, se sculă de pe divan. Iar Giorgia adause :

— Atunci a fost frumos, acum e pur şi simplu dezgustător. Nu ştiu, zău, de ce mă sileşti să joc comedia asta ? Poate vrei s-o luăm de la capăt ? În cazul ăsta te înşeli. Nici prin gînd nu-mi trece.

— Nu, zise el ; nu vreau s-o luăm de la capăt. Ar fi altceva de ce-a fost, şi eu vreau întocmai ceea ce a fost, şi nimic altceva. Te-am pus să faci ceea ce tu numeşti o comedie fiindcă voiam să retrăiesc acele clipe care au fost poate cele mai frumoase din viaţa mea.

— Clipele acelea s-au dus pentru totdeauna, şi n-au să se mai întoarcă niciodată, zise ea, ducîndu-se la fereastră şi privind apoi pe geam, afară.

Cuvintele acestea fură spuse cu glas mai puţin aspru, încărcate parcă şi ele de regret.

— Dar eu, se opuse el, nu pot admite c-au trecut. Le am aici în mintea mea, aşa de vii, aşa de adevărate ! Trebuie neapărat să se repete.

Ea se întoarse încet spre el, privindu-l cu compătimire.

— Cînd mă gîndesc că tocmai tu eşti acela care-mi vorbeşti aşa, tu care, în ziua aceea, mi-ai explicat asa de bine ce este un fals. Clipa noastră de atunci, de acolo, valora milioane, miliarde ; toate avuţiile pămîntului n-ar fi ajuns s-o plătească. Dar asta pe care am ticluit-o noi în dimineaţa asta e un fals care face doar cîteva biete lire. Nu-i aşa ?

Se desprinse de la fereastră şi, plesnindu-şi coapsa cu mănuşile negre pe care le strîngea în mînă, se îndreptă către uşă.

— Nu mai sînt cea de atunci, nici tu cel care ai fost. Sîntem două persoane diferite. Pe de altă parte, nu sîntem nici actori, actori talentaţi, care să poată reface la perfecţie o anumită scenă. Şi-apoi, chiar de-am fi, pentru cine am juca noi teatru ? Pentru noi înşine ? Actorii nu joacă pentru ei, ci pentru un public. La revedere.

Sergio nu zise nimic, şi se apropie de fereastră. Vîntul lunii mai, zglobiu şi neastîmpărat, clătina frunzişul de glicină, întocmai ca odinioară. Şi toate ar fi putut să fie ca atunci.

Auzi cum, în spatele lui, se închidea uşa.

NELINIŞTE

Lorenzo opri maşina şi se întoarse spre tînărul de lîngă el :

— Ce zici, vii sau nu vii sus ?

Îl văzu dînd din umeri, cu o leneşă aroganţă :

— Da' cine-i nebun să se ducă sus ? Nici mort.

Lorenzo îl privi o clipă, fără vorbă. Un chip frumos, o expresie depravată, o faţă foarte oacheşă, cu ochi negri şi lăcrămoşi de formă şi mărime feminină, cu nas scurt şi senzual, cu buze pline, lucioase şi cărnoase. Figura inspira repulsie, mai mult încă, mirare : cum de-au putut părinţii să nu bage de seamă nimic ? Chipul acela era aşa de grăitor, spunea tot. Lorenzo zise, plictisit :

— Ascultă, Lionello, dacă o iei aşa, era mai bine să nu fi venit la mine.

— Dar, domnule avocat, cum ar trebui oare s-o iau ?

— Nu-ţi dai seama că asta se poate termina cu puşcăria ?

Băiatul îl privi, se înfipse mai bine în pernele maşinii, pe jumătate tolănit, cu capul dat pe spate, cu gîtul rotund şi puternic ieşind din tricoul de vară. Dar nu scoase o vorbă. Era felul lui de a răspunde la întrebările care îl încurcau.

Lorenzo stărui :

— Se poate măcar şti de ce ai făcut-o ?

Din nou tăcere. Privirea băiatului, filtrată de sus în jos printre genele lui lungi, îl irita pe Lorenzo.

— Atunci de ce-ai venit la mine ?

De data asta, Lionello se hotărî să vorbească, încet şi dispreţuitor :

— Am venit la dumneavoastră fiindcă mă gîndeam că o să fiţi mai înţelegător. Dar dacă-mi puneţi asemenea întrebări, atunci se cheamă că m-am înşelat, şi că am făcut rău.

— Ai făcut rău c-ai făcut ce ?

— C-am venit la dumneavoastră.

Lorenzo sări din maşină şi trînti cu putere uşa :

— Foarte bine, rămîi aici, mă duc eu sus.

Dar în momentul cînd trecea de-a lungul maşinii, îl văzu pe băiat că face, moale, cu mîna un semn ca pentru a-l chema înapoi, fără totuşi să-şi modifice poziţia răsfăţată şi tolănită. Lorenzo se opri şi întrebă, agasat :

— Acum ce mai vrei ?

— Ţigări.

— Na !

Şi Lorenzo îi aruncă un pachet în obraz, apoi intră în holul imobilului. Cînd fu în faţa ascensorului, observă cu coada ochiului cum,

acolo, afară, pe stradă, o siluetă feminină se apropiase de maşină şi vorbea cu Lionello. O recunoscu numaidecît: era Gigliola, sora lui Lionello. Lionello avea figura şi manierele — cultivate sau naturale, nu se ştie — ale unui apaş de mahala, Giglia, la rîndul ei, cu trupul mlădios şi şoldurile bine conturate, cu faţa turtită şi fără frunte, cu ochii prea mari şi gura prea largă, avea multe din personajul corespunzător feminin. Lorenzo zăbovi dinadins lîngă ascensor, ca să-i dea ei timp să vină. Şi într-adevăr, pînă la urmă o văzu sosind, păşind pe marmura cu reflexe de oglindă din vastul hol al clădirii. Era pe jumătate goală. Îmbrăcămintea ei parcă fusese croită dintr-o batistă. Îi lăsa descoperite: braţele, umerii, toată partea de sus a pieptului, şi picioarele pînă mai sus de genunchi. Lorenzo observă că pieptănătura, după ultima modă, în formă de creastă ovală, întărea şi sublinia extraordinara scurtime a frunţii, nu mai mare de două degete, şi accentua lărgimea şi vigoarea animală a părţii de jos a obrazului. Gigliola intră în ascensor şi îl întrebă pe Lorenzo, fără să-i fi zis bună ziua:

— Da' ce-i cu Lionello? De ce nu vrea să vină sus? Şi de ce se ascunde în maşină?

Lorenzo intră la rîndul lui în ascensor şi zise, închizînd uşa:

— Lionello are mari neplăceri.

— A făcut-o fiartă, nu?

— Da. Rău de tot.

— Dar ce-a făcut?

— Deşteapto, dacă ţi-aş spune, numaidecît ar şti Roma întreagă.

— Dar eu tot am să ghicesc. Lionello şi cu ceilalţi băieţi ziceau mereu că vor să facă ceva care să rupă monotonia vieţii.

Pronunţase această frază ca şi cînd ar fi citat-o din memorie, cu o sinceritate naivă şi mărginită care, aproape fără voia lui, îl făcu pe Lorenzo să surîdă :

— A ! Aşa spuneau ?

— Da. Şi mai ziceau că sînt în stare să facă ceva după care toate gazetele să vorbească despre ei. Voiam să intru şi eu în gaşcă, dar nu m-au primit. Ziceau că nu-i treabă de fete.

Ascensorul se opri. Ieşiră pe un palier de marmură la fel de strălucitor ca şi holul de jos. Lorenzo se întoarse către fată şi o apucă de un braţ :

— Bagă de seamă. Dacă ţii la fratele tău, atunci, toate lucrurile pe care mi le-ai spus să nu le mai spui la nimeni.

— Da. N-am să spun nimic, dacă dumneata îmi spui ce a făcut Lionello. Altminteri...

N-apucă să termine, că Lorenzo o şi înşfăcă de amîndouă braţele, şi-i zise răstit :

— Nu face pe proasta. Să-ţi ţii gura, şi gata !

O strîngea cu putere, şi o vedea cum ea îl privea cu o expresie cîtuşi de puţin ofensată, pentru ca apoi să-i spună pe un ton aproape ademenitor :

— Ce maniere ! schiţînd în acelaşi timp cu pîntecul o mişcare provocătoare înspre el.

Atunci el îi dete brusc drumul şi-i spuse în grabă :

— De fapt, Lionello e mai puţin compromis decît ceilalţi. Dacă tu îţi ţii gura, s-ar putea să o scoată la capăt. Aşa că nu mai face pe proasta.

— Ce maniere ! De ! Avocatul familiei ! zise ironic fata.

Uşa se deschise şi un fecior în veston alb îi conduse în anticameră.

Gigliola zise :

— La revedere, domnule avocat şi dispăru, fredonînd şi ţopăind, în umbra unui coridor.

Feciorul introduse pe Lorenzo în salon.

Mama lui Lionello, Giuglia, se învîrtea prin salon împreună cu un om mititel şi chel care ţinea în mînă un metru. Dădu mîna, la iuţeală, cu Lorenzo, zicînd :

— Scuză-mă, dar trebuie să discut o clipă cu tapiţerul despre husele de vară. Vin îndată.

Lorenzo se întreba dacă e bine să vorbească întîi cu Giuglia şi pe urmă cu bărbatu-său. Şi la urmă se gîndi c-ar fi poate nimerit aşa. La drept vorbind, în casa aceea, totul depindea de Giuglia. Între timp, se aşezase într-un fotoliu şi se uita la dînsa cum discuta cu meşterul. Era înaltă, uscăţivă, subţirică, îmbrăcată în gri şi negru, cu acea sobră eleganţă proprie multor cucoane foarte bogate şi foarte gospodine. În părul ei castaniu, pieptănat cu multă grijă, se vedeau fire albe. Ochii albaştri, mici şi adînci aveau o lucire neliniştitoare. Faţa, de un oval perfect, părea niţel umflată, poate din pricina micimii nasului.

Giuglia isprăvi, pînă la urmă, cu tapițeful, veni să se așeze alături de Lorenzo și începu a-i vorbi, ca de obicei, despre familie, căreia ea, neodihnit, i se dedicase și care, după propriile ei cuvinte, o făcea să moară de atîta treabă. Vorbea în galop, înhămînd repede o frază la alta, chiar cînd nu prea era cazul ; cam așa cum fac fumătorii îndîrjiți care-și aprind țigara de la mucul celei precedente. S-ar fi zis că se temea ca Lorenzo s-o întrerupă, de parc-ar fi știut dinainte c-avea să audă de la el ceva neplăcut. De mai multe ori Lorenzo încercă să strecoare fraza care-i sta pe vîrful limbii : „Ascultă, Giuglia, apropo de copiii dumitale, ar trebui să-ți vorbesc de Lionello...", dar de fiecare dată se izbea de un zid de cuvinte, un zid totodată mișcător și de netrecut. Ciudat ! se gîndea el în timp ce cuvintele ei respirau mulțumirea de sine a omului cu conștiința împăcată, care nu are nimic să-și reproșeze ; dar, în același timp frica, am zice aproape spasmele, cu care vorbea trădau o neliniște îngrozitoare, o spaimă adîncă, deși poate inconștientă.

Începuse cu husele de vară pentru mobile ; de la ele trecuse la vilegiatura lor la mare și la munte ; de acolo, la moda iahturilor, bărci cum le zicea ea ; apoi de la bărci sărise la cei doi copii ai ei care pentru ea erau „mititeii mei", și care tocmai fuseseră invitați, amîndoi, pe una din bărcile acelea. Apoi, fără nici o legătură, dar și fără întrerupere, se porni să descrie, pînă în cele mai mărunte detalii, o

mică petrecere pe care Gigliola şi Lionello o oferiseră în seara din ajun prietenilor lor pe terasele casei :

— Au făcut şi numere de varieteu. Dar pe noi ne-au dat afară, pe Federico şi pe mine. Ziceau : „Contraindicat pentru adulţi. Rezervat pentru minori de la 18 ani în jos". Au haz, nu ?

Uşa se deschise, şi Federico, soţul, intră încet, cu pasul obosit al celui care iese dintr-o lungă imobilitate silită. Era înalt, atletic, dar cu umerii niţel lăsaţi. Faţa avea trăsături frumoase şi simetrice, dar jur împrejurul ochilor albaştri şi a gurii încă tinere, pielea era marcată cu riduri subţirele. Fruntea părea la prima vedere largă şi luminoasă, dar privită mai atent vedeai că era de-a dreptul chelia. Spre deosebire de Giuglia, care nu ştia să-şi înfrîneze pălăvrăgeala, Federico (Lorenzo ştia bine) o făcea prea mult, reducînd conversaţia la o succesiune de jumătăţi de frază şi de scuturături din cap, în care părea că transpare o nelinişte, o spaimă nu prea deosebită, în fond, de aceea a soţiei sale. Federico veni spre Lorenzo şi, neluînd-o în seamă ostentativ pe soţia sa, îl salută cu o cordialitate care părea că-l costă un efort penibil. Lorenzo se uită la el şi înţelese că prietenul petrecuse, desigur, ca de obicei, o noapte urîtă. Suferea de insomnie, şi, cum spunea el, avea sistemul nervos măcinat. Federico zise scurt, aproape şoptit :

— Hai pe terasă, vrei ?

Ieşiră pe terasa uriaşă care de fapt era o adevărată grădină suspendată, cu vedere deasupra panoramei oraşului. Era cald, soarele de vară înroşise pavajul de cărămidă pe intervalele dintre scurtele umbre ale plantelor aşezate în ghivece. Federico se duse spre un colţ al balustradei de unde aveai vedere spre Tevere şi spre Monte Mario. Păşea cu paşi lungi, dînd din cap încolo şi-ncoace, cu mişcări bruşte, ca cineva care se sufocă şi caută zadarnic aer. De îndată ce fură destul de departe de salon, Lorenzo zise :

— Ascultă, trebuie să-ţi vorbesc.

Federico privea în jos. Părea că observase maşina lui Lorenzo oprită lîngă trotuar, mică şi singuratecă în mijlocul unui vast spaţiu gri de asfalt. Se întoarse şi zise :

— Să-mi vorbeşti ? Regret, dar nu se poate.

Lorenzo holbă ochii, uimit :

— Nu se poate ? Şi de ce ?

Îl văzu pe Federico contractîndu-şi toată faţa ca la o împunsătură sau ca la o durere neaşteptată. Apoi zise :

— Imposibil. Nu mi-e mintea destul de calmă. N-am închis ochii toată noaptea, cu toate somniferele pe care le-am luat. În fine, nu mă simt bine.

Mai spuse cîteva lucruri de acelaşi gen. Şi într-adevăr, faţa trasă şi contractată, precum şi vorbirea numai din icniri şi poticniri erau semne evidente de om suferind. Suferinţă care îl făcu pe Lorenzo să se gîndească că, poate,

n-ar fi prudent să-i vorbească de fiu-său. Totuşi, mai insistă :

— Bagă de seamă, e vorba de ceva ce nu se poate amîna.

Federico îşi aruncă din nou ochii pe maşina de jos, din stradă, unde Lionello sta şi aştepta :

— Nu există lucruri care să nu poată fi lăsate pe mai tîrziu. Par totdeauna aşa de urgente... Şi pe urmă... Te rog, vino mîine, chiar mîine dimineaţă, barem atunci voi fi dormit. Şi vom putea să vorbim liniştiţi.

— Dar e ceva într-adevăr important...

— Tocmai fiindcă-i important, nu vreau să aflu acum. N-aş putea să mă ocup, în starea asta, de o chestiune importantă.

— Prin urmare, zici că nu vrei ?

— Te rog, nu insista.

Pusese o mînă pe umărul lui Lorenzo şi, fără să aibă aerul, îl cam împingea de-a lungul terasei, spre salon. Lorenzo observase că Federico, de cîte ori vorbea, îşi contracta faţa ca într-un spasm dureros. Aşa că hotărî, pînă la urmă, în inima lui, să nu-i spună nimic. Va face pentru Lionello tot ce-i va sta în putere. Giuglia şi Federico, îşi zicea el, ăştia doi, care, fiecare în felul său, nu voiau să ştie nimic, ei bine, vor afla isprăvile băiatului lor din gazete ; sau nu vor afla nimic. Federico îl invită, amabil, la o gustare. El refuză, îl salută, apoi se duse să strîngă mîna Giugliei, şi trecu în anticameră.

Cum se şi aştepta, din umbră ţîşni numaidecît Gigliola :

— Eh, ai vorbit cu papa şi cu mama ?

— Nu. Şi chiar te rog să nu le spui nimic.

— Fii pe pace. Dar dumneata ar trebui să te convingi că...

— De ce anume?

— Că singura persoană căreia i se poate spune totul în casa asta sînt eu.

— Poate că ai dreptate.

Şi Lorenzo închise uşa ascensorului. Cabina începu să coboare.

MIZANTROPUL

Excursia îi surîdea lui Guido, deşi îl cunoştea destul de puţin pe Cesare, tînărul industriaş care-l invitase, şi de loc pe cele două fete aduse de el, ambele funcţionare la o companie de navigaţie aeriană. Dar deîndată ce maşina porni în direcţia lacului Vico, care se afla la jumătatea itinerarului lor, Guido şi începu să regrete că acceptase. Afară de asta, vecina lui, de pe scaunul din spate, nu-i plăcea cîtuşi de puţin. Era, probabil, foarte tînără, avea o carnaţie moale şi albă ca laptele, ochi negri şi păr foarte blond, oxigenat fără nici o ruşine. Purta un pulover tricotat, de un alb lucios şi neplăcut la vedere, şi o fustă foarte strîmtă, de un albastru deschis, în care trupul i se întipărea cu o molatică evidenţă. Guido o găsea vulgară, congenital şi ireparabil vulgară, ca şi cînd asta la ea ar fi fost un lucru înnăscut, iar nu o trăsătură de caracter. Cu totul altfel era cealaltă fată, pe care Cesare o aşezase lîngă el, la volan : subţire, brună, palidă, elegantă, cu gîtul lung, obraz delicat, gură

mare cu buze subţiri, ochi verzi, enormi. Guido se gîndea că Cesare şi-o alesese pe cea mai bună din ele, trecîndu-i-o lui pe cea proastă. Pe cînd maşina alerga, fata cea blondă nu-l slăbea din ochii ei nocturni care păreau două false bijuterii de sticlă, tivite cu catifea jur împrejur. Pînă la urmă îl întrebă :

— Sînteţi student ?

Guido răspunse :

— Da. Fac dreptul.

— Dreptul celui mai tare, zise fata, mulţumită de acest loc comun ca de o frază profund originală.

— Nu. Dreptul în general.

— Pe mine mă cheamă Iole. Pe dumneavoastră ?

— Guido.

Fata nu mai spuse nimic, dar lui Guido îi părea că totuşi continua să vorbească, fiindcă da mereu din buze. Apoi, uitîndu-se mai bine, pricepu : Iole îşi mişca gura fiindcă mesteca chewing-gum. Guido hotărî că şi asta era o trăsătură în defavoarea fetei, şi din nou îl invidie pe Cesare, care acum, deşi conducea maşina, stătea de vorbă cu graţioasa lui vecină. Şi i se adresă lui Iole, arătîndu-i ceafa delicată, umbrită de bucle uşoare, a tovarăşei sale.

— O cunoşti de mult ?

— Pe cine ? Pe asta ?

Iole îşi strîmbă într-o grimasă gura ei pictată în roşu prea aprins.

— De unde s-o cunosc ?

— Dar nu lucraţi în aceeaşi instituţie ?

— Sîntem acolo aşa de multe, c-ar fi cam greu să le cunosc pe toate.

— Cum o cheamă?

— Cred că Valeria.

Apoi, cu voce scăzută, şi aplecîndu-se spre el:

— E contesă. Se crede nevoie mare.

Rîse şi trase afară guma din gură, un fir lung care se subţie tot mai mult pînă se rupse, recăzîndu-i, în arabesc, pe bărbie. Guido, dezamăgit şi cam dezgustat, se gîndi că trebuie neapărat să-şi schimbe locul, astfel încît s-o aibă pe cealaltă, pe Valeria, alături de el. Mai înaintară cale de cîţiva kilometri, apoi exclamă, aşa, ca la o inspiraţie întîmplătoare:

— Ascultă, Cesare, ţi-ar displăcea să ne oprim la primul bar? Mor de poftă să beau o cafea.

— De acord.

Iată-i în localitatea numită Storta, iată şi cabana cu micul ei şopron sub care, în întunericul unei odăi mai mari, în fund, se întrezărea sclipirea de nichel a vaporizatorului de cafea-expres. Guido se duse să plătească la casă, apoi îi făcu semn lui Cesare şi îi şopti:

— Vrei să-mi faci o plăcere? Hai să schimbăm fetele. Dumneata o iei pe Iole, şi eu pe Valeria. Te supără?

Cesare zise cu mirare dar fără umbră de gelozie:

— Păi eu credeam că am făcut bine. Nu mi-ai spus dumneata că-ţi plac blondele?

— Da, dar asta e o brună oxigenată, zise, pe jumătate glumind, Guido.

— Bine-bine. O iau pe Iole.

Spusese asta cu aerul cuiva care găseşte că propunerea fusese ciudată, dar fără a avea nimic personal contra ei. Şi, conform înţelegerii, după ce băură cafelele, Cesare, îndreptîndu-se spre maşină, zise, fără a întoarce capul, cu o indiferenţă leneşă :

— Fetelor, schimbăm ordinea. Iole vine în faţă cu mine, şi Valeria trece în spate cu Guido.

Iole întrebă intrigată :

— D'a de ce ?

— D-aia !

Se urcară în maşină şi porniră iar. Guido se uita la Valeria şi simţea o adevărată uşurare văzînd aerul ei rezervat, aproape dispreţuitor, cu care stătea lîngă el, cît putea mai departe. Exact contrariul Iolei, care toată vremea îl înghesuise cu şoldurile ei largi şi moi. Merseră cîţiva kilometri. Cesare glumea şi pălăvrăgea cu Iole. Dar Valeria nu dădea semn nici că ar vrea să stea de vorbă, nici că ar vrea să se uite la el. În cele din urmă, Guido o întrebă cum o cheamă.

Fata răspunse fără să se întoarcă :

— Valeria.

— Lucraţi şi dumneavoastră la compania aeriană ?

— Da.

— O zi frumoasă, astăzi, nu ?

— Da.

— Îl cunoaşteţi de multă vreme pe Cesare ?

— Nu.

— Văd că aţi şi fost la mare. Sînteţi foarte bronzată. Unde aţi fost ? La Fregene ?

— Nu. La Portofino.

— A! E frumos acolo. Cum a fost anul ăsta? Distractiv?

— Depinde de lumea pe care o frecventezi.

Această ultimă frază fu pentru Guido ca un fulger într-o noapte neagră. Coborî privirea pe mîna ei lungă și subțire. În arătător purta un inel mare, cu șevalieră, pe care era gravat un blazon. Apoi se uită la ochii ei în care lucea ceva care semăna aproape cu o spaimă. Și Guido, acum, înțelese. Fata era terorizată de snobism. Era snoabă. Și Cesare greșise invitînd-o o dată cu mitocanca de Iole. Iar dînsa acceptase invitația fiindcă probabil n-avea ceva mai bun de făcut în ziua aceea. Dar cu ferma intenție de a-și ține tovarășii de distracție la distanță și de a nu se împrieteni cu ei. Ca să se asigure de justețea ipotezei sale, îi puse cîteva întrebări despre lumea pe care o frecventa la Portofino și constată că nu se înșelase: din felul cum Valeria pronunța unele nume; din înțepeneala și zgîrcenia cu care catadicsea să-i răspundă; din unele formule banale și fraze prefabricate, caracteristice lumii zise elegante, și pe care ea le rostea ca între ghilimete, ca pentru a te face bine să înțelegi cu cine aveai de-a face; toate astea confirmau un snobism patologic, în tot cazul mult prea înrădăcinat ca s-o poți dezbăra de el în scurta durată a unei excursii. În cele din urmă, Guido tăcu, descurajat, și aproape regretînd vulgaritatea Iolei. Deși, gîndindu-se mai bine, hotărî că nici asta nu era un lucru ușor de îndurat. Acum nu mai

simţea nici o poftă să vorbească cu Valeria, care nici atrăgătoare nu-i mai părea. Se întrebă dacă i-ar fi făcut plăcere s-o sărute, şi conveni în sinea lui că nu i-ar fi făcut nici o plăcere. Snobismul îi făcea o greaţă mai mare decît un cusur fizic.

Deodată, maşina se opri în faţa unui acoperiş de beton armat sub care se aliniau patru pompe de benzină galbene şi roşii.

— Să umplem rezervorul, zise Cesare, deschizînd portiera şi coborînd pentru a deşuruba buşonul de la rezervor.

Guido ţîşni repede din maşină ca să se ducă la Cesare şi să-i şoptească :

— Iartă-mă, dar ţi-ar displăcea să stau în faţă, alături de dumneata, în locul lui Iole?

— Eh ! exclamă amuzat Cesare. Nici Valeria nu-ţi place ?

— Nu-i vorba de asta. Dar legănarea maşinii îmi dă puţină greaţă.

Cesare plăti benzina şi strigă cu voce răsunătoare :

— Iole, pregăteşte-te să te aşezi în fund cu Valeria. Guido vrea să stea în faţă, fiindcă maşina îi face greaţă la stomac.

Iole zise :

— Ce mai stomac delicat !

Dar se aşeză fără mofturi alături de Valeria, care, acum, mai mult ca niciodată, se ghemuise în colţul ei, pradă panicei sale. Maşina porni iar.

Guido îl cunoştea prea puţin pe Cesare, dar avea simpatie pentru el. Îi plăcea capul lui

frumos, cu ochi mari şi gravi, cu nas drept, cu gură bine conturată, care n-ar fi făcut figură proastă pe un tablou din Renaştere sau pe o monedă romană. Începu deci să pălăvrăgească cu Cesare, care îi răspundea, băgă el de seamă, cu inteligenţă şi promptitudine, şi cu o curioasă specie de ironie, de loc vulgară. Atinseră astfel multe subiecte, dar toate ca să zicem aşa private, adică de pildă despre obiceiuri, gusturi şi trai individual. Apoi, Guido, încurajat, abordă o chestiune, de data asta de natură cu totul publică, şi care-i sta de mult pe inimă : un proces răsunător care avea loc în zilele acelea contra membrilor unei asociaţii criminale din sud. Scandalul stîrnit de proces provenea nu atît din gravitatea crimelor, deşi erau fioroase, cît din implicările lui sociale şi politice. Guido se pasionase pentru această afacere, între altele şi pentru că familia lui era originară din locurile unde se comiseseră crimele. Nici nu-i trecea prin minte că Cesare ar putea avea în această chestiune păreri deosebite de ale lui. Păreri, care, după cum credea acesta, erau singurele admisibile. De aceea rămase foarte descumpănit cînd observă că interlocutorul său amuţise, cu o expresie distantă şi stînjenită, ca un refuz obstinat de a face cel mai mic semn de înţelegere şi aprobare la afirmaţiile sale, semn pe care Guido îl aştepta de la el. Pînă la urmă, Cesare zise, pe un ton hotărît :

— Pentru mine, lucrurile astea nu există. Eu sînt un om care lucrează, şi lucrul nu-mi permite să mă ocup de altceva.

La aceste cuvinte, Guido amuţi la rîndu-i. Se uita în tăcere, atent, la Cesare şi se minuna că se putuse un moment gîndi să-i împărtăşească ideile sale. De vină fusese figura acestui Cesare. Ea îl indusese în eroare. O figură aşa de frumoasă şi nobilă, care, însă, la o privire mai adîncă, apărea ca o mască cu trăsături maiestuoase dar goale, mască îndărătul căreia se ascundea chipul cel adevărat, foarte deosebit de cel aparent şi lipsit de orice nobleţe. Simţi atunci pentru Cesare o repulsie încă mai mare decît aceea pe care i-o inspirau Iole şi Valeria. Căci scepticismul e mai respingător şi decît snobismul şi decît vulgaritatea. Dar ce mai putea face acum? Schimbase locul de două ori. Nu mai era nici o scăpare.

Iată-i ajunşi la lacul Vito, o întindere de ape de un albastru palid, printre trestii subţiri şi verzi, cu umbrele dealurilor reflectate în oglinda suprafeţei sale.

Maşina opri, şi ei coborîră. Se îndreptară spre restaurantul de pe malul lacului, la umbra cîtorva copaci frunzoşi. Guido încetini pasul şi, pe cînd ceilalţi trei se duceau să se aşeze la o masă, el se opri pe un mic podeţ care se întindea pe două axe deasupra lacului.

Era profund scîrbit şi se întreba dacă nu era cazul s-o şteargă şi să se ducă pe şoseaua principală de unde să ia cursa pentru Roma. Snobismul Valeriei, mitocănia Iolei, scepticismul lui Cesare îi păreau insuportabile. Dar încă mai insuportabilă era aversiunea pe care cei trei tovarăşi de drum i-o inspirau. Lăsă ochii

în jos, făcîndu-i să coboare de la podeț la propria lui imagine reflectată în apă. Își aduse deodată aminte că încă în dimineața aceea, privindu-se în oglindă, exclamase pentru sine: „Ce antipatic sînt! Vai, ce antipatic!" Culese de pe jos o lungă ramură uscată și o aruncă pe propria lui imagine, care imediat se frînse în nenumărate reflexe lichide și mișcătoare. Apoi se îndreptă spre restaurant, unde cei trei tocmai comandau chelnerului dejunul.

CUVINTELE ŞI NOAPTEA

Pe la vreo 3 dimineaţa, Giovanni visă aşa: se făcea că se află în vîrful unui edificiu foarte înalt. Stătea atîrnat pe un balcon fără balustradă. Jur împrejur alte case, de aceeaşi înălţime, o înconjurau strîns pe prima. Case, sau mai bine zis turnuri ale unui fantastic oraş crescut tot numai în sensul înălţimii ; încărcate de creneluri şi turle ascuţite, păreau că se ţin în echilibru doar printr-un efect de vrăjitorie, într-atîta erau de înalte şi subţiratice. După aceea, bubuitul unui cutremur trecu pe sub cetate, şi Giovanni văzu deodată casele ca într-o oglindă concavă, adică aplecate înainte. Edificiile se înclinau tot mai mult, ca nişte trestii îndoite de vînt. Apoi, cînd ajunseră la curbura maximă, toate prinseră să se surpe, dar fără grabă, aşa, încet şi ordonat, din creştet pînă jos în pămînt, tot mai jos, tot mai jos, cu un zgomot confuz, crescînd şi asurzitor. De la o vreme, chiar casa în vîrful căreia stătea el atîrnat prinse a se apleca din ce în ce, astfel că, pînă la urmă, fu silit să se arunce-n

gol, străbătînd pulberea groasă de dărîmături în cădere. Era ca un fel de plonjare, ţinea braţele desfăcute şi scotea un urlet prelung. Cu acest răcnet se şi trezi.

Deschise ochii şi constată că acea beznă, că acel bubuit de catastrofă, de cutremur şi dărîmare, nu fuseseră decît trozniturile asurzitoare ale furtunii de afară care, prin fereastră, lumina cu fulgerele ei, cînd şi cînd, odaia. Tunetul îşi vestea sosirea printr-un bolborosit depărtat, apoi, după o pauză, bombănea tot mai aproape, tot mai tare, iar la urmă exploda, şi puterea izbucnirii sale făcea să se cutremure geamurile. Imediat după aceea urma tăcerea, şi atunci, se auzea foşnetul vast şi impetuos al ploii căzînd, ca turnată cu găleata, dincolo de fereastră.

Giovanni întinse mîna pe sub cuvertură şi avu un moment de panică descoperind că locul soţiei sale, în pat, era gol. Dar căutînd cu mîna mai departe, simţi sub degete cutele subţiri ale cămăşii de noapte pe trupul călduţ şi-şi dădu seama că soţia lui era acolo, doar că se trăsese mai spre margine. Asta îl linişti.

Şi începu să se gîndească la vis. Atunci simţi cum, deodată, neliniştea îl cuprinde iară. Ce-i drept, tunetele fuseseră pricina care îi sugerase, ca să zicem aşa, visul cu cutremurul şi cu dărîmarea. Totuşi, era semnificativ faptul că, dintre atîtea imagini posibile, tunetele îi sugeraseră tocmai pe aceea a unui oraş care se surpă şi se prăbuşeşte. Observă că încerca o spaimă profundă, ca şi cum, o dată cu fantas-

ticele case din vis, s-ar fi dărîmat şi propriile lui motive de a trăi, propria lui raţiune de a fi. Cîţi ani trecuseră de cînd, copil, în mijlocul unei vijelii asemănătoare, coborîse din pat în fuga mare şi alergase la maică-sa care dormea în odaia de alături, şi o căutase prin întuneric, pipăindu-i cu degetele cămaşa subţire, întocmai cum o căutase adineaori pe nevastă-sa? Cît? Treizeci de ani? Cam aşa. Va să zică trecuseră treizeci de ani, mai mult decît jumătate dintr-o viaţă de om. Şi se trezi spunînd cu glas tare :

— Ce oroare, şi viaţa asta!

Imediat, din întuneric, se auzi vocea calmă şi clară a soţiei :

— De ce zici aşa?

Giovanni rămase perplex. Crezuse că ea doarme, cînd colo era trează şi-l auzise. La rîndul lui, întrebă :

— Da' ce-am spus?

— „Ce oroare şi viaţa asta!"

— Nu ştiu de ce-am spus-o.

Tăcere. Ploaia începuse iar să cadă. Apoi un fulger puternic, şi camera apăru, dimpreună cu toate obiectele şi culorile ei, aievea şi totuşi cît se poate de ireală. Fulgerul se stinse. Tunetul explodă imediat după asta, violent şi sec. Giovanni zise :

— De la o vreme încoace în fiecare noapte izbucneşte o furtună.

— Eu sînt treaza de mai bine de o oră. M-am deşteptat de la prima bubuitură.

— Şi ce-ai făcut?

— Nimic. Am deschis ochii şi am privit pe fereastră cum se lumina la fiecare cinci secunde.

Giovanni simţea o vagă iritaţie văzînd calmul care străbătea din vocea soţiei sale. Insistă :

— Nimic altceva ?

— Ba da. Te-am gîndit pe tine.

— M-ai gîndit pe mine ?

— Da. Îţi pare curios ?

— Nu. Nu mi se pare curios de loc, răspunse el cu vioiciune, ridicînd glasul prin bezna odăii. Atîta numai că, rogu-te, aş vrea să ştiu ce vrei să spui cînd spui că m-ai gîndit.

— Se spune şi-aşa. Înseamnă că m-am gîndit la tine.

— Şi ce anume ai gîndit despre mine ?

— În fond, nu m-am gîndit la nimic. Te-am gîndit, doar, pe tine.

— Asta e o expresie idiomatică ?

— Ce-i aia idiomatic ?

— Ceva idiot, răspunse el.

Şi-i veni să parafrazeze un vers de Shakespeare : „spusă de un idiot, într-o noapte plină de zgomot şi de mînie“.

— Îţi mulţumesc.

— Lasă. Glumeam. Idiotism înseamnă în realitate o expresie de jargon, din graiul unei anumite clase, sau al unui anumit grup social. Idiotismul tău e de origine mic-burgheză.

— Eu sînt o mic-burgheză ?

— Tu poate nu, dar fraza ta da.

O lungă tăcere. Mai ploua încă foarte tare. Prin foşnetul difuz, străbătea gîlgîitul vorace al streşinelor care nu prididеau să-nghită toată apa ce se prăbuşea de pe acoperiş. Femeia zise :

— Şi tot nu mi-ai explicat de ce-ai spus că viaţa e o oroare.

Din nou agasat, Giovanni răspunse :

— Explică-mi tu întîi ce-ai vrut să spui prin „te-am gîndit".

— Am vrut să spun exact ceea ce vrea să zică asta.

— Ei bine, află că nu pricep.

— Ia lasă, pricepi tu foarte bine.

Giovanni se întreba de ce fraza nevestei sale îl iritase aşa de tare. Şi pînă la urmă i se păru că înţelege. Dacă într-adevăr vorbele nu mai înseamnă nimic, atunci visul avea dreptate. Totul se prăbuşeşte. Şi zise :

— Nu, crede-mă, nu înţeleg. Dar să procedăm metodic. Dacă atunci cînd mă gîndeai pe mine nu te gîndeai la nimic, atunci spune-mi barem ce făceai, ce anume făceai ?

— Ce făceam eu atunci ?

— Da. Ce făceai ca să poţi, cum zici tu, să mă gîndeşti pe mine.

O scurtă tăcere. Apoi, vocea femeii începu a spune, încet, tărăgănat :

— M-am ghemuit, ca şi cînd în mine, înăuntru, ar fi fost un foc şi eu m-aş fi încălzit la el. Cu alte cuvinte, m-am concentrat.

— Şi, mă rog, care a fost rezultatul acestei concentrări ?

— Că te-am gîndit pe tine.

— Ceea ce înseamnă că nu te-ai gîndit la nimic.

— Dacă vrei ! Dar te-am dezmierdat cu gîndul meu.

— S-o luăm încet. Gîndul ăsta, care dezmiardă, ce e ? E mînă ?

— Nu. Nu e mînă. Dar aşa se zice cînd spui că-l gîndeşti pe cineva.

— Sau cînd nu te gîndeşti la nimic.

— Dar ce nevoie e să te tot gîndeşti mereu la ceva ? exclamă ea niţel iritată. Să simţi, asta e important. Măcar în unele cazuri. Să simţi. Nu să gîndeşti.

Giovanni zise atunci, cu o adîncă amărăciune :

— În realitate, eu nu sînt nimic pentru tine, adică nu exist. Deci e natural ca atunci cînd mă gîndeşti pe mine asta să însemne că nu te gîndeşti la nimic.

Vocea soţiei sale, pentru prima oară, luă un ton alarmat :

— Da-de-ce spui asta ? Ce-i cu tine ? Ce ţi s-a-ntîmplat în noaptea asta ?

— Nu mi s-a întîmplat nimic. Am visat ceva, şi m-am trezit. Asta-i tot.

— Ce fel de vis a fost ?

— Am visat că un cutremur dărîma un întreg oraş.

Femeia zise atunci, cu o voce liniştită şi cuminte :

— Nu văd ce are visul ăsta de-a face cu mine. Şi-apoi, de ce spui că tu nu exişti pentru mine ? Îţi jur că, dac-ai muri tu, eu mă

arunc pe fereastră. Imediat. M-auzi? Imediat. Ei, acum ești mulțumit?

Giovanni se gîndi un moment și conchise că nu era mulțumit.

— Tu cu asta vrei să spui că mă iubești?

— Da.

— Da' la ce-mi folosește dragostea ta, dacă tu nu știi s-o arăți? Te ghemuiești în tine însăți, te concentrezi, mă dezmierzi cu gîndul, te arunci pe fereastră, tot lucruri care nu mă privesc pe mine, ci numai pe tine.

— Și ce lucruri te-ar privi, mă rog, pe tine?

— Uite asta: să-mi spui, limpede și precis, ce-ai vrut să zici cînd mi-ai spus că m-ai gîndit. Asta.

Soția sa izbucni în hohote. Rîdea în plină beznă.

— Încăpățînat mai ești! Dar nu știi oare că există lucruri pe care nu le poți vorbi în cuvinte?

— Eu cred că se poate vorbi despre orice.

— Și eu cred că, în fața lucrurilor de care nu se poate vorbi, e mai bine să se tacă.

VISUL

Silvio dormea de cîtva timp cînd telefonul începu să sune. Întinse o mînă afară din cearşaf, aprinse lampa de la căpătîi şi se uită la ceasul de pe noptieră. Era trei şi jumătate dimineaţa. Telefonul continua să zbîrnîie. Silvio ridică receptorul şi întrebă :

— Cine e acolo ?

Îi răspunse o voce de femeie :

— Eu, Alina. Nu-mi mai recunoşti vocea ?

Silvio răspunse înveselit :

— Închipuie-ţi că nu. Cînd ai sosit ?

— Acum o jumătate de oră. Am făcut drumul de la Milano cu maşina fără întrerupere. Nu puteam merge iute, că eram în rodaj. În schimb, ai să vezi ce maşină frumoasă am. Albastră. Ai să vezi.

— Unde stai cu casa ?

— La prietenii mei, unde trag de obicei, în casa unde ne-am întîlnit, la Federico.

— Ne vedem ?

— Sigur. Altfel de ce ţi-aş fi telefonat ?

— Îmi pare bine că eşti aici.
— Şi mie îmi pare bine că-ţi pare bine.
— Stai mult?
— Din păcate, nu. Plec poimîine, sau mai exact mîine, fiindcă... şi o auzi rîzînd, fiindcă mîine e chiar azi. Dar pe urmă am să mă-ntorc şi am să stau mai mult.
— Atunci, cînd ne vedem?
— Vrei să mîncăm împreună?
Urmă o lungă şi foarte detaliată discuţie asupra restaurantelor pe care, pe măsură ce Silvio le propunea, Alina le refuza, pentru o cauză sau alta. Şi Silvio nu contenea de a se minuna de această minuţiozitate, şi încă în plină conversaţie de amor! La urmă, Alina zise:
— Ştii ce? În fond uite ce-aş vrea eu. Să mîncăm la restaurantul acela mic unde mănînci tu de obicei, acolo, aproape de locuinţa ta. Aşa, după ce mîncăm, ne suim sus şi-mi oferi o cafea.
Silvio se întreba dacă propunerea asta aşa de măgulitoare fusese premeditată. Şi nu ştia ce să creadă. Totul avea un aer natural, şi în acelaşi timp mai dinainte aranjat. Oricum, răspunse sincer bucuros că dacă Alina se mulţumea cu asta, el n-avea nimic de zis.
— Bine, adăugă ea, acum te las. Mor de somn. Dar înainte de toate, ascultă!
Silvio ascultă. În receptor se auzi un mic zgomot. Apoi, vocea întrebă:
— Ai înţeles?
— Da. Un sărut.

— Bravo. Atunci, pe mîine. Adică... pe azi.

Silvio puse la loc receptorul, stinse lampa şi cîtăva vreme se gîndi la Alina şi la telefonul ei. Pe fata asta frumoasă şi cam extravagantă o văzuse o singură dată, la o petrecere. Alina, ca de obicei, trebuia să se întoarcă la Milano chiar în seara aceea. Totuşi, ceva care semăna foarte mult cu dragostea adevărată se întîmplase între ei doi, în cele două ceasuri dintre sfîrşitul petrecerii şi plecarea ei. Alina îi făgăduise c-o să se-ntoarcă după trei zile şi că, în orice caz, o să-i scrie. Dar nu se întorsese şi nu-i scrisese. Acum, gîndindu-se la ea, îşi dădu seama că o iubeşte. Tot învîrtind în mintea lui, plăcut amestecate, amintirea primei întîlniri şi speranţele celei de-a doua, Silvio, în cele din urmă, adormi.

A doua zi ieşi de acasă cu un sfert de ceas înainte de ora întîlnirii şi se îndreptă spre restaurant. Locuia în cartierul vechi al oraşului, într-un apartament de stil atic, în partea cea mai de sus a unui vechi hotel particular. Restaurantul se afla într-una din străduţele lăturalnice, nu departe de locuinţa lui. Şi pe cînd mergea şi se gîndea la norocul lui, Silvio nu se putea împiedica de a-şi zice că totul fusese prea frumos, sau prea perfect, ca să fie adevărat. Iată raţionamentul lui : „Nimic din ce este omenesc nu poate fi perfect, adică, în cazul meu, conform dorinţei mele. Deci, trebuie neapărat să existe în acest amor al nostru ceva care nu merge, ceva pe care eu nu-l ştiu, dar care n-o să întîrzie mult să se arate".

Ajuns aci, se întrebă de ce oare perfecţiunea îl împingea la îndoială, şi pînă la urmă pricepu : este, în orice perfecţiune, ceva excesiv care nu e omenesc, şi care, prin urmare, afară de cazul cînd eşti un supraom, nu poate fi decît iluzoriu. Purtarea Alinei faţă de el era tocmai aşa : entuziastă în modul cel mai excesiv. De aceea se temea ca asta să nu fie decît masca surîzătoare a unei realităţi foarte diferite. Tot gîndindu-se aşa, ajunse la restaurant. Deschise uşa şi se aşeză la masa lui obişnuită, în colţ, la fereastră. Era un restaurant rustic, sau, mai exact, ţinînd să fie cu dinadinsul rustic, cu ghirlande de cîrnaţi şi ciorchini de sticle atîrnate de tavan, şi multe, multe fotografii pe pereţi, fotografii de actori şi actriţe de cinema. Nu venise încă nimeni, şi era aproape beznă. Un chelner aprinse lumina şi se apropie de Silvio :

— Bună ziua, doctore. Sînteţi singur ?

— Nu. Mai vine cineva. Mai trebuie încă un tacîm.

— Doriţi să aşteptaţi ?

— Da, am să aştept.

Comandă un aperitiv şi, ca să-şi omoare vremea, începu să numere fotografiile stelelor de cinema de pe pereţi. Localul era mic, dar fotografiile multe. După ce le numără de pe doi dintre pereţi, obosi brusc, se uită la ceas şi observă că trecuseră aproape douăzeci de minute. Se convinse numaidecît că Alina n-o să mai vină. Era aşa de sigur de asta, că se sculă deodată şi se duse la telefonul din fundul sălii.

Formă numărul lui Federico la care Alina îi spusese că a tras. O voce necunoscută, o voce de femeie, dar nu aceea a cameristei, îi răspunse că domnişoara nu era acasă. Să mai sune totuşi peste un ceas cînd se întoarce pentru masă. Silvio simţi că-i fuge sîngele din obraji şi întrebă cu o voce stinsă :

— Pentru masă ?

— Da. Sigur.

— N-a vrut să spună prin asta că mănîncă în oraş ?

— Nouă nu ne-a spus nimic.

Silvio puse la loc receptorul, se înapoie la masă şi îi spuse chelnerului că vrea să mănînce. Nu-i era foame, ba chiar simţea o greaţă foarte supărătoare. Dar fiindcă era sigur că Alina nu mai vine, se ruşina să mai aştepte în prezenţa chelnerului care-l cunoştea şi care ar fi putut ghici dezamăgirea lui. După puţină vreme, chelnerul aduse mîncarea comandată, şi Silvio începu să mănînce încet, amărît. Amărît să constate că acum, ca totdeauna cînd încerca o durere cruntă, pofta de mîncare, în loc să-i piară, se făcea mai mare. Între timp se întreba care putuse fi pricina purtării Alinei. Îndepărtă repede ipoteza forţei majore, adică a vreunui fapt extern care o împiedicase nu numai să vină, dar şi să-l anunţe. Imperfecţia acelei aparente perfecţiuni se afla de fapt înăuntru, nu afară. Ajunse astfel la concluzia că între trei şi un sfert dimineaţa şi ora douăsprezece se întîmplase ceva care o făcuse pe Alina să se răzgîndească. Acest ceva, îşi mai zicea el încercînd să acopere

13—1457

arsura amorului propriu ofensat cu răceala unei examinări obiective, acest ceva putea fi un scrupul moral, sau, mai exact, moralist: o remuşcare datorată, în cazul cel mai bun, bănuielii că nu-l iubeşte, sau că nu e iubită destul; sau poate simplă distracţie, sau chiar simplă uitare? sau cruzime premeditată, fie din răzbunare pentru ceva pe care el, fără să-şi dea seama, i-l făcuse, sau numai din răutate gratuită.

Continuînd totuşi a-şi mînca meticulos şi amărît cel de-al doilea fel, Silvio studie, una cîte una, toate aceste ipoteze şi pînă la urmă fu silit să constate că toate patru erau posibile: Alina avea de fapt un astfel de caracter încît te puteai aştepta din partea ei fie la scrupule morale, fie la căinţă, fie la o distracţie de uitucă, fie la cruzime. Avea de fapt un aer destul de neliniştit spre a putea presupune că are o conştiinţă incomodă sau un temperament nehotărît; pe de altă parte, caracterul ei de fată bogată, mondenă şi viciată de mediu te îndreptăţea să ţi-o închipui uşuratică sau crudă.

Acum terminase de-a binelea cu mîncatul. Trecuse un ceas din clipa în care Alina ar fi trebuit să vină. Silvio plăti şi ieşi.

Se întoarse acasă prin aceleaşi ulicioare pe unde trecuse la dus şi care acum, din cauza deziluziei, parcă-şi schimbaseră culoarea. Sui în apartamentul lui şi, de-abia intrat în casă, fără să-şi scoată paltonul, se repezi prin întuneric în birou, şi, pe dibuite, formă numărul de telefon al prietenilor Alinei. Aceeaşi voce feminină îi spuse că Alina venise, mîncase în mare grabă,

şi plecase din nou. Silvio aprinse lumina şi începu să-şi scoată paltonul, continuînd să se uite prin birou. Deodată rămase nemişcat, cu o mînecă la palton scoasă şi alta nu. Acolo, sub agenda pe care camerista însemna telefoanele primite, era un mesaj de la doamna Federico, prietena Alinei, urmat de cîteva rînduri care îl informau că îl invită la o recepţie chiar în seara aceea. Silvio termină să-şi scoată paltonul, se duse să se întindă pe divan şi stinse lumina.

Se gîndea că o să se ducă la petrecerea aceea şi că o s-o silească pe Alina să-şi justifice într-un fel purtarea ei de neînţeles. Iar felul în care îşi închipuia că aveau să se înfrunte varia foarte mult : mergea de la o întristată cerere de explicaţii, pînă la o rece şi categorică acuzaţie, sau chiar pînă la o pereche de palme plesnite cu metodică violenţă. În tovărăşia acestor închipuiri, îşi petrecu Silvio după-amiaza. Pînă la urmă, se îmbrăcă şi se duse la recepţie.

O găsi pe Alina, cum şi prevăzuse, în ultimul din şirul de salonaşe îmbulzite de musafiri, la etajul trei al unui vechi hotel particular. Un calpac înalt de blană o făcea aproape de nerecunoscut. Elegantă, distrată, mondenă, surîzătoare şi distantă, Alina îi întinse o mînă subţire şi încărcată cu inele, îl întrebă ce mai face, după care îi întoarse spatele şi reluă conversaţia întreruptă.

Silvio se învîrti niţel prin saloane şi sfîrşi prin a se întoarce acasă.

Pe drum, reluă şirul de evenimente din ziua aceea. Şi-i veni deodată în minte că povestea

asta a lui cu Alina se compunea din două părţi care nu se îmbucau de loc. Luate fiecare în parte, erau plauzibile ; luate împreună, deveneau absurde. Prima parte cuprindea întîlnirea din luna trecută, urmată de tăcere şi absenţă şi încheiată cu cealaltă întîlnire. Partea a doua a poveştii cuprindea telefonul ei din noaptea aceea în timpul căreia Alina se arătase aşa de drăgăstoasă. Dacă suprimăm telefonul, îşi zicea el, totul merge strună ; Alina avusese un moment de pasiune pentru el, acum o lună, apoi se căise, apoi hotărîse să o lase baltă şi încercase să-l facă şi pe el să înţeleagă toate astea, graţie acelei petreceri la care îl întîmpinase amabilă şi distantă. Dar toate astea deveneau perfect absurde din cauza telefonului. Un telefon cu care n-ai ce face. Nu-l poţi suprima. Fusese un fapt întîmplat cu adevărat.

Se mai gîndi puţin şi, pînă la urmă, îşi zise că exista totuşi o soluţie : să suprime faptul. Adică să admită că visase. Atribuindu-l unui vis, totul se explica. De altfel, telefonul primit avea cel puţin trei caractere specifice visului. Se întîmplase între două somnuri, în inima nopţii ; era, cum atît de des se întîmplă în vis, plin de detalii precise (maşina în rodaj, culoarea maşinii, ora, adresa, discuţia despre restaurante, sărutul) ; în sfîrşit, tot ca în vis : contrast între bogăţia de amănunte şi lipsa de rădăcini în realitate. Prin urmare : absurd.

Rămînea însă faptul că Alina venise cu adevărat la Roma, şi că el o văzuse cu adevărat

în casa lui Federico. Aici vis şi realitate se confundau. Silvio cugetă bine şi crezu că poate răspunde şi acestei obiecţiuni. Visată sau întîmplată, povestea tot vis era, pentru simplul motiv că vis este ceea ce nu poţi explica raţional. Şi, de altfel, nici nu ţinea să o explice, tocmai pentru că, avînd toate caracterele visului, o accepta ca atare, aşa cum admiţi visele şi în general toate lucrurile care nu merită osteneala să le explici.

CASA CRIMEI

Pe cînd maşina fugea pe şoseaua pe care ploaia o făcea lucie ca oglinda, sub cerul cenuşiu şi scăldat, Tommaso se uita atent la femeia de lîngă el. Putea să aibă vreo treizeci de ani şi ceva ; părul era negru şi lins ; laţele cădeau de-a lungul unei feţe palide şi trase ; nasul era acvilin, ochii negri şi strălucitori. Un ruj foarte aprins dădea gurii sale, mari şi şerpuite, aspectul unei răni. Tommaso coborî privirea spre fusta ei verde, sub care apăreau nişte cizme de pînză cerată neagră, lustruite, înalte pînă la mijlocul pulpelor. În cele din urmă, o întrebă :

— Mai e mult ?

— Nu. Încă puţin.

— Ce v-a venit oare să construiţi o vilă într-un loc aşa de singuratic ? Înţeleg să fi fost lîngă mare. Dar nu-i.

— Am construit-o aici fiindcă terenul era al nostru.

— Şi cînd aţi construit-o ?

— Cam prin 1930 ; acu vreo treizeci de ani.

— Şi în tot răstimpul ăsta, aţi locuit mereu într-însa ?

— Nu. Am plecat în 1933, mi se pare. Pe urmă, ne-am făcut vila din Ansedonia, şi n-am mai venit aici.

— Douăzeci şi şapte de ani de părăsire ! De ce ?

— Ştiu şi eu ? probabil că nu ne mai plăcea.

— Şi care-i preţul ? Intermediarul mi l-a spus, dar am văzut atîtea vile în ultima vreme, că l-am uitat.

— Cincisprezece milioane.

— Aha ! Pe cît se pare e o vilă foarte mare.

— Da, e mare. Dar camere sînt puţine. Un salon şi patru odăi.

— După intermediar, ar fi o adevărată afacere.

— Şi eu cred la fel.

— Vila nu vă aparţine dumneavoastră ?

— Nu. E a fratelui meu, a sorei mele şi a mea.

— N-aveţi părinţi ?

— Nu. Au murit.

— Fratele şi sora dumneavoastră sînt căsătoriţi ?

— Da.

— Stau cu dumneavoastră la Roma ?

— Nu. Trăiesc în străinătate.

— Sînteţi căsătorită ?

— Nu.

— Locuiţi singură ?

— Nu. Dar, signor Lantieri...

— Vă rog ?

— Scuzaţi-mă, însă eu trebuie să vă arăt vila, nu să vă vorbesc despre viaţa mea particulară.

— Aveţi de o mie de ori dreptate. Iertaţi-mă.

Urmă un răstimp de tăcere. Dar, ciudat, Tommaso observă că brusca ripostă a fetei nici nu-l ruşinase, nici nu-l surprinsese. Se întreba de unde îi vine această nepăsare. Şi, în sfîrşit, înţelese: preţul vilei, extrem de ieftin pentru mărimea casei; pe de altă parte, manierele fetei care exprimau o stranie şi distantă dezinteresare, toate astea aveau ceva misterios, care scuza, dacă nu chiar justifica de-a dreptul indiscreţia lui. Se uită la gura fetei, izbit de vivacitatea culorii sale roşii, care semăna teribil a sînge. De la faţa ei albă ca hîrtia, ochii lui trecură la şoseaua care fugea cenuşie şi lustruită în răspărul peisajului cenuşiu şi fumegînd. Apoi, la fel cu acea roşeaţă a buzelor, alte culori răsăreau, culori rare, culori tari, din umbra sură a zilei de toamnă: galbenul auriu al frunzelor unei plante agăţătoare pe faţada unui bordei, negrul putred al unor trunchiuri de copaci, verdele aproape albastru al verzelor din unele grădini de zarzavat, roşul legăturilor de nuiele ale gardurilor vii. Era o zi înnourată şi ploioasă, dar, se gîndea el, o zi totuşi nespus de frumoasă, în care culorile aveau contraste şi rezonanţe ca nişte voci în mijlocul unei imense tăceri.

— E şi ceva teren în jurul vilei? o întrebă el pe fată.

— Două mii de metri pătraţi de grădină sînt cuprinşi în preţ. Dar terenul dimprejurul grădinii ne aparţine tot nouă. Aşa că, dacă vreţi, puteţi să cumpăraţi şi de acolo.

— La ce preț ?
— Cred că o mie de lire metrul.
Tommaso remarcă din nou cît de coborît era acest preț față de cele obișnuite prin părțile acelea. Însă de data asta nu zise nimic.
Tînăra fată schimbă viteza. Mașina, părăsind Via Aurelia, intră pe un drum de țară, trecînd printre doi vechi pilaștri.
— Iată, de aici începe proprietatea noastră.
— Ca să ajungi la vilă trebuie s-o iei pe aici ?
— Da. Alt drum nu este.
Drumul șerpuia spre fundul văii, printre colnice rotunjite, verzi și fără copaci ; pe creasta dealurilor se distingeau case albe de fermier, case cu ferestre verzi și acoperiș roșu, cîte una de fiecare colină. Tommaso întrebă :
— Toate clădirile astea sînt ale dumneavoastră ?
— Da.
Între un delușor și altul se vedeau văi înguste și adînci, unele cultivate, altele lăsate să fie năpădite de tufăriș și de pădure. Tommaso numără, la stînga drumului, patru colnice și tot atîtea văi. Apoi, mașina viră brusc și o luă pe un drum mai îngust, spre una din acele văi, în fundul căreia, printre copaci, se distingea linia cenușie și neprecisă a unei clădiri.
— Vila nu dă spre mare — zise tînăra cu un aer distrat și neglijent ; dar e foarte aproape de mare. În cinci minute se ajunge cu mașina pe plajă, dincolo de Via Aurelia.
Trecură peste un podeț deasupra unei văgăuni, după care mașina se înfundă într-un tufăriș parcă din ce în ce mai înalt și mai des.

Deodată, maşina se opri în faţa unui gard de lemn închis cu lanţ şi cu un lacăt mare, ruginite amîndouă. Dincolo de această poartă nu se putea desluşi decît o parte din faţada vilei, restul fiind ascuns de copaci.

Tommaso observă cu mirare că această faţadă nu avea nimic îmbietor şi nimic rustic, cum te puteai aştepta, dat fiind locul unde era plasată casa. Dimpotrivă, era o clădire posomorîtă, pătrată, de culoarea cenuşie a cimentului, aducînd foarte mult a templu neoclasic, dar de un neoclasicism care tocmai prin 1930 începea să fie numit stil secolul al douăzecilea : fronton neted, peristil cu pilaştri pătraţi, fără capitel nici bază, grosolani şi scunzi, o poartă înrămată în piatră ca la mormintele egiptene. Între timp, domnişoara coborîse din maşină şi se căznea cu lacătul de la grilaj, care în cele din urmă se deschise.

Tommaso întrebă :

— Dar dumneavoastră veniţi pentru întîia oară aici ?

— Aproape. N-am mai fost de ani de zile.

Eucalipţii care mărgineau aleea scurtă de la intrare se deschiseră ca o poartă dinaintea unui spaţiu larg, pavat cu lespezi, în fundul căruia stătea, bine la vedere, cubul enorm şi întunecat al vilei. În dosul acesteia şi de jur împrejur erau o mulţime de copaci, iar îndărătul lor se ridicau pantele colinelor. Tommaso observă ceva curios. Deşi părăsită de douăzeci de ani, casa nu fusese invadată de vegetaţie. Zidurile erau goale ; desigur cu pete şi urme de igrasie, dar fără plante agăţătoare, iar muşchiul nu înverzea treptele

dezarticulate şi desfăcute ale scării. Iarba nu crescuse prin crăpăturile şerpuite din lespezile platformei pavate. S-ar fi zis, se gîndea Tommaso, că naturii înseşi îi fusese greaţă de vila aceea.

Un zgomot îl făcu să tresară. Tînăra intrase şi acum trăgea de una din cele două jaluzele care se aflau de o parte şi de alta a uşii. După care intră şi el în casă.

Se găseau în faţa holului, vast şi mai cu seamă înalt. Odaia era, şi ea, de aceeaşi culoare cenuşie şi posomorîtă, ca şi faţada exterioară. Podeaua era presărată cu mici rămăşiţe şi murdării, deasupra cărora praful se aşternuse pufos ca o ninsoare. În fundul camerei se afla o sobă enormă de cărămizi, neagră şi stinsă, iar în faţa căminului, un larg divan. Încolo, nici o altă mobilă. Totuşi, apropiindu-se de sofa, Tommaso descoperi, între aceasta şi sobă, o măsuţă joasă pe care se aflau două pahare şi o sticlă cu whisky, desfundată şi cu dopul alături. Divanul era îmbrăcat într-o stofă de o culoare neidentificabilă, poate că liliachie, poate cafenie ; era tare zdrenţuită, cu cîlţii ieşind afară prin rupturi.

Tommaso luă în mînă sticla. Era goală. Dar eticheta, ca şi cînd s-ar fi veştejit de-a lungul anilor, era pătată cu galben. Iar pe măsuţa înnegrită de praf, rămăsese un cerculeţ curat. Tînăra zise :

— Asta e holul.

Tommaso băgă de seamă că unul din pereţi era acoperit cu o frescă. Se duse să o examineze. Reprezenta o scenă mondenă, în stilul acelei epoci : un grup de oameni în costum de baie,

pe plajă. Se vedea marea, nisipul şi o largă umbrelă vărgată. Împrejurul acestui parasol, în diferite poziţii, domni şi doamne în costume de baie. Bărbaţii erau toţi musculoşi, atletici, cu umeri laţi şi capete mici. Unii din ei purtau monoclu. Cucoanele erau foarte bine făcute, cu rotunjimi care parcă explodau din costumele lor sumare. Bărbaţi şi femei aveau cu toţii o expresie mîndră, amabilă şi fixă. În mijlocul acestei lumi prospere şi semi-goale, se detaşa figura meschină a unui chelner îmbrăcat ca o maimuţă savantă, cu o vestă albă şi pantaloni negri. Oferea o tavă cu aperitive. Nimic indecent în fresca aceea. Totuşi, Tommaso avea senzaţia că se află în faţa unei ilustraţii pornografice. Tînăra, în spatele lui, îi spuse :

— Nostimi, nu-i aşa ? Aşa erau taţii şi mamele noastre.

Tommaso ar fi vrut să răspundă : „Adică ai dumitale“, dar se abţinu la timp. Acum simţea ceva pe muchea memoriei ; aşa cum se zice uneori de o vorbă că-ţi stă pe vîrful limbii. Parcă-şi aducea aminte că numele de familie al acestei fete fusese asociat cu o crimă întîmplată cu mulţi ani înainte, cam pe vremea cînd vila fusese construită. O poveste veche. El era pe atunci încă un băieţaş. Poate că auzise vorbindu-se de asta mai tîrziu. Dar dacă într-adevăr aşa ceva se petrecuse în vila aceea, atunci se explica şi micimea preţului, şi dezinteresarea ciudată şi jenată a fetei. Încercînd zadarnic să găsească urma, în amintire, a numelui celui care săvîrşise fapta, Tommaso se luă după tînăra

fată care acum îl conducea printr-un coridor, arătîndu-i una cîte una celelalte odăi.

Conţineau, aceste odăi, mobile în acelaşi stil 1900, grosolan şi sumar, în care fusese construită vila : dulapuri, scrinuri şi mici comode de formă cubică, fotolii în formă de cutii fără capac, paturi cu picioare enorme şi spătare patrate. Toate în lemn de nuc cafeniu-închis. Nu era nuc masiv, ci placaj. Lustrul, care o bucată de vreme ascunsese şubrezenia acestor mobile de un aspect aşa de masiv, acel lustru se luase, şi furnirul apărea opac, maculat cu pete negre, jupuit şi, pe ici pe colo, ieşit în sus şi desprins. În una din odăi, pe un pat, mai rămăsese cearşaful, răvăşit şi deşirat, cu o pată mare în mijloc, de culoare dubioasă şi ştearsă, între galben ca iodul şi roz murdar Isabelle. Pe micul scrin se afla o cutioară, pe capacul căreia Tommaso citi, cu voce tare, numele unui laxativ. Apoi întrebă :

— Nu puteaţi să faceţi puţină curăţenie, dacă voiaţi să vindeţi casa ?

— Eu vreau s-o vînd, răspunse fata înfruntînd sfidător privirea lui dezgustată. Frate-meu şi soră-mea nu ştiu nimic despre asta. Iar eu n-am avut vreme să iau măsuri. Am dat anunţ la ziar, şi dumneata eşti primul cumpărător.

Rostise aceste cuvinte pe un ton înfumurat şi jignitor. Apoi se duse la uşa de la baie dînd-o de perete.

— Asta e baia.

Tommaso se apropie şi privi aplecîndu-se cu precauţie. Era o baie obişnuită, cu majolică albă îmbîcsită de praf, cu robinetele înverzite şi fără

luciu. Tommaso văzu pe porţelanul closetului ceva negru, încrustat acolo, şi-l arătă domnişoarei, fără cuvinte. Dispreţuitor, ea îi întoarse spatele, ieşi din odaie şi deschise o uşă de pe coridor :

— Asta cred că este odaia servitoarei.

Deodată, ceva de culoare închisă le trecu, repede, printre picioare. Un urlet sfîşietor, şi Tommaso se pomeni într-o clipă cu tînăra fată în braţele lui, repetînd :

— Un şoarece, un şoarece !

Tremura toată şi-şi înfigea unghiile ascuţite în ceafa lui. El zise, cu blîndeţe :

— Calmaţi-vă. Nu era decît un şoarece.

— Da, ştiu, dar mi-e aşa de frică de şoareci !

— Fiţi liniştită, s-a dus.

— Mulţumesc. Scuzaţi-mă !

Se întoarseră în salon. În momentul cînd tînăra dăduse drumul acelui răcnet disperat, Tommaso, printr-o revelaţie subită, îşi adusese aminte de numele familiei legat de crimă. Nu era nici numele fetei, nici numele locului. Nimic nu se potrivea. Aşadar, acolo, în vilă, nu se săvîrşise nici o crimă, deşi toate aparenţele păreau că sugerează asta. Tînăra fată zise, dintr-o răsuflare, pe un ton nervos :

— Asta e vila. Nu mai e nimic de arătat. Trebuie să admiteţi că cincisprezece milioane e un preţ bun.

— Da. Preţul e bun. Dar nu-i genul de vilă pe care îl căutam.

— Nu vă place ?

— Nu. E clădită într-un stil care nu-mi place de loc.

— Avem o propunere să facem aici o şcoală sau aşa ceva. O să sfîrşim prin a accepta.

— Cred că ar fi o soluţie bună.

Ieşiră din casă şi, traversînd platforma pavată cu lespezi, porniră pe o ploaie subţire şi înţepătoare.

— Cum se cheamă vila? întrebă el, aşa, ca să zică ceva.

— N-are nume. Dar ţăranii, pot să vă spun acum, de vreme ce tot n-o cumpăraţi, pot să vă spun, ţăranii îi zic casa crimei.

ALFABETUL

Întîlnirea era fixată la colţul dintre şoseaua vicinală şi un drum prăfos care, între două şiruri de gard viu din lemn de soc, duce la comuna suburbană. Girolamo intră pe drumul acela şi opri maşina în spatele gardului. Plouase toată dimineaţa, cerul era plin de nori negri şi sfîşiaţi, prin care radia o lumină spectaculară, făcînd să strălucească numeroasele băltoace împrăştiate pe şosea. Girolamo scoase scrisoarea din buzunar şi o mai citi o dată. O recitea, şi nu se putea opri să-şi zică: „Scriindu-i Annei hotărîrea ta de a o părăsi, în loc să i-o spui în faţă, ai făcut un lucru urît". Dar se dezvinovăţi la gîndul că vina fusese a ei, a firii ei temătoare. Deodată, portiera automobilului se deschise, şi Anna îi căzu în spinare, spunîndu-i grăbită şi furioasă:

— Hai, dă-i drumul, să mergem!

Girolamo porni motorul şi maşina demară. O luă pe vicinală, încolonîndu-se după un şir de camioane şi turisme care ieşeau din tîrg şi

se îndreptau spre cîmp. Tot conducînd, se uita pieziş la Anna, ca pentru a se întări în hotărîrea de a o rupe cu ea. Şi din nou se gîndi la ce-i trecuse prin minte cînd o văzuse prima dată : „Chip de madonă, oval delicat, nişte ochi departe de a fi plini de blîndeţe, ci veşnic străbătuţi de nu ştiu ce furie iraţională". Dar în expresia ei turbată citeai nefericirea. Şi-aşa, Girolamo, ori de cîte ori se uita la ea, nu se putea opri de a avea pentru dînsa un sentiment nelămurit de compătimire.

Tresări cînd ea, cu voce aspră, îl întrebă :

— Unde ţii ţigările ?

— În buzunarul de la comandă.

O văzu întinzînd mîna ei mică („mînă mică, mînă nervoasă", îşi aducea el aminte că citise asta mai demult într-un tratat de chiromancie) şi meşteşugind la cutiuţa de la bord, zadarnic. Nu izbutea s-o deschidă. Apoi se roşi de mînie, şi zise :

— Dar deschide-mi-o odată ! Nu vezi că eu nu pot ?

— Cu nerăbdare nu faci nimic, îi spuse el cu blîndeţe, întinzînd mîna şi deschizînd uşiţa. Prea îţi pierzi firea, ăsta-i cusurul tău.

O văzu că bufneşte, plesnind de furie :

— La naiba, tu şi predicile tale. Parcă mi-ai fi tată. Hai las-o baltă ! Nu-mi face astăzi liturghie, că de nu, eu...

— Da ! Tu ?...

— Deschid portiera, şi m-arunc sub maşină, numaidecît.

— Aş putea să ştiu şi eu ce ai?

— Am că az' dimineaţă mi-a tras şi tata o predică. Şi rezultatul a fost că mi-am făcut un cucui în cap.

Girolamo ştia că tatăl Annei, de profesiune zidar, era un om foarte liniştit şi înţelept. De aceea nu putu să nu rămînă uluit:

— Cum? Tatăl tău te-a lovit?

— Sigur că nu! Ce-ţi închipui? Păi dacă dădea în mine, îl omoram! Nu. Mi l-am făcut singură.

— Cum aşa?

— Exasperată de predicile lui, cum nu mai isprăvea, m-am pus pe urlete, apoi mi-am luat capul în mîini şi am început să dau cu el de perete. Ia pipăie aici, să vezi ce cucui mi-am făcut.

Îi luă mîna de pe volan şi i-o puse pe capul ei, făcîndu-l să pipăie craniul de sub părul ei des şi subţire. El simţea ce delicat şi fragil era capul acela de copilă, şi nu-i venea să creadă că acolo puteau exploda furtuni atît de furioase, mînii atît de teribile:

— Ai înnebunit de-a binelea?

— Încă puţin şi m-aruncam pe fereastră.

— Bine, dar nu te poţi controla? Ce Dumnezeu, nu-i mare lucru!

— Ascultă, lasă liturghia, ţi-am mai spus-o. Nu-i momentul potrivit.

— Bine, bine. Numai să te calmezi.

Girolamo tăcu şi începu să conducă fără să mai spună o vorbă. Părăsiseră localitatea şi alergau pe un drum liniştit de ţară, în plin cîmp. După o lungă tăcere, Girolamo vorbi despre lu-

cruri neînsemnate, fiindcă voia ca Anna să se calmeze şi să primească scrisoarea de despărţire într-o stare sufletească mai puţin tulburată. Şi aşa, vorbi de lecţiile de la universitate, de studii, de profesori, de colegi. Apoi, tot ca să îndrepte conversaţia pe un făgaş oarecare, aduse vorba despre o carte pe care o citea atunci şi pe care o avea cu el în maşină, pe scaun. Anna părea că se liniştise de tot. Şi fiindcă Girolamo îi vorbise de cartea aceea, îl întrebă ce fel de carte este. Girolamo, bucuros de această nesperată curiozitate, luă, fără vorbă, volumul de pe canapea şi i-l puse pe genunchi. Era o Istorie a Italiei, cu titlul scris pe partea de sus a copertei, în litere mari, roşii. O văzu răsucind volumul în mînă.

— Ce scrie în cartea asta ?

— Cum aşa, ce scrie ?

— Da. Ce lucruri sînt scrise în ea ?

— Tu nu vezi ? Poţi pricepe după titlu.

Ea nu zise nimic. Se uita la carte, oarecum uimită. Girolamo adăugă :

— E o carte admirabilă. De-a dreptul interesantă.

— Dar despre ce e vorba ?

— Nu fi proastă ! Despre Italia, despre ce altceva ar putea fi ?

Pe neaşteptate, cu obişnuita ei instantaneitate sălbatică şi frenetică, ea se supără foc :

— Ascultă, nu-mi răspunde mie aşa, pentru că, ţi-am mai spus-o, azi nu e ziua potrivită pentru aşa ceva. Şi afară de asta, priveşte ! Uite ce fac eu cu cartea ta !

Cu gesturi furioase, coborî geamul lateral și azvîrli cartea afară din mașină.

Girolamo, mai mult mirat decît indignat, opri mașina și întrebă :

— Da' ce te-a apucat ?

Și fără a mai aștepta răspunsul, coborî și se duse să ridice cartea de unde căzuse. În locul acela, șoseaua înainta de-alungul unui cîmp de aviație pe care se aflau cîteva avioane, împrăștiate ici și colo pe pistă, sub un cer înnourat. Cîțiva pierde-vară, care căscau gura și priveau prin zăbrele cîmpul de aviație, întoarseră capul cu curiozitate la Girolamo care fugea să ridice cartea. Se aplecă și luă volumul de pe jos. Chiar în clipa aceea, un avion care sosea îi trecu deasupra capului cu un zbîrnîit asurzitor. Asta îl făcu să se gîndească că purtarea Annei fusese prea stranie ca să n-aibă o semnificație precisă. Dar care ? Rumegînd în minte aceste gînduri se înapoie la mașină, aruncă volumul pe scaun și se așeză iarăși alături de fată. Dar în loc să pornească din nou motorul, rămase nemișcat, ca cineva care cugetă.

— Ei ? De ce nu plecăm ? întrebă ea, cu o licărire de căință în voce. Ești furios pe mine ? Trebuie să ai înțelegere, compătimire pentru mine. Ce vrei, dac-așa-s făcută eu ? Ori mă iei așa cum sînt, ori mă lași.

„Te las", ar fi vrut să spună Girolamo. Dar se abținu la timp, și răspunse :

— Nu sînt furios de loc. Dar acum, ai să-mi faci plăcerea să citești scrisoarea asta.

Scoase din buzunar scrisoarea și i-o aruncă în poală.

O văzu coborînd privirea spre scrisoare, fără s-o atingă. Apoi zise :

— Ce-i acolo, în scrisoare ?

— Citește-o ! Am scris-o tocmai fiindcă am preferat să nu-ți spun prin viu grai lucrurile aflate acolo.

— Bine, da' spune-mi ce lucruri ?

— Citește-o ! Hai !

Anna luă scrisoarea, scoase foaia din plic și se uită cîteva clipe la ea. Apoi zise :

— Fie și-așa. O iau cu mine acasă, și-o s-o citesc acolo-n tihnă.

Deodată Girolamo simți dorința de a termina imediat întreaga poveste, fără nici o altă tărăgănare :

— Nu. Trebuie s-o citești aici, în fața mea. În felul ăsta, ai să-mi spui ce părere ai, și gata, n-o să mai vorbim despre asta.

O văzu că se face roșie de mînie :

— Am s-o citesc cînd și unde am să găsesc eu de cuviință.

Girolamo, la rîndul lui înfuriat, era cît p-aci să-i spună : „Și mă rog de ce nu vrei s-o citești ? Ești poate analfabetă ?", cînd, deodată, pe neașteptate, băgă de seamă că Anna ținea scrisoarea pe dos, așa că să fi vrut, și tot n-ar fi putut-o citi. Mînia lui se stinse, căci îi veni ideea că poate într-adevăr biata fată nu știa să citească. Și-i zise, cu blîndețe :

— Dă-mi înapoi scrisoarea.

— Ți-o dau, îi spuse ea bănuitoare și nesigură, numai dacă și tu ai să-mi spui ce e înăuntru.

El şovăi niţel, apoi zise :

— Nimic precis. Îţi spuneam, doar aşa, că ţin la tine.

— Şi ca să mi-o spui, ai avut nevoie să-mi scrii o scrisoare ?

— Eh, ca să-ţi spun drept, îţi mai scriam şi alte lucruri.

— Ce lucruri ?

— Acelea pe care tu le numeşti predică. Îţi spuneam că nu trebuie să fii mereu aşa, nervoasă, furioasă, mînioasă pe toţi şi toate.

— Ţi-am mai spus-o : aşa-s eu.

Girolamo porni din nou motorul, apoi, pe cînd maşina alerga iarăşi de-a lungul cîmpiilor, zise :

— Asta nu e un răspuns. Eşti făcută aşa, foarte bine, dar poţi să te şi schimbi.

— Nu vreau eu să mă schimb.

— După părerea mea, tu eşti mereu aşa furioasă pentru că sînt foarte multe lucruri pe care nu le ştii, pe care nu le pricepi. Şi asta te face să turbezi, să te înfurii.

— Cine ţi-a mai spus şi asta ?

— Eu am spus-o. Ai azvîrlit cartea aceea pe fereastră fiindcă... fiindcă în cartea aceea se găsea ceva care-ţi scapă, ceva pe care nu-l poţi controla.

O văzu că face un gest de nerăbdare, după care urmă un căscat prelung şi ostentativ :

— Eh ! gata ! gata cu predica. Mi-e foame. Hai să mîncăm !

— Va să zică îmi înapoiezi scrisoarea ?

— Uite-o !

Girolamo o luă şi o puse în chichiţa de la bord. Maşina o luase pe şoseaua care dă ocol lacului Castelgandolfo, de-a lungul unui şir de grădini şi de vile care-l maschează. Îi zise:

— Ia uită-te niţel pe hartă în ce punct trebuie să virăm ca să mergem la Nemi. Uită-te unde scrie: Şoseaua Lacurilor.

Fusese ultima punere la încercare. O văzu cum ia harta, cum o desfăşoară, apoi cum se uită pe ea fîstîcită:

— Eu n-o văd, şoseaua aia a Lacurilor.

— Şi totuşi trebuie să fie. Ce scrie acolo, sus?

— Unde?

— Acolo, pe marginea de sus a hărţii.

„S-o văd acum, cum o scoate la capăt", se gîndi Girolamo, nu fără un mic sentiment de cruzime. Dar Anna ridică frumos capul, privi afară şi zise, pe nerăsuflate:

— Da-de-ce să mergem pînă la Nemi? E prea departe, şi mie mi-e foame. Uite, să mergem la restaurantul ăsta, unde am mai fost şi-n alte dăţi. Se mănîncă bine.

Girolamo zise atunci:

— Pe poarta de grilaj de colo e o pancartă şi pe pancartă scrie ceva, ceva care nu ne dă voie să mîncăm în restaurantul ăsta.

— Ce anume?

— Scrie: închis pentru renovare.

Fata nu mai zise de data asta nimic. Şi Girolamo adăugă, după cîteva clipe de tăcere:

— Dar pe cealaltă poartă cu grilaj, acolo jos, în fund, se vede o firmă, şi pe firma aceea

scrie: Restaurantul Belvedere. Specialitate: vînat. Vrei să mergem acolo?

— Să mergem unde vrei, numai să fie un loc unde se mănîncă.

Maşina ajunsese în dreptul porţii de fier. Girolamo încetini, viră, şi intră în grădina restaurantului, trecînd pe sub o tablă pe care, în litere mari galbene pe fond verde, scria: Restaurantul Lacului. Specialităţi: peşte din lac.

STRADA ŞI ODAIA

Spre ziuă, Riccardo avu un coşmar. Se făcea că se află într-o galerie cu bolta foarte joasă, ca o galerie de mină, şi că merge în patru labe în direcţia unei ieşiri care, totuşi, nu se putea şti dacă se afla departe sau aproape, fiindcă era o beznă ca smoala şi un aer înăbuşitor. Înaintînd de-a buşilea, Riccardo spera, totuşi, să găsească un loc mai larg, o deschizătură. Dar, dimpotrivă, observă deodată că bolta galeriei se tot cobora ; iar el nici nu se îndrepta spre ieşire, ci spre o înfundătură unde totul te făcea să crezi că se termină şi galeria. Atunci se hotărî să se înapoieze. Dar curînd îşi dădu seama că se înfundase prea tare ca să-şi mai poată răsuci corpul. Îngustimea galeriei nu i-o îngăduia. Această descoperire îl umplea de o teroare cumplită, şi atît de insuportabilă, încît, pînă la urmă, cu un geamăt prelung, se... deşteptă.

Îşi dădu imediat seama că se află tot în patru labe, exact ca în timpul coşmarului. Iar contactul cu peretele neted, pe care-l pipăia cu ambele mîini, îl făcu să creadă că, totuşi, nu se afla în

camera lui de acasă, ci într-o odaie străină, necunoscută. Cum de se găsea acolo, afară din patul lui, într-o casă care nu era a lui, asta nu izbutea să priceapă. Impresia de ceva cu totul străin pe care i-o producea locul îi dete un fior și o panică nestăpînită. Pipăia cu înverșunare peretele, și cu cît îl pipăia mai mult, cu atît mai necunoscut îi părea. Apoi, mîinile sale întîlniră ceva parcă și mai străin decît peretele : o suprafață plată, largă, ridicată-n sus, înaltă, ușor înclinată spre el, dulce și pufoasă la atingere. Riccardo urmări contururile acestui fotoliu, căci fotoliu era, și pe deasupra îmbrăcat în catifea, un obiect — de asta își aducea perfect aminte, pe care nu-l avusese niciodată în camera lui. În sfîrșit, întinzînd mîna prin întuneric, întîlni cutele mobile și dese ale unei perdele. Îndărătul ei, degetele lui găsiră și apucară cordonul unui transperant. Trase cu putere, și lumina inundă odaia.

Era camera lui ! Printr-un fel de somnambulism de care știa că suferă, Riccardo se sculase din pat și se dusese să se ghemuiască în colțul dintre fereastră și fotoliu. Cît despre catifeaua fotoliului pe care îl știa acoperit întotdeauna cu o husă de bumbac cafenie, explicația îi veni în minte imediat : cu o seară înainte, soția lui luase de pe fotoliu husa care se murdărise prea tare ; o scosese ca s-o dea la spălat. Și fotoliul era, într-adevăr, îmbrăcat în catifea reiată, verde.

Dar acum, cu gîndul la cele petrecute, îl izbea mai presus de toate o senzație puternică de ceva străin. Puternică și precisă. O avusese cam

două-trei minute după deşteptare. Astfel, nu se putea împiedica de a se gîndi că, buimăcit, fusese de ajuns să se deştepte afară din patul lui obişnuit, lîngă un fotoliu cu husa scoasă, ca să încerce iluzia că se află într-un loc nou, necunoscut, străin şi înfricoşător. Aşezat pe patul desfăcut, mai răsuci niţel în minte acest gînd fără să ajungă la nici o concluzie. Apoi, se scutură din toropeală, îşi aduse aminte că trebuie să se ducă la serviciu şi începu să se îmbrace.

În ziua aceea ca şi-n atîtea altele, Riccardo trăi viaţa lui obişnuită, adică pritocind aceleaşi gînduri asupra traiului pe care îl ducea. La birou, unde îşi petrecea două treimi din zi, nu se putu împiedica să nu constate, ca de obicei, că munca nu-l interesa de fel. Altă constatare, nu prea nouă nici ea: anume, că în puţinele dăţi cînd, din neatenţie, îşi îngăduia să simtă un fugar interes pentru munca lui, observa cum, imediat după aceea, îl cuprindea un fel de remuşcare, ca faţă de o trădare. Dar ce putea oare trăda el, care nu ştia să facă altceva, care nu ştia să facă nimic, şi n-avea vocaţie pentru nimic? Ce şi pe cine trăda? Riccardo n-ar fi putut spune.

Pe de altă parte, şi tot ca de obicei, făcea mereu aceleaşi reflecţii asupra tovarăşilor lui de muncă: mitocani, vulgari, mizeri, şi, pe deasupra, inconştienţi de a lor cîtuşi de puţin „aurea“ mediocritas; al lor neînsemnat destin. În sfîrşit, mai erau, domnii aceia, şi foarte joviali, ceea ce se traducea prin bîrfe de mahala şi glume de conţopist. Din păcate, cu aceşti tovarăşi pe care în inima lui îi respingea, i se

întîmpla lui Riccardo să se lase antrenat de a-i găsi simpatici, şi să facă haz împreună cu dînşii, să toarne cancanuri şi să trăncănească verzi şi uscate despre tot soiul de anosteli.

Şi ori de cîte ori se lăsa dus de aceste ruşinoase slăbiciuni, păţea exact ceea ce păţea atunci cînd îşi găsea munca interesantă ; era cuprins de acelaşi sentiment de căinţă, ca faţă de o trădare. Dar, încă o dată : ce trădare, şi contra cui ? Contra cărui lucru ? Nu era asta oare societatea lui, lumea lui ? Şi-apoi în ce era el mai pricopsit ca dînşii ? Nici pentru aceste întrebări Riccardo nu afla răspuns.

În sfîrşit, mai-marii lui. Faţă de superiori, Riccardo nutrea un nemărginit şi în fond nu prea justificat dispreţ. Se repeta, cu ei, acelaşi fenomen ca şi cu munca sau cu colegii : îl apuca uneori uitarea ; uita că-i dispreţuieşte, şi simţea pentru ei simpatie, reverent respect, admiraţie chiar, desigur scurtă vreme şi, fireşte, niciodată fără obişnuitul sentiment de remuşcare, ca faţă de o trădare. Nici în acest caz n-ar fi putut spune ce şi pe cine trăda. Superiorii lui, ăştia erau. Alţii n-avea. Şi nimic nu-l putea îndreptăţi să presupună că ar fi putut avea alţii.

Oricum, de bine, de rău, ziua trecea. O dată treaba terminată, Riccardo ieşea cu colegii şi se ducea să ia, ca de obicei, autobuzul care în douăzeci de minute îl ducea acasă. Locuia, de vreo doi ani, într-un cartier nou, clădit pe o colină. Strada pe care se găsea locuinţa lui şerpuia în jurul dealului. Şi se putea ajunge acasă pe două drumuri. Unul, prin partea de jos,

printr-un fel de piațetă unde se oprea autobuzul pe care îl lua Riccardo în fiecare dimineață ca să se ducă la birou. Celălalt, prin vîrful colinei, plecînd de la o altă piațetă unde era și terminusul autobuzului. Această ultimă stație, Riccardo, oricît ar părea de straniu, n-o văzuse niciodată. Căci casa lui se găsea foarte aproape de piața cea din vale, și el nu avusese niciodată motiv să suie strada pînă la piața din deal.

Dar vezi că în ziua aceea Riccardo, într-un moment de neatenție, lăsă să treacă stația fără să coboare. Gata-gata să se enerveze, se gîndi apoi că o să coboare la oprirea următoare, și că asta o să fie poate un bine, fiindcă așa o să fie silit să mai umble nițel pe jos, ceea ce i se întîmpla din ce în ce mai rar. Dar autobuzul nu se opri unde trebuia, și cînd Riccardo coborî, se pomeni într-o parte a cartierului care îi era complet necunoscută. O zonă (descoperi el numaidecît) mult mai frumoasă, mai aerisită, mai distinsă decît aceea unde locuia el.

Două șiruri de arbori cu frunziș întins și mărunțit, poate piperi, se aplecau spre mijlocul străzii, alcătuind un fel de galerie de verdeață. Îndărătul grilajurilor, în fundul grădinilor, se întrezăreau, printre pomi, fațade de vile luxoase ; nu trecea nimeni. Sau, mai exact, acolo, jos, în fundul tuturor acestor zăbrele de grilaj, o femeie umbla, zveltă, îmbrăcată într-o bluză albă și o fustă de un roșu aprins. Era blondă, pieptănată la modă, adică cu părul din față ridicat în sus și rotunjit în formă de coif. Avea o ceafă albă și delicată, pe care, chiar de la

acea distanţă, se distingea o singură buclă aurie, care lucea ca un giuvaer. Umeri largi şi plini, spate lung, talie extrem de subţire, încinsă cu un cordon lat de piele. Din şolduri, la fiecare pas, o unduire largă şi profundă se transmitea cutelor rochiei.

Femeia, ca şi strada, îi părură lui Riccardo ciudat de atrăgătoare. Fiindcă, întocmai ca şi strada, femeia aceea îi părea nouă, ca ceva virgin şi surprinzător, nemaiîntîlnit încă. Riccardo se gîndi că trebuie neapărat să se apropie de ea, să-i vorbească... Şi-şi zise că greşeala cu autobuzul fusese, probabil, providenţială. Aşa se întîmplă uneori : o viaţă întreagă se schimbă dintr-o prostie. Gîndul acesta îl făcu să-şi aducă aminte de nevastă-sa pe care totuşi crezuse pînă atunci că o iubeşte. Şi de cei doi copii la care ţinea foarte mult. Şi-şi dădu uluit seama că, dacă femeia aceea ar fi intrat cu adevărat în viaţa lui, n-ar fi ezitat un moment să lase baltă toată familia.

Poate că cucoana observase că e urmărită. Căci, deodată, se aplecă brusc ca să culeagă de jos o floare de oleandru pe care cine ştie cine o rupsese şi o lăsase să cadă pe trotuar. Duse floarea în dreptul nărilor, apoi, după ce o ţinu puţin între două degete, o legănă la capătul braţului, şi o lăsă să cadă la pămînt. Riccardo grăbi pasul, ridică floarea şi o duse la buze. Acum femeia mergea mai încet, poate ca să-i permită lui s-o ajungă. Din cînd în cînd, cu mîna pe care o avea mare, albă şi netedă, îşi pipăia ceafa ca pentru a se asigura că era în ordine coafura, sau dacă, la spate, cutele bluzei

stăteau întinse. Parc-ar fi ştiut că e privită şi ar fi avut grijă să nu fie găsită nepusă la punct.

Strada coti. Pe cealaltă parte nu mai erau pomi, şi strada părea mai largă, deşi nu mai puţin atrăgătoare, nici mai puţin nouă. Şirul de vile cu grilaje se terminase şi el. Cîteva case mari şi arătoase, cu cinci sau şase etaje, cu acoperişuri şi supraacoperişuri atice, în terasă, se aliniau de-a lungul trotuarului în pantă. Riccardo se gîndi din nou, aproape fără voie, că ar fi fost mult mai bine să locuiască pe strada aceea, din care emana un aer de eleganţă şi de seninătate aristocratică. Mai bine decît pe strada lui ce părea atît de mediocră, de meschină. Strada asta nouă — cugetă el — e strada unde trebuie neapărat s-o acosteze pe femeia cu fustă roşie. Poate de aceea îi părea cu mult mai atrăgătoare decît strada unde locuia soţia lui.

Femeia încetini încă şi mai mult pasul. Riccardo interpretă gestul ca o invitaţie tacită şi se repezi într-acolo, ca s-o ajungă. Dar chiar în acea clipă, ea se făcu nevăzută sub portalul uneia din acele case mari şi frumoase, fluturînd pentru o ultimă oară, ca o chemare, fusta ei roşie. Riccardo ezită puţin. Apoi se luă după ea.

O văzu, în fundul gangului, că se îndreaptă spre scări, fără să folosească ascensorul. Semn că locuia la etajul întîi. Pe de altă parte, se putea să fi apucat pe scări ca să-i dea lui putinţa s-o oprească şi să-i vorbească.

Riccardo observă că gangul, ascensorul, scara, deşi erau aşa de noi pentru el, aveau ceva straniu, ca atunci cînd anumite privelişti, care ştim

bine că ne sînt necunoscute, ne dau impresia că le-am mai văzut într-o altă viaţă. La o cotitură, femeia dispăru din nou. Riccardo urcă treptele două cîte două şi o ajunse, gîfîind, exact în momentul cînd ea se întoarse spre el şi-i spuse, cu o voce liniştită :

— A ! tu erai... cum de nu ne-am văzut ?

Riccardo bolborosi :

— Dar tu, cum de...

Ar fi voit să-i spună : „Cum de te găseşti aici ? în casa asta necunoscută, la ora asta...?" Dar se opri la timp, fiindcă recunoscu, pe uşa în faţa căreia se opriseră, placa cu propriul lui nume. Aşadar, aceea era uşa lui, aşa cum şi strada pe care adineauri o străbătuse fusese strada lui, iar femeia cu fusta roşie soţia lui. Aceasta din urmă, între timp, vîrîse cheia în broască, şi la acel început al lui de întrebare, se întoarse zîmbind şi zise :

— Cum mă găseşti blondă ? Mă plictisisem să tot fiu brună. De-aia am făcut-o. Ce zici ?

Riccardo se grăbi să răspundă că blondă, şi pieptănată aşa, îi sta splendid. Intrară. Soţia sa se duse în bucătărie să vadă dacă prînzul era gata, şi Riccardo se duse în camera lui. Se aruncă pe pat şi se întinse pe spate, în penumbra crepusculului. Acum înţelegea că, între coşmarul din timpul nopţii şi iluzia din timpul zilei era o legătură. Dar i-ar fi fost greu să spună care. Multe elemente erau la fel : părului care nu era brun îi corespundea fotoliul care nu mai avea husă ; teroarei care-l cuprinsese la gîndul că se află într-o odaie străină îi corespundea speranţa bucuroasă cînd avusese ilu-

zia că urmăreşte pe o necunoscută dintr-o stradă neştiută. Afară de asta, în ambele cazuri era un detaliu analog, foarte semnificativ : atît camera cît şi strada îi păruseră noi, pentru că el avea o perspectivă nouă faţă de ele. De fapt, nu se deşteptase în patul lui, ci într-un colţ al odăii ; şi nu pornise spre strada lui prin drumul din vale, ci dintr-un punct nedefinit de sus, din deal. Urmărind cu o oboseală din ce în ce mai mare aceste reflexii, sfîrşi prin a adormi.

HALAL IUBIRE !

O luară pe drumul de atîtea ori făcut de ei cu şase ani înainte. Acum mergeau certîndu-se. Aspru şi îndîrjit :

— Ce vrei să spui cînd zici că am fi putut fi atît de fericiţi ? Am fost fericiţi, cît am putut fi. Nici mai mult, nici mai puţin.

— Nimic nu pricepi ! Ăi fi tu deştept în meseria ta, dar în chestiile de amor eşti un cretin.

— Ba cretină eşti tu.

— Voiam să spun că am fi putut fi nespus de fericiţi numai să ne fi dat seama că anii aceia erau cei mai buni ani ai noştri şi că trebuia să profităm de ei. În loc de asta, am stricat totul.

— Asta-i vorba pe care o repetă toţi ca o flaşnetă ! Dar pot să ştiu şi eu ce anume am stricat ?

— Dragostea noastră. Şi nu numai asta. Totul.

— Cum adică ?

— Ştii bine cum : certuri, bosumflări, mojicii, supărări, discuţii, afronturi, loviri.

— Loviri ? Asta nu. N-am dat în tine niciodată.

— Ba da, în ziua aceea cînd mă încuiasem în odaia mea şi nu voiam să mai ies. M-ai dat cu capul de perete, mai-mai să mi-l spargi.

— Nu. Nu te-am bătut. Am forţat uşa, şi bineînţeles, ca s-o deschid, am împins în ea cu forţă. Tu stăteai îndărătul ei. Sigur, fără să vreau, te-am aruncat şi te-ai ciocnit de perete.

— N-are a face. Nu importă detaliile. Tot ce ştiu e că am fi putut fi atît, atît de fericiţi, şi n-am fost. Şi că cei doi ani care ar fi putut fi cei mai buni din viaţa noastră i-am ratat. I-am ratat rău de tot.

— Atît, atît de fericiţi. Ratat, ratat rău, rău de tot. De ce atîtea repetiţii ?

— Du-te dracului !

Ajunseră cam pe la mijlocul drumului, între ziduri scunde şi netencuite, făcute din pietre cenuşii, curate. Deasupra lor se aplecau, dese şi legănate, frunzele palide şi spinoase de smochin ghimpos. Îndărătul acestora, povîrnişul dealului era uscat, ars, arid, presărat cu măslini strîmbi. Şi prin ei se străvedea, departe, marea, de un albastru limpede şi luminos, zîmbitoare, aproape plictisitoare prin inalterabila ei seninătate.

Soţia se opri brusc şi, privind la dunga pe care o făcea marea, începu să urle cu o voce cantabilă ca o litanie nesfîrşită :

— O ! ce fericiţi am fi putut fi ! Aveam douăzeci şi doi de ani fiecare, eram de abia căsătoriţi, nu ne lipsea nimic. Uneori mă deştept noaptea. Pe cînd tu dormi, ba chiar şi sforăi, şi mă gîndesc şi încep să plîng, şi plîng numai

gîndindu-mă la fericirea pe care am fi putut s-o avem dar n-am avut-o.

Atîta amărăciune pusese în vorbele astea, încît Silvio, contaminat, nu putu să nu simtă şi el supărare şi regret. Mai ştii ? Poate că avea dreptate. Dar îşi reveni repede, şi întrebă, iritat :

— Şi, după tine, cum ar fi trebuit să fie fericirea asta a noastră ?

— Să ne fi iubit — răspunse ea încet, extatic. Să ne fi iubit fără să scăpăm o singură clipă ; să ne fi adorat ; să nu fi fost doi, ci o singură fiinţă.

Silvio îi ripostă numaidecît :

— Fericirea asta a ta e cam generală şi cam convenţională. Ştii la ce mă face să mă gîndesc ?

— La ce ?

— La cărţile poştale ilustrate pe care le găseşti în tutungerii. Colorate, lucioase, cu craiul care seamănă a melc, pomădat şi parfumat, şi strîngînd la piept o fată cu ochii daţi cu rimel. Iar în unul din colţuri, o pansea sau un trandafir.

— Idiotule !

— Idioată eşti tu ! Cel puţin în ce priveşte concepţia ta despre amor. În schimb, vrei să ştii ce socot eu că este fericirea ?

— Nu vreau să ştiu nimic !

— Ba nu ! Trebuie să m-asculţi !

— Nu vreau să ştiu nimic !

Femeia îşi astupase urechile şi privea încăpăţînată spre mare. Înfuriat, Silvio îi înşfăcă mîi-

nile de la încheieturi, le desprinse de urechi și, răsucind-o, îi zise pe nerăsuflate:

— Fericirea e să fim noi înșine, adînc, autentic, fără compromisuri, chiar cu prețul nefericirii. Asta-i fericirea, ai înțeles? Și noi am avut-o odată, în acești doi ani, fiindcă atunci ne iubeam, și amorul face pe bărbat și pe femeie să fie ei înșiși, fără toate prostiile convenționale care-ți plac ție atît de mult. Tocmai pentru că pe atunci ne ciorovăiam, ne plesneam, ne înjuram, de-aia eram fericiți. Ai înțeles?

— Lasă-mă-n pace!

— Și să nu-ți astupi urechile cînd vorbesc eu, auzi? Fiindcă tu trebuie să asculți lucrurile inteligente pe care ți le spun eu, așa cum eu ascult stupiditățile pe care le spui tu.

— Lasă-mă-n pace!

Silvio o sărută pe colțul gurii, nici el nu știa dacă cu afecțiune sau cu turbare. Apoi se depărtară unul de altul și-și reluară drumul, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

Iată, în sfîrșit, la capătul drumului, poarta cu grilaj a vilei, cufundată într-o cascadă de plante agățătoare, cu frunze mărunte și floricele albastre. Peste grilaj, se vedea fațada laterală a casei, albă și simplă, cu o cornișă verticală, cu streașina care cobora pînă la pămînt, și două ferestre cu obloane verzi.

Silvio se uită la ferestrele acelea. Știa că sînt ferestrele camerei în care doi ani trăise împreună cu nevastă-sa. Și simți o strîngere de inimă. Chiar așa, acolo sus, se iubiseră, și fuseseră fericiți, deși într-un fel cam violent, nu în felul convențional pe care îl visa ea.

Femeia zise, impacientată:
— Ei, ne întoarcem înapoi?
— Nu. Eu vreau să intru.
— Da-de-ce?
— Pentru că știu că în casa asta ne-am iubit. Și vreau să revăd locul dragostei noastre.
— Halal iubire!
Silvio dădu din umeri. Apoi trase de cordonul soneriei. Și imediat răsună, în fundul grădinei, binecunoscutul glas, strident și totuși prietenos, al clopoțelului. Așteptară un pic, după care ceva se mișcă îndărătul desimii de plante agățătoare ale porții, care se deschise și apăru o fetiță de vreo cincisprezece ani, mică și drăguță, cu un pulover colant și excesiv de decoltat și cu fustiță extrem de scurtă. Avea deja figură de femeie, cu ochi lungi, negri și cercănați, cu o expresie dulce și ironică, și buze pline, închise la culoare.
— Ce doriți? Doamna nu e acasă.
— Mai închiriază odăi, doamna?
— Da. Închiriază.
— Am vrea să vedem și noi una.
— Dar acum sînt toate ocupate.
— Nu face nimic. Vrem să le vedem pentru cînd o să fie libere.
— Poftiți, vă rog.
Uite și grădina, bătrînă, încîlcită, neîngrijită. Uite și scara de serviciu, cu trepte de majolică presărate cu fărîme din acele pinilor care își plecau, deasupra ei, crengile. Fata zise ceva despre o tigaie care se afla pe plită, și o șterse.

Silvio şi soţia lui suiră scara şi intrară pe o uşă cu geam colorat într-o cameră mare, cu două ferestre.

Era camera lor. Toate rămăseseră la fel. Vastul pat cu cuvertura de cînepă ruginie ; mobilele rustice în stil englez, lespezile roşii ale podelei, pereţii albi şi goi. În odaie locuia probabil o pereche. Lucruri bărbăteşti şi femeieşti se vedeau ici şi colo puse ca pe cuier, pe scaune. Multe borcănaşe cu pomadă şi alte obiecte de toaletă erau aşezate ordonat pe marmura scrinului. De sub perna de pe pat ieşea o cămaşă de voal roz şi o pijama bărbătească albastră. Silvio, fără voia lui emoţionat, zise cu voce joasă, ca vorbindu-şi lui însuşi :

— Şi totuşi, aşa-i. Am fost fericiţi aici.

Soţia sa avu un acces de furie :

— Dar isprăveşte odată ! Uite ce fac eu pe fericirea ta !

Şi, aplecîndu-se, scuipă pe podea.

Silvio ştia că asta era metoda ei de a-l stîrni, foarte diferită de idila la care ea pretindea că visează. El îşi jura mereu să nu cadă în capcană, şi să rămînă calm, dar pînă la urmă, totdeauna, se lăsa antrenat. De data asta fu la fel. Inainte de a-şi putea da seama ce face, îi înşfăcă braţele rotunde şi goale aşa de tare, încît sînii ei plini, împinşi de jos în sus, aproape că-i ţîşneau afară din bluză. Apucînd-o aşa, îi suflă în obrazul ei frumos, mîniat şi înfricoşat :

— Tu, tu eşti aceea care nu ştii să iubeşti, tu care, în odaia unde am petrecut împreună doi ani, în loc să te emoţionezi, scuipi !

O văzu că face o strîmbătură caraghioasă şi graţioasă, o grimasă de turbare neputincioasă, şi-i veni poftă s-o sărute; apoi o respinse dîndu-i brînci în pat, unde ea căzu de-a buşilea. Cum şedea aşa, el se aplecă şi-i arse una zdravănă cu pumnul strîns, în spinare. După care se duse la fereastră şi începu să se uite afară. Era gestul pe care îl făcuse el de atîtea ori cu ocazia certurilor lor de acum şase ani. Înţelese că făcîndu-l iar, asta însemna că amorul lor nu se terminase, devreme ce amîndoi continuau să facă aceleaşi lucruri, exact ca atunci. Pe cînd, încă răsuflînd din greu, observa contrastul dintre grădina inundată de soare şi tumultul tăcut din sufletul său, auzi în spatele lui vocea ei care zicea, sarcastică:

— Aşadar, asta e după tine iubirea?

Răspunse, fără să se întoarcă:

— Iubirea e ceva feroce. Şi tu eşti cea dintîi care o vrei feroce.

— Ia uită-te în jurul tău. Asta e iubire adevărată!

Silvio se întoarse:

— Care? Ce iubire?

— Iubirea ăstora doi care locuiesc acum în odaie.

— Da-de-unde ştii?

— O simt. Sînt unele lucruri care se simt. Asta-i adevărata, marea dragoste.

Uşa care dădea pe scară se deschise, şi fetiţa de adineauri apăru:

— Aţi văzut odaia? Dumnealor pleacă poimîine.

— Şi cine sînt dumnealor? întrebă repede Silvio.
— Nişte străini.
— Şi... ţin unul la altul?
Fata rămase trăsnită:
— Adică cum?
— Adică se iubesc?
— Păi de un'să ştiu?
— Da nu se vede cînd doi se iubesc?
Fetişcana era tare încurcată.
— Ăştia doi sînt foarte bătrîni. Cum să ştiu dacă se iubesc? Stau şi ei, liniştiţi. Îşi ţin de urît unul altuia.
— Bătrîni? Cît de bătrîni?
— Nu ştiu. Bătrîni.
— Am înţeles. Şi tu eşti logodită?
— Da.
— Te-nţelegi bine cu logodnicul?
— Păi ne-nţelegem, şi... nu ne-nţelegem.
— Ce vrei să spui?
— El are o fire cam sucită.
— Şi tu?
— El zice că aia sucită sînt eu.
— Dar, la urma urmelor, vă iubiţi, sau nu vă iubiţi?
— Păi dacă nu ne-am iubi, de ce-am mai sta-mpreună?

FARSELE GELOZIEI

Într-una din acele zile, Ernesto stătea în picioare, pe prag, în salon la el acasă, observîndu-i de departe pe soţia sa şi pe omul pe care îl bănuia că e amantul acesteia, un amic pe nume Luca. Cei doi stăteau pe canapea, în fundul odăii şi vorbeau cu însufleţire, dar în şoaptă despre ceva care părea a-i interesa foarte mult. Ernesto trăgea cu furie din ţigară şi se uita la ei. De cîtăva vreme gelozia îl ţinea treaz noaptea şi-l făcea să pice de somn ziua. În momentul acela n-ar fi putut spune ce prefera : să doarmă, sau să se descotorosească de stăruitoarea nelinişte care îl cuprindea cînd se gîndea la soţia lui.

Dar privirea lui fixă, insistentă, răuvoitoare păru, pînă la urmă, să o agaseze pe femeie. Dintr-o singură mişcare, aceasta se sculă şi înaintă spre el prin salon, întrebîndu-l :

— Pot să ştiu ce ai, de mă fixezi aşa ?

— Ce să am ? N-am nimic, răspunse el ; şi îi traduse pe dată cunoscutul proverb englez :

„Să te uiţi, nu e o crimă ; şi un cotoi se poate uita la regină“.

— O fi, dar eu nu sînt regină. Luca are să-mi povestească ceva despre nişte treburi de-ale lui. Du-te şi aşteaptă-mă în birou. Venim noi să te luăm, ca să mergem la mare.

Spunînd acestea, îi apăsă uşor cu mîna pieptul şi-l împinse afară, în camera de culcare, închizînd şi uşa după el.

Foarte supărat, Ernesto, în loc să meargă în birou aşa cum atît de drăgăstos i se recomandase, se aşeză într-un colţ al dormitorului şi aşteptă. Dar secundarul de la ceasul său n-apucă să facă de cinci ori turul cadranului, şi iată că uşa se deschise şi soţia apăru, în jupon, cu braţele goale, şi desculţă. Hainele pe care şi le scosese le aruncă pe un scaun, şi dispăru.

De bună seamă, nu-l văzuse pe Ernesto, pitit în colţul său. Dar el o văzuse. Şi încă prea bine. Corpul ei, impetuos aplecat înainte, văzut prin transparenţa juponului, graba mişcărilor, excitaţia din privire. Aşadar, se gîndi el cu o durere acută şi în acelaşi timp amar triumfătoare, avea acum la mînă dovada pe care o căuta de atîta vreme. Nevastă-sa şi cu Luca se iubeau. Ba chiar împingeau neruşinarea pînă acolo încît se izolau chiar aici, în casa lui, sub nasul lui.

Ce era de făcut ? Prima impulsie fu, fireşte, de a se năpusti în salon. Dar se reţinu la timp, fiindcă deodată îi fulgeră o idee de răzbunare : să-i înşele şi el pe ei, aşa cum îl înşelaseră ei pe el. N-avea să-i prindă pe neaşteptate. Avea să se joace cu ei de-a şoarecele şi pisica. Pînă

acum, el nu ştia şi ei ştiau ; de-acum încolo el o să fie cel care ştie şi ei cei care nu ştiu.

Între timp, totuşi, ca să nu dea de bănuit, era bine să se ducă în birou, aşa cum, cu o perfidă prevedere, îi sugerase ea. Dădu să se scoale de pe fotoliul în care şedea adînc cufundat ; dar atunci, din cauza sforţării făcute ca să se ridice, brusc, se deşteptă.

Se afla, ce-i drept, în odaia de culcare. Dar pe scaun nu erau nici un fel de haine azvîrlite de soţia lui. Chiar în acea clipă uşa se deschise şi ea, de astă dată îmbrăcată, se aplecă spre dînsul întrebîndu-l dacă era gata, ca să meargă la mare.

Va să zică toate astea n-au fost decît un vis, îşi zise el. Şi o urmă. Pînă atunci, cu toată oboseala insomniilor, izbutise totdeauna să distingă între somn şi veghe. Acum, cu un amestec de spaimă şi stupoare, constată că, fără să-şi dea seama, trecuse de la un vis care avea oarecare aparenţă de realitate, la o realitate care avea toată absurditatea visului. Însoţit de aceste gînduri, coborî, împreună cu ceilalţi doi, în stradă.

Se urcară în maşină : soţia sa stătea lîngă el, Luca în spate.

O bucată de vreme, Ernesto conduse fără să vorbească. Dar cînd intrară pe strada Cristofor Columb, zise :

— Închipuiţi-vă că, aşteptîndu-vă, am adormit. Şi am visat ceva într-adevăr ridicol.

— Ce anume ?

— Am visat că tu stăteai cu Luca în salon şi că eu mă uitam la voi, şi că tu atunci m-ai dat afară şi mi-ai închis uşa-n nas. După cîtăva

vreme, te arătai pe jumătate goală, îţi aruncai hainele pe un scaun şi te întorceai să te încui cu Luca.

O văzu pe soţia sa că se uită pieziş la el, şi apoi că se pune pe rîs. Şi rîzi, şi rîzi, iar pe chipul ei blond şi frumos, obrajii se făcuseră stacojii. Cînd termină de rîs, bolborosi :

— Păi, bietul meu Ernesto...

— Păi ce ?

— Păi, sărmanul meu Ernesto, ăsta n-a fost vis.

— Cum ? M-ai expediat tu cu adevărat afară din salon ? Şi te-ai închis cu el, pe jumătate goală ?

— Ia-o încet. S-a întîmplat aşa : Luca şi cu mine vorbeam, şi tu mă agasai uitîndu-te fix la mine, cum faci tu, din pragul uşii, ca un taur gata să se repeadă. Aşa că te-am rugat să ieşi pentru cîteva momente. Atunci mi s-a anunţat sosirea croitoresei cu rochia cea nouă. Venise la probă. L-am rugat pe Luca să iasă şi el. După probă, mi-am scos rochia care-mi venea admirabil, şi-am aruncat-o pe scaun, în dormitor, ca jupîneasa s-o pună la locul ei. Toate astea s-au întîmplat cu adevărat. Dar în momentul acela, tu dormeai, şi pe urmă, deşteptîndu-te, ai crezut că visaseşi.

— Dar cînd m-am deşteptat, rochia nu mai era pe scaun.

— Cum dormeai, n-ai băgat de seamă că jupîneasa a intrat, a pus rochia la locul ei, şi a ieşit. Chiar ea mi-a spus : „Domnul doarme ; să-l scol ?“ „Te rog, i-am spus eu, nu-l scula, toată noaptea n-a-nchis ochii“.

— Mersi pentru atenţie.

— Dar ce ai ? Eşti supărat pe mine ?

— Nu. Mai degrabă pe mine.

Iată-i în strada Castelfusano, avînd păduricea de pini prăfoşi şi încîlciţi de o parte, şi strălucirile crude ale mării de partea cealaltă. Iată şi stabilimentul băilor, piaţeta unde se parchează maşinile şi toate automobilele aliniate de jur împrejur, sub umbrare de paie, cu garniturile lor nichelate irigînd jocuri orbitoare de lumini sub soarele lui august.

Intrară şi se îndreptară spre cabină într-o ordine şi pe un fundal care semăna a balet de teatru : de o parte, cabinele verzi, toate egale, dantelate pe cerul albastru, parcă voind să coboare în mare ; de cealaltă parte, o defilare de oameni în costum de baie, alternînd după sex : un bărbat, o femeie, un bărbat, o femeie. Urcau în monom podeaua de ciment spre ieşire. Ca să accentueze atmosfera de balet, imensele umbrele de plajă, proiectate pe perspectiva marină, erau toate galbene, în timp ce siluetele seminude care se decupau pe orizont erau de un brun închis. O minge mare în felii negre şi verzi zbura prin văzduh, aruncată de doi jucători în chiloţi roşii. Toate astea îi provocau lui Ernesto o iritaţie surdă. Aşa cum puţin după aceea, îl irită nevastă-sa, care, după o îndelungă pregătire, ieşi din cabină într-un bikini. Era de fapt cel mai fantastic de sumar şi cel mai simbolic bikini de pe toată plaja. Sînul ferm ţîşnea afară cam pe două treimi din sutienul redus la dimensiunile unei simple panglici. De la piept la pîntec,

privirea putea coborî pe o întindere de carne blondă, flexibilă, fragedă, netedă, unduitoare şi care chema dezmierdarea, totul terminîndu-se cu un triunghi de pînză înflorată, aşa de mic, încît era de ajuns ca femeia să se aşeze din profil, pentru ca relieful auriu al pulpelor să mascheze complet bucăţica de stofă, făcînd ca trupul să pară gol puşcă. În fond, se gîndea Ernesto, ea, ca şi împăratul din povestea lui Andersen, aşa cum se afla era mult mai goală decît ar fi fost cu adevărat goală. Căci fiind totuşi cu adevărat goală, credea sincer că-i îmbrăcată, şi astfel, avea toată naturaleţea celui care se iluzionează că n-are de ce să se ruşineze.

— Bagă de seamă, îi zise el. Acoperă-te ceva mai mult. Aşa e prea de tot!

— Dar nu ştii că aşa se poartă anul ăsta?

— Pune măcar o batistă deasupra. Nu se poate! Nu vezi că eşti goală?

— Ei, şi dacă?

— Hai, du-te în cabină, şi pune ceva pe tine!

— Uf! plicticos mai eşti.

Femeia se întoarse, arătîndu-i cu o inconştientă ironie în ce hal de goală era şi la spate. Apoi se îndreptă spre uşa cabinei.

Tocmai atunci, Luca se pregătea să intre. Aşteptase să se dezbrace ea. Asta nu o împiedică să intre în cabină împreună cu dînsul. Uşa se închise, şi Ernesto se văzu rămas singur.

Soarele îi ardea spinarea, furia îi dogorea faţa. Iată că încă o dată soţia lui se încuia împreună cu Luca. Şi acum nu mai putea să se amăgească, să spună că era vis. Îl izbea mai

ales, ca o trăsătură deosebit de feroce, faptul că ea se încuiase cu Luca în cabină servindu-se de un pretext pe care tocmai el i-l furnizase: bikini-ul prea sumar.

Ernesto nu putea să nu conchidă că de-acum cei doi amanți nu se mai jenau de loc. Aventura amoroasă a celor doi era limpede, evidentă, transparentă.

În acel moment se auzi o agitație de picioare, o rumoare surdă de voci. Apoi ușa cabinei, după o așteptare care i se păru infinită, se deschise, și Luca apăru în prag, liniștit, mulțumit, strîngîndu-și cordonul de la slip. Fără să mai șovăie, Ernesto, dintr-un salt, se repezi și-l înșfăcă urlînd:

— Destul!

Urmă o scenă confuză. Luca și Ernesto se luară la bătaie pe plajă într-un nor de nisip. Lumea de acolo îi despărți, ciufuliți și gîfîind. După aceea alergă spre ei soția, tocmai atunci ieșită udă din mare. Îi luă pe amîndoi la braț și-i tîrî la barul stabilimentului de băi.

Se instalară într-un colț. Luca era tulburat, totuși senin, ca omul care se știe învinuit pe nedrept. Ernesto era sumbru și amenințător. Soția sa, ca de obicei, abia se ținea să nu rîdă. La ea, toate erau motiv de ilaritate. La urmă, după ce Ernesto povesti cele întîmplate, ea nu se mai putu stăpîni și izbucni în hohote.

— Nu-i nimic de rîs aici, zise Ernesto, cu o privire întunecată.

— Păi cum să nu rîd? zise ea; că de data asta toate n-au fost decît un vis.

— Cum adică?

— Eu am fost prima care am intrat în cabină. Şi cînd am ieşit de acolo, tu adormiseşi în fotoliul de trestie, pe terasă. Am trecut pe lîngă tine şi m-am dus spre mare. Tu ai continuat să dormi. Pe urmă a intrat Luca în cabină Tu dormeai înainte. Şi aşa, ai visat că-mi spuneai să-mi pun ceva în jurul şoldurilor, ai visat că m-am închis cu Luca în cabină şi, fireşte, după un astfel de vis, de îndată ce Luca te-a trezit din somn deschizînd uşa, i-ai sărit în spinare.

— Mă rog, s-avem iertare, zise Ernesto. Va să zică, întîi, am luat realitatea drept vis: iar acum, am luat visul drept realitate. Nervii îmi sînt făcuţi praf de la o bucată de vreme. Am început să nu mai înţeleg nimic.

— Dar cum ţi-ai putut închipui oare, îl certă soţia, că aş fi putut eu să mă încui cu Luca în cabină? Şi încă sub nasul tău!

— Am putut, că doar azi dimineaţă te închiseseşi realmente cu el în salon.

— Da, dar salonul e altceva, şi nu eram în costum de baie.

— Dar erai în jupon.

— Da, eram. Dar cînd eram în jupon, Luca nu mai era în salon.

— Şi de unde puteam eu să ştiu? În tot cazul, chestia mi s-a părut aşa de enormă, încît am crezut că fusese vis. Poate de aceea, atunci cînd faptul s-a repetat în vis, am crezut că s-a petrecut aievea.

— Eh! Acum să mergem să ne scăldăm. Vii şi tu cu noi?

— Duceţi-vă voi, zise el somnoros, vin şi eu îndată.

— E o apă minunată, strigă soţia, depărtîndu-se la braţul lui Luca.

Ernesto îi privea cum mergeau pe podeaua de ciment către mare. Şi cineva, la o masă vecină, zise cu glas destul de tare:

— Ce bine se potrivesc ăştia doi. Se vede cît de colo că se iubesc.

ÎNTREBĂRI

Ne așezasem într-o cafenea, în fundul unui șir lung de mese, aproape toate neocupate. Lîngă noi, într-un intrînd al peretelui, stătea un client căruia nu-i vedeam decît picioarele. Era foarte tîrziu. Pe strada inutil înzorzonată cu reclame de neon nu mai treceau decît puține mașini, care încetineau în dreptul cafenelelor golite, apoi lunecau mai departe, parcă dezamăgite. Pe trotuare nu mai era multă lume, doar cîte-o pereche grăbită care se ducea acasă, și grupuri de trecători care mergeau încet și vorbeau tare. Apoi, brusc, luminile de neon se stinseră toate odată, și nu mai rămaseră decît felinarele albe, aliniate de-a lungul fațadelor întunecate. Strada, apăsată de o noapte banală, apăru așa cum era : o stradă ca atîtea altele.

— Mă duc să iau gazetele, îi spusei lui Lucio.

— Ce gazete ?

— Jurnalele de seară.

— Vrei să spui de ieri seară ?

— Fii drăguț și comandă-mi o cafea. Mă întorc imediat.

Vînzătorul de la chioşc era un grăsan în pantaloni albaştri, prinşi la glezne, cu un tricou de ciclist, purtînd numele unui jurnal american imprimat pe piept şi pe spate. Dezlega teancurile de reviste ilustrate şi grămădea deoparte ziarele nevîndute. Fără grabă, zăbovind să citesc titlurile şi să privesc fotografiile, cumpărai o gazetă de seară, apoi o revistă literară, apoi una săptămînală, în fine, încă un jurnal. Cînd m-am întors la cafenea, Lucio se şi pusese pe conversaţie, de la o masă la alta, cu muşteriul cel singuratic. Încercai să văd cine era, dar nu izbutii, fiindcă muchea zidului îl acoperea. Lucio, în continuarea unei discuţii începute, îl întreba :

— Dă-mi voie, nu-nţeleg, n-ai întrerupător de lumină lîngă uşă ?

— Ba am, răspunse celălalt cu o voce liniştită şi plină de răbdare, pe care parcă o mai auzisem. Dar vezi că e comutatorul de la lampa din plafon, care din păcate e stricată de cîţiva ani şi nu mă decid s-o repar. Aşa că, atunci cînd vreau s-aprind în odaie, trebuie să mă duc prin întuneric pînă la pat şi să aprind lampa mică de pe noptieră. Cum asta o fac de atîţia ani, nimeresc la sigur, drept ca săgeata. Dar se mai întîmplă şi lucruri neprevăzute. De pildă un scaun căzut. Ca ieri seară. Şi atunci mă izbesc la fluier, mă doare al dracului şi înjur ca un surugiu.

— Şi după ce aprinzi lumina, ce faci ?

— Mă dezbrac, ca să mă bag în pat. Curios, nu ?

— Foarte curios, într-adevăr. Te deranjează dacă am să-ți pun cîteva întrebări ?

— Nu, de loc.

— Atunci, spune-mi te rog, în ordine cronologică, cum te dezbraci.

Tăcere. Celălalt părea că cugetă. Apoi, răspunse :

— Îmi scot haina.

— Şi unde-o pui ?

— Împreună cu pantalonii şi cu pantofii, pe un cuier cu rotițe. Apoi le împing toate afară, în coridor. În felul ăsta, Giuseppe...

— Cine-i Giuseppe ?

— Servitorul meu. Aşa, Giuseppe le poate găsi dimineața, ca să perie şi să calce hainele şi să curețe pantofii, pentru cînd mă scol.

— Te afli în şosete, izmene şi cămaşă. Cum procedezi mai departe ?

Celălalt începu să rîdă pe-ntuneric :

— Le scot. Cu toții ne dezbrăcăm fără să ne dăm seama, aşa cum domnul Jourdain făcea proză fără s-o ştie. Rîse, mulțumit de acest citat, apoi adăugă : N-ai să mă crezi, dar îmi scot doar un singur ciorap, cravata, şi jumătate din cămaşă.

— Jumătate din cămaşă ?

— Da. Mi-o scot doar pînă la jumătate. Şi după asta, mă aşez să citesc, pe un fotoliu mic, la picioarele patului.

— Ce citeşti ?

— Prima carte care-mi cade-n mînă. De preferință ceva care să nu-mi ceară să mă gîndesc.

De pildă, ieri seară, am citit cîteva pagini din mersul trenurilor. Toate liniile dinspre Sicilia. Alteori, cartea de telefon, pagini după pagini, numai cu nume începînd cu aceeaşi literă. Sau, alteori, un jurnal. Dar nu articole politice sau culturale. Îmi place, mai presus de orice, să citesc anunţurile de la mica publicitate : afacere de aur, patru odăi, trei camere, caută-mă urgent, vînd sub preţ etc., etc. Dar îmi plac şi anunţurile poliţiei contra lăptarilor care subţiază laptele cu apă, apoi plecările şi sosirile, anunţurile despre timpul probabil...

— Şi cînd citeşti, ce faci ?

Celălalt începu să rîdă iar. Lucio îl întrebă de ce.

— Rîd pentru că mă faci să mă gîndesc la mine însumi. Şi bag de seamă că într-adevăr e de rîs. Aşadar, citesc atîta vreme cît nu mi-e frig. De obicei, la un moment dat strănut, şi atunci înţeleg că e timpul să mă bag în pat.

— Asta merge iarna. Dar vara, cum faci ?

— Pentru vară am găsit un alt sistem. Mă aşez pe unul din picioarele mele pe care-l îndoi, sub şezut, într-un anumit fel. Cînd simt că mă furnică, opresc lectura.

Acum Lucio se gîndea tot mai adînc, înainte de a-şi pune în mişcare întrebările. Ca şi cînd întrebările s-ar fi făcut tot mai adînci şi mai concludente, deşi erau, bineînţeles, cele mai neînsemnate cu putinţă. La sfîrşit, zise :

— Te opreşti din citit şi te bagi în pat. Foarte bine. Şi după asta ?

— Nu mai fac cine ştie ce. Lungind picioarele sub plapumă, deranjez pe cotoi, care la ora aceea doarme în fundul patului meu. În mod invariabil, cotoiul face atunci o săritură şi se duce să se ghemuiască pe fotel; şi acolo rămîne toată noaptea.

— Ce rasă e?

— Un cotoi de un neam foarte obişnuit; un cotoi sirian cenuşiu-vărgat.

— Şi cum îl cheamă?

Celălalt rîse din nou.

— O să-ţi pară curios. I-am dat numele meu: Maurizio.

— De ce?

— Aşa. Eu cam am obiceiul să vorbesc singur. Cînd mi se întîmplă aşa ceva, îmi închipui în mintea mea că vorbesc cu cotoiul. De pildă îi spun: „Maurizio, azi te-ai purtat ca un măgar". Sau: „Maurizio, eşti un trîntor. Nu faci decît să dormi". Numai adevăruri, cum poţi vedea; valabile pentru amîndoi, şi pentru mine şi pentru cotoi.

— Foarte ingenios. Şi după ce motanul s-a instalat în fotoliu, tu ce faci?

— Aleg un punct în spaţiu, şi îl contemplu.

— Adică?

— Adică stau aşa, o jumătate de ceas, un ceas, cu ochii larg deschişi, fără să mă gîndesc la nimic, ca atunci cînd eşti uluit. Stau nemişcat, privind în gol. Apoi, deodată, fără nici un motiv, sting lampa şi mă culc.

— A! te culci! Şi cum te culci? Vreau să zic cum te aşezi, cu corpul?

— Totdeauna pe stînga. Pe o parte. Pe stînga.

— Dar brațul stîng unde-l ții?

— De-a lungul corpului.

— Și dreptul?

— Îndoit. Cu mîna pe antebrațul stîng.

— Și adormi numaidecît?

— Nu. Mă gîndesc la ceva care să mă liniștească și să-mi facă somn.

— Și cam la ce te gîndești?

— De pildă, la lună.

— Cum adică la lună?

— Poate fiindcă de o bucată de vreme se tot vorbește de astronautică, îmi închipui că mă aflu în lună, singur singurel, printre craterele de acolo și printre deșerturi. Alteori mă gîndesc că zbor spre Marte; sau că cobor pe Venus. Îmi închipui toate astea o dată, de două ori, de trei ori, totdeauna în același fel, și pînă la urmă adorm.

— Cam cîtă vreme îți trebuie ca să adormi, atunci cînd te gîndești la aștri?

— Știu și eu? Odată, am aprins din nou lumina cînd începusem să adorm. M-am uitat la ceas. Între momentul cînd stinsesem lampa și momentul cînd am aprins-o iară, făcusem, în gînd, bineînțeles, drumul pînă la Saturn și înapoi. Și în tot timpul ăsta nu trecuseră decît zece minute. Mai rapid decît orice sputnik.

În clipa aceea, vorbitorul se sculă în picioare și ieși dindărătul colțului de zid al clădirii. Îl recunoscui imediat. Era Maurizio M., un gazetar foarte cunoscut, specialist în politică ex-

ternă. Întinzîndu-se ca să se dezmorţească, îi spuse lui Lucio :

— Da ştii că datorită întrebărilor tale mi s-a făcut somn de-a binelea ? Noapte bună.

Şi se depărtă, cu pas sprinten, dispărînd repede în fundul străzii.

Am lăsat să treacă două-trei minute, apoi l-am întrebat pe Lucio :

— Poţi să-mi spui şi mie de ce l-ai bombardat cu nişte întrebări atît de lipsite de sens ?

Lucio dădu din umeri :

— Şi ce-ai fi vrut să-l întreb ? Despre părerile lui asupra situaţiei politice mondiale ? Asta o pot citi mîine în gazetă.

— Dar de ce i le-ai pus, întrebările alea ?

— Nu ştiu. Probabil fiindcă şedea lîngă mine. Cu alte cuvinte, fără nici un motiv.

Tăceam şi mă tot gîndeam. În fond, Lucio făcuse ca unii trecători care, dînd peste doi muncitori care sapă o groapă, se opresc din drum şi rămîn acolo ceasuri întregi, căscînd gura la groapa deschisă care se face tot mai adîncă şi din care nu pare să poată ieşi altceva decît pămînt. Îi spusei asta lui Lucio. Care răspunse :

— Se poate. Dar e totdeauna mai bine să contempli o groapă goală, decît una în fundul căreia ar apărea ştiu şi eu ? două ţevi de scurgere, sau un cablu electric, sau vreo altă sculă. Gaura goală, cel puţin, ştii sigur că-i goală.

— În fundul unor săpături s-au găsit uneori şi statui antice.

— Asta nu se mai întîmplă acum. Cînd se întîmpla, odinioară, se nimerea totdeauna peste vreo copie din epoca alexandrină. Nimic autentic. Asta s-o ştii de la mine.

Chelnerul se apropie şi zise:

— Domnilor, închidem.

— Apropo, zise Lucio pe cînd ne îndreptam spre maşină, ia spune-mi: tu cum faci cînd te culci ?

CUVINTE

Se aşezară la masă, unul în faţa altuia, fără să-şi vorbească. Odată aşezaţi, Riccardo ridică ochii şi observă că soţia lui avea o expresie ciudată, pe care o vedea la ea pentru prima oară de cînd erau căsătoriţi : un zîmbet, sau poate nu era zîmbet ? O expresie absentă şi oarecum obtuză îi flutura pe buze, dînd chipului ei alb şi delicat un contur de o rotunjime curioasă, ca atunci cînd te doare măseaua sau cînd ai gura plină. Părul blond era foarte îngrijit pieptănat, iar ochii albaştri, ficşi şi fără expresie, nu ziceau nimic.

Jupîneasa intră, cu o tavă de aperitive. Riccardo văzu că soţia sa se serveşte copios ; trei felii de şuncă şi trei smochine. Simţi un fel de dezolare, temperată la gîndul că suferise, de curînd, de astenie şi că deci trebuia să se supraalimenteze. Aşteptă ca fata din casă să iasă şi, cu o sforţare penibilă, încercă să ia un aer dezinvolt, zicînd, cu o voce cît putu mai veselă şi mai răsunătoare :

— Spune-mi tot.

Ea tocmai introdusese în gură o jumătate de felie de şuncă meticulos înfăşurată în jurul unei jumătăţi de smochină. Cu fălcile umflate şi cu privirea zîmbitoare, dădu din cap ca pentru a răspunde că nu poate vorbi fiindcă are gura plină. Riccardo se întreba ce se putea petrece îndărătul acelui surîs. Dar din nou nu putu s-o scoată la capăt. Şi-i spuse atunci, pe un ton precipitat :

— Eu ştiu la ce te gîndeşti...

O văzu că se uită la el, fără o vorbă, aşteptînd, cu gura plină şi fixă.

— Crezi, continuă el, că eu sînt înspăimîntat, îndurerat, întors pe dos, şi că mă silesc, cum se zice, să-mi dau un aer cît mai natural. Ei bine, nu-i aşa de loc.

Soţia sa nu zicea nimic şi mesteca înainte. Riccardo continuă :

— Toată noaptea n-am făcut decît să mă gîndesc, şi iar să mă gîndesc. Fireşte, mă gîndeam la lucruri, la fapte. Şi cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît disperam mai tare. Apoi, deodată, nu ştiu ce m-a apucat ; poate că obosisem şi renunţasem de a mai pricepe ; poate, dimpotrivă, înţelesesem cu adevărat. Era ca şi cînd m-aş fi dus după culisele unui teatru şi aş fi văzut că peisajul care se află în fundul scenei nu e peisaj adevărat, ci o construcţie din pînză de sac şi din placaj. M-am dus, ca să zic aşa, îndărătul faptelor şi am descoperit că, în realitate, nu erau acolo decît vorbe, sau mai exact sunete fără semnificaţie. Atunci, în loc să judec faptele ca fapte, am început să le consider ca vorbe. Şi

mi-am dat seama că în felul ăsta totul se explică : totul.

Soţia sa, nici de data asta nu vorbi, căci jupîneasa intrase iar şi schimba farfuriile. O întrebă, în schimb, pe fată, cu o voce obişnuită :

— Copilul a mîncat ?

— Mănîncă acum.

— Şi cum mănîncă ? Are poftă de mîncare ?

— O ! cît despre asta, răspunse ea rîzînd, are totdeauna poftă de mîncare. O foame de lup, nu altceva.

Ieşi. Riccardo reluă :

— Da, totul. Şi m-am întrebat : dacă eu sînt, în fond, nenorocit numai pentru nişte vorbe, adică pentru nişte simple sunete, de ce să nu încep atunci să mă port ca şi cînd într-adevăr n-ar fi vorba decît de nişte simple sunete ? Şi gata.

Soţia sa tocmai ducea furculiţa la gură. La vorbele lui Riccardo, opri furculiţa în aer şi nu zise nimic. Continua să zîmbească. Numai că zîmbetul ei, în mod destul de curios, se concentra acum numai pe colţul stîng al gurii, aşa că obrazul stîng era mai umflat decît dreptul. Riccardo zise :

— Să luăm, de pildă, cuvîntul sechestru. Gîndindu-mă la sechestru, noaptea trecută, mă apucase disperarea. Vedeam furgonul care-mi căra mobila, vedeam casa goală etc., etc... Dar deodată ce m-am pus îndărătul faptelor, mi-am dat seama că nu era, în toate astea, decît o vorbă, sau mai exact un sunet absurd şi nimic altceva.

De fapt, ca să luăm un exemplu, sechestru sau nesechestru, scaunul ăsta rămîne tot scaun. Fără nici o schimbare. O simplă vorbă, ascultă-mă pe mine ; nici mai mult nici mai puţin decît o vorbă.

I se păru că soţia lui îl privea cu stupoare. Sau poate că propria lui stupoare de a se auzi vorbind aşa i-o atribuia ei.

— Ştiu ce ai să-mi obiectezi, reluă el, grăbit. Scaunul rămîne scaun, e adevărat, dar odată sechestrat nu mai e al meu. Dar nici asta nu înseamnă nimic. Al meu, al tău, al lui, toate astea-s sunete fără semnificaţie. Nimic nu se poate poseda, aşa cum nimic nu se poate sechestra. Un obiect e un obiect, nu-i nici al meu, nici al tău, nici al altuia ; azi i-aici, mîine colea, poimîine cine ştie unde.

Riccardo simţea acum un fel de beţie plăcută, ca senzaţia pe care ţi-o dă o libertate recucerită după o lungă servitute. Totuşi, surîsul acela al soţiei lui, absent şi nepotrivit, tot îl mai neliniştea. Adause, repede :

— Mă înşel oare, sau văd în ochii tăi un fel de compătimire pentru mine ? Poate crezi că, de durere, m-am cam scrîntit ? Ei bine, să nu crezi una ca asta. Uite, nu sînt de loc îndurerat. Uite : şi izbucni deodată în hohote de rîs care îi păreau că exprimă veselia, seninătatea, bucuria pentru libertatea în sfîrşit regăsită. Spune şi tu dacă ăsta e un rîs de om frămîntat ? Desigur, după judecata multora, ar trebui să mă consum. Dar vezi că n-o fac. Am descoperit că mă chi-

nuiam pentru nişte simple cuvinte, adică pentru nişte simple sunete. În consecinţă, nu trebuie să mă mai chinuiesc niciodată.

— Margherita, zise soţia sa cu vocea ei cea mai calmă către jupîneasa care intrase iar, spune-i domnişoarei să-l aducă pe copil aici, de-ndată ce isprăveşte de mîncat. Vreau să-l văd.

— Da, doamnă.

— Uite. Să luăm un alt fapt neplăcut: o arestare. Desigur, dacă te gîndeşti la arestare ca fapt, nu neg, e cazul să te-apuce disperarea. Dar cînd mă gîndesc la asta ca la un cuvînt, atunci totu-i în regulă. Ai vrea poate să ştii cum fac eu ca să transform arestarea în sunet. Foarte simplu: aplicîndu-mi mie însumi cuvîntul, şi văzînd ce se-ntîmplă. Ce se întîmplă? Nimic. Absolut nimic. Cu arestare sau fără arestare, eu rămîn cine sînt, la fel cu cine fusesem înainte. Şi rămîn ce-am fost tocmai fiindcă arestarea e un cuvînt fără semnificaţie; un simplu sunet.

Soţia sa se apucă iar să zîmbească, de astă dată pe partea dreaptă a gurii. Riccardo, încurajat, conchise:

— Bineînţeles, mulţi o să-mi spună că, din contra, m-am schimbat. Dar ce-are a face? Ar trebui să poată, mai întîi de toate, demonstra că un om arestat e diferit de unul nearestat.

Acum se lansase, din ce în ce mai exaltat, şi simţea beţia acrobatului care izbuteşte să execute unul după altul exerciţiile periculoase. Soţia sa privi spre uşă, apoi apăsă cu piciorul pe soneria de sub masă. Jupîneasa reapăru.

— Unde-i copilul?

— Vine numaidecît. Îl îmbracă.

De-ndată ce se-nchise ușa, Riccardo zise:

— Și tot așa, o mulțime de cuvinte fără sens ca: pagubă, proces, pușcărie, și cîte altele. Toate sînt sunete care lasă lucrurile așa cum erau, tot așa cum le lasă zgomotele făcute de vînt cînd aleargă printre copaci. Sunete! Și atunci, de ce să mai suferim, dacă nu-s decît sunete?

Se uită la soția lui și, deodată, îi fulgeră o idee supărătoare. Zîmbetul acela forțat, absent, stupid, care îi umfla obrazul, semăna, poate, cu surîsul pe care el însuși se căznea tot timpul să-l mențină pe fața lui pe cînd vorbea. Dar nu avu vreme să aprofundeze această reflecție, căci ușa se deschise și o fată de la țară, zdravănă și zîmbitoare, îmbrăcată toată-n alb, intră ținînd în brațe un minunat copil blond, cu un cap perfect rotund, compus, două treimi, din obraji plinuți și o treime din păr subțire, auriu. Era foarte dichisit, îmbrăcat în albastru deschis, cu mîneci și pantalonași prea strîmți din care ieșea afară carnea albă a încheieturilor mîinii și a gleznelor. Copilul se lăsă trecut de la bonă la mamă. Își rotea ochii senini și plini de curiozitate spre tavan, ca unul care studiază lumea din jurul său. Mama îl luă în brațe și-l sărută pe frunte, aranjîndu-i părul, apoi pe amîndouă mînutele durdulii:

— Giorgio, ia spune, ce mai faci, Giorgio?

Băiețelul zise:

— Bla, bla, bla.

— Ai mîncat, Giorgio?

— Bla, bla, bla.
— A fost bun? Aşa-i că a fost bun?
— Bla, bla, bla.

Mama făcu cîteva recomandări fetei, apoi îi dădu înapoi copilul. Copilul se lăsă şi de astă dată trecut ca o minge dintr-o mînă într-alta, cu o completă indiferentă, învîrtindu-şi ochii prin tavan şi prin colţurile mai depărtate ale odăii, ca pentru o recunoaştere în această lume unde se afla de aşa puţină vreme. Fetişcana făcu o jumătate de plecăciune şi ieşi.

Riccardo aşteptă să se închidă uşa, apoi zise:

— Uite! Lucrurile care ne frămîntă au tot atîta sens cît şi vorbele, sau mai exact sunetele care ieşeau din gura copilului nostru. Bla, bla, bla. Atunci de ce să ne mai frămîntăm?

Soţia sa se uită la el. Surîsul care îi rotunjea obrajii, surîsul acela, acum, pentru prima oară de cînd stăteau la masă, îi dispăru brusc de pe faţă. Şi ochii i se umplură brusc de lacrimi. Lacrimi care făceau ca ochii ei să devină mai mici şi mai urîţi.

Lăsă şervetul pe masă şi ieşi din odaie.

Riccardo, după un moment, se sculă şi el, se apropie de fereastră şi privi afară. De acolo (locuiau la etajul întîi) se vedea trotuarul luminat de razele blînde ale amiezii; se vedea trunchiul verde şi brun al unui pom; o maşină de culoarea nisipului care staţiona; asfaltul negru şi uscat al străzii; casele din faţă, gălbui. Riccardo descoperi că toate acele obiecte, în sine neînsemnate, aveau în clipa aceea pentru el ceva neliniştitor. Ceva incontestabil, deşi vag

neliniştitor. Îşi aminti atunci imaginea copilului care rotea ochii prin odaie, şi dori să poată şi el privi realitatea la fel ca dînsul. Adică în aşa fel încît plînsul nevestei, asfaltul străzii şi orice alt obiect să devină obiecte pure, obiecte fără semnificaţii, aşa cum desigur i-ar fi apărut copilaşului dacă s-ar fi uitat la ele. Dar, pînă atunci, totuşi, trebuia să trăiască. Apăsă fruntea de geamul ferestrei şi închise ochii.

NIMIC

La cinci după-masă, intrînd în apartamentul invadat de umbra sură a crepusculului, Giovanni se simţi copleşit de sentimentul singurătăţii. Fără să aprindă lampa, se dezbrăcă de impermeabil în vestibul, apoi se duse în birou şi se aşeză pe un scaun de lîngă uşă, ca un vizitator sfios, picior peste picior, cu braţele încrucişate şi ochii ficşi, aţintiţi în întuneric. Cu simţămîntul de nelinişte al singurătăţii se amesteca acum şi o obscură senzaţie de uimire. Stătuse toată ziua singur, fără să-l supere, şi abia acum băga de seamă că lucrul ăsta îl făcea să sufere. Resimţi această suferinţă ca pe o senzaţie bruscă şi atroce, asemenea unui somnambul care ar umbla pe marginea unui acoperiş şi s-ar trezi brusc din somn, descoperind că e suspendat în gol.

Ca să se calmeze, încercă să analizeze sensul acestei singurătăţi, să o descompună cu gîndul. Îşi zicea că e vorba de un fel special de panică, şi că această teroare izvora la rîndul ei din spaima de a se simţi absent, amputat, necomplet şi deci dornic să se completeze, adică să-şi gă-

sească un tovarăş. De altfel, era mai presus de toate o spaimă fizică, asemănătoare cu setea sau foamea. Şi, ca şi ele, putea să fie domolită numai printr-un leac el însuşi fizic, adică prin prezenţa materială a unei alte persoane.

Îşi amintea că i se mai întîmplase şi altădată să se afle acasă şi să fie singur. Asta se petrecea des, căci sosise la Roma de puţină vreme şi nu cunoştea aproape pe nimeni. Dar atunci, situaţia fusese totuşi diferită : ştia că după un ceas, după două, sau seara, sau măcar a doua zi dimineaţa, avea să vadă pe cineva. În schimb, de data asta nu avea să vadă pe nimeni, absolut pe nimeni, nici în ziua aceea, nici a doua zi, care era o duminică, nici, după toate probabilităţile, luni. Poate că, mai ştii ? îl cuprinsese panica fiindcă descoperise pe neaşteptate dinaintea lui pustiul atîtor ore de singurătate.

Între timp, trebuia neapărat să facă ceva ca să uşureze starea de nelinişte ce-l apăsa. Pînă la urmă, nu găsi nimic mai bun decît să telefoneze cuiva. Tot pe întuneric, ieşi din birou şi, pe bîjbîite, se duse în camera de culcare unde se afla telefonul. Era o odaie micuţă, cu patul vizavi de fereastră, care dădea spre o casă mare şi frumoasă, aşezată peste drum de a lui. În vîrful acelei case, se afla o reclamă luminoasă, cu litere uriaşe, alternativ roşii şi verzi, apoi violete şi galbene. Inscripţia se aprindea în fiecare zi la ora aceea şi rămînea aşa pînă la miezul nopţii. Dar din patul său, Giovanni nu vedea decît o singură literă, un „U“ gigantic care, cum ştia prea bine, era cea de a şaptea literă a cuvîntului *Calzature*, adică încălţăminte. Intră

în odaia cu telefonul şi, o clipă, rămase cu gura căscată, deşi era deprins să vadă aşa ceva. Asemenea unui enorm fluture cu aripi străvezii, lumina verde a reclamei, intensă şi vibrantă, îşi bătea razele pe cei patru pereţi albi. Învingîndu-şi sentimentul de dezolare care îl chinuia, Giovanni se întinse în pat pe spate, luă aparatul telefonic de pe noptieră, şi-l aşeză pe piept, apoi, de-abia ridicînd capul, formă cu greutate numărul.

Era primul şi singurul număr care îi venise în minte, anume numărul singurei persoane căreia (îşi dădea bine seama) n-ar fi trebuit să-i telefoneze. O fată frumoasă şi nesuferită, înzestrată cu o inteligentă perfidă, gata să observe mai degrabă cusururile cuiva decît calităţile. Raporturile de dragoste le concepea ca pe o luptă vicleană unde fiecare adversar trebuia să încerce să-l rănească pe celălalt în locul cel mai vulnerabil. Giovanni avusese un început de flirt cu ea. Apoi, fără motiv, fata îl părăsise iar el, astfel batjocorit, jurase să n-o mai vadă niciodată. Şi iată că acum, dimpotrivă, tocmai la dînsa recurgea ca să-şi mai uşureze singurătatea.

La primul sunet al telefonului, ea răspunse prompt, ca şi cînd s-ar fi aflat nu lîngă, ci cu mîna de-a dreptul pe receptor, gata să-l ridice. Întrebă, în şoaptă şi cu un calm intenţionat distins :

— Cine-i acolo ?

Giovanni îşi spuse numele şi adause, cu o dezinvoltură cam silită :

— Ce mai faci ? Ce lucruri frumoase ai mai făcut ?

— Nimic, dar tu?
— Şi eu tot nimic.
Giovanni răspunsese cît mai prudent, ştiind că fata se folosea de primul pretext ca să dea drumul unei răutăţi. Şi chiar aşa se şi întîmplă: după o clipă de tăcere, o auzi zicînd:
— Da. Însă între nimic al meu şi nimic al tău este o diferenţă.
— Ce diferenţă?
— Eu nu fac nimic pentru că nu vreau să fac nimic. Este voit, nimicul meu. Un nimic care nu mă plictiseşte, ba chiar îmi place. Eu l-am vrut, şi-l savurez, îl degustez. E un nimic plin; plin de o mulţime de lucruri. În schimb, nimicul tău e gol, un nimic vid care nu-ţi place, pe care nu l-ai vrut, care te amărăşte, de care te-ai lipsi bucuros.
„Ce viperă!" nu se putu împiedica să-şi zică Giovanni, admirînd aproape fără voia lui perversa perspicacitate a fetei, dar rănit şi ofensat în acelaşi timp. O întrebă îmbufnat:
— Ce te face să crezi una ca asta?
— O, e foarte simplu. Tonul vocii tale, mai cu seamă cînd îl compar cu al meu. Am spus amîndoi acelaşi cuvînt, dar l-am spus în două chipuri foarte, o! foarte deosebite. Eu am zis: nimic, cum să-ţi explic? cu toată fiinţa mea; tu ai spus din vîrful buzelor. Vocea mea era adîncă, plină, calmă, senzuală, relaxată; a ta era strangulată, nesigură, disperată, firavă, tremurătoare, contractată. N-a fost aşa?
Aşa fusese. În asemenea măsură încît Giovanni, ascultînd vocea afurisită care îi zugrăvea starea lui sufletească, trăi din nou, încă şi mai

deprimant, senzaţia singurătăţii sale. Se sili totuşi să protesteze:

— Dar ce te face să crezi că-i chiar aşa? Ai putea să te înşeli. Nu?

— Mi-o zice urechea mea, care e foarte sensibilă. Şi după voce am reconstituit şi situaţia. Situaţia în care te găseşti.

— Şi care este...?

— Este asta: că te-ai întors acasă, singur, singurel; că ţi-a fost frică de singurătate; că n-ai pe cine vedea nici azi, nici mîine, nici poimîine; că te-a apucat panica şi ai căutat cu înfrigurare pe cineva cui să-i telefonezi; că n-ai găsit pe altul mai bun decît pe mine; că, la urma urmelor, te-ai hotărît să-mi telefonezi zicîndu-ţi: hai să-i telefonez Alisei; e ea o zgripţuroaică, dar tot mai bună-i decît nimic. N-a fost aşa?

El încercă să glumească.

— Din tot ce-ai spus, singurul lucru adevărat e că eşti o zgripţuroaică, o adevărată, o autentică vrăjitoare.

— Nu. Nu asta e adevărat. Adevărat e restul.

Giovanni socoti că venise timpul să-şi strîngă mai de aproape adversarul. Zise:

— Ştii ce cred eu?

— Ce?

— Cred că şi tu, în realitate, suferi de singurătate tot atît cît şi mine, nici mai mult nici mai puţin. Că din întîmplare ne aflăm în aceeaşi situaţie: singuri, singurei. Şi că nimicul tău seamănă cu al meu.

— Şi ce te face să crezi asta?

— Dacă n-ar fi decît iuţeala cu care ai răspuns la telefon. De aceea îţi fac o propunere. Hai să ieşim şi să mergem să mîncăm împreună, să vorbim împreună despre singurătate într-un restaurant oarecare.

Îi răspunse cu un rîs plin de răutate :

— Vezi ! Vezi ce tare te-nşeli ? Te înşeli întotdeauna, tu. Află că nu mă simt de loc singură. Ca să vorbesc şi mai exact, nu sînt singură. Dac-ai şti cîte persoane se află aici, în jurul meu, care ascultă interesanta ta convorbire telefonică !

Giovanni simţi cum i se roşesc obrajii.

— Cum ? Nu eşti singură acolo ?

— Nu ţi-am spus niciodată că-s singură. Ţi-am spus doar că nu fac nimic, ceea ce e adevărul curat. Poţi foarte bine să nu faci nimic chiar cînd eşti cu cineva.

Mîna lui Giovanni se afla pe telefon. Încet-încet, apăsă în jos şi întrerupse comunicaţia. Apoi, rămas încă o clipă întins pe spate cu aparatul pe piept, privi la marele „U" luminos de pe reclama de afară, care în momentul acela era violet şi umplea odaia cu efluvii de culoarea ametistului. Apoi, iată, liliachiul se prefăcu în roşu, şi odaia deveni un mic infern sîngeriu. Giovanni îşi luă telefonul de pe piept, îl reaşeză pe noptieră, se sculă din pat şi ieşi din odaie.

Simţea că-nnebuneşte. Şi că iluminaţia febrilă a becurilor reclamei îi molipsise gîndurile, care, acum, băteau din aripi înăuntrul capului său întocmai cum se zbate un fluture mare şi prizonier. Merse bîjbîind prin coridor, ajunse în

dreptul biroului şi se aşeză iar pe scaunul de lîngă uşă. Atunci, se auzi telefonul.

Se repezi în dormitor, pe care tocmai acum lumina îl scălda minunat în galben şi părea o peşteră de aur, se aruncă de-a buşilea pe pat şi desprinse receptorul. O voce de femeie îl luă cu asalt :

— Eu sînt, Carla, dumneata ai uitat că trebuia să ne vedem azi, să ne întîlnim... acum un ceas ? ţi s-a întîmplat ceva ? E mai bine de o oră de cînd aştept ; am telefonat, dar telefonul mai întîi a sunat în gol, şi pe urmă a sunat ocupat ; am impresia că ai uitat complet ! Ar trebui, întîlnirile, să le notezi undeva, scris... etc., etc.

Giovanni asculta cu o enormă stupoare valul de tînguiri ; apoi, ceru fetei să-i spună numele cafenelei unde aştepta, făgădui să vină cît mai repede, şi puse la loc receptorul. Ca să-l ridice din nou, imediat, la un nou apel al soneriei.

De data asta era o voce de bărbat. Un camarad de universitate, Mario.

— Ascultă ! Întîlnirea de mîine dimineaţă rămîne exact cum convenisem. Doar că în loc să mergem cu o maşină, mergem cu două. Ai să poţi sta singur cu Giulia, cum aveai tu poftă. Eu am să fiu cu Fulvia şi cu Renzo în cealaltă maşină.

Această comunicare telefonică fu şi ea tot atît de torenţială şi de grăbită. Cînd luă sfîrşit, Giovanni lăsă receptorul jos, şi se aşeză pe pat, bălăngănind picioarele, învăluit în vibraţiile frenetice ale luminilor reclamei care se făcură verzi. Şi nu putu să nu se gîndească că se

simţise singur, deznădăjduit de singur, tocmai în ziua cînd avea, în realitate, o întîlnire galantă la ora dejunului, iar pentru a doua zi o plimbare într-o companie veselă. Cum Dumnezeu de uitase? Îi trecu prin minte că acum i-ar fi putut telefona Alisei să-i demonstreze că se înşelase, că nu era singur de loc, ci dimpotrivă. Dar, gîndindu-se mai bine, renunţă. La urma urmelor, poate că Alisa avusese dreptate. În fond, îşi zicea el, nu-i singur cine-i singur, e singur cine se simte singur.

NU TE SIMȚI MAI BINE ACUM?

De un ceas, stătea pe întuneric, lîngă măsuța pe care se afla telefonul. La început așteptase și el așa cum ar fi făcut oricine: se tolănise într-un fotoliu, cu lampa aprinsă, răsfoind o revistă. Mai pe urmă, băgă de seamă că lumina nu făcea decît să i se pară așteptarea încă mai agitată, de parcă vederea mobilelor oarecum încărcate și impregnate de îngrijorare, de dezamăgire și de turbare i-ar fi mărit și mai mult neliniștea. Și, mai presus de toate, ar fi vrut să nu mai vadă telefonul.

Telefonul acela atît de negru, atît de mut, care îi refuza, cu încăpățînare, sunetul vocii dragi. Așa că, pînă la urmă, stinsese lumina. Observă atunci cu uimire că întunericul îi aducea o imensă ușurare, ca și cînd într-adevăr scaunele, măsuțele, dulapul, divanul ar fi așteptat și ele împreună cu dînsul, ca și cînd, făcîndu-le nevăzute, ar fi redus, oarecum, frămîntarea care îl apăsa. Totuși, descoperirea aceasta îl irita. La urma urmelor, o mobilă nu-i decît o

mobilă. E absurd să-i atribui propriile tale sentimente.

Preocupat de gîndul acesta, mai aşteptă o jumătate de oră. Apoi auzi sunînd la uşă şi-şi aduse aminte de o vizită plicticoasă pe care nu îndrăznise s-o evite. Se ridică, traversă pe dibuite antreul, şi deschise.

— Ce-i cu bezna asta? întrebă Elvira intrînd.

— Iartă-mă. Stăteam în întuneric, ca să mă odihnesc.

O văzu îndreptîndu-se spre divan, şi se grăbi să adauge:

— Ştii, e mai bine să te aşezi aici.

Şi-i arătă un scaun lîngă măsuţa cu telefonul.

Ea aruncă ochii spre aparat, şi zise:

— Vrei să stai aproape de telefon? Aştepţi o convorbire? Apoi, fără nici o tranziţie: Aşaaa... Sînt noutăţi. O mulţime de noutăţi.

— Care?

— Din păcate, nu prea bune.

Se aşeză, îşi puse pe genunchi geanta enormă şi începu a scotoci, vîrîndu-şi înăuntru pînă la cot braţul mic şi slăbuţ. Giacomo îi observă chipul rotund şi copilăresc, ravajat sub fardul excesiv; se uită la ochii ei mari, la obrajii sleiţi. Mititică, măruntică, dispărea sub borurile lăsate-n jos ale unei pălării de formă conică, şi se afunda în faldurile impermeabilului prea larg. Resemnat în privinţa rolului său de confident, Giacomo întrebă:

— De ce nu prea bune?

Elvira îşi suflă nasul, apoi zise, ca şi cînd ar fi reluat o conversaţie întreruptă:

— Să le luăm pe rînd. Ieri dimineață, după ce te-am lăsat, aveam într-adevăr de gînd să-ți urmez sfatul : să stau liniștită așteptînd ca el să dea un semn de viață. Dar cînd am intrat în bietul meu apartament așa de trist, a fost peste puterile mele să...

— De ce trist ? întrebă brusc Giacomo, aproape fără voia lui.

— Trist fiindcă el nu mai era acolo, în timp ce hainele lui mai erau încă, la fel și cărțile, și lulelele lui ; toate astea, fără el, par tare triste.

Giacomo se mișcă pe scaun, aruncă ochii pe telefon, apoi zise :

— Tristă ești tu, nu apartamentul și nici pipele, nici hainele, nici cărțile. Apartamentul e un apartament de o anumită mărime, cu un anumit număr de camere, situat într-un anume fel ; hainele sînt de lînă sau altă stofă, în diferite tonuri și desene ; pipele sînt din rădăcini de lemn sau din spumă de mare ; cărțile sînt de diferite formate și culori ; ce vezi trist în toate astea ?

— Că el nu e acolo.

— Dar tu ești aceea care te întristezi, nu hainele, nici pipele ori cărțile. Obiectele astea nu au nimic de-a face cu tristețea ta, cum de altfel nici tu nu ai nimic de-a face cu ele. Nu-i nici o legătură între obiectele acelea și tine sau, mai exact, este un raport juridic de proprietate, ceea ce e prea puțin lucru. Ce-ți spun eu acum o să-ți pară încă mai evident dacă în loc de-o lulea sau de o jachetă ar fi un cîine sau o pisică, sau un copil, adică o ființă vie, căreia, vezi bine, nu poți să-i impui tristețea ta. După cum

nu poţi, de pildă, să mi-o impui nici mie. Aşa că vezi ce nepotrivit este felul tău de a te exprima.

Elvira îl privi mirată, apoi zise, repede:

— De! aşa o fi. Dar, oricum, am simţit atunci că e ceva mai presus de voinţa mea. Şi m-am hotărît, pe loc, să mă duc după el. Am luat aşadar maşina şi am pornit-o spre Ostia. Era o zi de-a dreptul funebră, şi...

— De ce funebră?

Din nou, ea păru mirată. Dar continuă:

— Ploua cu găleata, cerul era plin de nori joşi şi negri, bătea vîntul, într-un cuvînt, funebră.

— Dă-mi voie! Să zicem că în ziua aceea era vreme rea, cu vînt, nori joşi, vizibilitate proastă. Dar nimic, în fond, care să fie funebru.

— Ei, fie ş-aşa, zise femeia, suspinînd; era o zi cu vreme rea, cum vrei tu. Ajung deci la Ostia pe o ploaie torenţială care îmi inunda parbrizul de nu vedeam dinaintea ochilor. Poţi să-ţi închipui cum arată Ostia pe-o vreme ca asta. Dezolarea stabilimentelor de băi cu cabinele închise şi pustii, aliniate pe plaja întunecată şi jilavă, cu un fundal de mare tulbure. Jalea dalelor de asfalt negru de-a lungul malului, negre, lucioase, cu reflexe de oglindă, şi goale, pustii cît cuprinde ochiul. Melancolia şoselelor, cu grămezi de frunze moarte, galbene şi roşii, lustruite de ploaie, sub pomii despuiaţi. Şi acum, închipuie-ţi că eu căutam un om care nu mă iubeşte, în mijlocul unei atît de vaste tristeţi. Ei, bine, închipuie-ţi asta, şi ai să ai tabloul complet.

Telefonul, în cele din urmă, începu să sune. Giacomo duse receptorul la ureche. O voce grosolană, vorbind în dialect, întrebă :

— Alo ! lăptăria ?

Giacomo puse receptorul la loc, şi zise :

— Cadrul nu era potrivit. Te întorci iar la ale tale. Ostia nu e nici tristă nici veselă. E aşa cum e, adică o staţiune balneară în care, iarna, găsesti prea puţină lume. Tot aşa, stabilimentele nu sînt dezolate, ci doar închise, dalele asfaltului nu sînt jalnice, ci doar goale, frunzele căzute nu sînt melancolice, ci doar veştede şi spălate de ploaie. Şi-apoi, toate astea, Ostia, stabilimentele de băi, asfaltul, frunzele, îşi au o existenţă a lor, problemele lor, despre care tu habar n-ai şi care nu te privesc.

Elvira explodă :

— Dar pot să ştiu ce ai azi ? De ce mă tot întrerupi ?

— Ca să te consolez. Nu-ţi dai oare seama că, dacă în loc să spui : stabilimentele erau dezolate, zici : stabilimentele erau închise, atunci, prin asta te simţi mai bine ?

— N-am nevoie să fiu consolată. Vreau numai să mă asculţi. Aşadar, caut casa, pînă la urmă o găsesc, la sfîrşitul promenadei asfaltate, de-a lungul ţărmului. O casă infectă.

— De ce infectă ?

— Ufff ! Să zicem atunci o casă veche care de cel puţin patruzeci de ani nu mai fusese reparată.

— Bravo ! Aşa să zicem !

— Bun ! Urc scara, bat la uşa unei oarecare doamne Zampichelli. Vine să-mi deschidă o

băbuşcă cu ochelari, uscată şi smochinită; eu, cu inima la gură, o întreb dacă el e acasă; îmi spune că nu; zic: eu sînt sora lui; şi o rog să mă lase să aştept în odaia lui. Intru acolo. O întreb aşa, cu indiferenţă, dacă el vede multă lume. Îmi răspunde că nu are impresia, dar că, ce-i drept, ea nu prea e niciodată acasă, fiindcă are un magazin de mercerie. După asta, pleacă. Eu mă uit jur împrejur. Închipuie-ţi o odaie goală, chiar aşa, goală...

Telefonul emise un semi-zbîrnîit. Giacomo aştepta să zbîrnîie din nou. Dar degeaba.

— O atingere, zise Elvira, cu simpatie.

Giacomo zise, iritat:

— Fără nădragi, fără ciorapi, fără cămaşă?

— Dar ce dracu spui?

— Odaia era goală, adică n-avea nimic în ea, n-avea nici cămaşă, nici şosete, nici izmene...

— Bine. Să zicem că nu erau decît mobilele indispensabile, patul, masa, scrinul.

Tăcu o clipă. Apoi din nou se aprinse:

— El îmi spusese că vrea să încerce să stea singur, fără mine, ca să-şi aducă aminte, să mediteze, să se gîndească. Dar eu sînt convinsă că s-a dus la Ostia ca să se întîlnească cu o femeie. Şi, într-adevăr, uite...

Scotoci prin geantă şi scoase de acolo un mic pachet în hîrtie albă, pe care îl puse pe măsuţă.

— Ce-i acolo?

— Un pieptene scîrbos. De femeie.

Giacomo luă pachetul, îl deschise. Era într-adevăr un pieptene de falsă baga, de culoare foarte deschisă, pentru blonde.

— De ce scîrbos?

— Pentru că a fost al cine știe cărei farfuze.
— Eu nu văd aici decît un pieptene ; de baga falsă, deschis la culoare, cu siguranță întrebuințat, poate cam murdar ; și atîta tot.
— Dar tu ce crezi ? Crezi într-adevăr că pieptenul ăsta a fost lăsat acolo de o femeie pe care el o vede la Ostia ?
— Unde l-ai găsit ?
— Sub pat.
— Ar putea fi, zise el cu încetineală, al cuiva care a stat acolo înaintea lui. Se știe că odăile mobilate nu se mătură prea bine.
Tăcere. Elvira, reluă, după cîteva clipe :
— Să sperăm că ai dreptate, dar te asigur că am simțit atunci că eram cît p-aci să mor. Mi-aduc aminte că m-am ridicat de pe patul pe care ședeam, că m-am dus la fereastră și că, buimăcită, mă uitam la mare. Soarele se ivise și marea surîdea sub el. Eu, confruntînd marea aceea, așa de zîmbitoare, cu sentimentul meu de...
— Marea nu zîmbește, zise, scurt, Giacomo.
— A ! Da ? Nici măcar asta nu pot să spun ! Și de ce, mă rog ?
— Fiindcă marea nu are gură. Și-apoi, din toate gurile din lume, numai gura omului poate surîde. Marea poate face o mulțime de lucruri, dar să zîmbească, sigur nu.
Telefonul sună iar. De data asta prelung. Giacomo luă receptorul și-l duse la ureche. Vocea bine cunoscută a fetei din casă îl informă în puține cuvinte că domnișoara plecase din Roma, într-o excursie, de aceea nu telefonase.

Şi nu se va întoarce în ziua aceea. Giacomo repetă :

— Dar unde s-a dus ? Un moment, te rog, şi de ce ?

Auzi declicul întreruperii şi depuse, încet, receptorul, rămînînd nemişcat, cu ochii pe telefon. În cele din urmă, îi păru totuşi că simte un nu ştiu ce straniu în tăcerea profundă care urmase cuvintelor sale dezamăgite... Încet, încet, îşi îndreptă privirea spre Elvira, care-l supraveghea din ochi cu o mare, intensă, răzbunătoare ironie.

— Ştiu la ce te gîndeşti, zise ea, repede.

— La ce ?

— Te gîndeşti la aparatul telefonic, şi-l blestemi, şi îţi pare un obiect funest şi viclean, din care nu vin decît veşti rele. Dar pe de altă parte (şi aici vocea ei se ridică la un diapazon strident), pe de altă parte, exact aşa cum marea nu zîmbeşte fiindcă n-are gură, tot astfel telefonul nu e nici funest nici viclean, ci e doar un obiect oarecare, negru, nu prea mare, construit într-un anumit fel, cu un cadran, cu numere, fire etc..., etc. Ia spune : Nu te simţi mai bine acum ?

CA SĂ TREACĂ TIMPUL

În același moment se auzi și soneria de la ușă și aceea a telefonului. Ernesto socoti că trebuie mai întîi să deschidă, fiindcă asta era mai important ; într-adevăr, se făcuse ora trei, ora la care Alina, în fiecare zi, se arăta în prag. Cît despre telefon, l-ar fi lăsat bucuros să zbîrnîie mai departe ; poate chiar nici n-ar fi răspuns ; cu siguranță că era vreun pisălog sau, în tot cazul, cineva de care puțin îi păsa, dat fiind că singurul lucru de care într-adevăr îi păsa, adică sosirea Alinei, se și întîmplase.

Se gîndea la toate acestea alergînd grăbit din birou la ușa de intrare. Răsturnă un taburet pe care stătea un teanc de dosare inginerești, și, cu răsuflarea tăiată, în timp ce telefonul continua să bîzîie, dete de perete ușa.

Dar în prag nu era Alina, ci chelnerul de la bar, un picol cu obrajii rumeni și ras în cap. Aducea mai multe sticle cu băutură, pe care Ernesto le comandase cu puțin înainte de a se întoarce acasă.

— V-am adus sticlele.

Telefonul continua să sune cu o insistenţă care îi păru lui Ernesto semnificativă. Cu sufletul plin de dezamăgire şi de presimţiri, zise către picol :

— Pune-le te rog aici. Mulţumesc.

Şi alergă la telefon. Era într-adevăr vocea Alinei, care îi zise, repezit : „Slavă Domnului !"

— Ce s-a întîmplat ? N-ai să-mi spui că nu poţi veni.

— Ba da. Adică nu. Nu mai pot veni la ora asta.

Uşurat, Ernesto întrebă :

— Şi atunci la ce oră poţi veni ?

— La cinci. Peste două ceasuri.

— Da de ce ? întrebă el supărat, uitînd repede uşurarea de acum cîteva clipe.

— Am să-ţi explic. Aşteaptă-mă. Ne vedem peste două ore.

— Dar ce-o să fac eu în aste două ceasuri ?

— Poţi face atîtea lucruri ! Citeşte, ascultă muzică, lucrează la ceva. *Ciao !* Pe curînd !

Ernesto se uită la receptor, ca şi cînd ar mai fi avut ceva de spus. Apoi îl puse la loc şi se întoarse în birou. În fond, Alina avusese dreptate. Erau destule lucruri de făcut. Se duse deci la raftul de cărţi, scoase de acolo un roman încă necitit, apoi puse un disc la picup, un disc cu muzică clasică ; în sfîrşit, se aşeză în singurul fotoliu din birou şi, înfundîndu-se în droturile lui scîrţîitoare, încercă să emită un suspin de satisfacţie, ca omul care se pregăteşte să petreacă cîteva ceasuri liniştite, plăcute, instructive.

Dar suspinul era fals. Își dete seama numaidecît. De fapt, își dete seama că pe cînd ochii lui urmăreau mașinal, de la stînga la dreapta, cuvintele tipărite pe pagină, mintea lui era aiurea, și nu prindea înțelesul celor citite. Pe de altă parte, sunetele de vioară care se ridicau de pe placa picupului, și care se deznodau și se încolăceau prin văzduh ca o plantă tropicală plină de sevă, sau ca un șarpe în transă amoroasă, toate acestea îi excitau doar urechile, fără a merge mai departe, rămînînd un simplu zgomot, care nu se prefăcea în muzică. Se mai încăpățînă puțin să citească și să asculte. Apoi închise încet cartea și, tot atît de încet, se sculă, se duse la picup și-l opri.

Privirea lui căzu pe planșeta de pe masa pe care obișnuia să deseneze. Îi veni ideea să urmeze sfatul Alinei și să lucreze ceva. Poate, se gîndea el, o lucrare l-ar absorbi mai mult decît lectura sau muzica. Lucrul cere o participare mai activă și mai cu răspundere decît distracția. Dar cînd aprinse lampa de la planșeta de desen și se aplecă asupra mesei, încercă o senzație stranie și neplăcută. Avea impresia că nu mai este o persoană, ci două : una rămasă acolo jos, în fotoliu, alta aplecată pe masa de desen. Și prima îi părea că e mai importantă, mai adevărată, pe cînd cea aplecată deasupra mesei nu era decît un actor prost care își debita fals rolul.

Aprinse o țigară ca să-și dea un aer normal, apoi stinse lampa și se depărtă de masă.

Ca să-și omoare timpul, îi veni ideea că, mai mult ca orice, îi convenea să se conformeze

convenției înscrisă pe cadranul orologiului. Timpii consacrați lecturii, muzicii, muncii erau timpi psihologici, subiectivi, sentimentali ; timpi lungi sau scurți după interesul momentului. Pe cînd timpul orologiului, convențional împărțit în secunde și minute, era așa cum e și niciodată altfel. O operație reglată după un asemenea timp va dura exact atît cît trebuie să dureze. Atîta numai că o astfel de operație excludea orice participare din partea celui care o îndeplinea. O treabă complet mașinală. Se va transforma deci într-un automat ca să facă timpul să treacă, abolind orice activitate mintală, orice impuls afectiv, și reducînd prezența lui la repetarea unui gest mereu același.

Roti ochii prin biroul cu lucruri îngrămădite în dezordine, zări pe un scaun un pachet mare și-și aduse aminte că cumpărase cu cîteva zile înainte niște cărți. Cărți franțuzești privitoare la lucrările lui de inginerie. Își mai aduse aminte că nu le despachetase încă și că aveau foile netăiate. Se duse atunci să ia pachetul și-l desfăcu. Într-adevăr, iată două cărțoaie de vreo 700 de pagini fiecare. Foile paginate fuseseră păturite astfel încît trebuia să le taie și sus și pe lături ; iar hîrtia era așa de groasă încît nu se puteau tăia cîte patru foi o dată, ci numai una cîte una. Se așeză în fotoliu și făcu iute socoteala : cincisprezece secunde pro pagină înseamnă un minut pentru fiecare patru pagini, adică mai bine de două ceasuri pro carte. Admițînd că cincisprezece secunde fusese o evaluare cam exagerată și reducînd cifra la jumătate, asta făcea în orice caz mai mult de un

ceas pro carte. Căută din ochi un *coupe-papier* şi-şi aminti că n-are nici unul. Atunci luă de pe masa de desen o lamă de ras care îi servea să ascută vîrful la creioane, se reaşeză în fotoliu şi începu să taie foile de la prima carte. Nu era lesne. Lama, prea mică şi prea tăioasă, din cînd în cînd scăpa alături şi sfîşia pagina. Sau, îi scăpa din mînă şi se pierdea în fundul cărţii. Totuşi, continuă cîtva timp să taie, calm şi metodic, simţind chiar plăcere să facă să alerge în sus, de-a lungul cărţii, lama minusculă. Avea impresia că vede cum cartea se deschide ca o floare. La un moment dat, lama ieşi din făgaş şi o luă razna, sfîşiind jumătate din pagină. Ernesto se sculă, se duse să caute hîrtie de lipit, rupse o bucată, cam de lungimea paginii şi cu ea făcu lipitura. Dar cînd vru să se reapuce de treabă, descoperi că mica lamă dispăruse. Desigur, ar fi putut continua cu un cuţit de bucătărie, cu un carton, sau cu un creion. Dar simţi că nu mai avea nici un chef. Ce-i drept, pe cînd tăia paginile, mintea lui era absentă, sentimentele tăceau. Dar simţea din ce în ce mai tare, în braţe şi în mîini, o rezistenţă tot mai îndărătnică a muşchilor din tot corpul, făcîndu-l să privească cu spaimă sutele de pagini care mai rămîneau de tăiat. Luă cele două cărţi şi se duse să le aşeze în raft, printre altele tăiate şi citite.

Se gîndi că, în orice caz, chestia cu tăiatul paginilor nu dovedea nimic. Să tai foile unei cărţi proaspăt cumpărate era unul din acele lucruri care, în mod obişnuit, se face cu curiozi-

tate, cu entuziasm. E deci natural ca, atunci cînd aviditatea lecturii lipseşte, să vină plictisul.

„Nu. Eu trebuie să fac ceva absolut maşinal şi absurd, ceva care să nu implice nici o participare, cît de mică." Reflectă cîteva minute cufundat în fotoliu, apoi îşi zise că o astfel de acţiune complet mecanică şi absurdă nu era lesne de găsit, tocmai fiindcă omul nu e maşină şi pentru că nu face bucuros lucruri absurde.

Dar, deodată, i se păru că găsise. Se sculă şi ieşi din birou.

În mica bucătărie ticsită cu crătiţi şi farfurii, zări pe masă un cornet mare de băcănie pe care îl adusese acasă chiar în ziua aceea. Cîntărea vreo jumătate de kilogram şi era plin cu cafea nemăcinată. Ernesto obişnuia să bea cafea cînd lucra. Privind cu speranţă punga, se gîndi că un act maşinal şi absurd ar fi să numere, una cîte una, boabele de cafea şi să le pună într-o cutie de metal. Poate că a număra boabele, fie chiar şi dintr-o pungă de o jumătate de kilogram, este o treabă mai rapidă decît să tai o mie patru sute de pagini netăiate. Şi apoi ar fi o treabă întru totul mecanică şi absurdă. De altfel, odată numărate grăunţele, putea să mai facă multe alte operaţii de acelaşi gen, spre a-şi omorî timpul. De pildă, să taie un jurnal în tot atîtea fîşii, iar pe acestea în tot atîtea pătrăţele.

Acum, că descoperise combinaţia maşinal-absurd, îşi dădea seama că erau o infinitate de lucruri care se puteau executa cu o foarte rezonabilă siguranţă, că acestea vor sluji numai spre a face să-ţi treacă vremea.

Luă deci un scaun, se aşeză, şi răsturnă punga pe masă. Boabele se răspîndiră din belşug, lunecînd pe suprafaţa de marmură cu rotunjimile lor unsuroase. Apoi, continuînd a deşerta punga, grăunţele se grămădiră în forma unei mici piramide cafenii. Ernesto luă o cutie rotundă de metal care conţinuse o dată biscuiţi, o deschise şi o depuse la o mică distanţă de piramida de cafea. Apoi, culese o primă boabă, zicînd cu glas tare: „Una!" şi o aruncă în cutie, unde aceasta căzu cu un clinchet discret. Şi tot aşa, număra şi arunca, arunca şi număra. Boabele cădeau una după alta în cutie; degetele lui se făcuseră unsuroase. Apoi, deodată, avu revelaţia persoanei sale: singur, aşezat la o masă de bucătărie, numărînd boabe de cafea; şi socoti că se ţicnise.

Această idee îl descurajă brusc. Într-adevăr: dacă o maşină ar fi conştientă că este maşină, cu siguranţă că s-ar crede nebună. În consecinţă, încetînd, tocmai din pricina acestui gînd, să mai fie maşină, ar refuza să acţioneze mai departe ca o maşină. Cutia era încă aproape goală. Ernesto mai aruncă într-însa cîteva grăunţe, ronţăi vreo două în gură, apoi se ridică şi părăsi bucătăria.

O dată ajuns din nou în birou, îi veni acest gînd îngrozitor: poate că cele două ore nu vor putea trece niciodată, de vreme ce el nu le putea umple cu nici o faptă, cu absolut nici una. Dacă într-adevăr n-ar face nimic, timpul s-ar opri în loc, suspendat, cel puţin în ceea ce-l priveşte pe el. Iar cele două ceasuri, exact aşa cum socoate simţul comun în asemenea cazuri,

nu numai că ar fi părut eterne, ci ar fi fost eterne cu adevărat. El ar fi ieşit afară din timp, din pricina absolutei lui neputinţe de a-l face să curgă. De pe celălalt tărîm, Alina i-ar fi întins braţele, dar zadarnic : timpul care nu trece, adică eternitatea, i-ar fi despărţit pentru totdeauna. Îşi înfipse mîinile în păr, îngrozit.

Atunci, auzi deodată sunetul bine cunoscut şi imposibil de confundat, sunetul soneriei Alinei. Se repezi să deschidă şi, o ! minune ! uite-o ! în prag, dreaptă şi surîzătoare.

— Am venit mai devreme. Am terminat mai curînd decît sperasem.

— Dar ce-ai avut de făcut ?

— Un lucru nesuferit, închipuie-ţi : să stau acasă ca să-l supraveghez pe instalatorul care trebuia să-mi pună baia la punct. Nu mai isprăvea. Apoi, deodată, nu ştiu nici eu cum, mi-a spus : gata ! Şi s-a dus.

— Şi ce-ai făcut în timp ce aşteptai ?

— Mi s-a părut o eternitate. Dar, pe urmă, am găsit un mijloc de a face să treacă timpul. Ghici ce-am făcut ?

— Ce ?

— M-am gîndit la tine.

Ernesto o urmă în birou ; şi, tot mergînd după ea, observă că îşi punea, mirat, următoarea întrebare : „dar tu, de ce n-ai făcut tot aşa, de ce nu te-ai gîndit la ea ?“

MĂSURĂTORI

După divorț, Giacomo se mută într-un apartament de trei camere, într-o casă în stil atic, în partea veche a orașului. Odaia mai mare și-o făcuse birou de lucru, studio de inginer, cu masa de desen așezată la fereastră. Își reluase viața pe care o ducea pe vremea cînd era însurat : de la nouă la unu, lucru ; apoi dejunul ; pe urmă o mică odihnă ; după asta iar lucru de la patru la opt — în sfîrșit, recreația, adică cinema, masă în oraș, conversație cu prietenii. Nimic nu fu schimbat, afară de faptul că soția sa nu mai era acolo și că el era holtei. La ea nu se mai gîndea niciodată. În inima lui, acolo unde cîtva timp fusese imaginea ei, nu mai rămăsese, parcă, decît o masă mută și densă ; întocmai cum, atunci cînd ciocănim într-un perete, descoperim zone surde prin care trece o bîrnă de ciment din structura internă a casei.

Băgă însă de seamă că lucra fără chef, ba chiar uneori stătea o oră întreagă fără să facă nimic, cocoțat pe taburet, în fața mesei, cu ochii fixați pe fereastră. Vizavi, dincolo de strada

strîmtă, era un vechi imobil clădit, probabil, în prima jumătate a veacului trecut. Un edificiu gălbui, cu toată fațada încadrată în reliefuri dreptunghiulare, iar la ferestre cu cornișe neoclasice și obloane cafenii. Dar de la terasă încolo, această regularitate rece și cam meschină era înlocuită cu o dezordine arhitecturală care compunea la întîmplare o priveliște urbană haotică, bizară pînă la absurd. În diverse epoci, într-adevăr, se construiseră pe terasa aceea nenumărate adaosuri mici și mari : pavilioane, cabine, ziduri, parapete, scări, scărițe, terase, creste de acoperiș. Aceste construcții îl fascinau pe Giacomo fără să-și poată explica de ce. Poate fiindcă erau un fel de rebus arhitectonic, de cele mai multe ori greu de dezlegat. Era greu să le ghicești originea și destinația. Sau, se gîndea el uneori, poate pentru că urîțenia, spre deosebire de frumusețe care are totdeauna o limită, urîțenia este nemărginită și nesecată.

Exact în fața ferestrei se vedea balustrada lucrată în drugi rotunzi de fier, în stil floral, cum se făceau acum șaptezeci de ani, adică cu ornamente în formă de corole închise la extremități și la mijloc. La distanțe regulate, balustrada era întreruptă de un pilastru pătrat, tencuit în cenușiu și încoronat cu un mic acoperiș dintr-o piatră cenușie, poate de origine vulcanică. Această balustradă era lucrul cel mai simplu și mai neînsemnat din lume. Totuși, Giacomo nu se putea împiedica s-o fixeze cu îndîrjire, notîndu-și în minte dimensiunile și studiindu-i cu atenție diversele ei aspecte.

Astfel, calculă el că distanța dintre doi pilaștri era de circa doi metri, că drugii aveau o înălțime de optzeci de centimetri, iar pilaștrii de un metru. Observă că balustrada era dată cu un lac alb acum murdar și cu dungi de rugină ; că tencuiala cenușie a pilaștrilor, din pricina soarelui și ploilor, luase tonalități ușor și pretențios violete, și că pe de altă parte baza pilaștrilor era înverzită ca de mușchi, și că acolo se vedea un șir de ghivece de teracotă pline cu pămînt, dar fără urmă de plantă sau floare. Deci, în total, șapte pilaștri așezați din doi în doi metri, ceea ce însemna că lungimea întregii terase era de vreo paisprezece metri, poate ceva mai mult.

Îndărătul balustradei, răsărea un haos de construcții care îl fascinau pe Giacomo. Cea mai înaltă, suspendată în cer ca o gabie de corabie, era un fel de cușcă de zidărie, vopsită în galben, închisă peste tot, cu excepția a două ochiuri sau ferestruici în formă de cruce. Era, probabil, cabina cu rezervorul de apă. Giacomo, ca de obicei, îi calculă dimensiunile : doi metri jumătate înălțime peretele din față ; trei metri cel din dos. Cabina avea un acoperiș de țiglă, foarte înclinat. Rezervoarele nu puteau fi mai mult de șase, dispuse în două șiruri, cîte trei de fiecare șir. În sfîrșit, adîncimea cabinei era de circa un metru jumătate, poate un metru optzeci. Pe latura stîngă a cabinei, se ridica un coș înalt, subțire, ruginit ; pe dreapta, o țeavă de eșapament, și deasupra un mic acoperiș de tablă strîmb și ros. Mai sus, ca o pînză de păianjen proiectată pe cer, se înălțau numeroase antene

de televiziune. Giacomo numără, divers aşezate, lungi sau scurte, în total cincisprezece antene. De la cabina rezervoarelor de apă, exact ca de pe coverta unei nave, se cobora pe terasă cu ajutorul unei scăriţe de fier lucrată în stil floral ca şi balustrada, şi tot ca ea vopsită în alb. Giacomo încercă să-i numere treptele, dar nu izbuti, căci scărişoara era în spirală ; se încolăcea în jurul ei însăşi astfel că treptele erau mascate de rampa care însoţea răsucirile.

La picioarele scăriţei, pe terasă, era o ciupercărie de creste construite astfel : o bază de zidărie în formă de bornă sau de cozonac, foarte groasă şi largă, care susţinea un coş înalt şi subţire, înnegrit şi încoronat cu o căciulă şi cu nişte foale, mobile amîndouă. Bazele de zidărie, cum băgase el de seamă, indicau că acele festoane fuseseră construite în epoci diverse : tencuiala era de culori diferite, de la un alb ghipsos ca varul proaspăt, la acel cenuşiu-violaceu, la modă acum cincizeci de ani. Coşurile scoteau un fum negru mai mult sau mai puţin dens, care înnegrea scara spirală şi cabina rezervoarelor de apă.

Puţin mai în faţă, exact vizavi de fereastra lui Giacomo, se aflau trei construcţii. Mai întîi de toate, la mijloc, un fel de cabină înaltă şi îngustă, vopsită în galben cărămiziu aprins, cu o portiţă ca de casă de bani, dată cu un lac de o delicată nuanţă gri-deschis. N-avea ferestre. Giacomo nu putea de loc să priceapă la ce servea. La stînga, era o construcţie bizară dar care îşi spunea singură întrebuinţarea. O falsă încăpere, cu patru pereţi, ba chiar şi cu o fereastră,

dar fără acoperiş. De bună seamă, proprietarii nu apucaseră să-i facă tavan şi autorităţile suspendaseră lucrarea; aşa că proprietarii se resemnaseră să facă din ea o terasă. De la fereastra sa, Giacomo putea să vadă înăuntrul ei mai multe scaune de fier date cu lac alb şi o mescioară rotundă tot de fier, din acelea care se pun în grădini. Pereţii acestei camere înşelătoare erau tencuiţi în roşu închis, în roşu pompeian. În multe locuri, tencuiala căzuse, descoperind varul foarte alb.

La dreapta se găsea un pavilion patrat, scund şi larg, avînd deasupra o cupolă joasă de fier şi sticlă. Era evident că servea să acopere golul scării. Prin micile geamuri murdare, prin praful de un secol, se întrezăreau umbrele diafane ale roţilor şi cablurilor unui ascensor. Uitîndu-te bine, puteai vedea chiar roţile învîrtindu-se şi cablurile oscilînd ori de cîte ori cabina ascensorului se mişca. Pavilionul era vopsit în galben, cu multe pete vinete de umezeală. Cupola cu părţile de fier vopsite în alb avea acelaşi stil decorativ, aceleaşi figuri florale ca şi scăriţa şi balustrada.

Îndărătul acestor construcţii dindărătul cabinei, al falsei camere şi al pavilionului, se ridicau alte misterioase clădiri, aşezate în diferite chipuri, armate şi ele cu scăriţe şi balustrade, tencuite în diverse nuanţe de galben, de roşu, de gri. Giacomo contempla ceasuri întregi acest peisaj urban cu o atenţie îndărătnică, ca şi cînd ar fi vrut să-i pătrundă intima şi cea mai ascunsă esenţă a lui. Dar vedea că nu înţelege nimic şi că continuă să privească tocmai pentru

că nu înțelegea nimic. În realitate, cum i se întîmplase uneori să se gîndească, lucrurile acelea constituiau fondul imobil și incomprehensibil a tot ce este viață. Atîta vreme cît viața curge, ele nu se văd ; de îndată ce viața se oprește, ele se dezvăluie.

Dar îl intriga faptul că, atunci cînd se afla cu fața la terasa de vizavi, nu putea să nu calculeze în minte măsurile : atîta înălțime, atîta lățime, atîta adîncime, atîta întindere, în metri ; metri liniari, patrati, cubici. Obiceiul acesta al lui, tendința invincibilă de a măsura tot ce întîlnea contribui în mare măsură să dea un aer absurd contemplațiilor sale. Altfel, de ce trebuia, mă rog, să măsoare, de pildă, înălțimea pavilionului sau lungimea terasei ? Nimeni nu-i comandase o expertiză sau un proiect de supraconstrucție sau vreun alt calcul legat de profesiunea sa. La drept vorbind își furniza lui însuși măsurători de care nu avea nevoie și pe care nimic nu le făcea să fie necesare.

Printre puținele cărți de literatură aliniate pe rafturi alături de manualele de inginerie, era între altele un volum intitulat *Evadarea mea din Închisoarea Plumbuită (La mia fuga dai Piombi)* de Giacomo Casanova. Era un extras din memoriile faimosului aventurier și nu conținea decît evadarea din temnița venețiană. Într-una din zile, neizbutind să lucreze și vrînd să se mai destindă, să se distragă de la contemplarea acoperișurilor, Giacomo luă cartea aceea și o deschise. Căzu peste următoarea descriere : „Aceste pușcării sînt distribuite sub acoperișul clădirii, pe două laturi ale palatului :

trei la apus, printre care şi a mea, şi patru spre răsărit. Streaşina acoperişului din partea de apus coboară în curte; cea din partea de răsărit, din contra, coboară perpendicular, direct în canalul numit Rio di Palazzo. În aripa aceasta, celulele sînt foarte luminoase, şi se poate sta în picioare, ceea ce nu se putea în celula mea, care se numea celula grinzii, tocmai din cauza bîrnei enorme care îi lua toată lumina..."

Giacomo continua să citească cu interes. Aşadar, îşi zicea el, Casanova trebuia să fugă, şi ca să dea cititorului impresia dificultăţii şi primejdiei acestei fugi, abunda în detalii vizuale şi nu mai puţin în măsurători şi informaţii topografice. Giacomo constată că era o asemănare sigură între minuţioasele şi precisele observaţii ale lui Casanova şi cele pe care le făcea el zilnic, privind spre terasa din faţă. Cu o singură deosebire. Observaţiile lui Casanova aveau un scop, anume fuga, altminteri aventurierul nu s-ar fi gîndit niciodată să-şi îndrepte atenţia spre o realitate atît de umilă şi neînsemnată. Observaţiile lui, din contra, erau fără scop; inexplicabile şi absurde. Viaţa lui Casanova nu făcuse altceva decît să curgă, să curgă într-una; a lui părea că se oprise.

Giacomo mai citi puţin din carte, apoi o aruncă şi se înapoie la fereastră să privească terasa din faţă, mai haotică, mai absurdă ca niciodată, sub un cer noros şi lăptos, suflat de siroco. Se gîndi atunci că trebuie cu orice preţ să găsească un mijloc de a se smulge din contemplarea tîmpă la care, încetul cu încetul, se redusese viaţa lui în ultima vreme. Dar cum să

facă ? Îi veni un moment ideea să ia un toc şi o hîrtie şi să scrie o lungă scrisoare soţiei sale, în care să-i explice că de cînd se despărţiseră îşi petrecea timpul uitîndu-se la nişte creste de acoperişuri ruginite şi la pavilioane vechi ; că asta era o dovadă neîndoioasă că el o mai iubea încă şi că nu putea trăi fără ea. Dar renunţă. Poate într-o măsură şi fiindcă ar fi fost o scrisoare prea sentimentală, şi pe de altă parte pentru că ştia sigur că soţia lui nu l-ar fi înţeles. Şi deci nu i-ar fi răspuns. Pînă la urmă, după o îndelungată cugetare, luă un creion şi începu să deseneze pe o foaie mare profilul construcţiilor de pe terasa de vizavi, începînd cu cabina rezervoarelor de apă.

INSOMNIE ÎN DOI

Girolamo ajunsese în pragul uşii, cînd soţia lui îl chemă înapoi :

— Aşteaptă !

— Ce s-a-ntîmplat ?

Şedea pe marginea patului, cu spinarea pe pernele răvăşite şi-l privea, strîmbîndu-şi gura, o gură plină de îndoieli şi amărăciune :

— De ce nu dormi cu mine ?

— Ştii bine de ce. Sufăr de insomnie şi nu te-aş lăsa să închizi ochii toată noaptea.

— Dar eu nu vreau să stau noaptea singură. E aşa de frumos să dormi împreună ! Noaptea asta rămîi aici, cu mine !

— E frumos să dormi împreună, dar nu să suferi de insomnie împreună. Uite ! Nici nu se poate spune aşa. Nu vezi ce caraghios sună ?

— N-are a face. O să stau trează şi eu. Dar nu vreau să dorm singură.

— N-o să fie totdeauna aşa. O să-mi treacă insomnia. Şi atunci am să vin înapoi să dorm cu tine.

— Dar eu nu vreau să dorm singură.

— La revedere.

O văzu făcînd o mutră descumpănită. Apoi, ca venindu-şi în fire, o văzu zîmbind şi făcîndu-i cu mîna un semn de rămas bun. Girolamo deschise uşa şi ieşi.

Se duse în birou unde de patru luni dormea sau mai exact veghea pe un divan. Se dezbrăcă repede şi se vîrî sub aşternut cu obişnuita şi bătăioasa voinţă de a adormi care, o ştia prea bine, nu servea la nimic. Înainte de a stinge lumina, îşi aruncă ochii pe ceas. Era ora unu. Somnul care urmă fu adînc şi fără vise. Deodată, după un salt, se văzu şezînd în pat în capul oaselor, cu o senzaţie de sufocare. Inima îi bătea tare. I se părea că distinge o respiraţie de animal ghemuit, acolo, lîngă el. Întinse mîna, întîlni ceva lung, călduţ şi nud, iar la capătul braţului, căci braţ era, o mînă care, imediat, o strînse pe a lui şi, încet, o făcu să facă un drum invers în sus, pînă la două buze care imprimară pe ea un sărut plin de devoţiune.

— Eu sînt, zise vocea soţiei sale în întuneric, hai, acuma dormi ; încearcă să dormi.

Girolamo aprinse lumina şi se ridică pe şezut. Ea era întinsă lîngă el, pe marginea divanului. Prin transparenţa cămăşii de voal, trupul ei palid şi subţire de adolescentă se desena în linii lungi şi leneşe, şi în convexităţi de-abia marcate. Faţa era palidă şi ea, prelungă, cu păr lung şi lins, cu nasul cam mare, cu buze groase şi umbrite de puf. Îl fixa de jos în sus, cu privirea lucitoare a ochilor ei înguşti şi negri. Apoi întrebă :

— Ce-i cu tine?

Girolamo îşi simţi capul limpede şi înfierbîntat, asemenea, parcă, unei străzi într-o noapte de ianuarie, pe un vînt care suflă violent şi glacial. Cu o astfel de luciditate, nici gînd să mai stingă lumina şi să încerce să doarmă. Zise atunci, cu o proastă dispoziţie evidentă:

— Foarte bine, şi ce facem acum?

— Stăm treji împreună.

— Da, dar ce facem?

— Ce faci tu de obicei cînd te apucă nesomnul?

— Nimic. Literalmente nimic. Stau întins pe pat. Sau mă scol şi fac un lucru oarecare.

— Care lucru?

— Păi, nu ştiu. De pildă, mă duc la fereastră şi mă uit afară.

— Bine, atunci să mergem la fereastră şi să privim afară împreună.

Porniră la fereastră. Ea îl cuprinse cu braţul de talie şi-şi turti nasul de geam, alături de el. Apartamentul lor era la ultimul etaj al unei clădiri moderne, într-un cartier periferic, şi avea în faţă o pajişte imensă, răvăşită şi rîioasă, plină de hîrtoape şi mogîldeţe. La ora aceea, slab luminată de felinare puţine, locul acela viran era un cadrilater nesfîrşit, un pătrat de umbră ici şi colo înălbit de hîrtii aruncate, cu valuri negre de iarbă, cu ridicături jumulite, şi de aceea de o culoare deschisă. Dincolo de pajişte, departe, asemenea unui gheţar în faţa unui amfiteatru de morene, se distingea un şir de case,

toate cu faţadele stinse şi negre, afară de fereastra de la un apartament în stil atic, care strălucea aruncînd o lumină solitară şi fastuoasă. Deasupra caselor, pe cerul înnorat, sta atîrnată o seceră mică, galbenă, un corn de lună înconjurat de un halo tulbure. Un avion de cursă tăia diagonal văzduhul pe deasupra lunii, lucind roşu din aripi şi, alternativ, luminînd verde din coadă.

Soţia sa zise:

— Uite, un avion.

— Da. Un avion.

— De unde o fi venind?

— Cine ştie?

Ea tăcu un moment, apoi, din nou, zise:

— Pe locul ăsta viran se aruncă murdăriile întregului cartier. Ziua se joacă aici copiii, seara vin perechi să facă dragoste. Dar noaptea?

— Noaptea se plimbă cotoii.

— Crezi că au să zidească, vreodată, case şi aici?

— Sigur.

— Atunci o să ne acopere vederea. Şi atunci ar fi bine să ne mutăm.

Se strîngea şi se lipea de el cu şoldul ei osos şi, deodată, făcu un gest sentimental. Lăsă capul pe umărul lui. Dar imediat se reţinu şi zise:

— Uite, acolo jos, în casa din faţă, e o fereastră luminată. Cine o fi oare?

— Cineva care nu doarme.

— Mersi de explicaţie. În toate serile fereastra aia e luminată?

— Cred că da.
— O fi cineva căruia îi e frică să doarmă pe întuneric.

Fără să spună o vorbă, Girolamo plecă de la fereastră și o apucă spre ușă. Soția sa se luă după el :

— Unde te duci ?

— La bucătărie să-mi fac o oranjadă. Somniferul nu m-a făcut să dorm, dar mi-a făcut gura pungă. Mor de sete.

— Îți fac eu sucul de portocale.

Ieșiră pe coridor. Apartamentul era mic, patru odăi cu totul, cîte două de fiecare latură a culoarului, și un antreu. Soția sa trase un țipăt :

— Uite ! uite !

Girolamo privi pe jos. Pe dalele galbene și lucioase de marmură, o mulțime de gîndaci negri fugeau din toate părțile spre colțuri, căutînd umbră. Doi din ei, poate orbiți de lumină, se învîrteau vertiginos în jurul lor înșile, ca într-un dans frenetic. Soția sa mai țipă o dată :

— Dar uite ce mulți sînt ! Și ce scîrboși ! Ce scîrboși !

O văzu intrînd în mare grabă la baie, apoi ieșind și ținînd în mînă o cutie conică cu găuri în vîrf :

— Na ! omoară-i tu ! Mie prea îmi fac scîrbă !

Metodic, Girolamo începu să-i vîneze descărcîndu-le în spinare norișori de praf insecticid, galben. Cutia cu pudră, cînd o țineai între degete și apăsai, făcea un vuiet foarte slab, dar

care pentru insecte, socoti Girolamo, trebuie să fi răsunat ca un bubuit teribil, cam ca o explozie de bombă atomică pentru oameni. Gîndacii mai umblau un pic, tot mai încet, cu spinarea pudrată în galben, apoi se opreau, se răsturnau pe spate, cu picioarele-n sus, morţi. Scîrbit, Girolamo îi dădu cutia :

— Poftim. Pentru noaptea asta, ajunge !

— Da de unde-or fi venind ? Sîntem doar într-o casă nouă.

— De la chiuvete, probabil.

Girolamo deschise un dulăpior colţar din fundul coridorului, luă de acolo o mătură şi, cu o grijă meticuloasă, adună toţi gîndacii morţi într-o singură grămadă şi-i împinse într-un colţ. Apoi se duse la bucătărie. În picioare, în faţa mesei, cu pîntecul proptit în marmura mesei, femeia storcea cu zel şi putere, într-un păhărel, patru portocale despicate în două. Girolamo se aşezase în spatele ei şi contempla cu indiferenţă linia graţioasă şi pură a spinării ei. Fiecare răsucire a corpului transmisă jumătăţii de portocală pentru a-i stoarce sucul era ca o mişcare ritmică de dans. Îi zise fără să se-ntoarcă :

— Vrei să trec zeama prin strecurătoare ?

— Nu. O prefer aşa, nestrecurată.

— Ţine !

Girolamo se ridică, şi, stînd în picioare lîngă frigider, luă păhărelul şi bău tacticos sucul proaspăt şi gros. Lumina albă dădea bucătăriei ceva orbitor, şi dalele albe multiplicau această impresie, care îl făcu pe Girolamo să se gîndească

deodată la propriul său cap, orbit şi el de insomnie. Soţia veni aproape de el şi-l întrebă sfios :

— Ţi-e somn ?

— Nu.

— Nici chiar aşa, un pic ?

— Nici.

— Cît e ceasul ?

— Patru fără zece.

— Te plictiseşti cu mine ?

— Dimpotrivă. Astă-seară am făcut o grămadă de lucruri interesante : ne-am uitat la cîmpul de vizavi, am văzut un avion pe cer, am văzut o fereastră luminată într-un bloc, am vînat gîndaci, am făcut un suc de portocale.

— Am o idee. Hai să plecăm de aici, să mergem la mine-n odaie, să punem picapul şi să ascultăm ceva muzică.

— Ce fel de muzică ?

— Ceva săltăreţ. De pildă, un twist.

— O să deşteptăm tot blocul.

— De loc. O să cînte în surdină.

Se duseră în odaia de culcare unde era o mare dezordine : haine şi lenjuri de femeie în toate părţile, pantofi şi ciorapi aruncaţi pe covor, patul desfăcut, dulapul cu uşile deschise. Ea se duse într-un colţ unde se afla picapul şi puse un disc. De îndată ce începu să cînte, se duse în mijlocul odăii, întinzînd braţele şi zicînd :

— Hai să dansăm.

— Ştii bine că nu pot să dansez.

— Te învăţ eu twist. Aşa, cel puţin, insomnia tot o să-ţi servească la ceva.
— Nu. N-am nici un chef.
— Bine şi-aşa. Am să dansez eu pentru tine. Am să fac la fel ca femeile din Orient pentru stăpînii lor, în harem.
O văzu întinzînd braţele înainte, cu pumnii strînşi, apoi îndoind progresiv genunchii, pe măsură ce se lăsa mai jos, dînd din şolduri încoace şi-n colo. O mişcare ca de acordeon : corpul ei cînd se strîngea în jurul lui însuşi apăsînd cu picioarele în podea, cînd se întindea spre plafon, înălţîndu-se pe vîrful picioarelor. Dansa conştiincios, cu genunchii lipiţi şi picioarele în lături, cu capul aplecat înainte şi şuviţele de păr bălăngănind. Apoi, brusc, se repezi în direcţia unde Girolamo şedea pe pat, se aruncă peste el, cu un mic ţipăt, şi-i zise, gîfîind :
— Gata. Gata dansul. Am obosit !
Girolamo îi făcu o propunere niţeluş ironică :
— De ce nu încerci acum să dormi puţin. Poţi adormi uşor, nu ?
— Dacă rămîi cu mine, atunci dorm. Dar te rog ! nu mă lăsa singură !
— Bine.
Femeia tăcu un moment, apoi murmură, cu voce somnoroasă :
— Tu ştii ce tare te iubesc eu pe tine ? şi îşi lipi trupul de al lui.
Probabil că adormi în aceeaşi clipă, căci Girolamo o simţi imediat că respiră cu regularitate, ca atunci cînd cineva doarme. Aşteptă cîteva minute, apoi se desprinse încetişor de ea, o aşe-

ză frumos pe pat, trase plapuma peste ea și ieși.

Se duse în birou, luă dintr-un sertar un binoclu și se apropie de fereastră. În toate nopțile se uita cu binoclul la fereastra luminată din depărtare, acolo jos, dincolo de locul viran, cu speranța veșnic înșelată c-o să vadă o dată cine ședea acolo treaz la ora aceea. Dar și de data asta locatarul suferind de insomnie al camerei luminate nu se arătă. În cele din urmă, Girolamo obosi. Se duse să se întindă pe divan și stinse lumina.

E-N REGULĂ!

Intrară în ascensor. Nora se pitulă într-un colţ, punînd între ei buchetul de mimoze pe care i-l oferise. Mîna ei mare, cu piele netedă şi albă, apăsă pe buton. Şi n-apucă bine cabina să suie, că ea îi şi spuse:

— Bagă de seamă. Te aduc la mine, sus, dar cu o condiţie: de-ndată ce telefonează el, tu o ştergi.

— În regulă! zise Sandro.

O văzu, îndărătul crengilor albăstrui constelate cu galben ale mimozei, o văzu încruntînd supărată obrazul ei frumos, biciuit de şuviţe blonde şi descompuse, o văzu făcînd cu buzele ei roşii o grimasă şi contractînd irişii ochilor de culoarea cerului.

— Nu. Nu e în regulă de loc. Fiindcă ştiu dinainte că tu, odată ajuns sus, ai să-ncepi iar să-mi vorbeşti de marele tău amor pentru mine, şi n-ai să vrei să mai pleci, şi are să trebuiască să mă lupt cu tine ca să te expediez. Şi eu, vezi tu? nu vreau luptă.

— Dar de ce te întărîţi?

— Mă întărît fiindcă nu vrei să pricepi.
— Ce să pricep?
— Că nu te iubesc, şi că n-am să te iubesc niciodată.
— În regulă!
— Spui mereu: în regulă! Dar ce dracu poate fi în regulă între tine şi mine? Nimic. Şi atunci, de ce zici „e-n regulă“?
Şi se înfuria din nou, pe măsură ce vorbea.
— Ar trebui să spui dimpotrivă: Stăm prost. Foarte prost!
Sandro lăsă capu-n jos.
— Dă-mi voie: se zice: „e-n regulă“, aşa cum ai zice: de acord.
— Dar noi nu sîntem de acord, şi nici n-o să fim vreodată.
Ascensorul se opri. Nora ieşi din el, impetuos, trecînd pe dinaintea lui şi împroşcîndu-i în obraz polenul de mimoză. Se duse la uşa apartamentului, apoi întoarse faţa şi strigă:
— Hai, vino, ce faci acolo, în ascensor? Ai vrut să vii sus, intră acum!
Sandro ieşi din ascensor şi o urmă. Dar abia închiseseră uşa îndărătul lor şi bîjbîiau pe întuneric, că telefonul şi începu să sune din odaia vecină. Sandro o văzu pe Nora repezindu-se prin beznă, ciocnindu-se orbeşte de mobile, apoi zicînd, pe nerăsuflate:
— Allo! Cine-i acolo? Allo! şi imediat după aceea, cu un fel de uşurare plăcută, cu o tandreţe subită: A! Tu erai, dragostea mea?
Convorbirea fu scurtă. Ea răspundea: „da, nu, da, nu“, parcă ferindu-se să-l lase pe Sandro să priceapă ce se vorbea la celălalt capăt al

firului. Apoi, pe un ton chinuit, emoţionat, implorător şi plin de adoraţie : „Un moment ! Stai ! Spune-mi..." Dar telefonul făcu „clic", şi o tăcere profundă urmă.

Mai trecură cîteva secunde. În picioare, pe întuneric, în antreu, cu spatele rezemat de uşă, Sandro stătea şi auzea picuratul unui robinet de la baie, sau poate de la bucătărie, şi muzica nedesluşită a unui radio dintr-un apartament vecin, şi vocea slabă şi depărtată a cuiva care telefona la etajul de dedesubt ; dar nimic care să-i permită să presupună prezenţa Norei în acel apartament. Sau, mai exact, da. Parcă distingea un uşor foşnet de veşminte, un tîrşîit de picioare desculţe. În cele din urmă, se hotărî să întrebe :

— Ei ?

Răspunse vocea sufocată a Norei :

— Ascultă !

— Spune-mi, te rog... ?

— Îţi face plăcere să rămîi aici cu mine ?

— Ştii bine că da.

— Atunci fă cum îţi spun. Nu aprinde lumina, nici chiar un chibrit, înaintează prin odaia mea de culcare pînă ce dai de fotoliul care se află la picioarele patului, aşază-te în el, şi stai acolo, nemişcat şi fără să scoţi o vorbă.

— Dar de ce ?

— Eu m-am dezbrăcat şi m-am băgat în pat. În starea sufletească în care mă aflu, aş prefera să rămîn singură. Dar cum ştiu că-ţi face aşa de mare plăcere să stai cu mine, îţi dau voie să rămîi. Cu condiţia, bineînţeles, să nu aprinzi şi să nu vorbeşti.

— Nu pot să te ţin de mînă?
— Nu, pentru Dumnezeu, nu! dacă mă atingi, urlu.
— Atunci ce trebuie să fac?
— Nimic. Să nu exişti. Aşa cum, pe întuneric, nu există scaunele, dulapul şi celelalte mobile.
— Dar dacă nu exist, ce am să fac mai departe?
— Îţi place să stai cu mine? Foarte bine. Mulţumeşte-te cu asta.

Sandro tăcu şi, pe dibuite, înaintă pînă la fotoliu. Cînd ajunse la el, întinse o mînă pe pernă, înainte de a se aşeza. Degetele i se încurcară într-un ţesut moale şi subţire. Poate un ciorap? Apoi simţi în podul palmei cele două mici cupole ale sutienului. Aşadar, se dezbrăcase de-a binelea, după zbuciumata conversaţie telefonică. Luă toate lucrurile de pe fotoliu, se înfundă bine între braţele lui, după care rămase nemişcat.

Urmă o îndelungă tăcere. Sandro, după cîtva timp, introduse cu precauţie o mînă în buzunar ca să găsească pachetul de ţigări şi plicul cu chibrituri. Dădu să aprindă. Dar imediat îşi aduse aminte porunca: „Nu aprinzi nimic. Nici chiar un chibrit." Şi renunţă. Din pat nu venea nici un zgomot. Muzica radio-ului vecin şi vocea care telefona la etajul de jos tăcuseră şi ele. Linişte deplină. Şi tocmai de aceea, intolerabilă. Apoi, cu o mare uşurare, Sandro auzi din nou un foşnet ca de cearşaf dat la o parte, şi vocea Norei, contraaltă şi apropiată:

— Spune-mi ceva.
— Unde eşti?
— În pat.

— Nu mai ești învelită?

— Nu. Mă sufocam. Stau de-a curmezișul patului, cu picioarele pe pernă și capul dat pe spate. Capul meu nu e departe de genunchii tăi. Cu gura i-aș putea chiar atinge. Părul meu atinge ușor covorul.

— Vrei să aprind lumina?

— Nu. Sînt goală. Dacă faci asta, te dau afară.

Sandro lungi, încet-încet, o mînă pe propriii săi genunchi. Întinse un singur deget, cu mare băgare de seamă, și simți, într-adevăr, cu buricul degetului, gîdilatul viu și ușor al unui smoc mătăsos de păr. Întrebă:

— Cam ce-ai vrea să-ți spun?

— Ceva care să-mi distragă gîndul, care să mă facă să mă gîndesc la altceva.

Sandro zise, încet:

— Nu știu ce-aș putea să spun.

— Cum? Pretinzi că mă iubești, și nu știi ce să-mi spui?

— Îți pot spune că te iubesc.

— Nu, te implor, nu-mi vorbi de dragoste.

— Atunci, despre ce?

— Despre ceva care-ți place.

Sandro se gîndi puțin, apoi zise:

— Îmi place marea. Vrei să-ți vorbesc despre mare?

— Da. Vorbește-mi despre mare.

Sandro tăcu un moment, apoi începu:

— Îmi place să vîslesc pe mare, dimineața, devreme, primăvara. Marea are un miros proaspăt de alge verzi, și deasupra ei zboară fluturi albi, doi cîte doi, ca pe o pajiște la țară. Marea

e netedă, de un albastru sticlos. Eu vîslesc domol, ajung la coastă şi încep să vîslesc pe lîngă stînci. Cînd şi cînd, mă opresc şi mă uit. Apa suie şi coboară în val şi contra-val ; cînd se ridică, gîlgîie uşor, pătrunzînd în scorburile stîncilor ; cînd coboară, ieşind din găuri, gîlgîie altfel, mai aspru. Pe roci stau împletite alge verzi şi brune ; vezi plutind vreo pătlăgică de mare roşie şi strălucitoare, arici violeţi şi gasteropozi negricioşi. Dacă privesc în apă, văd că e transparentă pînă la mare adîncime, se pot zări peştişori minusculi care înoată sub scînteierea soarelui, de colo colo, intrînd şi ieşind prin cavităţile stîncilor ; dau din coadă şi sînt argintii, cu o dungă neagră în interiorul corpului transparent ca sticla şi cu bila neagră a ochilor în cap.

Atunci, pe neaşteptate, vocea Norei izbucni :

— Gata ! Gata ! Destul !

— De ce destul ? nu-ţi place să-ţi vorbesc despre mare ?

— Eşti un dobitoc. N-o să pricepi niciodată nimic. Ai vorbit despre singurul lucru de care n-ai fi trebuit să scoţi nici un cuvînt.

— Da-de-ce ?

— Fiindcă şi mie îmi place marea, şi mi-a plăcut, mai tare ca oricînd, atunci cînd am stat acolo cu el. Şi tu, guraliv de treanca-fleanca ce eşti, m-ai făcut să mă năpădească dorul ! Trebuia să-mi vorbeşti de orice, numai de mare nu !

— După părerea ta, despre ce ar fi trebuit să-ţi vorbesc ?

— Ştiu şi eu ? De timbre, de fotbal, de vînătoare.

— Dar eu nu fac colecţie de mărci, nu-mi place fotbalul, şi nu mă duc niciodată la vînătoare.

— O! Taci! Taci din gură! Taci! Te rog!

O auzi din nou mişcîndu-se, şi, de data asta, chiar că habar n-avea încotro se dusese. Apoi, îl ajunse din antreu vocea ei, resemnată şi furioasă:

— Acum, pe loc, mă-nchid în baie, deschid fereastra, şi m-arunc pe geam!

— Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă Sandro, alergînd prin întuneric în antreu. Dar, în acelaşi moment, uşa de la baie se închise şi cheia se răsuci în broască. Sandro lovea cu pumnul în uşa încuiată strigînd-o. Apoi, fugind din nou în camera de culcare, se duse pe întuneric la fereastră şi o deschise larg. Lumina albă a cerului voalat de nori îl orbea, după atîta beznă. Se aplecă pe pervaz, dar nu reuşi să vadă fereastra de la baie, fiindcă era mascată de un intrînd al faţadei. Coborî privirea. La şase etaje mai jos se zăreau plafoanele automobilelor şi acela, mai mare, al unui autobuz deplasîndu-se domol şi stînjenit, pe asfaltul străzii. Pe neaşteptate, în spatele său, se auzi soneria telefonului.

Sandro nici n-apucă a întoarce capul, că Nora şi ieşise din baie, repezindu-se spre telefon şi ridicînd receptorul. Avea un prosop cu ţesătură de burete în jurul corpului, şi Sandro se minuna cum de avusese timp să se mai şi acopere.

O auzi zicînd, cu sufletul la gură, o dată:

— E-n regulă! Apoi, repetă, veselă: E-n regulă!

Mai ascultă puţin, apoi, pentru a treia oară, cu şi mai mare bucurie, dar şi pe un ton de concluzie, zise: E-n regulă! În cele din urmă, puse receptorul la loc, se-ntoarse spre Sandro şi-i zise:

— Îmi pare rău, dar sînt silită să-ţi reamintesc de convenţia noastră. Trebuie să pleci. O să pleci. O să pice dintr-o clipă-n alta.

— Mă duc, mă duc. E-n regulă.

— Ştii ce? Ai putea să-mi telefonezi, ceva mai tîrziu.

— La ce oră?

— Păi... nu ştiu... pe la vreo opt.

— E-n regulă.

— Închide bine uşa.

— În regulă!

OBIECTELE

„E la două străzi mai încolo, pe una din străzile care o taie pe asta, şi care merge de la Via Flaminia la Lungotevere.“ Livia părea nerăbdătoare să ajungă acolo unde se găsea apartamentul. Prea nerăbdătoare poate, socotea Ciro, chiar cînd e vorba de un apartament unde ai să trăieşti după ce te-ai căsătorit. Se întreba care o fi motivul acestei îngrijorări. Şi nu găsea răspunsul. Ciro conduse maşina, sub o ploaie cenuşie şi subţire, pe asfaltul cu reflexe de oglindă al Lungoteverului, pînă la a doua stradă care o tăia pe a lor. Apoi cîrmi. Apăru atunci una din acele uliţi obişnuite, nici frumoasă nici urîtă, nici nouă nici veche, cu două şiruri de case mari de culoarea pesmetului, cu maşini oprite de-a lungul trotuarelor, şi fără prăvălii. O stradă liniştită. Pe un portal atîrna o tablă roşie cu inscripţia : „De închiriat“.

— Asta e ; aia de colo, zise Livia cu un elan de bucurie în glas.

Ciro opri maşina. Coborîră şi intrară pe un gang modest, pavat cu cărămidă şi încadrat de

două şiruri de plante în ghivece de teracotă. În ascensor, Ciro îşi întrebă logodnica:

— Dar cum ai făcut să-l găseşti?

— Treceam azi dimineaţă pe aici şi am văzut anunţul. E cea mai bună metodă să găseşti casă: să te învîrteşti de colo pînă colo şi să te uiţi la anunţuri.

— Ai şi fost sus?

— Nu. M-am informat la portar. Mi-a spus că apartamentul se poate vedea numai între două şi patru. L-am pus să mi-l descrie. E exact ce ne trebuie nouă.

— Dar ce-i cu tine? Eşti agitată?

— Nu-s agitată de loc. Sînt mulţumită că după atîta căutare, pînă la urmă, am nimerit-o.

Ascensorul se opri, şi ei ieşiră pe un palier pe care nu era decît o singură uşă, de lemn rustic, nelucrat, şi cu balamale de fier. Ciro citi pe placa de alamă: „Ippolito". Şi zise, indispus:

— Ce soi de nume o mai fi şi ăsta? Ippolito, cu I mare, şi gata?

— Ei, şi ce ţi se pare aşa de curios? Îl cheamă Ippolito.

— Da, dar n-are nici o profesiune, nici o meserie? Doctor, de pildă, sau avocat? Ippolito e numele de familie. Dar nume mic n-are?

O văzu dînd din umeri. Îl cuprinse atunci subit un foarte gelos sentiment de posesiune pentru chipul acela cu trăsături fine, cu ochii mari, nas acvilin, gură mică şi roşie. Zise, impetuos:

— Vreau să te sărut.

— Dar trebuie să vedem apartamentul.
— Sărută-mă !
— Nu. Nu acum.

Livia se duse să sune. Pe cînd apăsa pe buton, Ciro o luă în braţe şi o sărută. Aproape în acelaşi timp, uşa se deschise larg şi, în prag, apăru un tînăr cu înfăţişare de urs. Era mătăhălos şi întrucîtva bondoc, masiv şi indolent, cu cap mare, rotund, cu păr mult şi foarte des, cu o expresie somnolentă, cu ochi adormiţi, nas cîrn, gură groasă. Cei doi logodnici se despărţiră brusc. Livia, parcă, niţel fîstîcită, Ciro, ţanţoş şi mulţumit. Stăpînul casei îi măsură un moment :

— Ce doriţi dumneavoastră ?

Avea o voce groasă şi profundă, o voce de bas. Şi Ciro simţi un fel de aprehensiune, de primejdie. Zise, ca pentru a se scuza, dar în realitate pentru a afirma raporturile lui cu Livia :

— Scuzaţi, dar ştiţi, sîntem logodiţi. De aceea ne sărutam în faţa uşii dumneavoastră, înainte de a suna. Tocmai venisem să vedem apartamentul.

— Îmi daţi voie. Numele meu este Ippolito.

Şi întinse mîna, fără nici un comentariu la explicaţiile lui Ciro.

— Îmi pare bine. Ea este Livia.
— Îmi pare bine.

Intrară. Ciro, împins de o subită nevoie de a-şi etala demonstrativ în faţa lui Ippolito calitatea de logodnic, o întrebă pe Livia :

— Spune-mi, te rog, am cumva ruj pe buze ?

Ippolito, care tocmai închidea uşa, se întoarse, se uită la dînsul, dar nu zise nimic. Livia se înroşi, apoi zise, cu o voce ştearsă :

— Nu. N-ai.

— Dar eu simt că parcă aş avea.

— Nu. N-ai nimic. Nici nu mi-am dat cu ruj pe buze.

— Ăsta e antreul, zise Ippolito, în chip de concluzie la discuţia celor doi logodnici.

Antreul era mic, monacal : pereţi albiţi o singură dată cu var, o laviţă şi scaune stil cinquecento, lămpi de fier forjat.

— Sînteţi student ? întrebă Ciro.

— Nu. Mă ocup cu cinematograful. Scriu scenarii.

Livia întrebă cu un interes subit :

— Faceţi şi regie ?

Ippolito, înainte de a răspunde, o privi o clipă cu ochii lui somnoroşi. Apoi, se auzi vocea lui adîncă :

— Sigur. Într-o bună zi voi turna filmul făcut de mine. Deocamdată îmi fac mîna cu scenariile.

Neştiind cum să răscumpere antipatia lui faţă de Ippolito, Ciro zise :

— Totul e lesne, sau cel puţin pare lesne în cinematografie.

— Dumneavoastră cu ce vă ocupaţi ?

— Eu studiez ingineria.

— Asta e camera de culcare, zise Ippolito, dînd de perete o uşă de pe coridor.

Dormitorul era mic, cu o singură fereastră, care dădea pe terasa ce înconjura acoperişul de stil atic.

Prin geamuri, se vedea cerul plumburiu şi opac al acelei zile ploioase. Un mare pat conjugal încurca locul ocupînd aproape toată odaia. Patul era şi el în stil ţărănesc, cu tăbliile numai în împletituri de fier forjat. Stofe ţesute-n casă, unelte de fier, tăblii de cărucioare siciliene ornau pereţii. Ciro zise :

— Un pat dublu ? Dar dumneavoastră nu locuiţi singur ?

— Ba da, dar îmi place să fiu în largul meu cînd dorm.

— Şi casa o închiriaţi mobilată ?

— Şi mobilată, şi nemobilată.

— E cam mică, zise Ciro, examinînd patul şi încercînd să-şi definească lui însuşi persistenta senzaţie de primejdie şi de gelozie pe care i-o inspira Ippolito.

— Eu zic că e ideală pentru noi, zise Livia, cu o grabă care-i păru lui Ciro exagerată şi nelalocul ei.

— E mică, da, răspunse Ippolito cu încetineală, dar e exact ce le trebuie unora care se iubesc.

— Şi noi doi ne iubim, zise Ciro, luînd-o pe Livia de talie. Nu-i aşa, Livia, că ne iubim ?

Ippolito se uita la ei fără o vorbă. Avea un fel insistent, apăsător, adormit de a privi, întocmai ca al unui urs ; şi care-l irita pe Ciro. De aceea adause, fără să se gîndească la ce spune :

— Sărută-mă ! şi o sărută pe Livia pe gît.

Ippolito zise :

— Scuzaţi, sună telefonul, şi ieşi repede din odaie.

Cei doi rămaseră îmbrățișați. Livia nu se opunea, părînd chiar a-i da concursul. Dar cînd se despărțiră, zise, pe un ton rece :

— N-ai pic de rușine. Nu se sărută în fața unui străin.

— Ești logodnica mea. În curînd ai să fii nevasta mea.

— N-are a face. Nu-i frumos.

Ippolito se înapoiase.

— Dacă vreți să vedeți sufrageria... și ieși înaintea lor pe coridor.

Ciro încercă s-apuce mîna Liviei, dar ea se descătușă cu o smucitură. Ippolito zise deschizînd larg ușa :

— Dormitorul e mic ; în schimb sufrageria e mare.

Era mare, într-adevăr. Amintea prin geamurile ei lungi un salon de vapor. Podeaua de lemn era lustruită și de culoare deschisă. Fără covor. Mobila era de stil suedez, din fier negru și din lemn de tei. Biblioteci demontabile, de oțel ; canapele și fotolii din piele roșie și neagră. Pe o masă, lîngă geamuri, o mașină de scris copleșită de un potop de foi albe. Pe jos, coli scrise și dactilograme cu roluri stăteau grămădite în teancuri. Ciro zise :

— Da. Sufrageria e mare.

— Mie mi se pare uluitoare ! exclamă cu entuziasm Livia.

Ciro întrebă :

— Unde e telefonul ? Trebuie să anunț la pensiune că nu venim la masă, îi explică el Liviei.

— Telefonul e pe culoar.

Ciro se duse acolo, cu senzația că face rău lăsînd-o pe Livia singură cu Ippolito, fie chiar și pentru o clipă. Telefonul era pe o măsuță, în spatele ușii. Cu mare satisfacție, Ciro observă că o oglindă atîrnată în fața aparatului reflecta toată partea din salon în care se găseau Livia și Ippolito. Formă numărul pensiunii și, cu un sentiment sufocant de fatalitate, văzu, prin oglindă, cum Livia se apropia de Ippolito, cum apăsa palmele ei pe pieptul lui, privindu-l fix, de sus pînă jos, dîndu-i apoi o stranie sărutare, în fugă, repezită și furioasă ca o lovitură cu ciocanul. Și aproape numaidecît se și despărțiră, profilîndu-se negri pe fondul de cer cenușiu al geamlîcului. Ciro renunță să mai telefoneze și intră în sufragerie zicînd :

— Trebuie să mergem imediat la pensiune. Mă așteaptă cineva.

Cu aceeași somnolență, Ippolito îi petrecu pînă la ușă. Pe prag, zise :

— Am multe cereri. Înștiințați-mă înainte de poimîine. Vouă v-aș da apartamentul cu preferință.

— Dar de ce ? întrebă Ciro, întorcîndu-se cu dușmănie spre el.

— Așa. Îmi sînteți mai simpatici.

— La revedere, signor Ippolito. O să vă telefonăm.

Cînd fură în mașină, Ciro conduse fără să scoată o vorbă pînă la Lungotevere și opri lîngă parapet. Tot mai ploua. Ploua cenușiu și subțire pe asfaltul negru. Mașinile care treceau ridicau evantalii de apă lividă.

— De ce oprești aici ? întrebă Livia.

Ciro trase în sus frîna de mînă, stinse motorul, apoi se întoarse şi zise, cu o voce înăbuşită :
— Va să zică totul era pus la cale ?
— Ce anume era pus la cale ?
— Te înţeleseşi cu amantul tău să-mi bage pe gît apartamentul lui. Dumnezeu ştie de ce. Probabil din sadism.
— D'a ce tot spui ?
— Ce crezi, că nu v-am văzut sărutîndu-vă ?
O mică tăcere. Apoi ea îl întrebă, liniştită :
— Crezi că între mine şi signor Ippolito este ceva ?
— De ce-i zici Ippolito ? Zi-i pe numele lui adevărat.
— Care nume ?
— Ippolito e numele de familie. O avea şi unul de botez, Paolo, Pietro, Giovanni, mai ştiu eu ? Sau, poate, în intimităţile dintre voi, s-o chema Cocò, Pepé, Lulù...
O văzu surîzînd. Apoi o auzi spunînd cu simplitate :
— D'ar eu nu pot să-i zic în nici un fel, pentru că nu ştiu cum îl cheamă.
— Cum aşa ? Nu cumva pretinzi că nu ştii numele amantului tău ?
— Dar eu nu sînt amanta lui Ippolito !
— Ce tot spui ! Dar sărutul ?
Din nou tăcere. Apoi Livia zise, cuminte, calmă :
— Nu numai că nu sînt amanta lui Ippolito, dar nu l-am văzut pînă azi niciodată. Cînd a deschis uşa şi a văzut că ne sărutam pe palierul lui, şi-o fi închipuit, cine ştie ? că sînt o femeie uşoară. De aceea, cînd am intrat, şi fără ca tu

să observi, mi-a strîns mîna. Eram indignată, şi gata să-ţi spun să plecăm. Dar exact în aceeaşi clipă ţi-a venit ideea să mă săruţi în faţa lui. Atunci, cînd erai plecat, i-am sărit de gît.

— Dar de ce, de ce? Nu înţeleg!

— Pentru că mă jigniseşi. Te purtaseşi cu mine cum te porţi cu un obiect. În clipa aceea l-aş fi sărutat nu numai pe Ippolito, ci şi pe ultimul bătrîn ramolit, pe un lepros, pe un monstru. N-am făcut-o pentru Ippolito, de care nu-mi pasă nici cît negru sub unghie, nici pentru tine, care eşti ce eşti şi nu-i nimic de făcut cu tine. Am făcut-o pentru mine.

— Pentru tine?

— Da. Ca să-mi redau mie însămi sentimentul că nu sînt un obiect, o proprietate.

Ciro porni din nou motorul. Încet, încet, înainta sub ploaia care acum cădea mai tare.

— Şi o să-l mai vezi pe Ippolito? întrebă el după un moment.

— De ce l-aş mai vedea? M-am servit de el aşa cum tu te-ai servit de mine. N-o să-l mai văd niciodată.

NOAPTEA ÎN SOMN

Renzo intră în casă, ținînd în mînă un mic radio portativ cumpărat în după-masa aceea. Din antreu, se duse direct în dormitor, aprinse lumina, se așeză pe pat și puse aparatul de radio pe masa de noapte, lîngă telefon. Dintr-o cutie de piele luă o țigară, și-o aprinse, apoi învîrti butonul de la radio. Muzică de dans. Ascultă puțin, pe urmă învîrti din nou butonul. De data asta, un comentar sportiv. După aceea, muzică clasică, viori și piano, apoi din nou o voce care explica ceva. Acum Renzo mai mult privea decît asculta. Se uita la radio cu o expresie tot mai absentă. Deodată, se apleacă, opri emisiunea și formă la iuțeală un număr de telefon. De-ndată ce auzi vocea soției sale zicînd „alo", o-ntrebă :

— Ce mai faci ?

— Bine.

— Ce faci acum ?

— Mă pregăteam să mă bag în pat.

— Îți telefonez fiindcă tu mi-ai spus că pot.

— Se spun atîtea! Nu trebuie să le iei pe toate în serios.

— Va să zică n-ar fi trebuit să-ţi telefonez?

— Nu zic asta, zic numai că nu era o adevărată invitaţie. Era doar o vorbă amabilă şi atîta tot.

Renzo tăcu, apoi o întrebă:

— Te-ai şi culcat?

— Nu. Încă nu.

Din nou tăcere. Deodată, Renzo zise:

— Vin la tine.

— Nici vorbă de aşa ceva. Sînt dezbrăcată.

— Perfect. Asta înseamnă că o să dormim împreună.

— Să dormim împreună? Eşti nebun?

— De ce nebun?

— Sîntem despărţiţi de trei luni, eu nu te iubesc şi tu nu mă iubeşti, nu mai avem nimic de împărţit, şi tu vrei să dormim împreună!

— Am spus să dormim, şi nimic altceva.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că am să vin, că am să mă culc alături de tine, şi că am să adorm numaidecît. Cu ce te deranjează asta? Hai, fii drăguţă!

Tăcere. Apoi femeia zise:

— Ce absurditate. Şi apoi, mai întîi de toate, pic de somn, nici n-aş putea veni să-ţi deschid: în cinci minute dorm buştean.

Renzo răspunse:

— Facem aşa: pui cheia în vasul de flori din dreapta, vasul de afară, din faţa uşii. Eu vin, intru, mă culc alături de tine fără să te tre-

zesc; dimineaţa, tot fără să te trezesc, am şi plecat. E bine aşa?

— Nu înţeleg ce plăcere poţi găsi în asta.

— N-are a face. Spune-mi numai dacă eşti de acord.

— Bine. Dar te previn că ai să mă găseşti adormită şi că pentru nici un motiv nu trebuie să mă deştepţi. E limpede, nu?

— Perfect Pe curînd.

Renzo puse la loc receptorul, aprinse din nou o ţigară, răsuci butonul de la radio şi începu să asculte muzica, fumînd, aşezat pe marginea patului, picior peste picior. Cînd termină ţigara, închise aparatul, se sculă şi se duse la baie. O odaie lungă şi îngustă, cu fereastră în fund, prin care se vedea faţada imobilului de vizavi, de un albastru chimic, cu o mulţime de balcoane apărate de balustrade argintate. Renzo deschise un dulăpior lăcuit şi începu să pună într-un sac de piele cele necesare pentru noapte: pieptene, perie, tubul cu pastă de dinţi, periuţa de dinţi, aparatul de ras electric. Luă din cuier pijamaua, o făcu sul şi o vîrî cu forţa în sac, trăgînd apoi fermoarul. Ţinînd sub braţ micul sac umflat pînă la refuz, trecu în antreu şi lăsă în jos maneta de la tabloul electric. Un scurt moment de beznă. Apoi deschise uşa casei şi ieşi pe palier.

Pe cînd ascensorul cu zbîrnîitul lui monoton cobora etaj după etaj, Renzo, ca de obicei, citi cu toată atenţia ce scria pe indicatorul de întreţinere: „Închideţi bine uşa. Cine foloseşte as-

censorul o face pe riscul său etc..." Şi mai citi şi cele cîteva vorbe pornografice pe care cineva le zgîriase cu un vîrf de cuţit pe lemnul lustruit. Ascensorul se opri, Renzo traversă holul şi ieşi în stradă. Sub casele pline cu balcoane şi cu ferestrele toate stinse, maşinile păreau trăsnite de paralizie, care parcate curmeziş, care în zig-zag, care cu radiatorul întors spre trotuar. Nu trecea nimeni ; strada era aproape cufundată în beznă. Înainte de a se sui în maşina lui, Renzo se uită la ceasul de la mînă şi văzu că era unu şi un sfert.

Din cartierul lui pînă în cel al neveste-si se putea merge fără a mai trece prin centrul oraşului. Străzi după străzi, toate la fel, toate cu aceleaşi imobile ticsite de balcoane, cu aceleaşi şiruri de maşini abandonate în dezordine de-a lungul trotuarului. Renzo începu să gonească nebuneşte din stradă în stradă, metodic, luînd virajele fără să încetinească, cu un scîrţîit sfîşietor al roţilor la fiecare cotitură. În sfîrşit, ajunse în piaţa unde locuia soţia sa, un fel de puţ de ciment : cinci imobile foarte înalte înconjurau, aplecate, un minuscul lac de asfalt. Fiecare din aceste clădiri avea în faţa porţii o mică grădină, cu două ghivece de muşcate la intrare. Renzo găsi cheia, intră în holul imobilului şi se duse direct la parter, la uşa cu numărul trei. Uşa se deschise încetişor, şi el se strecură în bezna apartamentului. Un moment stătu nemişcat, cu răsuflarea oprită.

Tăcere adîncă. Dar obscuritatea părea însufleţită de o prezenţă invizibilă, şi totuşi vie.

Renzo se aplecă, își scoase pantofii și, pe întuneric, se îndreptă spre odaia de culcare. Apartamentul era în totul asemănător cu al său. Știa asta, fiindcă fusese acolo de vreo cîteva ori, pe cînd discutaseră divorțul. Singura deosebire era că el locuia la etajul cinci, și ea la parter. Ușa dormitorului era întredeschisă. Renzo intră și trase cu urechea : după respirația adîncă și neregulată înțelegea că soția lui dormea.

Își aduse aminte că patul, un pat mare, ca de două persoane, era așezat cu tăblia de la căpătîi la peretele din dreapta. Rămînea de știut pe ce parte dormea ea acum. Foarte, foarte încet, cu mîna întinsă în gol, Renzo înainta prin întuneric, pînă cînd se izbi cu fluierul piciorului de marginea patului. Se aplecă spre locul pernei pînă ce simți pe palmă un gîdilat. Desigur, părul. Așadar ea dormea pe partea dinspre ușă. În vîrful picioarelor, Renzo făcu ocolul patului, își puse sacul jos, scoase de acolo pijamaua și un tub de somnifere, se dezbrăcă, îmbrăcă pijamaua, băgă somniferele într-unul din buzunare, ridică cuvertura și se vîrî în pat.

Cîtva timp rămase nemișcat, pe spate, la marginea patului, ținîndu-și răsuflarea și ciulind urechile. Respirația ei era hîrîită, violentă, aproape mînioasă, cum se și cade să fie respirația unei femei tinere care în fiecare noapte, avid și lesne, se reface după oboselile zilei. În ce poziție doarme? se întreba el, și întinse o

mînă pînă ce dete de corpul adormitei. Sta ghemuită cu bărbia la genunchi. Dar exact atunci o auzi trăgînd un oftat gălăgios, nemulţumit, zbuciumat. Apoi, cu o violenţă aproape turbată, se răsuci şi se aruncă pe el, strîngîndu-l tare în braţe.

Stătea cu un picior de al ei pe picioarele lui, cu braţul petrecut în jurul mijlocului, cu capul pe pieptul lui. Dar răsuflarea, revenită la ritmul obişnuit, excludea orice conştiinţă. Era adormită. Afectivitatea disperată şi chinuită a îmbrăţişării era automată. Renzo îi puse un braţ pe umeri iar pe celălalt i-l aşeză sub propria lui ceafă.

Multă vreme rămase nemişcat, ascultîndu-i respiraţia ; o răsuflare grea, copilărească, obosită şi, oarecum, dureroasă. Din cînd în cînd o auzea suspinînd adînc, sau o simţea lipindu-se mai tare cu trupul de trupul lui. Dar şi suspinele şi mişcările erau maşinale, neintenţionate. În această poziţie, trecu, poate, o oră, pînă ce pricepu că, dacă voia să doarmă, trebuia să-şi schimbe poziţia : cu unul din picioarele ei, femeia călca pe gleznele lui, de-a curmezişul, drept pe os ; asta sfîrşise prin a-i provoca o durere fixă şi acută. Iar cu capul ei îl apăsa pe piept, greu ca plumbul.

Cînd începuse însă a se pregăti să se desprindă încetişor de ea fără s-o trezească, iată că adormita, cu aceeaşi violenţă oarbă cu care îl îmbrăţişase, se desfăcu din prinsoare şi se aruncă în partea cealaltă a patului, rămînînd

totuşi cu spinarea lipită de a lui. Această mişcare, în aparenţă aşa de voită, fusese totuşi automată, inconştientă. O auzi, în noua ei poziţie, oftînd de vreo două trei ori, cu zbucium, şi reluîndu-şi apoi respiraţia neregulată şi mînioasă.

Aşa, aruncată de-a curmezişul patului, stătu cam un ceas. Iar Renzo, pînă la urmă, aţipi, dar uşor şi transparent, astfel că prezenţa femeii lipită de el tot îl mai preocupa în somn. Dar iată, deodată, o nouă mişcare furioasă pe sub cuvertură ; şi de data asta îmbrăţişarea fu mult mai intimă decît prima. Corp la corp, cu obrazul băgat în unghiul făcut de gît şi umăr, cu mîinile împreunate pe pieptul lui, şi din gură bolborosind o vorbă aspră şi arţăgoasă, care semăna, ca sunet, cu un „sffffîşşşi“, sau poate cu un „zzzdrrreanţsss“. Apoi, destul de ciudat, şi desigur maşinal, căută mîna lui şi i-o strînse. Strîngere care, ca şi îmbrăţişarea, n-avea, după socotinţa lui Renzo, nimic voluntar. Era şi ea automată. De altfel, această purtare aşa de intimă dură puţin. Pe neaşteptate, o nouă izbucnire furibundă o proiectă pe femeie departe de el. De data asta, ea căzu pe spate, cu capul afundat în pernă, alături de al lui. Mîna care i-o strînsese pe a sa se înmuie, inertă şi pînă la urmă lunecă afară, printre degetele lui.

Ajuns la acest punct, Renzo se uită la cadranul fosforescent al ceasului şi văzu că era patru dimineaţa. În două ore soţia lui îl apucase de două ori în braţe şi de două ori se smulsese din ele. Lucruri care, în viaţa lor trează nu se mai

produseseră de foarte multă vreme. Dar gata, băiete, acum trebuie să dormi. Scoase din buzunar tubul cu somnifere, deşurubă capacul, făcu să-i cadă în palmă trei pastile şi le înghiţi. Soţia sa trase un suspin în doi timpi, ca un fel de scîncet, şi din nou îi căută mîna. Renzo închise ochii.

Se deşteptă după patru ceasuri. Locul de lîngă el era gol. Dar de alături, din odaia de baie, venea zgomotul de stropi al duşului. În tot cazul, era beznă în odaie, deşi printre stinghiile oblonului se mai filtrau fire subţiri de lumină. La picioarele patului, pe un fotoliu, hainele ei erau aruncate în mare dezordine, aşa cum şi le scosese seara, fusta şi haina dedesubt, lucrurile mai intime şi ciorapii deasupra. Ale lui erau împrăştiate pe jos, pe covoraşul de la pat.

Renzo sări din pat şi începu să se îmbrace în grabă. Duşul nu se mai auzea, şi în această tăcere se distingeau, de dincolo de pereţii subţiri, zgomote venite din apartamentele vecine: plînsete de copil, sonerii de telefon, voci la radio, discuţii şi strigăte. Renzo se apropie de uşa odăii de baie şi ciocăni de două ori:

— Nu-ţi pot deschide, strigă ea dinăuntru.

— Voiam să-mi iau rămas bun.

— *Ciao! Ciao!* La revedere!

— Mersi pentru astă noapte.

— N-ai pentru ce. Şi... ştii... te rog...

— Da?

— Te rog să nu-mi mai telefonezi.

Renzo privi cîteva clipe ușa încuiată, apoi scutură tare din cap și ieși din apartament. În holul de jos al imobilului dădu peste un om în cămașă albastră care ducea pe umeri un sac plin cu gunoaie. Mica piațetă înconjurată de imobile înalte și înguste era ocupată de numeroasele autobuze goale care aveau acolo cap de linie. Încasatorii și șoferii, în mici grupuri, trăncăneau în mijlocul pieței. Renzo se sui în mașină și, privindu-se în oglinda de la parbriz, puse pe cît putu puțină ordine în părul său încă vîlvoi de cum dormise noaptea. Apoi porni motorul și plecă.

POETUL ŞI DOCTORUL

Îşi dăduseră întîlnire lîngă obeliscul de la Foro Italico. Cu o zi înainte plouase. Cerul era de un albastru puternic şi nou, ca dat cu lac proaspăt. Nori de vată cenuşie, tiviţi cu violet, alergau umflaţi şi grei, împinşi de un vînt năvalnic. Soarele lumina fastuos şi făcea să pară neagră păduricea care acoperea Monte Mario, îndărătul vîrfului de aur clar al obeliscului.

Giovanni opri maşina lîngă obelisc, trase frîna de mînă, apoi coborî şi începu să dezlege şnururile şi să scoată de pe fir cîrligele capotei. Era o căldură dogoritoare, aproape ca o prevestire de furtună. Şi el se simţea fericit, simţea cum îi zbîrnîie sîngele în vine, de cît de bine dispus era. În curînd o să vină şi fata, au să meargă undeva pe cîmp, într-un loc frumos şi verde, unde au să rămînă pînă seara. Dar cîrligele nu se lăsau uşor scoase, decît dacă cineva, la spate, ar fi tras de capotă. Pe cînd manipula zadarnic, auzi o voce :

— Nu vreţi să vă ajut ?

Se întoarse. Era un tînăr de vîrsta lui, slab şi oacheş, cu faţa fină şi delicată. Îl fixa cu ochi scînteietori, sub sprîncenele negre şi dese. Nici nu apucase să-i mulţumească, că tînărul şi prinsese manivela capotei. Într-o clipă, cîrligele fură desfăcute, capota coborîtă.

Giovanni se sui din nou în maşină şi îi oferi necunoscutului o ţigară. Se aştepta ca acesta s-o ia şi să plece. Dar nu fu aşa. După ce îşi aprinse ţigara la aceea a lui Giovanni, tînărul, strîngînd mîna acestuia cu amîndouă mîinile lui care, lucru curios, tremurau, se rezemă de maşină, cu un braţ pe portieră, duse ţigareta la gură, aspiră fumul, îi dete drumul înapoi pe nări, stupi un fir de tutun care i se lipise de buză, apoi, cu o extravagantă banalitate, zise :

— Frumoasă zi ! Nu ?

Giovanni descoperi cu mirare că nu-i displăcea de loc faptul că tînărul întîrzia să plece şi că-i vorbea. Dimpotrivă, îi făcea plăcere. Atribui această dispoziţie sufletească stării lui generale de fericire, şi răspunse imediat :

— Da. Într-adevăr. Înmărmuritor de frumoasă.

Tăcu un moment, apoi, lucru destul de ciudat, constată că adaugă :

— Dacă n-ar fi vîntul ăsta, ar fi o zi perfectă.

Tînărul zise, privind în depărtare :

— Pe o zi ca asta, face să mergi la ţară. Nu credeţi ?

Avea o voce dulce, de o dulceaţă totuşi întunecată şi ameninţătoare. O voce care, Gio-

vanni observase asta, din cînd în cînd se poticnea într-o uşoară bîlbîială, nu lipsită de graţie. Giovanni simţi pe loc simpatie pentru el, şi-i răspunse cu convingere :

— Da. Pe o zi ca asta e într-adevăr plăcut să mergi la ţară.

Celălalt dădu din cap fumînd cîteva clipe în tăcere. Apoi zise :

— În asemenea zile mi-ar plăcea să merg afară din oraş, s-o iau razna printr-un cîmp semănat, să mă arunc şi să mă culc în holdele de grîu. Se poate sta între spicele înalte ca-ntr-un alcov verde, avînd spicele drept pat, drept pereţi tot spice, iar drept baldachin cerul albastru. Iei un spic, zdrobeşti grăuntele între dinţi, un grăunte fraged şi plin de suc, sugi sucul privind în sus, spre soare. Frumos, nu ?

Giovanni socotea că tînărul vorbeşte bine, ba chiar prea bine, într-un fel care putea părea şi agasant dacă n-ar fi avut pentru el acel invincibil sentiment de simpatie. Ca să readucă conversaţia la un diapazon mai puţin liric, îl întrebă :

— Dacă găsiţi că e aşa de frumos, de ce nu vă duceţi acolo, la ţară ?

Celălalt trase din ţigară, şi răspunse :

— M-aş duce eu bucuros.

— Şi de ce n-o faceţi ?

— N-am chef să mă duc singur.

Giovanni îi spuse, cordial :

— Ei, atunci trebuie să vă găsiţi o fată. Asta vă trebuie, nu ?

Tînărul făcu un gest ciudat, aproape convulsiv, din mînă și din cap, și nu zise nimic. Giovanni insistă :

— Uite, eu, de pildă, mi-am găsit-o. În clipa asta stau și o aștept.

Socotea că îi vorbise astfel încît să înțeleagă că în curînd va trebui să-l părăsească. Poate nu numai pentru acest motiv. Poate și din lăudăroșenie, pentru satisfacția lui intimă.

Tînărul se întoarse spre el, inopinat, înșfăcînd ușa portierei cu amîndouă mîinile și fixîndu-l pe Giovanni cu ochi incandescenți. Asta îi displăcu imediat lui Giovanni.

— Dar de ce vă uitați la mine așa ?

Îl văzu pe celălalt că se fîstîcește brusc, scuzîndu-se într-un mod excesiv, repezit :

— Iertați-mă, vă rog, așa fac eu cu toată lumea, mă uit la oameni cu insistență. Vă cer iertare.

— O ! nu face nimic. Dar, știți, e totdeauna nu știu cum atunci cînd cineva se uită fix la tine.

Tînărul nu zise nimic. Dar nici nu se mișcă. Giovanni se uită la ceasul de la bord : fata ar fi trebuit să fie sosită. Dar fu uluit cînd descoperi că, în fond, această întîrziere nu-i displăcea de loc. Întrebă :

— Sînteți student ?

— Da.

— La ce facultate ?

— Litere.

— Eu urmez medicina.

— Două studii foarte diferite, zise celălalt, cu o față înnorată și gînditoare.

Giovanni spuse :

— Ar fi trebuit să pricep că dumneavoastră studiaţi literele după felul cum aţi vorbit de mersul la ţară.

— Care fel ?

— Aşa...

Giovanni îşi dădea deodată seama că roşeşte, nici el nu ştia bine de ce, aşa, dintr-un ciudat sentiment de pudoare.

— Într-un fel aşa... de literar, de poetic...

— De fapt, zise celălalt, pe un ton sec, scriu poezii, din vreme-n vreme.

Giovanni răspunse, conciliant :

— Şi mie îmi plac poeziile. Citesc des poezii. Încerc să mă ţin la curent, deşi am foarte puţin timp, mai ales cînd se apropie examenele.

Se întreba dacă trebuie să numească pe cei doi, trei poeţi preferaţi. Dar teama de a fi judecat rău îl împiedică. Tînărul, după un moment, întrebă, cu o voce dulce, tristă, mîngîioasă :

— Vă place aşa de mult poezia ?

— Da. Poate că n-o înţeleg prea mult, dar unii poeţi îmi plac cu adevărat. Îmi dau sentimentul vieţii, al autenticităţii lucrurilor.

Giovanni îşi dădea seama că se poticnea în cuvinte, de aceea tăcu din nou, fîstîcit, privind de jos în sus pe interlocutor, aproape temîndu-se să-l vadă că zîmbeşte compătimitor. Dar celălalt rămînea serios şi nu părea de loc dispus să-l consoleze. În schimb, îl întrebă :

— Care poet vă place mai mult, dintre moderni ?

Luat pe neaşteptate, Giovanni constată că nu-şi aducea aminte nici un nume. Apoi, din întîmplare, îi răsări unul în memorie :

— De exemplu, am citit cîteva poezii de Garcia Lorca şi mi s-a părut că-s tare frumoase.

— Care ?

Acum Giovanni fu cuprins de o timiditate nestăpînită. Pînă la urmă, zise :

— Nu-mi aduc aminte titlurile, dar îmi amintesc că mi-au plăcut mult ; că le-am citit şi recitit. A, da, una în care se vorbeşte de moartea unui toreador.

— A ! Şi mai care ?

— Nu mai ţin minte.

Tînărul întrebă cu o voce excesiv de dulce :

— Aveţi multe cărţi ?

— Cum v-am mai spus, caut să mă ţin la curent.

— Aveţi bibliotecă ?

— Am două rafturi destul de mari. Într-unul ţin cărţile de medicină, în celălalt cărţile, ca să zic aşa, de distracţie.

— Ce cărţi ?

— Păi, nu ştiu ; cărţi de poezie, apoi romane, povestiri, eseuri, cîte ceva din toate. Din păcate, am prea puţină vreme pentru citit.

— Cînd citiţi ?

— Păi, seara, dacă rămîn acasă şi n-am altceva mai bun de făcut.

Pricepu că spusese ceva cam imprudent, care putea fi interpretat ca un semn de mediocru interes pentru lectură. Şi se opri, mortificat.

Dar celălalt păru nu numai că nu observase, dar că nici nu auzise fraza stîngace. Giovanni se grăbi să se corecteze:

— Vreau să spun, dacă fata pe care o aştept nu-mi telefonează să ieşim... La urma urmelor, nu credeţi că viaţa e mai importantă decît cărţile?

— Fata ar fi, după dumneavoastră, viaţa?

— Într-un oarecare sens, da.

— Ieşiţi des seara?

— Cînd se întîmplă.

— Şi ce faceţi atunci?

— Mergem la cinema, de cele mai multe ori.

— Vă place cinematograful?

— Da, îmi place.

— Ce filme preferaţi?

— Nu ştiu. Pe cele bune.

— Totuşi, unele filme vă plac mai mult ca altele.

— Asta da. De pildă, cele franceze.

— Care?

— Nu-mi aduc aminte acum.

— Dar dintre regizori, pe care îi preferaţi? Regizori din ce ţară?

— Nu ştiu. Italieni, francezi, germani, japonezi, americani.

Giovanni observă deodată că tînărul vorbea într-un fel din ce în ce mai abstract şi mai mecanic, cu o indiferenţă de automat căruia i s-a defectat mecanismul. Apoi îl văzu desprinzîndu-se de maşină şi întrebînd:

— Dar regizorii ruşi vă plac?

După care, fără să mai aştepte răspuns, se depărtă. Giovanni îşi înălţă privirea spre oglinjoara de la parbriz şi privi. Tînărul mergea pe dalele de marmură albă ale podului. În momentul acela venea spre ei (Giovanni o recunoscu de departe după fusta ecosez neagră-verde-roşie), fata pe care el o aştepta. Totul se petrecu într-un interval de un minut, astfel că Giovanni nici nu se mai gîndi să se ridice, să iasă din maşină şi să intervină.

Tînărul şi fata se întîlniră, vorbiră între ei cîteva secunde, apoi tînărul o apucă pe fată de încheietura mîinii şi încercă s-o tragă spre dînsul. Fata reacţionă cu violenţă, liberîndu-se cu o smucitură energică. Tînărul ridică mîna şi o pălmui pe obraz. Fata începu să alerge în direcţia maşinii. Tînărul fugea şi el, dar în direcţie opusă.

După aceea, ea deschise portiera şi se aşeză lîngă Giovanni istovită şi tulburată:

— Ce mai faci?

Giovanni o privi pieziş. Pe obrazul palid de femeie oacheşă, pata roşie a palmei primite persista, avea chiar forma palmei deschise.

În tăcere, dădu drumul la frîna de mînă, porni motorul şi începu să dea înapoi precaut pe piaţetă:

— Bine, mulţumesc.

O văzu instalîndu-se mai confortabil pe pernele scaunului, potrivind în jurul ei cutele fustei, în timp ce maşina o lua din loc.

— Unde mergem?

— Undeva, la ţară. Hai să ne întindem pe un cîmp de grîu, printre spice.

FAȚA UMFLATĂ

O bună bucată din via Appia merseră în tăcere, pe malul acoperit cu iarbă, de la o poartă la alta, în întîmpinarea chiparoșilor și a pinilor pe care sirocoul, întunecînd cerul, îi acoperea cu praf și-i făcea să pară decolorați. Iarba arsă de zăduf se fărîmița sub picior ; hîrtiile murdare, borcanele, jurnalele fostelor picnicuri așterneau pămîntul pretutindeni unde fusese umbra îmbietoare a vreunui copac mai mare, sau prezența pitorească a vreunei ruine. Era momentul cel mai cald, și cel mai pustiu al zilei. Puține mașini treceau săltînd peste pietrele mari ale pavajului roman.

Livio îi spuse deodată soției sale, uitîndu-se pieziș la ea :

— Dar ce ai ? Ți-e fața umflată de parcă ai avea ceva la măsea !

Era adevărat. Fața ei rotundă și grațioasă de obicei era acum umflată, congestionată și tumefiată. Și nu numai linia obrazului era alterată, dar și culoarea avea ceva nesănătos ; era aprinsă și schimbată ca la boală.

— N-am nimic, îi răspunse ea strîngînd din dinți ; ce-ți trece prin minte ?

Iată-i acum în fața porții rustice a vilei unde locuiește marea divă ; iată și micul zid, iată și zăbrelele ticsite de trandafiri agățători cu floricelele lor galbene. Livio zise :

— Aici e, și înaintă mai departe pe cîmp, de-a lungul zidului.

Era un loc viran, presărat cu grămezi de murdării, probabil încă proaspete, de vreme ce emanau în văzduh o duhoare puternică și acidă. În depărtare, dincolo de bordura unei surpături, se vedea, sub cerul întunecat, o dîră deslușită, iluminată de raze livide ; era un șir de blocuri de ciment. Livio merse de-a lungul zidului pînă într-un loc unde acesta făcea un unghi drept. Acolo se opri, dădu la o parte ramurile de trandafiri cățărători, făcîndu-și o deschizătură pe unde să poată vedea ; apoi controlă vizibilitatea și zise :

— De aici se vede tocmai bine esplanada din fața vilei. Trebuie neapărat să iasă. O să iasă.

— Și dacă nu iese ?

— Nu se poate să nu iasă.

Livio luă, de deasupra unei grămezi de gunoaie, un bidon vechi de benzină, îl răsturnă cu fundul în sus și se așeză pe el, cu aparatul fotografic pe genunchi, cu fața în deschizătura de trandafiri, între două bare ale grilajului. Soția sa, stînd la spatele lui, îl întrebă :

— De cîte ori ai fost aici ?

— Asta e a cincea oară.

— Ții mult, nu-i așa, la fotografia asta ?

Livio observase ceva răutăcios şi provocător în întrebarea ei, dar nu-i dădu importanţă, şi-i răspunse fără a-şi depărta obrazul de la deschizătură :

— Ţin la fotografiile astea fiindcă se vînd foarte bine.

— Sau poate pentru alte motive ?

Iată şi esplanada presărată cu pietriş din fundul grădinii. Livio putea vedea faţada vilei tencuită în roşu. Vedea şi hîrdaiele cu lămîi aliniate de-a lungul trotuarului, şi poarta încadrată într-o ramă de marmură albă, sub un mic acoperiş de ţiglă. Ceva mai departe de poartă, se vedea partea din faţă a unei maşini americane enorme şi negre, cu multe piese de nichel strălucitor. Semăna foarte mult cu un dric. Prin lumina opacă, produsă de siroco, prundişul mărunt al esplanadei părea animat de o forfotă, de o furnicare ameţitoare. Livio scoase capul afară din frunziş şi întrebă, cu o subită iritaţie :

— Ce alte motive ?

Soţia sa dădea tîrcoale grămezii de gunoaie pe care şedea el, agitată, febrilă şi ameninţătoare, ca o fiară în cuşcă. O văzu apoi întorcîndu-se brusc :

— Ce crezi tu ? Că n-am priceput ?

— Ce anume ai priceput ?

— Că tu vrei s-o fotografiezi ca să ai un pretext să te apropii de ea, s-o frecventezi, şi după asta, dintr-una-ntr-alta, să devii amantul ei.

Livio rămase ca trăsnit, negăsind cîtăva vreme nimic de răspuns. În cele din urmă, rosti încet şi răspicat :

— Crezi tu asta ?

— Sigur, zise ea, pe un ton cam nehotărît, şi totuşi îndărătnic, ca şi cînd şi-ar fi dat seama de absurditatea acuzaţiei. Dar hotărîse în sinea ei să o susţină orice ar fi.

— Crezi tu că eu, Livio Millefiorini, fotograf super-pîrlit sau cum vrei să-mi zici, am hal să aspir şi să devin amantul unei dive faimoase pe tot mapamondul, plină de miliarde şi, peste astea toate, bine garnisită cu un soţ prezent şi alţi candidaţi ?

Figura rotundă şi copilăroasă a soţiei sale, mai umflată ca niciodată, exprima laolaltă nehotărîre şi încăpăţînare. Pînă la urmă, zise, cu îndrăzneală :

— Ei bine, da. Cred. Dete un picior zdravăn unui borcan, şi adăugă : Ce-ţi închipui, că n-am băgat de seamă ce mutră ai făcut cînd ţi-am spus că vreau să te însoţesc ? Şi bucuria ta, în alte zile, cînd îţi spuneam că n-am să viu cu tine ?

— Dar bine, Lucia...

— Vrei să ai un pretext ca să te întîlneşti cu ea. O fotografiezi, pe urmă îi telefonezi, şi aşa, ai s-o vezi mai des, şi ai să faci amor cu ea.

Lucio se uită la dînsa. Apoi, cu o mişcare bruscă, puse ochiul la deschizătura din frunziş. I se păruse că simte ceva mişcîndu-se pe terenul cel gol. Dar nu era diva, ci doi cîini mari, lăţoşi, de un alb murdar, nu foarte deosebit de albul prundişului. După ce se rostogoliră şi se muşcară în joacă între ei, dulăii o luară pe după colţul vilei şi se făcură nevăzuţi. Livio se

întoarse din nou spre nevastă-sa şi-i spuse, cu adîncă convingere:

— Eşti nebună. Acum înţeleg de ce ai astăzi faţa umflată. Eşti umflată de gelozie.

— Nu, nu sînt nebună, şi-afară de asta, profit de ocazie ca să-ţi spun că sînt sătulă, sătulă pînă-n gît, pînă-n gît!

Livio se întreba dacă, în aşteptarea divei care nu venea, n-ar fi fost bine să ia cîteva fotografii interesante. Observă imediat, pe treapta mai înaltă din faţa uşii, ceva care lucea. Puse obiectivul la ochi şi văzu că erau două pahare şi o sticlă de whisky. Probabil că diva şi cu soţul ei se aşezaseră pe treptele scării, cu o seară înainte, beţivănindu-se şi căscînd gura la luna plină care răsărea îndărătul chiparoşilor de pe via Appia: La un pahar de whisky, pe lună plină, aşezaţi prieteneşte pe scară, ăsta o să fie titlul, se gîndi Livio, învîrtind fotografia şi reîncărcînd aparatul. În spatele său, îşi auzi soţia repetînd:

— Sătulă pînă peste cap, sătulă de-mi vine să mor.

— Sătulă de ce?

— De toate, şi în primul rînd de tine. Dacă cel puţin m-ai iubi. Dar n-au trecut nici doi ani de la căsătoria noastră şi umbli după toate fustele.

— Cum aşa? Cînd?

— Alergi după toate femeile. Şi d-aia, anumite lucruri pe care le-aş înghiţi, dacă tu m-ai iubi, mi-au devenit insuportabile.

— Ce lucruri?

— Ce lucruri ? Poftim ! ţi le spun pe toate. Ascultă : cameră mobilată, fereastră care dă în curtea interioară ; nu tu intrare separată ; nu tu o bucătărie a ta ; şi autobuzele ; şi tramvaiele ; şi dejunurile în picioare la birturi populare ; şi filmul la a treia reluare ; şi televizor la lăptărie ; şi afară de asta, uite, uită-te...

Livio se uita, şi era ceva fascinant în vocea ei exasperată. Dreaptă, în picioare pe o movilă de gunoaie, îşi ridicase niţel fusta şi-i arăta tivul peticit al juponului, lungile cîrpeli ale ciorapilor pe picioarele subţiri :

— Uite, uite : lenjeria mea făcută din fîşii, ciorapii îmi sînt pînze de păianjen, pantofii scîlciaţi, haina asta o port de doi ani, iar copilul nostru e înfăşurat în petice şi leagănul lui e un sertar. Nu-ţi ajunge ?

Livio încruntă sprîncenele şi încercă să argumenteze :

— Am început abia acum, de curînd ; a trebuit să cheltuiesc toţi banii pe echiparea atelierului ; de-acum o să încep şi eu să cîştig.

Dar femeia nu-l mai asculta :

— Şi-afară de asta, meseria ta nu-mi place.

Livio puse din nou ochiul la deschizătura dintre trandafiri. Dar iată că uşa cu geam, sub acoperişul de ţiglă, se deschisese şi un servitor în veston alb apăruse. Se aplecă, ridică sticla de whisky şi paharele, apoi dispăru. Livio trase şi fotografia asta, reîncărcă aparatul, apoi se întoarse şi zise cu o adîncă indignare :

— Va să zică nu-ţi place meseria mea ? Şi de ce, mă rog ? E o meserie ca oricare alta.

— Nu! răcni ea, turbată; nu e o meserie ca oricare alta. E o meserie care mă umple de scîrbă. Îți petreci ziua plictisind lumea, oameni care nu ți-au făcut nici un rău și care n-au altă vină decît că sînt persoane cunoscute. Le urmărești, te îndîrjești cîinește contra lor, nu-i lași să trăiască. Tu care nu știi să iubești, spionezi amorul ălora care se iubesc; nu trăiești, și vrei să zugrăvești viața celor care trăiesc; ești un pîrlit fără o lețcaie, și fotografiezi luxul și distracțiile oamenilor doldora de bani. Și-ți mai spun ceva: că atunci cînd se întîmplă anumite lucruri, ca seara trecută, în fața intrării de la *Night-club*-ul ăla, unde actorul cu pricina ți-a tras cîteva picioare, cînd se întîmplă lucruri de astea, mie mi-e rușine de tine. În loc să-i răspunzi cum i se cuvenea, tu n-ai făcut decît să încerci mai departe să-l fotografiezi. Și dacă ai fi izbutit, știi ce-ai fi fotografiat? Piciorul lui atunci cînd te pocnea în fund! Și-ai fi fost tare fericit!

Rîse, coborî de pe movilița de gunoi și se opri la mică distanță de el. Livio aruncă o privire prin deschizătură, văzu că locul era tot pustiu, apoi se întoarse și răcni:

— O să-ți pară rău de ce mi-ai spus acum.

— Ce vrei? A sosit ceasul adevărului, răspunse ea cu oarecare emfază. Sînt sătulă, și încă o dată sătulă. Sătulă de fotografiile tale pe care nimeni nu le cumpără, sătulă să te tot aud vorbind de sărmanele tale vitejii, sătulă să mai sper în zile mai bune. Ești în stare să fotografiezi orice, chiar și intimitățile noastre. De altfel, ai și făcut-o.

— Ce tot spui acolo?
— Da, da, ai făcut-o. M-ai fotografiat la mare în bikini, stînd dreaptă în fața unei cabine, într-un stabiliment de băi pustiu. Şi fotografia a fost publicată cu legenda: „O lună mai ploioasă. Dar sînt unii care se şi gîndesc să facă baie".
— Dar asta a fost cu voia şi consimţămîntul tău.
— Da. Şi m-ai făcut să capăt guturai.
— Şi, la urma urmei, ce vrei tu de la mine?
O văzu că, o clipă, rămîne descumpănită. Apoi zise:
— Vreau să renunţi la pînda asta stupidă şi să plecăm.
— Tot crezi că vreau să devin amantul divei?
— Da.
— Ei bine, eu nu vreau să capitulez. Am hotărît să-i fac fotografia, şi am să i-o fac.
Vorbind, nu fusese atent la ce se întîmpla dincolo. Întorcîndu-şi privirea, văzu prin deschizătura trandafirilor că se petrecea ceva. Diva, în persoană, deschise uşa cu geamuri de sub micul acoperiş de ţigle şi apăru în prag. Livio recunoscu părul ei galben ca paiul, faţa plinuţă şi pudrată, nişte ochi mari cît toate zilele şi cercănaţi, gura groasă şi roşie, pieptul ei enorm şi celebru care ţîşnea în formă de două umflături strînse de corset. Diva ridică poşeta spre piept, scotoci înăuntru şi scoase de acolo o pereche de ochelari negri pe care şi-i aşeză pe nas. Apoi, ridică un braţ şi strigă ceva. Imediat, o umbră se repezi străbătînd obiectivul: şoferul. Diva privi în jos, apoi se îndreptă spre maşină. Era

îmbrăcată ridicol, ca o copiliță, cu un pieptar sumar de culoarea smaraldului și o rochie largă cu crinolină, înflorată, atîrnînd pe picioarele ei de o albeață de ghips.

Era momentul, atunci sau niciodată, gîndi Livio. Ridică aparatul și începu s-o urmărească pe divă care se plimba pe esplanadă, gata să-i tragă o fotografie în momentul cînd ea avea să se suie în automobil. Dar deodată, ceva fără formă dar masiv îi căzu în spinare și-l făcu să cadă jos de pe bidonul pe care ședea. Cînd se ridică, o văzu pe soția lui care fugea peste cîmp înspre via Appia, ținînd strîns în mînă aparatul fotografic.

Cîteva clipe stătu nemișcat, cu ochii plini de lacrimi, turbat și înciudat. Apoi se îndreptă încet, resemnat, înspre șosea. Dar fu nevoit să se oprească. Mașina cea lungă și neagră a divei trecea tocmai atunci pe sub nasul lui. Altă fotografie ratată din pricina neveste-si. Mașina se depărta. Ridică ochii și-și văzu soția venind spre el și întinzîndu-i aparatul fotografic.

Fața ei nu mai era nici umflată, nici înroșită. Se ușurase femeia. Și acum zîmbea. Zise apropiindu-se :

— Fă-mă pe mine. Fotografiază-mă. De cînd îmi tot promiți, și nu te mai hotărăști odată.

O AVENTURĂ ?

Femeia aceea îi telefonase de mai multe ori cu o insistenţă totodată patetică şi îndîrjită. Un amestec de rugăminte fierbinte şi demnitate dispreţuitoare, care pînă la urmă îl făcuse curios. Se gîndea c-ar fi, poate, o aventură, sau ceva neobişnuit şi extravagant ; şi că în ambele cazuri merita să rişte. Şi-aşa, la al cincilea telefon, zise :

— Bine. Unde doreşti să ne vedem ?

— Ştii unde este barul restaurant La Floarea de Lotus ?

— Acela care se află în cartierul E.U.R. ?

— Da. Exact. Eu am să fiu la bar, cu o revistă în mînă. Sînt brună. Am să fiu îmbrăcată în negru.

— De ce în negru ?

— Sînt în doliu după o rudă.

În ziua fixată, ajuns la un deal fără iarbă pe care răsărea singuratic restaurantul La Floarea de Lotus, Lorenzo micşoră viteza şi privi în sus. Rotundă, palidă ca o sfîntă moaşte, luna plină stătea pe cer, suspendată îndărătul profilului

negru al unei clădiri care semăna a pagodă, pe fundalul de cer verzui al asfinţitului. Pagoda, cu ferestrele de pe acum luminate toate, radia o lucire galbenă. Şoseaua care ocolea dealul în spirală era punctată cu lanterne roşii. Părea o stampă japoneză, dar dintre cele mai comerciale ; şi contrastul cu şirul de zgîrie-nori albăstrui ai cartierului E.U.R., acolo, în faţă era de-a dreptul supărător. Lorenzo apăsă pe accelerator, maşina parcurse repede urcuşul şi se opri pe o esplanadă, alături de alte maşini, în faţa pagodei.

Un paravan cu motive de flori de lotus roşii şi aurii îi bara trecerea. Lorenzo ocoli paravanul şi, de îndată ce ochii lui se obişnuiră cu penumbra, distinse sala joasă, cu tavanul de grinzi roşii, cu măsuţe de lemn negru lăcuit, cu scaune de bambus şi lanterne împodobite de desene cu figuri istorice. Multe perechi şedeau la acele mescioare, cel mai adesea fete şi băieţi de condiţie modestă, care puteau fi atraşi de exotismul grosolan al localului. Alte perechi, cu încetineală şi absorbite de mişcările ce le făceau, dansau în centrul sălii, în ritmul unui *juke-box*[1]. Sub o scară care urca la etajul de deasupra, cu o balustradă şi ea în stil chinezesc, se vedea tejgheaua barului, cu vaporizatorul său nichelat şi şirurile sale de sticle. O femeie şedea singură pe unul din taburetele înalte şi ţinea în mînă, bine pusă la vedere, albă pe fusta neagră, o revistă făcută sul. Lorenzo se apropie şi, înainte de a-i vorbi, o privi cu luare-aminte.

---

[1] Tonomat (în lb. engleză).

Văzută de aproape, se arăta a fi foarte tînără şi nu lipsită de o oarecare rustică frumuseţe. Avea o faţă rotundă, cu expresie nobilă şi autoritară, cu păr des şi tapat, cu o privire cam vorace, un năsuc acvilin care părea ciocul unei păsări răpitoare, o gură mare şi superbă. Pe paloarea obrazului se detaşa ca o rană rujul neîndemînatic şi prea abundent dat pe buze. Ochii negri erau, cum cerea moda, cercănaţi. Lorenzo se gîndi, maşinal : „O aventură ?“ Apoi întinse mîna, zicînd :

— Bună ziua. Mă cheamă Lorenzo.

— Şi pe mine Assunta.

Lorenzo îi spuse cu gentileţe, apucînd-o cu mîna de cot şi arătîndu-i o masă mai deoparte :

— Mergem acolo ?

O văzu coborînd repede de pe taburetul înalt. Observă că era măruntică, dar graţioasă şi bine făcută. Se gîndi iarăşi, cu o siguranţă veselă : „Da, exact aşa, are să fie o aventură“. Se aşezară apoi pe incomodele jilţuri de bambus, sub lumina sîngerie a unei lanterne de hîrtie. De abia se depărtase chelnerul care luase comanda, şi femeia zise, supărată :

— Ştii că m-ai făcut să aştept o jumătate de ceas ?

Avea o voce care seamăna cu persoana ei : ţărănoasă şi agresivă. Lorenzo zîmbi :

— Scuză-mă. A trebuit să întîrzii. Dar acum sînt în întregime la dispoziţia dumitale pînă la... şi se uită la ceas, adăugînd : să zicem timp de cel puţin două ceasuri.

Cele două scaune erau foarte aproape şi genunchii lor se atingeau. Dar femeia nu părea

că observă. Lorenzo se gîndi din nou că o să fie sigur o aventură, de data asta însă cu un fel de sațietate anticipată. Femeia zise deodată :

— Poate că ar fi bine ca dumneata, mai înainte de orice, să știi cine sînt.

— Spune-mi.

— Sînt din P., și numi un orășel nu departe de Roma ; și-s măritată de un an. Socru-meu era moșier și a murit anul trecut. Atunci bărbatu-meu și cu mine am hotărît să ne mutăm la Roma.

Tăcu nițel, apoi adause, pe un ton ceva mai întunecat :

— Eu sînt îndrăgostită de bărbatul meu și nu l-aș trăda nici pentru tot aurul din lume. Asta să fie bine înțeles.

Lorenzo se gîndi numaidecît și oarecum ușurat : „Va să zică nu e o aventură. Să vedem atunci ce e". De aceea întrebă, cu curiozitate :

— De ce îmi spui asta ?

— Pentru că voi, ăștia, domnișorii de la oraș, aveți despre femei niște idei ciudate.

Lorenzo răspunse zîmbind :

— Să lăsăm deoparte aprecierile și să venim la fapte. Spune-mi cu ce-ți pot fi de folos.

Femeia arătă revista pe care o pusese pe masă :

— În revista asta se spune că dumneata ești un om foarte monden.

Lorenzo își aruncă ochii pe revistă. Era o revistă ilustrată de mare tiraj, specializată în cancanuri. Într-una din imagini, era el, dansînd într-un local de noapte, printre multe alte cupluri. Zise :

— Nu sînt un om monden. Revista asta mă dă drept ceea ce nu-s.

Femeia părea că nu-l auzise.

— Soţul meu şi cu mine nu cunoaştem pe nimeni, aici, la Roma. Şi cum revista asta vorbeşte de dumneata ca de cineva care cunoaşte multă lume, eu ţi-am telefonat ca să-ţi cer o favoare.

— Care ?

— Să mă faci să cunosc diferite persoane. Să mă introduci în anturajul dumitale.

Lorenzo se gîndi : „O aventură ? Nu. O chestie dementă. Dar, poate, amuzantă". Nu lăsă să se vadă nimic din reflecţiile sale. Faţa să rămase nemişcată. Ca să cîştige timp, întrebă :

— Se poate oare să nu cunoaşteţi pe nimeni, absolut pe nimeni ?

— Iată că se poate, răspunse ea cu nevinovăţie. N-avem aici, la Roma, nici rude, nici prieteni. Sîntem singuri.

— Şi unde locuiţi ?

— La Parioli, într-un apartament destul de mare, cu un salon foarte larg, în care însă nu vine nimeni.

— Şi ce faceţi toată ziua ?

— Nimic.

— Cum : nimic ? Faceţi, totuşi, ceva.

— Dimineaţa văd de casă, am o bucătăreasă şi o jupîneasă. Pe urmă mîncăm. După ce-am mîncat, dormim. După masă, ieşim. Sau mai exact ies eu, fiindcă lui bărbatu-meu nu-i place să se plimbe. Ies, şi mă duc prin oraş.

— Singură ?

— Singură.

— Şi ce faci ?

— Nimic. Umblu pe străzi, mă uit la vitrine, la lume. Apoi mă întorc acasă, cinăm, iar seara sau mergem la cinema, sau ne uităm la televizor.

— Dar soţul dumitale are o profesiune. Cunoaşte deci oameni din meseria lui.

— Soţul meu nu are nici o profesiune. E proprietar, ca şi taică-său. O dată pe săptămînă se duce la ţară, unde, fireşte, cunoaşte lume. Dar la Roma nu cunoaşte pe nimeni.

Lorenzo întrebă, la urmă, ca o concluzie a interogatoriului său :

— Şi cam ce fel de lume aţi vrea să cunoaşteţi ?

— Oameni simpatici, cu care să poţi să te veseleşti şi să petreci cîteva momente plăcute.

— Adică ?

— Păi, ce ştie toată lumea : să te plimbi cu ei, să mergi cu dînşii la cinema, să iei masa în oraş, sau măcar să joci cărţi. Lui bărbatu-meu îi place să joace cărţi.

— Ce fel de om e bărbatul dumitale ?

— E tînăr. Cam gras.

Lorenzo se gîndea : „Sigur, e o treabă dementă, din cele de care am eu totdeauna parte". Şi zise, cu drăgălăşenie :

— Mă scuzaţi, dar un serviciu ca cel pe care mi-l ceri dumneata îl faci numai pentru o femeie pe care o iubeşti, sau de care te leagă o adîncă prietenie. În cazul nostru, pentru ce motiv ar trebui să-ţi satisfac rugămintea ? Nu ne iubim, de-abia ne cunoaştem...

Înţelese că femeia nu prevăzuse o obiecţie aşa de evidentă. De aceea o văzu că încremeneşte şi

rămîne cu ochii căscaţi. Continuă, deci, cu senzaţia totuşi că spune lucruri anapoda :

— Dumneata eşti pentru mine o străină. Sub ce pretext aş putea să te introduc, cum ai spus, în anturajul meu ?

Femeia zise atunci, destul de neaşteptat :

— Iartă-mă, te rog. Văd că m-am înşelat.

— Cum aşa ?

— Văzînd faţa dumitale în revista asta am avut impresia că eşti o persoană simpatică care mi-ar fi făcut acest serviciu fără să-mi ceară nimic în schimb. Dar m-am înşelat. Scuză-mă.

Şi brusc, se ridică în picioare.

Din nou Lorenzo îşi schimbă părerea : „Nu. Nu e o chestie dementă. Poate că într-adevăr e o aventură“. Şi-i zise, în cele din urmă :

— Aşteaptă. Nu mi-am spus ultimul cuvînt. Aşază-te şi să mai stăm puţin de vorbă.

Dar femeia părea acum decepţionată, cuprinsă de o mare grabă.

— Nu, lasă-mă să plec.

Îi întoarse spatele şi se îndreptă spre uşă. Lorenzo se luă după ea.

În piaţă, ea avu un moment de ezitare, de care Lorenzo profită pentru a o ajunge şi a-i spune :

— Cel puţin îmi dai voie să te conduc acasă ?

— Acasă, nu. Numai pînă la prima staţie de taxiuri.

— De ce ? Pot tot aşa de bine să te conduc pînă acasă.

— Nici pomeneală. Acasă, nu.

Între timp, se suise totuşi în maşină, cu dezinvoltură, şi se aşezase lîngă Lorenzo, răspîn-

dindu-şi fusta largă pe picioarele lui. Pe cînd maşina cobora strada de jur împrejurul colinei, întrebă deodată :

— Cine e fata cu care dumneata dansezi în fotografia aceea ? E logodnica dumitale ?

— N-am logodnică. Era o fată oarecare.

— Eu aş jura, zise ea cu o stranie şi neaşteptată gelozie, că nu e o fată oarecare.

— Ce te face să crezi una ca asta ?

— Felul cum dansa cu dumneata.

— Ce fel anume ?

— Obraz lîngă obraz.

Maşina ajunsese în apropierea unui grup de taximetre. Femeia zise :

— Am ajuns. Te rog să opreşti aici, să mă dau jos.

Şi lui Lorenzo nu-i mai rămase decît să stopeze şi să deschidă portiera. O văzu o clipă întorcîndu-se spre el şi spunînd :

— Încă o dată, scuză-mă, apoi, mîndră şi ţeapănă, se pierdu în umbra serii.

Atunci îi mai veni în minte gîndul că, probabil, ar fi fost într-adevăr o aventură. Dar, părîndu-i-se că orgoliul îl făcuse să gîndească astfel, se corectă : „a fost ceva într-adevăr dement“.

VIAȚA E O JUNGLĂ

După ieșirile expansive din seara precedentă, petrecută în localul de noapte unde le cunoscuse pe cele două fete, vocea, la telefon, îi păru lui Girolamo cam aspră și aproape dușmănoasă :

— La masă ? Vrei să ieșim să mîncăm în oraș pe căldura asta ?

— Bine, dar ieri seară convenisem că azi dejunăm împreună.

— Se zic atîtea, seara, după ce ai băut un pic !

— Dar bine, adu-ți aminte că dumneata ai fost aceea care mi-ai spus să-ți telefonez, ca să luăm masa împreună.

— Eu ? Se poate. Se vede că eram beată.

— Dar, în sfîrșit, ce dorești dumneata să facem ?

— Așteaptă un moment.

Girolamo auzi tocurile fetei depărtîndu-se pe parchet. Apoi zgomotul unei discuții agitate și neplăcute, fără să-i distingă cuvintele. Apoi, din nou vocea fetei :

— Vino peste un ceas.

— Vii singură?
— Nici pomeneală. Merge şi prietena mea.
Foarte contrariat, întrebîndu-se dacă n-ar fi cazul să găsească un pretext ca să se scape de obligaţie, Girolamo îşi petrecu ceasul acela umblînd cu maşina de la o mahala la alta, la umbra platanilor înalţi încărcaţi cu frunziş de vară. Cele două fete locuiau în Parioli. Cînd opri în faţa casei unde stăteau, fu uimit de luxul modern al faţadei, toată din marmură şi cristal. Păruseră, la prima vedere, de condiţie modestă. Ai fi zis două mici funcţionare. Dar odată intrat în holul imobilului, descoperi că locuiau la demisol. Coborî scara, găsi prin întuneric uşa şi sună. Aceeaşi voce mojică îi strigă dinăuntru să se ducă să aştepte în stradă. Girolamo socoti că fetele nu dispuneau decît de o odaie şi că această odaie era desigur într-o mare dezordine. Urcă la loc scara şi se aşeză în maşină, în faţa porţii.
Aşteptă puţin, sub soarele care înroşea caroseria. În sfîrşit, iată-le. Erau foarte deosebite una de alta. Una, mai tinerică, mică şi graţioasă; cealaltă, înaltă, urîtă, şi ceva mai în vîrstă. Dar aveau amîndouă aceeaşi pudră cadaverică pe feţele lor palide, acelaşi cerc mortuar de vopsea neagră în jurul ochilor, acelaşi ruj anemic, de culoare mîzgoasă, pe buze. Îmbrăcămintea semăna şi ea: două fustuliţe verzi în formă de lalele şi două bluziţe diafane, scrobite şi transparente, prin care se puteau vedea ca prin celofan sutienuri robuste întinse pînă la plesnire, de culoare roz-aprins. Părul amîndurora era blond pai, contrastînd cu ochii şi sprîn-

cenele tăciunii. Se apropiară de maşină, şi cea mărunţică zise, cu faţa la portieră :

— Hai să mîncăm ceva. Dar te previn că avem treabă într-o jumătate de ceas, trei sferturi de oră cel mult.

Girolamo zise, plictisit :

— Ce mai grabă !

— Regret. Dar ori îţi convine aşa, ori ne întoarcem acasă.

Întrebîndu-se care putuse fi pricina acestei mîrlănii, mai mult intrigat decît jignit, Girolamo le duse în viteză la un restaurant nu departe de Ponte Milvio. Dar cînd intrară în grădină, văzură o mulţime de mese goale, la umbra rară şi caldă a unor salcîmi.

— Nu-i nimeni aici, zise Girolamo ; e Sfînta Maria Mare, e explicabil ; vreţi să rămînem aici, sau să încercăm în altă parte ?

Cea mică răspunse, mojic :

— N-am venit ca să fim văzute ; am venit să mîncăm. Rămînem aici.

Se aşezară. Veni şi chelnerul. Cea mică începu să citească lista.

— Langustă. Pot să comand langustă ?

Girolamo zise, uluit :

— Bineînţeles. Ce întrebare-i asta ?

— Nu se ştie niciodată. Ţi-ai numărat banii înainte de a ne invita ?

Chelnerul, cu creionul şi blocul în mînă, aştepta, răbdător, cu aerul omului care cunoaşte aceste situaţii şi nu se mai miră de nimic. Girolamo zise rîzînd, dar de fapt intrigat :

— Mi i-am numărat. Dă-i drumul cu langusta.

— Atunci, langustă, zise chelnerul. Şi ca vin ?

Cea mică întrebă iarăşi :

— Pot comanda o sticlă de vin, sau trebuie să-l iau vărsat ?

— Poţi comanda ce vrei, zise Girolamo plictisit.

Cea înaltă zise atunci :

— Nu te supăra. O facem pentru dumneata. De atîtea ori ne invită cîte unul, şi, la urmă, n-are bani destui ca să plătească.

Chelnerul plecă. Cea mică întrebă cu grosolănie :

— Apropo, nici nu ştiu cum te cheamă !

— Spune-mi Girolamo.

— Nu-mi place Girolamo. Mi-aduce aminte de *girarrostro*, adică de frigare.

— Şi pe voi, cum vă cheamă ?

— Pe ea — zise cea înaltă — o cheamă Cloti ; pe mine Maia.

— Dar astea-s alintări, nu-i aşa ?

— Da. Ea se numeşte Clotilda şi eu Marianna.

Girolamo o întrebă pe Cloti :

— Ce diminutiv ai propune pentru mine ?

— Nici unul, răspunse brusc, fata.

— Şi totuşi, într-un fel sau altul, tot trebuie să-mi găsiţi un nume, de vreme ce Girolamo nu vă place.

Cloti răspunse :

— De ce vrei să te chem pe nume, dacă peste o jumătate de oră o să ne despărţim şi n-o să ne mai vedem niciodată ?

— Eşti sigură ?

— O ! foarte, foarte sigură.

Sosi şi chelnerul. Se puseră pe înfulecat în tăcere. Mîncau langusta şi se uitau la mesele goale pe care, din cînd în cînd, din crengile de salcîm, veneau, zburdau în zbor şi se aşezau unele păsări mari, în căutare de firimituri. Girolamo se uita pe furiş la Cloti şi se convingea tot mai mult că era tare frumuşică şi că-i plăcea. Era cîrnă, avea ochi negri lucitori şi puţin bulbucaţi ; nasul era minuscul şi dat în sus, cu nările mici, o gură mofturoasă, bosumflată, cărnoasă, cu buza inferioară îndoită pe o bărbie aproape inexistentă. Capul acesta era aşezat pe un gît de o mare frumuseţe, rotund, alb, neted şi puternic. Girolamo, pînă la urmă, zise :

— Ştii că ai ochi foarte frumoşi ?

Cloti răspunse, pe un ton mîrîit :

— E inutil să-mi faci complimente. Ţine bine minte : nu sînt pîine pentru dinţii dumitale.

— Dar pentru dinţii cui ?

— Asta nu te priveşte.

Girolamo se întoarse către Maia :

— Poţi să-mi faci o plăcere ?

Amica avea o faţă grăsulie şi circulară, din care, ca un cioc de pasăre, ţîşnea un nas lung şi ascuţit. Întrebă :

— Ce plăcere ?

— Spune-i prietenei dumitale să fie niţel mai amabilă.

Prietena se întoarse spre Cloti şi-i zise, exact ca un papagal :

— Cloti, ai auzit ? De ce nu eşti mai amabilă ?

— Ai vrut să vin să mîncăm. Şi am venit. Nu pretinde mai mult.
— Dar, Cloti...
— O ! lasă-mă-n pace.
Girolamo zise atunci, cu un suspin :
— Să vorbim de altceva. Cum de mai sînteţi în oraş în mijlocul lui august ? Nu plecaţi în vilegiatură ?
Răspunse Cloti :
— Dar dumneata ? Dumneata, de ce n-ai plecat nicăieri ?
— Îmi place Roma vara.
— Uite, vezi ? Şi nouă ne place Roma vara.
— Sîntem funcţionare, explică Maia. Plecăm în vacanţă de abia la sfîrşitul lunii.
— Unde lucraţi ?
Cloti interveni :
— Ce-ţi pasă ? Te-am întrebat eu pe dumneata unde lucrezi ?
— Dacă mă întrebai, îţi spuneam.
— Dar eu nu te întreb. Nu mă interesează.
— Dar bine, Cloti, o întrebă Girolamo afectuos, pot să ştiu ce ai contra mea ?
Întinse o mînă peste masă şi o aşeză pe mîna ei mică, niţel umflată dar graţioasă. Cloti, brusc, îşi trase mîna, ţipînd :
— Nu mă atinge !
— Dar ce te-a apucat, Cloti, ce ai ?
— Şi, te rog, nu-mi zice Cloti.
— Dar cum ai vrea să-ţi zic ?
— Mă numesc domnişoara Clotilda.
— Ascultă ! zise Girolamo pierzîndu-şi răbdarea ; dacă nu voiai să vii, puteai s-o spui.

Dar o dată ce ai primit, ai datoria să fii măcar bine crescută.

— Datoria ? Ești nebun. De ce datoria ? Poate pentru că mi-ai oferit o tratație ?

— Dar bine, Cloti... zise cealaltă.

— Ție tacă-ți fleoanca, răcni Cloti. Tu m-ai făcut să primesc invitația asta tîmpită. Așa că, fiindcă tu ai fost cu ideea, rămîi tot tu cu el aici, eu mă duc. La revedere ! La revedere !

Se ridică, și, strecurîndu-se grăbită printre mese, se depărtă în direcția porții.

— Și acum, zise Girolamo de îndată ce Cloti dispăru, dumneata trebuie să-mi faci plăcerea să-mi explici purtarea de neînțeles, ca să nu zic mai mult, a prietenei dumitale.

O văzu dînd din cap :

— Vina e a mea. Eu am insistat să primească. Ea nu voia să vină.

— Dar de ce nu voia ?

— Să nu te superi. Fiindcă spunea că nu mai vrea să-și piardă vremea cu tipi lefteri.

— Dar eu, zise Girolamo cu stupoare, eu nu sînt lefter.

— Cum ? Dumneata nu ești lefter ?

— Nu. Nu sînt de loc lefter.

— Curios. Cloti avea impresia asta. Și eu la fel. Nu te supăra. Aș fi jurat.

— Dar ce vă făcea să credeți una ca asta ?

— Așa, multe.

Girolamo tăcu un moment, apoi zise :

— Dar dacă lui Cloti îi vin asemenea idei apropo de bărbați, de ce, înainte de a mă trata cum m-a tratat, nu s-a informat, nu m-a întrebat ? I-aș fi spus adevărul, că nu sînt cîtuși

de puţin lefter. Aşa, ar fi fost drăguţă cu mine şi ne-am fi avut bine unul cu altul.

— Trebuie s-o scuzi. Ce vrei ? Frica.

— Frica de ce ?

— Frica să nu nimerească pe unul din obişnuiţii curăţaţi. Dumneata trebuie să ne înţelegi. Sîntem două fete sărace. Ce mirare că umblăm să cunoaştem oameni cu dare de mînă ?

— Înţeleg perfect. Dar cel puţin informaţi-vă !

— Viaţa e o junglă, zise, cu filozofie, fata. Cloti încearcă să se apere. Asta e tot. Dumitale îţi dă mîna să judeci. Dar cînd ţi-e frică, nu judeci.

Girolamo nu mai zise nimic. Chelnerul făcu socoteala şi Girolamo plăti. Fata, la urmă, zise :

— Mîine putem merge la mare. Vorbesc eu cu Cloti.

Girolamo răspunse :

— Nu cred că putem merge.

— De ce ? Te-ai ofensat ?

— Nu. Dar acum, frică, îmi este mie.

— Frică de ce ?

— Viaţa e o junglă, zise Girolamo, ridicîndu-se.

CU CAPUL DE PEREȚI

Tarcisio își termină scandaloasa povestire în tăcerea deplină a grupului de prieteni care îl ascultau. Apoi, după cîteva secunde, aplecîndu-se înainte, adause cu voce joasă și apăsată :

— Mai mare scîrba ! Mai mare scîrba ! Și cînd te gîndești că ăsta-i omul pe care tinerii îl urmează și-l admiră, și-i zic : „Maestre" ! Ce murdărie ! Spun drept, cînd îl văd trecînd, fierbe sîngele în mine. Și m-apucă o mare poftă să-l înfrunt, să-i spun în obraz ce cred despre el, și după asta să-i cîrpesc o pereche de palme.

Chelnerul cafenelei se apropie și zise cu o voce puternică și muzicală :

— Domnilor, închidem !

Dar așa de mare era interesul pentru povestea lui Tarcisio, într-adevăr uluitoare, încît nimeni nu băgă în seamă vorbele chelnerului.

— Dac-aș fi în locul dumitale, zise o doamnă care fremăta de indignare, aș face-o. L-aș înfrunta, i-aș spune adevărul în față și l-aș pălmui.

O voce bărbătească, dulce şi insinuantă, necunoscută de Tarcisio, zise:

— Dar de ce să recurgi la violenţă? Sînt şi mijloace mai civilizate de a face cunoscut adevărul. Noi nu sîntem nişte sălbatici. Dispunem, de pildă, de presă. Nu-i nevoie de palme. E de ajuns condeiul.

Tarcisio asculta cu capul plecat aceste comentarii şi nu scotea o vorbă. Apoi, în cele din urmă, zise:

— Unui om ca ăsta aş vrea să-i fac tot răul pe care i-l pot face. Trebuie să găsesc eu mijlocul. O să-l găsesc.

Chelnerul insistă:

— Domnilor, închidem!

De data asta, poate ca să mai împrăştie tulburarea generală provocată de pasiunea atît de făţişă şi de violentă a lui Tarcisio, întreaga asistenţă se sculă, fiecare plătindu-şi consumaţia. Apoi, schimbară în întunericul nopţii obişnuitele salutări: „noapte bună, pe mîine, la revedere, noapte bună". Tarcisio tocmai o pornise singur, cînd omul acela care îi vorbise ultimul, cu voce dulce şi insinuantă, un tînăr brunet cu nas coroiat şi ochi negri, mici şi strălucitori, se apropie de el şi-i zise:

— Îmi daţi voie să vă conduc cu maşina?

Tarcisio ar fi vrut instinctiv să refuze; tînărul nu-i era simpatic. Dar se gîndi că-i convenea, căci locuia departe. Şi aşa, se urcă în maşina de format mic a necunoscutului. Acesta se prezentă, întinzînd mîna:

— Îmi daţi voie, mă numesc Livi.

Apoi, după ce maşina porni cu o viteză moderată pe străzile pustii ale oraşului cufundat în noapte, reîncepu să-l privească pe Tarcisio :

— Chestiunea povestită de dumneavoastră m-a interesat foarte mult. Vreau să vă fac o propunere.

— Mă rog.

— Eu sînt colaborator la o revistă pe care dumneavoastră o cunoaşteţi cu siguranţă, şi cită numele unei reviste în realitate puţin cunoscută, ceva între politică şi viaţa mondenă. Noi, de mai multă vreme, adunăm material contra personajului de care aţi vorbit. Vă propun să mergem la dumneavoastră acasă şi să punem pe hîrtie toată povestea. Ce ziceţi ? Bineînţeles, continuă el, cu un calm uşor nuanţat de o satisfăcută şi bine cugetată perfidie, bineînţeles, povestea nu e adevărată. Dar poveştile neadevărate se împart în două : cele care par şi cele care nu par autentice. A dumneavoastră, deşi este o enormitate, pare adevărată. Şi nouă asta ne ajunge.

Tarcisio, de data asta, protestă :

— Nu pare adevărată ? Dar este !

Celălalt nu se tulbură :

— Este ? Să vedem. Dumneavoastră eraţi de faţă cînd L... făcea lucrurile acelea ? Le-aţi văzut cu ochii dumneavoastră ?

— Nu. Nu le-am văzut cu ochii mei.

Tarcisio scotoci în buzunare, scoase un pachet de ţigări, aprinse agitat una, şi adăugă :

— Dar mi-au fost spuse de cineva care le văzuse.

— Îmi daţi voie să vă întreb cine ?

Tarcisio îi spuse numele. Celălalt încruntă puţin sprîncenele deasupra nasului său acvilin şi zise :

— Îl cunosc. E un mincinos sfruntat, la el minciuna n-are leac. Nu vă puteţi bizui pe spusele lui.

Tarcisio trase un fum, apoi altul, apoi un al treilea. Avea gîtul uscat, şi fumul, trecînd pe acolo, îi aprindea gîtlejul cu fierbinţeala lui acră. Repetă, cu vocea strangulată :

— E un mincinos ?

— Cel mai mare din cîţi există. Dar n-are importanţă. După cum v-am mai spus, noi vrem să-l dărîmăm pe L... ; şi povestea lui, adevărată sau falsă, ne convine. Aşadar ne-am înţeles. Vin la dumneavoastră mîine.

Tarcisio aruncă ţigara care deodată i se păru nespus de amară, şi răspunse cu greutate :

— Nu. M-am răzgîndit. Prefer să nu procedez aşa.

— De ce ? Poate ezitaţi fiindcă vă temeţi ca L... să nu afle că dumneavoastră aţi fost acela care aţi răspîndit povestea ? Cît despre asta, fiţi pe pace. La ora actuală L... ştie tot.

Tarcisio scoase iar cutia cu ţigări, luă cu degete tremurătoare o ţigară, apoi o puse la loc.

— Cum asta ?

— Păi n-aţi văzut în grupul acela un domn între două vîrste, chel, gras, cu înfăţişare serioasă, care vă asculta şi nu scotea o vorbă ? Dumneavoastră ştiţi cine era domnul acela ?

— Sigur că ştiu. Şi-i dete numele.

— Dar poate nu știți că e prieten bun cu L..., unul din prietenii săi cei mai intimi. La ora asta i-a și telefonat lui L... povestindu-i tot.

Sosiseră. Mașina încetini și se opri într-o stradă mare străjuită de copaci, în fața intrării enorme și banale a unui imobil de periferie.

— Ei, ce facem ? Ticluim articolul ? întrebă tînărul, trăgînd frîna de mînă și întorcîndu-se spre Tarcisio. Vin mîine dimineață. Într-un ceas am pus totul pe hîrtie. Se-nțelege că, dacă doriți, vi-l arăt cînd o fi în șpalt...

— Vă rog să mă lăsați în pace. Vă salut, și cu o impulsivitate aproape isterică, Tarcisio țîșni din mașină, se duse la ușă, înfipse cheia în broască, intră și trase ușa după el. Toate acestea fără să se întoarcă, fără să se uite înapoi la mașina cea de format mic și la tinerelul cel oacheș.

Sui zburînd cele patru etaje ale unei scări înguste și întunecoase. Rămase un moment gîfîind, pe palier, unde trei găleți de gunoi identice stăteau alături de trei uși identice. Deschise ușa și intră. Mirosul vechi și rece de bucătărie îi mări disperarea. Pe dibuite, prin beznă, se duse la camera de culcare, aprinse lumina și privi : marele pat conjugal ocupa aproape în întregime odăița. Capul negru al soției sale se detașa pe albul cearșafului și al pernei. Stătea cu spatele spre el. Părea că doarme. Repezindu-se ca turbat, Tarcisio se aruncă pe pat, o apucă pe soția sa de umeri și o scutură :

— Clelia, Clelia !

O văzu suspinînd, mişcîndu-se niţel, apoi dînd semne că vrea să se ghemuiască din nou sub plapumă. Atunci el o zgîlţîi iar, răcnind :

— Scoală-te ! Deşteaptă-te !

De data asta, ea se trezi de-a binelea, se răsuci, îşi arătă faţa, nici frumoasă, nici tînără, cu nasul prea lung şi o expresie necăjită. Zise, cu ochii închişi, cu o voce tărăgănată şi plîngăreaţă :

— Dormeam. Pot să ştiu şi eu ce pofteşti ? Nu-i de ajuns că mă laşi singură toată ziua, mai vrei să nu dorm nici noaptea ?

— Eşti nevasta mea, nu ? Ai datoria să mă asculţi.

— Dar ce vrei de la mine ?

— Mi s-a întîmplat ceva foarte neplăcut. Vreau să-mi spui părerea ta.

— S-auzim.

Clelia îşi trase bustul său slab mai de-o parte şi-l fixă pe Tarcisio cu nişte ochi pe care somnul îi făcea mici şi nesiguri.

— Sînt nevasta ta. Te ascult.

Tarcisio se aşeză pe marginea patului şi-i povesti toate întîmplările acelei seri : scandaloasa istorie pe care o povestise la cafenea despre L... ; prezenţa mută a unui prieten al lui L... ; propunerea ziaristului ; conversaţia care îi urmase.

— Ce zici, încheie el cu nelinişte, crezi c-am făcut rău ? La urma urmei, fusesem asigurat că povestea e adevărată. Crezi c-o să-mi aducă neplăceri ?

Soţia sa îl privea, aşezată pe pat, cu o expresie tulbure, în care totuşi licărea o maliţie conştientă. La urmă, lăsă ochii în jos şi cu o voce monotonă şi somnoroasă, răspunse :

— Spun că principalul tău cusur este invidia. La drept vorbind, păcatul tău cel mai mare e lipsa de orice sentiment pentru mine, o lipsă într-adevăr neomenească. Dar asta e o chestie care nu mă priveşte decît pe mine. În schimb, invidia ta priveşte omenirea întreagă.

— Da' eu nu sînt un invidios !

— Ba eşti. Eşti un ratat, ştii că eşti, şi ai vrea să nu fii. Atunci ţi-e necaz pe toţi care nu sînt nişte neisprăviţi ca tine. L... o fi el un monstru, nu zic, dar ceea ce te face pe tine mai ales să fii contra lui e că nu-i un ratat ca tine. Invidia, ea te-a făcut să spui o poveste ca aceea. O poveste despre care şi un orb vede că nu poate fi adevărată.

— Tu, nevasta mea, tu îmi vorbeşti aşa ?

— Da, îţi vorbesc aşa, fiindcă aşa e. Şi poţi să fii sigur că prietenul acela al lui L... care fusese de faţă i-a şi povestit totul. Şi L... are să se răzbune.

— Cum adică : o să se răzbune ?

— Nu ştiu, zise ea cu un glas nelămurit, ca prins iar de somn. L... e puternic, şi tu nu eşti. O să-ţi facă el ceva. Ce ai povestit tu e treabă de proces. Dar L... o să se răzbune altfel.

— Tu, tu, soţia mea, tu îmi vorbeşti aşa ?

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Ai vrut să vorbesc, şi am vorbit. Acum lasă-mă să dorm.

Tarcisio o înşfăcă brusc de ceafă, şi mai răcni o dată :

— Tu, nevasta mea, tu îmi vorbeşti aşa?

Apoi, respingînd-o violent, se apucă cu mîinile de tîmple, se dădu jos din pat şi începu să se învîrtească prin odaie, dîndu-se cu capul de pereţi. Dulapul, cu muchea lui dreaptă şi ascuţită ca o lamă de cuţit, îl atrăgea în mod deosebit. Cu o violenţă turbată şi anume făcută, începu a-şi pocni capul de ea. Lovitura era puternică, dar Tarcisio nu băga de seamă. Se gîndea numai la L... care ştia de bîrfelile lui; se gîndea la L... care se va răzbuna. Simţea laolaltă frică şi ruşine. Şi-apoi era disperat fiindcă soţia sa îi spusese lucruri neplăcute şi se temea că ele or fi adevărate. După ce se ciocni bine cu capul în colţul de la şifonier, se duse spre nevastă, bălăbănindu-se, ţinîndu-se cu o mînă de cap, în locul unde lovise. Simţi palma udă. Retrăgîndu-şi mîna, văzu că e înroşită de sînge. Zise atunci, cu voce tremurîndă:

— Uite ce de sînge! Cred că m-am lovit rău.

Femeia trase un ţipăt, sări jos din pat, îl luă de braţ şi-l duse la bucătărie. În timp ce mergeau alături, îi săruta mîna însîngerată cu o frenezie îndurerată, cam aşa cum un cîine îşi linge stăpînul pe care cîteva clipe înainte îl lătrase.

Între cei patru pereţi înguşti ai bucătăriei, în faţa chiuvetei de ciment cenuşiu ticsită cu farfurii murdare, Tarcisio se aplecă şi-şi puse capul sub robinet. Simţea mîna nevestei, dulce, suavă, uşoară, îndrăgostită, care îi netezea rana cu un tampon de vată. În acelaşi timp simţi şi

mirosul acru de vase nespălate. Trupul soţiei sale era aproape de al lui. Din cînd în cînd, cu şoldul ei îl atingea pe al său, în timp ce-i spunea, cu o voce trudită :

— Nu-i nimic. O zgîrietură.

Şi atunci Tarcisio, cum sta aşa, cu capul aplecat, începu să plîngă, lăsînd lacrimile să cadă pe fundul unsuros al unei oale răsturnate în chiuvetă.

VIAŢA E FRUMOASĂ

Acasă la ele se ajungea pe o stradă desfundată şi noroioasă, în fundul căreia se vedea cum cîmpul verde-albăstriu şi ondulat se ştergea şi se mistuia, pînă la urmă, în cerul alb. Case în curs de construire, de o parte şi de alta a şoselei, pretutindeni gropi cu var, schele, butoaie fără funduri, grinzi. Fiindcă era amiază, lucrul era suspendat şi muncitorii, aşezaţi pe ziduri scunde, îşi mîncau sandvişul în tăcere. Nimeni nu trecea, nu se auzea nici un zgomot.

— O să le găsim pe amîndouă la masă, îmi spuse Marco, sărind cu băgare de seamă băltoacele ; dar pe de altă parte, e singurul moment cînd o putem prinde cu siguranţă pe ea.

L-am întrebat cu ce se ocupă ea şi mi-a răspuns că are în oraş un magazin de mode şi că sora lui, căutînd de lucru, tocmai acolo nimerise şi se înnămolise într-o prietenie tiranică cu femeia aceea.

— E un fel de femeie de afaceri, conchise el, trecîndu-şi mîna lui de gigant, largă cît o

lopată, nu pe frunte, ci pe întreg obrazul; de altminteri, ai s-o vezi.

Apartamentul era la parterul unei case elegante cu ziduri roz, cu obloane de un verde-fistic. Veni să deschidă o slujnicuţă. Ne lăsă un moment într-un salonaş minuscul şi sărăcăcios, în ciuda celor cîteva obiecte cu pretenţie de cochetărie, de altfel destul de ieftine, ce se aflau acolo; apoi fata din casă se înapoie spunîndu-ne că putem trece în sufragerie. După cum prevăzuse Marco, doamnele erau încă la masă. O lumină mare umplea camera goală. Cîmpul vast văzut pe fereastră, o fereastră fără perdele, făcea un efect straniu, ca şi cînd ar fi fost întinsul mării. Ce m-a izbit mai presus de toate, alături de mirosul de bucate care împuţea atmosfera, a fost aspectul dezordonat şi foarte vulgar al felului în care mîncau: o faţă de masă cu pete de vin, cu firimituri, cu farfurii murdare; o veselă grosolană şi unsuroasă, plină pînă la margini de ulei şi sos de pătlăgele; în loc de carafă, o sticlă strîmbă îmbrăcată în împletitură de pai.

Priveam la cele două femei care, puţin fîstîcite, se întrerupseseră din mîncat. Dora, sora lui Marco, putea trece drept frumoasă, dacă n-ar fi fost aşa de sfrijită: blondă, uscată, albă ca ceara, cu ochi mari, albaştri, înfundaţi şi cercănaţi. Cealaltă, pe nume Vercelloni, era exact contrariul ei. Lată şi îndesată, avea un păr tăiat scurt şi trăsături cărnoase, rotunjite, ca de băieţel. Ochii erau negri şi liniştiţi, cu o privire lentă, nu lipsită de o oarecare inconştientă majestate. Un puf uşor şi fără nici o îndoială

negru îi umbrea buzele, care nu erau vopsite. Observai însă că pe cînd Dora şedea dreaptă şi corectă pe scaunul ei, prietena, fie că băuse cam mult, fie că puţin îi păsa, şedea de-a curmezişul, niţel răsturnată pe spătar, cu şervetul înfipt în gulerașul unei cămăşi bărbăteşti. Era îmbrăcată în gri, cu o haină de tăietură bărbătească, o fustă strîmtă şi o cravată de culoare ţipătoare care-i cădea pe piept.

Nu păru surprinsă de vizita noastră, ci doar puţin plictisită, ca de o intervenţie pe care o socotea totodată indiscretă şi inutilă. Ne aşezarăm. Fără să mai aştepte, ca şi cînd femeia Vercelloni nici n-ar fi fost de faţă, Marco, aşezat cu trupul său de uriaş pe scaunul îngust, începu s-o îndemne pe soră-sa să nu mai trăiască departe de casă şi să se întoarcă în sînul familiei. Argumentele lui erau solide şi modeste. Făcu abile aluzii la supărarea mamei, dar nu pronunţă nici un cuvînt contra doamnei Vercelloni. Era evident că, în ciuda animozităţii sale, voia să pară moderat şi obiectiv.

În timp ce-l asculta, însă, expresia surioarei trăda o neţărmurită îndărătnicie :

— Nu, răspunse ea la sfîrşit, cu tonul cuiva care recită o lecţie, nu, nu vin cu tine... pînă acum am fost prea bună, m-am sacrificat, dar acum am înţeles că trebuie să mă pun în valoare aşa cum o cer meritele mele ; ... ş-apoi, vreau să mă bucur şi eu de plăcerile vieţii.

Cealaltă, Vercelloni, care nu arătase nici o nelinişte, surîse fără ostentaţie, calm şi arătîndu-şi frumoşii ei dinţi regulaţi şi albi ca laptele.

— Biata Dora, zise ea răspicat, eu înţeleg prea bine de ce nu vrea să se întoarcă acasă... la douăzeci şi opt de ani împliniţi o mai ţineau închisă-n casă toată ziua, o puneau să spele vasele, să gătească, să măture.

Înşiruia, cu un calm superior şi protector, chinurile îndurate de prietena ei, care stătea şi asculta cu o vădită plăcere, ca ţăranul care aude pentru prima oară un orator electoral strigînd că ţăranii sînt asupriţi, apăsaţi de biruri, puşi în lanţuri şi că ceasul răscoalei a sunat. De îndată ce Vercelloni termină de vorbit, Dora se întoarse către frate-său şi, cu o expresie tîmpă şi îngîmfată, îi explică că aici ea dispunea de o odaie a ei, că putea să iasă cînd pofteşte, chiar singură, şi să se ducă la cinema, la cafenea...

— Aici sînt ca o stăpînă, încheie ea cu un aer isteţ ; dimineaţa mă scol tîrziu şi iau cafeaua în pat... pot fuma şi bea ce vreau, cînd vreau. Maria mă plimbă în maşina ei, îmi face cadouri, lucruri de îmbrăcăminte, e nemaipomenit de bună cu mine... şi afară de asta pot primi pe cine vreau în odaia mea, chiar noaptea...

Ultima frază îl făcu pe Marco să tresară. Totuşi nu zise nimic, poate, mă gîndeam eu, fiindcă o socotea pe soră-sa mai mult aiurită decît stricată şi de aceea nu voia să-i bage în cap acestei fiinţe inocente idei şi posibilităţi nebănuite încă, negîndite încă de ea. Îi răspunse, aşadar, cu blîndeţe, strîngînd pe sub masă din pumnii lui voluminoşi ; îi spuse că dacă s-ar întoarce acasă i s-ar da o odaie a ei şi numai

a ei, că va putea şi acasă să se scoale tîrziu, să-şi bea cafeaua în pat. Dar fata dădea din cap, cu îndărătnicie :

— Pînă acum nu ştiam ce-i aia libertatea şi cîte avantaje ai de pe urma ei... dar acum ştiu, şi nu mă mai las convinsă... nu zic, aveţi voi papagal, da' pe mine nu mă duceţi... azi ştiu şi eu ce înseamnă să guşti viaţa.

Şi cînd rosti aceste ultime cuvinte, pe chipul ei sfrijit şi jalnic se zugrăvi o lăcomie tenace şi plină de aluzii.

Cîteva clipe de tăcere. Prietena Vercelloni n-o slăbea din ochi pe Dora, din ochii ei liniştiţi şi negri de animal frumos. Prin fereastra plină de acel verde ireal al cîmpului, trecea o foarte palidă rază care făcea să lucească farfuriile şi părul blond al surioarei lui Marco. Acesta dădea înciudat din cap şi-şi muşca buzele. Tăcerea fu din nou întreruptă de Dora :

— Duc o viaţă minunată. De ce să mă întorc la voi ? De altfel, chiar de-aş vrea, n-aş putea... Maria şi cu mine trebuie să plecăm peste cîteva zile la Paris... Cine s-ar fi gîndit, la noi acasă, să-mi ofere o plimbare la Paris ?... Şi eu cred că într-adevăr nu-i nimic pe lume mai frumos decît să călătoreşti şi să te duci într-un oraş măreţ ca Parisul, plin de prăvălii şi de distracţii...

Şi astfel, fără să schimbe tonul, îşi continuă paralela între Paris şi oraşul ei natal, ridicînd în slava cerului avantajele noii sale existenţe. După asta luă cuvîntul Maria Vercelloni ca să explice că se ducea la Paris, ca de obicei, ca

să achiziţioneze noi modele. Marco o lăsă să spună ce avea de spus. Apoi, îi zise :

— Faceţi-mi plăcerea şi rugaţi-o pe Dora să ne lase singuri. Vreau să vă vorbesc între patru ochi...

Dorinţa îi fu numaidecît satisfăcută :

— Dorina, du-te te rog o clipă... am de vorbit ceva cu fratele tău.

Fata se supuse şi se sculă. Observai atunci că la corp nu era slabă cum era la faţă. Era bine făcută, aproape frumoasă. Purta o jachetă extrem de scurtă, ridicată din spate de două emisfere plinuţe, era încălţată cu pantofi pluşaţi, iar pulpele ei groase şi goale aveau ceva indecent. Mă izbi şi pasul cam nesigur cu care nimeri uşa şi mă gîndii că poate şi beţia era una din atracţiile acelei vieţi de care trebuie să te bucuri şi pe care zicea ea că o trăieşte. Dar aceste presupuneri fură alungate de tonul violent cu care Marco vorbea către stăpîna casei.

— Dumneavoastră ştiţi prea bine că sora mea e cam ţîcnită şi că dacă ar fi avut bani s-ar fi internat de mult într-o clinică... Atunci, în ce scop aţi făcut-o să se rupă de familie ? De ce i-aţi împuiat capul cu ideea că pînă acum a fost sacrificată, martirizată ? Vă spun că asta denotă din partea dumneavoastră inconştienţă, sau chiar mai rău.

Maria Vercelloni zîmbi şi, scoţînd din buzunar o tabacheră, oferi o ţigară lui Marco. Gestul acesta, dracu ştie de ce, îl înfurie pe colos care îi arse una peste mîna întinsă, făcînd să zboare în aer ţigări şi tabacheră.

— Tocmai de fumat am eu poftă acum! exclamă el cu turbare.

Dar femeia nu se pierdu cu firea, ci preveni că dacă mai continuă așa, îl dă afară. După asta, ridică de pe jos o țigară din cele căzute sub masă, o aprinse și începu să explice că fusese mînată, în purtarea ei cu fata, de afecțiunea și compasiunea pe care aceasta i-o inspirase.

— E un lucru cu totul nedemn să ții izolată o fată așa frumoasă sub pretext că-i cam într-o ureche... De altfel, fata e perfect sănătoasă la minte... voi sînteți cei care i-ați bătut capul pînă-ntr-atît că-i proastă, și ați tot intimidat-o, încît ați făcut-o să nu mai știe nici să vorbească... și-apoi e majoră și liberă să facă ce-i place.

Tăcu o clipă, după care, deodată, zise:

— Eu țin la Dora și în nici un caz n-am s-o las să se întoarcă acasă, unde o să fie chinuită...

Reținîndu-și cu greutate mînia, Marco îi spuse că familia lor era prea săracă pentru a-i oferi voiaje la Paris, dar că niciodată nu i-a lipsit nimic. De altfel, singura dată cînd o trimiseseră de una singură în vilegiatură, făcuse atîtea prostii, încît descurajase pentru totdeauna bunăvoința lor. Prietena însă nu părea convinsă.

— Ceea ce dumneavoastră numiți prostii sînt pur și simplu viața normală a oricărei persoane... biata Dora mi-a povestit tot: mi se pare că s-a îndrăgostit de cineva... nu văd ce rău grozav ar fi în asta...

În acel moment se auzi un picap din odaia vecină. Marco se aplecă pe scaun:

— Pe scurt: vreți s-o lăsați pe soră-mea să plece, sau nu?

Maria Vercelloni lăsă ochii în jos, scutură scrumul de la țigară, apoi, cu tonul unui om de afaceri care tratează o chestie financiară, se răsuci pe scaun, se uită la Marco și-i zise cu simplitate:

— Exclus.

Nu mai era nimic de făcut. În odaia de alături picapul cînta. Parc-o vedeam, în odaia aceea „a ei" cum spunea dînsa; parc-o vedeam cum i se deschidea mirajul unei şederi la Paris; parc-o vedeam dansînd singură pentru imensa bucurie de a se vedea scoasă din cătușele familiei, într-o atmosferă nouă de viață fără frîu. Și cît de bine fuseseră toate aranjate: o fată aproape nebună, dominată de influența aurită a acestei Vercelloni atît de calmă, atît de sigură de sine. Și toate acele binefaceri: Paris, mașină, cafea la pat... Cercul era închis; imposibil să-l rupi. Spre deosebire de Marco, foarte serios și preocupat, eu mă simțeam vesel și aproape că surîdeam. Prietenul meu se sculă.

— Vreți să vă luați rămas bun de la surioară? îl întrebă doamna cu o solicitudine de maică-stareță pentru totdeauna sigură de vocația, pînă atunci îndoielnică, a novicei sale.

Dar Marco răspunse, morocănos, că nu, și trecu în vestibul. Nu ne petrecu. O văzui dispărînd în întunecimea coridorului. Ieşirăm. Muncitorii de pe șantierul de alături își reluaseră lucrul, sus, în văzduhul alb și gol al amiezii de

iarnă. Răsunau loviturile de ciocan din vîrfurile aeriene ale unor înalte prăjini de lemn.

— Pentru mine, sora mea e ca şi moartă, zise deodată Marco.

Dar eu nu împărtăşeam întunecata lui supărare ; iar zădărnicia eforturilor sale mă făcea să surîd, asemenea acelor subtili fiori care, nu se ştie de ce, aduc cîteodată plăcere, cîteodată durere.

CUPRINS

	Pag.
Prefață	5
Aiuritele	17
Întîlnire pe malul mării	26
Prea bogată	35
Evadatul	45
Mică și geloasă	55
Chip cioplit	64
Automatul	73
Socoteala	82
Oglinda cu trei fețe	92
În familie	101
În țară străină	110
Călătorie de nuntă	119
Cenzura	126
Ai dormit !	135
Omul care se uită	144
Repetiția	154
Neliniște	163
Mizantropul	173
Cuvintele și noaptea	182
Visul	189
Casa crimei	198

Alfabetul 208
Strada şi odaia 217
Halal iubire! 226
Farsele geloziei 234
Întrebări 243
Cuvinte 251
Nimic 259
Nu te simţi mai bine acum? 267
Ca să treacă timpul 275
Măsurători 283
Insomnie în doi 291
E-n regulă! 300
Obiectele 308
Noaptea în somn 317
Poetul şi doctorul 326
Faţa umflată 334
O aventură? 343
Viaţa e o junglă 351
Cu capul de pereţi 359
Viaţa e frumoasă 368

Redactor responsabil : ANGELA CIŞMAŞ
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

Dat la cules 14.08.1965. Bun de tipar 15.10.1965. Apărut 1965. Tiraj 30.145 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt ediţii mat tip B de 63 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 13,18. Coli tipar 11,875. A. nr. 11.323. C. Z. pentru bibliotecile mari 85. C. Z. pentru bibliotecile mici 85—32=R.

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918,
Str. Grigore Alexandrescu nr. 93—95, Bucureşti,
Republica Socialistă România
Comanda nr. 1457